

Ver. Martijn
4/10 02

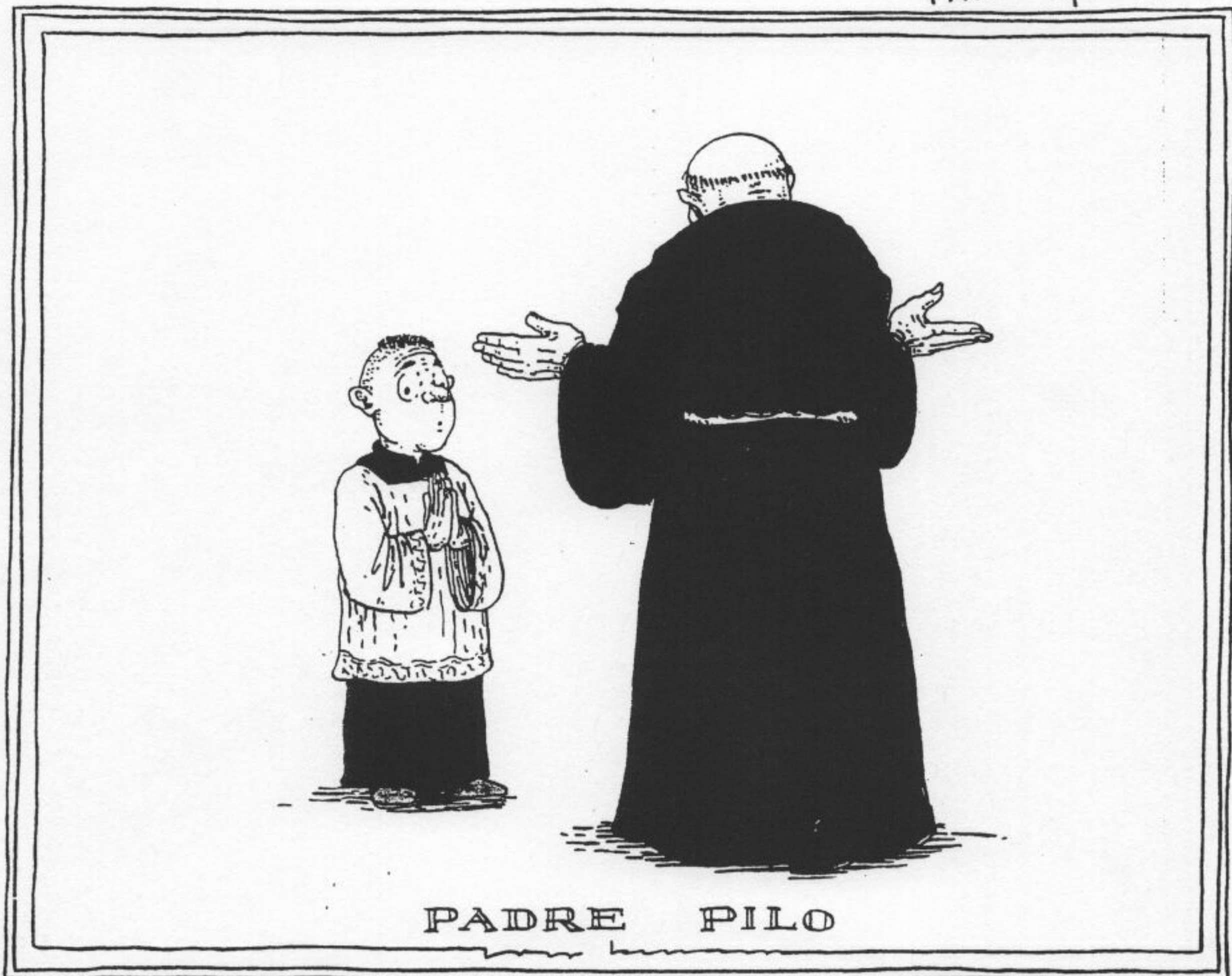
PERSFOCUS

ACHTTIENDE JAARGANG NUMMER 6 - JUNI 2002

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

JOEP BERTRAMS

PAR 17-b

In dit nummer:

Zero Tolerance voor pedopriesters	pag. 2
Ontucht van de maand	pag. 11
Monster van Zuidwolde moet tattoo weghalen	pag. 13
Kinderporno op 't net/Sekschatter krijgt twee jaar in VS	pag. 14
De fabels van de NCRV/Fictieve incest/Zaak Putten	pag. 18
Op jacht naar de dader	pag. 20
Jeugd en seks: 't blijft tobben...	pag. 24
Joop S. moet naar de psychiater	pag. 26
De schone kunsten/Alex Verburg	pag. 31
Dutroux, Michel S. en (rituele) kindermoord	pag. 35
Onterecht	pag. 37
Achtergrond	pag. 41

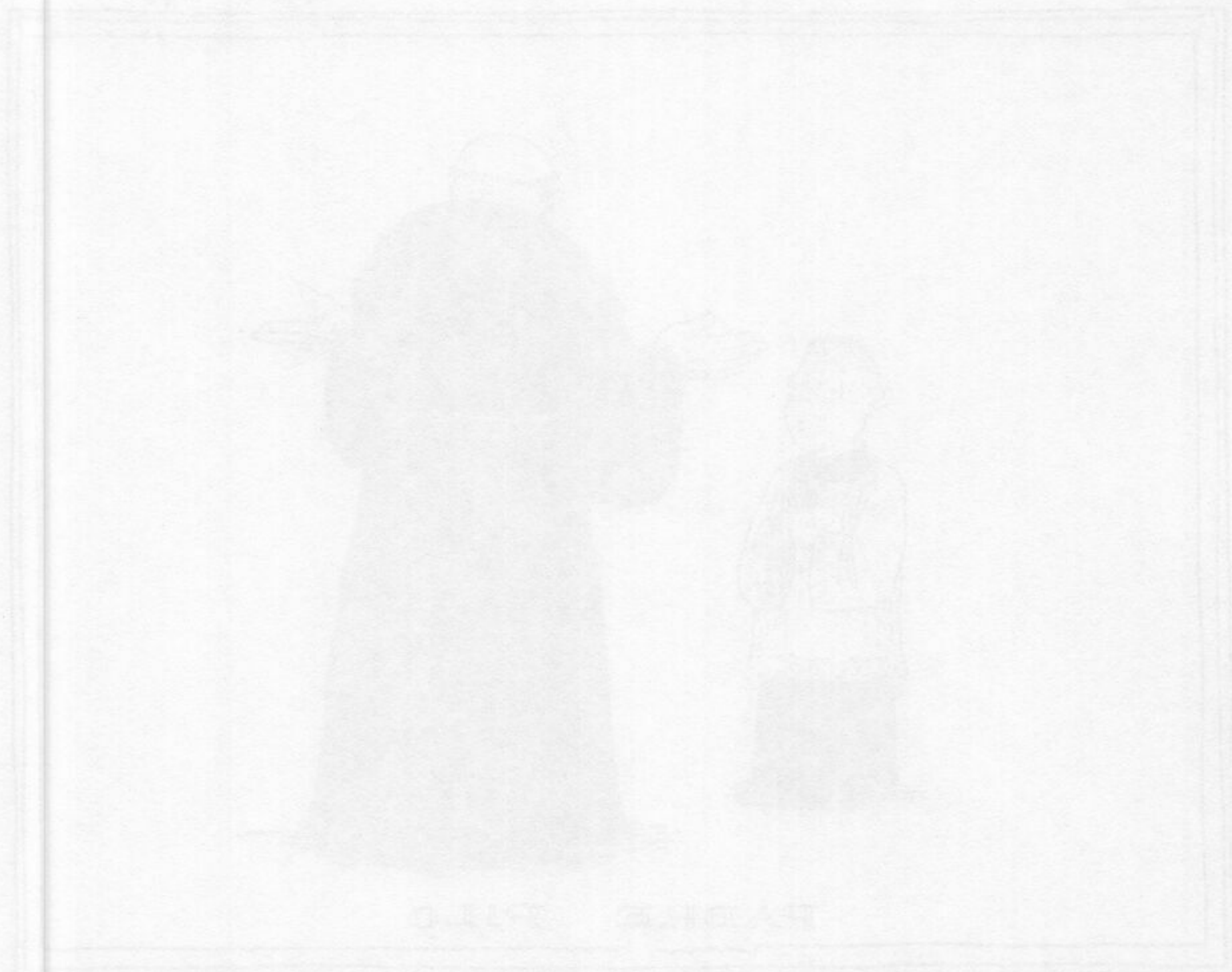
1000
1000

PERSEFOCUS

ASSOCIATION OF THEATRE MUSICIANS - JUNIORS
FUNDING PARTNERSHIP WITH THE
THEATRE COMPANY FOR THE VISUALLY IMPAIRED

1994-1995

JOHN BARRIS

JOHN BARRIS WITH A CHILD

In the church

John Barris was born in London in 1938. He is a composer and conductor. He has written music for the theatre, television and film. He is currently working on a new opera. He is also a member of the Royal Academy of Music. He has been awarded several awards for his work. He is a very talented and successful composer and conductor.

1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995
1994-1995

Copyright
1995

PERSFOCUS, ACHTTIENDE JAARGANG, NUMMER 6, JUNI 2002

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Splts	
Metro	
Dagblad van het Noorden	DvhN
Apeldoornse courant	Ap. C.
Gooi en Eemlander	G+E
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
Elsevier	ELS
HP/De Tijd	
0/25	
Squeeze	
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
Het Laatste Nieuws	HLN
De Standaard	DS
De Morgen	DM
Tertio	
De Zondag	
Uit Engeland:	
The Independent	IND
BBC	
Diversen	
Spike-online	
Nu.nl	

Abonnementen op Persfocus kosten € 43,- per jaar.
Losse nummers € 5,-.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Pedofilie nrc 6/6

Voor buitenkerkelijken is het al moeilijk te verteren dat de rk-kerk gevallen van pedofilie in het verleden 'onder de pet' heeft gehouden en getroffen heeft afgekocht. Mijn mond viel echter open van verbazing door het schijnheilig betoog 'Hoogmoed en rebellie leiden tot zonden' van Rafael Ojeda (NRC Handelsblad, 31 mei).

In de eerste plaats wordt al snel elke blaam geminimaliseerd door erop te wijzen dat het slechts een kleine groep betreft. In de tweede plaats - en dit betreft een veel ernstiger schijnargument - wordt de schuld geschoven naar de progressieve stromingen in de kerk. Zij hebben het klimaat geschapen waarin, volgens de auteur, de 'huidige schandalen' - lees de gevallen van pedofilie - konden gedijen. 'Er is te weinig intens gebeden'.

Dit vreemde betoog zou een minimale grond hebben als enig bewijs zou worden geleverd, dat vooral progressieve priesters zich schuldig zouden hebben gemaakt aan pedofilie. Nu wekt dit betoog de schijn dat een conservatieve rk-geestelijke niet alleen op een gemakzuchtige manier elke schuld van de rk-kerk aan de schandalige manier waarop de kerk dit probleem heeft afgehandeld, wil afwentelen, maar ook nog en passant de progressieve stromingen met ongefundeerde argumenten de schuld in de schoenen wil schuiven.

BERT GARSEN,
Utrecht

Richtlijnen voor pedofiele priesters

NEW YORK ■ De rooms-katholieke bisschoppen van de VS komen vandaag met een voorstel voor een nationaal beleid voor priesters die kinderen seksueel hebben misbruikt. Sinds januari zijn 225 van de 46.075 Amerikaanse priesters teruggetreden of ontslagen wegens seksueel misbruik. Hoge functionarissen in het Vaticaan hebben zich uitgesproken tegen een meldingsplicht. *DVHN 4-6*

Eenmalig seksueel misbruik tolereren

WASHINGTON ■ Priesters die zich vanaf nu schuldig maken aan seksueel misbruik van kinderen moeten direct uit hun ambt worden gezet. Een eenmalig vergrijp in het verleden moet onder bepaalde voorwaarden worden vergeven. Zo luidt de aanbeveling van een commissie van de Amerikaanse conferentie van katholieke bisschoppen. *DVHN 6-6*

Seksschandaal kerk VS groter

ROTTERDAM, 10 JUNI. De omvang van het seksschandaal binnen de rooms-katholieke kerk in de Verenigde Staten is aanzienlijk groter dan tot nu toe werd aangenomen. Dat blijkt uit onderzoeken van verschillende media, die dit weekinde werden gepubliceerd.

De Amerikaanse krant *The Washington Post* berichtte gisteren dat sinds het begin van dit jaar zeker 218 priesters van hun functie zijn ontheven na aantijgingen over seksueel misbruik met kinderen. Sinds de jaren zestig zijn 866 Amerikaanse priesters beschuldigd van seksueel misbruik, 1,5 procent van het totaal aantal geestelijken. Van hen zijn 350 geestelijken uit hun functie ontheven.

De aantallen zijn aanzienlijk hoger dan de schattingen die de rooms-katholieke kerk tot dusver maakte. Omdat de bisdommen autonoom zijn, beschikt de kerk niet over centrale gegevens. De *Washington Post* heeft alle 178 bisdommen aangeschreven.

Persbureau AP meldde gisteren dat sinds januari er zeker 300 rechtszaken zijn aangespannen tegen rooms-katholieke priesters. Juristen verwachten dat dit aantal aanzienlijk zal oplopen.

Rel zwijggeld aartsbisschop Sydney

SYDNEY, 3 JUNI. De hoogste katholieke geestelijke in Australië, aartsbisschop George Pell van Sydney, staat onder druk om af te treden. Hij wordt ervan beschuldigd zwijggeld te hebben geboden aan slachtoffers van kindermisbruik door een pedofiele priester - iets wat hij vanochtend op een inderhaast belegde persconferentie met klem ontkende.

De beschuldigingen werden afgelopen week geuit in een televisieprogramma van de Australische zender Channel Nine. Tijdens de uitzending werd de aartsbisschop geconfronteerd met een kopie van een brief die namens hem was gestuurd en waarin de familie van twee vrouwen die als kind seksueel werden misbruikt door een priester, 30.000 euro werd geboden. De aartsbisschop reageerde daarop door te zeggen dat het geld inderdaad was aangeboden op voorwaarde dat de familie niets over het misbruik naar buiten zou brengen. De familie ging overigens niet op het aanbod in.

'Zero tolerance' voor priesters VS

WASHINGTON, 5 JUNI. Katholieke priesters in de VS die zich schuldig maken aan seksueel misbruik van minderjarigen zullen in de toekomst uit hun ambt worden gezet. Maar priesters die in het verleden één keer een dergelijk misdrijf hebben begaan, moeten kunnen aanblijven. Die aanbeveling heeft een commissie van Amerikaanse bisschoppen gisteren gedaan.

Het voorstel van de acht koppige commissie zal volgende week in Dallas tijdens een landelijke bijeenkomst van Amerikaanse bisschoppen worden besproken. De katholieke kerk hoopt met de nieuwe regels, die *zero tolerance* voor toekomstig misbruik beogen, de diepe crisis binnen haar geledingen te bezweren. Ontkenningen over pedofiele priesters en het systematisch verzwijgen van hun achtergrond door de kerkautoriteiten hebben het afgelopen half jaar voor grote onrust gezorgd onder Amerikaanse katholieken.

Alle Amerikaanse kardinalen werden vorige maand door het Vaticaan ontboden, maar afspraken over het optreden tegen pedofiele priesters bleven uit. De commissie van bisschoppen hoopt nu de duidelijkheid te creëren waar Amerikaanse katholieken om hebben gevraagd. De commissie heeft onder andere het volgende voorgesteld:

- Alle priesters die zich één keer

Pedofiele priesters

Volgens de Amerikaanse krant *The Washington Post* is de omvang van het seksschandaal in de Amerikaanse katholieke Kerk groter dan gedacht. Dit jaar alleen werden 218 priesters uit hun functie ontheven op verdenking van pedofilie. 34 schuldigen konden gewoon verder werken binnen de Kerk. Het schandaal barstte in januari los toen bekend werd dat de kardinaal van Boston, Bernard Law, en zijn andere prelaten jarenlang pedofiele priesters van parochie naar parochie doorschoven in plaats van maatregelen te nemen. Bijna driehonderd Amerikaanse bisschoppen komen binnenkort samen in Dallas (Texas) om een officiële houding tegenover pedofilie binnen de Kerk te bepalen. Afgelopen dinsdag had een kerkelijke commissie al enkele adviezen klaar. In hun voorstellen moeten priesters die meer dan één kind misbruikten verwijderd worden en moeten alle beschuldigingen van misbruik aan de burgerlijke autoriteiten gemeld worden. *KWALK 2/6*

ZONDAG 9 JUNI

Bisschop weg na beschuldiging seksueel misbruik. Een Amerikaanse bisschop die door twee mannen van seksueel misbruik wordt beschuldigd, is dinsdag opgestapt. Het Vaticaan liet weten dat paus Johannes Paulus het aftreden heeft aanvaard van bisschop Kendrick Williams van Lexington in de zuidelijke staat Kentucky.

Twee mannen hebben rechtszaken tegen het bisdom aangespannen. James Bennett zegt op 12-jarige leeftijd als misdienaar door

aan een kind hebben vergrepen, worden uit hun ambt ontzet.

- Alle gevallen van misbruik moeten worden aangegeven.
- Er moet worden nagegaan of priesters die een kind hebben misbruikt, voortaan nog met kinderen mogen werken.
- Er moet onderzoek worden gedaan naar de achtergrond van al het kerkpersoneel dat met kinderen werkt.
- Van alle priesters die van bisdom veranderen moet gedetailleerde informatie komen.
- Er moet een programma worden opgezet om slachtoffers van seksueel misbruik te begeleiden.

De voorzitter van de commissie van bisschoppen, Harry J. Flynn, heeft evenwel gezegd dat ook de commissieleden verdeeld zijn over de voorstellen. Met name op het punt van de aanpak van priesters die zich in het verleden schuldig hebben gemaakt aan pedofilie en mogelijk mogen aanblijven, verwacht hij veel discussie onder de 288 bisschoppen die in Dallas bijeenkomen.

Uit peilingen blijkt dat 80 procent van de 63 miljoen Amerikaanse katholieken voorstander is van maatregelen tegen alle pedofiele priesters, ook als priesters die zich in het verleden hebben schuldig gemaakt hun leven zouden hebben verbeterd. (Reuters, AP)

Excuses van bisschoppen VS

DALLAS, 14 JUNI. Amerikaanse bisschoppen zijn een vergadering over seksueel misbruik binnen de rooms-katholieke kerk begonnen met verontschuldigen aan de slachtoffers. Het is de eerste maal dat de kerk zulke openhartige excuses aanbiedt sinds in januari de eerste seksschandalen aan het licht kwamen. De 300 bisschoppen zijn in Dallas (Texas) bijeengekomen om een voorstel te bepalen om priesters die zich aan seksueel misbruik met kinderen schuldig maken, uit hun ambt te zetten. (AP, Reuters)

„Seksschandaal Kerk veel groter dan bekend.” De omvang van het seksschandaal in de Amerikaanse rooms-katholieke Kerk is groter dan tot dusver bekend was. Dat bericht de *Washington Post* op basis van eigen onderzoek. De Kerk heeft dit jaar 218 priesters uit hun functie ontheven op verdenking van seksueel misbruik van minderjarigen. Daarnaast konden 34 priesters van wie bekend is dat zij zich hieraan schuldig hebben gemaakt, hun werk voortzetten, zegt de *Post*. Sinds begin jaren '60 zijn ten minste 850 priesters in Amerika beschuldigd van seksueel misbruik van minderjarigen. Tot eind vorig jaar waren 350 geestelijken uit hun functie ontheven. *DS 10-6* (belga)

Williams te zijn misbruikt. David Hall stelt dat Williams hem op 18-jarige leeftijd heeft betast. Williams, de derde Amerikaanse bisschop die dit jaar na aantijgingen opstapt, ontkent alle beschuldigingen. Donderdag komen de Amerikaanse bisschoppen bijeen om te overleggen over maatregelen om seksueel misbruik door priesters aan te pakken. *DS 11-6* (ap)

programma. „Ik heb nooit geprobeerd een slachtoffer te laten zwijgen of om te kopen. Ik herhaal hierbij dat beschuldigingen dat ik wie dan ook het zwijgen zou hebben willen opleggen, volkomen ongegrond en volstrekt vals zijn.”

Aartsbisschop Pell zei dat er namens hem inderdaad geld is geboden aan de familie van slachtoffers van seksueel misbruik, maar dat er in de betreffende brief geen enkele referentie is gemaakt aan het verzwijgen van het gebeuren voor de buitenwereld. „Het betreffende document bevat geen vertrouwelijke beperkingen en iedereen die

geldelijke compensatie accepteert, staat het vrij om de details te onthullen”, zei hij.

In het televisieprogramma zeiden de ouders van twee dochters die werden misbruikt, dat ze werden benaderd door een advocaat die namens aartsbisschop Pell optrad. Hij deed een aanbod van omgerekend 30.000 euro als compensatie voor het misbruik van hun oudste dochter, op voorwaarde dat ze de zaak niet aanhangig zouden maken bij de rechter. De betrokken priester werd in 1995 veroordeeld tot gevangenisstraf; hij overleed twee jaar later. (AFP)

Seksschandaal in r.k. kerk VS veel groter dan gedacht

Van onze buitenlandredactie VK
AMSTERDAM 10/6

De omvang van het seksschandaal in de rooms-katholieke kerk in de Verenigde Staten is groter dan tot dusver bekend. De katholieke kerk heeft 218 priesters uit hun positie ontheven wegens beschuldigingen van seksueel misbruik van kinderen, 34 zijn in dienst van de kerk gebleven. Dat blijkt uit een onderzoek dat de *Washington Post* gisteren heeft gepubliceerd.

Daaruit blijkt dat sinds de jaren zestig ten minste 850 priesters zijn beschuldigd van seksueel wangedrag jegens minderjarigen. Meer dan 350 van hen zijn voor 2002 uit hun functie ontheven. Deze cijfers, die aanzienlijk hoger zijn dan de feiten die tot nu toe bekend waren, wijzen niet alleen op de omvang van het schandaal, maar ook op het gebrek aan betrouwbare gege-

vens over seksueel misbruik in de kerk, schrijft de krant. Volgens kerkelijke functionarissen maakt het bestaan van onafhankelijke diocesen dit onmogelijk.

Daarom heeft de *Washington Post* alle 178 bisdommen aangeschreven. Daarvan reageerden 96 wel en 82 niet. Over de tweede groep bisdommen verzamelde de krant informatie op basis van bisdombladen, websites van bisdommen en plaatselijke kranten.

Deze week komen bijna driehonderd Amerikaanse bisschoppen in Dallas bijeen om te spreken over de koers van de kerk jegens priesters die zich aan misbruik hebben schuldig gemaakt.

Een bisschoppelijke commissie stelt voor dat priesters hun werk mogen blijven doen als ze zich slechts een keer schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik, psychologische behandeling hebben ondergaan en geen pedofiel zijn.

Ontslag voor pedofiele priesters VS**Kerk wil vertrouwen herwinnen**

WASHINGTON-RTR/DPA - De Amerikaanse bisschoppenconferentie wil dat de paus geestelijken die zich schuldig maken aan seksueel misbruik van minderjarigen uit hun ambt zet. Priesters die zich in het verleden meer dan eens vergrepen aan kinderen moeten ook ontslag krijgen.

Dit staat in een conceptrapport dat de ruim driehonderd Amerikaanse bisschoppen volgende week tijdens een vergadering in Dallas bespreken. Het rapport stelt verder voor dat bisdommen voortaan alle beschuldigingen van misbruik met minderjarigen melden bij de politie en dat ze hun excuses maken aan de slachtoffers. Het rapport en de vergadering moeten uiteindelijk leiden tot een 'Handvest voor de bescherming van kinderen en jongeren'. De Rooms-Katholieke Kerk in de Verenigde Staten staat de laatste maanden onder grote druk door een aanhoudende stroom beschuldigingen van seksueel mis-

bruik door priesters. Ook liggen sommige (aarts)bisschoppen onder vuur, omdat ze priesters die zich aan minderjarigen hadden vergrepen de hand boven het hoofd hielden. Met het handvest hopen de bisschoppen het vertrouwen van de gelovigen te herwinnen.

Paus Johannes Paulus II ontbood de Amerikaanse kardinalen in april in het Vaticaan voor een topberaad over de crisis in de Amerikaanse RK-Kerk. In het slotvoorstel van deze bijeenkomst adviseerden de kardinalen de bisschoppenconferentie al om priesters die zich vergrepen aan minderjarigen uit het ambt te zetten.

De kardinalen spraken zich toen niet uit over het voorstel om priesters na een eerste geval van misbruik al te ontslaan, het zogeheten 'zero tolerance'-beleid. In het conceptrapport dat de bisschoppen volgende week bespreken, staat dat geestelijken na een misstap nog een tweede kans krijgen.

Episcopaat VS tracht wantrouwen te over

De door seksschandalen geteisterde r.k. kerk in de VS probeert deze week in Dallas het vertrouwen in de kerkelijke leiding te herstellen. Maar het protest tegen een kerk die priesterschap belangrijker vindt dan kinderen groeit.

Van onze correspondent
Bert Lanting

WASHINGTON

De Amerikaanse bisschoppen zijn gisteren in Dallas begonnen aan een conferentie waarmee zij hopen het vertrouwen te kunnen herstellen in de leiding van de rooms-katholieke kerk na een golf van onthullingen over seksueel misbruik door priesters.

De belaagde prelaten werden in Dallas begroet door demonstrerende slachtoffers en de weinig opwekkende kop in de Dallas

Morning News dat tweederde van de Amerikaanse bisschoppen priesters hadden laten doorwerken, ook al werden ze beticht van seksueel misbruik. De krant schrijft dat in minstens 111 van de 178 diocesen in het land mannen aan het hoofd staan die beschuldigde priesters hebben beschermd, onder wie alle kardinalen.

Het artikel illustreerde nog eens het wantrouwen dat de bisschoppen moeten zien te overwinnen tijdens de conferentie waarop de seksschandalen centraal staan. Daags voor de opening van de bijeenkomst traden twee bisschoppen af wegens seksuele misstappen. Eerder waren al twee andere bisschoppen opgestapt.

De kerkleiding heeft een golf van kritiek over zich heen gekregen sinds de Boston Globe begin dit jaar onthulde dat kardinaal Bernard Law jarenlang een ontspoorde priester de hand boven het hoofd had gehouden. De priester zou ruim honderd kinde-

ren hebben misbruikt. Dat was het begin van een stroom onthullingen waaruit bleek dat de bisdommen misbruikende priesters vaak hadden overgeplaatst en hun misstappen hadden afgekocht via peperdure schikkingen met slachtoffers die moesten beloven te zwijgen over de incidenten.

'Homo's niet geschikt voor priesterschap'

De gedachte dat de kerkelijke hiërarchie zich meer zorgen maakte over haar aanzien dan over het lot van de gewone gelovigen heeft de Amerikaanse katholieken diep geschokt. 'Wij maakten ons zorgen over het priesterschap in plaats van over kinderen', gaf bisschop Wilton Gregory, de voorzitter van de bisschoppenconferentie, toe. Volgens hem

probeerde de kerkleiding soms 'tegen iedere prijs een schandaal te vermijden'.

Om herhaling te voorkomen heeft een werkgroep nu een nieuwe richtlijn voorgesteld die erop neerkomt dat priesters die zich aan seksueel misbruik schuldig maken uit het ambt worden gezet. Ook zal de kerkleiding voortaan meteen de politie inschakelen. Voor priesters die zich in het verleden één keer aan een kind hebben vergrepen, wordt een uitzondering gemaakt. Zij mogen aanblijven als priester, zij het onder streng toezicht.

Volgens David Clohessy van SNAP, een vereniging van mensen die ooit door priesters zijn misbruikt, gaan de voorstellen lang niet ver genoeg. Hij klaagde op de bisschoppenconferentie dat het document niets zegt over de 'corrupte leiders die molesterende priesters overplaatsten en hun misdaden verdoezelden'.

Ook sommige kerkleiders, zoals kardinaal Roger Mahony van Los

Angeles, vinden dat de regels moeten worden aangescherpt. Zij bepleiten een absolute 'zero tolerance': ook als het om oude gevallen gaat, moeten de betrokken priesters uit het priesterschap worden gezet.

De schandalen hebben binnen de katholieke kerk tot een stille opstand geleid van gelovigen die vinden dat het tijd is voor hervormingen.

Een groepje bezorgde kerkgangsters richtte begin dit jaar een lekenorganisatie op die inmiddels is uitgegroeid tot een beweging met ruim tienduizend leden. De organisatie Voice of the Faithful wil dat leken meer zeggenschap krijgen binnen de kerk.

Als reactie op de kritiek vanuit de gemeente hebben de bisschoppen nu voorgesteld dat ieder bisdom een adviesraad krijgt die zich over misbruikzaken moet buigen. De meerderheid van de leden zullen leken zijn.

Maar het lijkt erop dat de bisschoppen absoluut niet verder

willen gaan. Bisschop Gregory liet in een vraaggesprek met het weekblad Time weten niets te voelen voor 'democratisering' van de kerk. Volgens hem is het de taak van de kerkleiding te geven aan het 'morele debat'.

Veel katholieken in de VS vinden dat de schandalen aanleiding moeten zijn om ook een discussie te beginnen over het afschaffen van het celibaat en het toelaten van vrouwen tot het priesterambt, twee ideeën die volstrekt taboe zijn voor het Vaticaan.

Verscheidene bisschoppen klagen dat de Amerikaanse pers een verkeerde draai geeft aan de schandalen door zich te concentreren op zaken als het celibaat en het welen van vrouwen als priester. De kern van het probleem ligt volgens hen niet in het celibaat, maar in de homoseksuele geaardheid van steeds meer priesters. 'Iemand die homoseksueel geaard is, is niet geschikt voor het priesterschap', aldus de kardinaal van Philadelphia.

Opnieuw priester VS aangeklaagd

CAMBRIDGE, 22 JUNI. Een jury in de Amerikaanse staat Massachusetts heeft eergisteren de 71-jarige priester Paul Shanley uit Boston aangeklaagd wegens verkrachting en misbruik van vier jongens tussen 1979 en 1989. Het huidige seksschandaal binnen de Amerikaanse rooms-katholieke kerk is met een andere aanklacht tegen Shanley begonnen. De priester zit sinds januari in afwachting van een proces gevangen. (Reuters)

Bisschoppen VS willen Amerikaanse kerk wil harde aanpak misbruik pedo-priesters er meteen uit

door onze correspondent
Ans Bouwmans

WASHINGTON - Amerikaanse bisschoppen willen seksueel misbruik door katholieke priesters voortaan hard aanpakken, zo is gisteren duidelijk geworden op de bisschoppenconferentie in Dallas. Het voorgestelde beleid komt erop neer dat de toegang tot een parochie wordt gesloten voor alle priesters die in de fout gaan of ooit zijn gegaan. Na het aanhoren van getuigenissen van slachtoffers en een donderpreek van conferentievoorzitter bisschop Wilton Gregory, werd besloten een eerder voorstel met een herkansing voor 'oude gevallen' aan te scherpen.

In de eerste versie van het zogenaamde 'Handvest voor de bescherming van kinderen en jonge mensen' werd een uitzondering gemaakt voor priesters die in het verleden één keer een minderjarige hebben misbruikt. Aartsbisschop Harry Flynn zei gisteren dat de bisschoppen een

'krachtig en duidelijk' signaal moesten afgeven, om te laten zien dat de rooms-katholieke kerk werk maakt van de bescherming van kinderen. Het concept-handvest is daartoe aangescherpt, aldus Flynn, maar de nieuwe tekst is nog niet openbaar gemaakt. Volgens persbureau AP gaat - zoals het er nu uitziet - de deur van de katholieke kerk niet automatisch potdicht voor priesters die in de fout zijn gegaan. „Geen enkele priester of deken die een minderjarige heeft misbruikt kan aanblijven in een parochie, dat is de kern van de zaak”, zei Flynn gisteren. Maar er blijft wellicht een mogelijkheid voor 'foute' priesters om uit te wijken naar een klooster of een andere functie waarin geen contact met parochianen mogelijk is. Bij het sluiten van deze krant werd nog steeds beraadslaagd door de bisschoppen over de details van het pact, waarvoor een tweederde meerderheid nodig is.

DALLAS In Dallas zijn zo'n 300 Amerikaanse bisschoppen bijeen om te bezinnen over de golf van seksschandalen die de katholieke kerk in de VS de laatste maanden overspoelt. Het is de bedoeling concrete maatregelen uit te werken die seksueel misbruik door priesters in de toekomst moet voorkomen.

De bisschoppen discussiëren op basis van een uitgebreide tekst die is opgesteld door een werkgroep. Het rapport bevat zes grote krachtlijnen. Het stelt onder meer dat men in de toekomst de nadruk moet leggen op de slachtoffers van misbruik en dat meldingen van misbruik onmiddellijk dienen gemeld aan de kerkelijke instanties en aan justitie. Ook vindt de werkgroep dat de bisdommen hun volledige medewerking moeten verlenen aan onderzoeken tegen priesters. De werkgroep wil dat er nationaal een bureau wordt opgericht voor de bescherming van jongeren en kinderen. Veel belang wordt ook gehecht aan de screening van priesterkandidaten en van evaluatietechnieken waarmee kan bepaald worden of kandidaten geschikt zijn voor priesterwijding.

Van het begin van de conferentie hadden de bisschoppen een onderhoud met verschillende mensen die in het verleden misbruikt zijn door priesters. Slachtoffergroeperingen eisen een aanpak van nultolerantie:

iedereen die zich schuldig maakt aan seksueel misbruik moet aan de politie worden uitgeleverd en uit de katholieke kerk worden gezet. Binnen de bisschoppenconferentie bestaan er twee strekkingen: de ene groep is voorstander van een harde aanpak, de andere groep is «tegen overhaaste en simplistische oplossingen». Bovendien neemt de roep toe om ook de bisschoppen die schandalen met de mantel der liefde hebben bedekt, te ontslaan. Totnogtoe zijn vier bisschoppen en meer dan 250 priesters opgestapt of ontslagen na het uitlekken van seksueel wangedrag.

Bisschoppen VS pogen seksschandaal te stoppen

AP, Reuters

DALLAS

Amerikaanse priesters die zich schuldig maken aan seksueel misbruik van minderjarigen mogen niet langer met parochianen in contact komen. Maar ze zullen niet uit het ambt worden gezet. Dat hebben de Amerikaanse r.k. bisschoppen gisteren besloten.

Op deze manier proberen ze het groeiende seksschandaal in de kerk te stoppen. Hoewel de geestelijken die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik formeel priesters blijven, wordt het hun verboden nog enig kerke-

DALLAS (ap, eigen berichtgeving) — De Amerikaanse bisschoppen broeden op strenge maatregelen tegen priesters die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik. Misbruikers zouden zonder pardon uit hun ambt worden ontzet.

De Amerikaanse bisschoppen, die in Dallas samen zijn, stelden gisteren hun plan voor dat een einde moet maken aan de diepe crisis in Amerikaanse kerk. Daarin is geen plaats meer voor medelijden met priesters die zich schuldig hebben gemaakt aan misbruik van kinderen of die in de toekomst ook maar één keer over de schreef gaan. Ze worden zonder pardon uit hun ambt ontzet.

Sommige — waarschijnlijk eenmalige — misbruikers zouden zich ook vrijwillig kunnen terugtrekken uit het actieve pa-

rochieleven en gaan werken in een klooster.

Het plan moest gisteren nog ter stemming worden voorgelegd aan de 250 actieve Amerikaanse bisschoppen. Na goedkeuring moet ook het Vaticaan nog zijn fiat geven. Sommige kerkleiders daar zouden gekant zijn tegen een volledige nultolerantie.

Reputatie

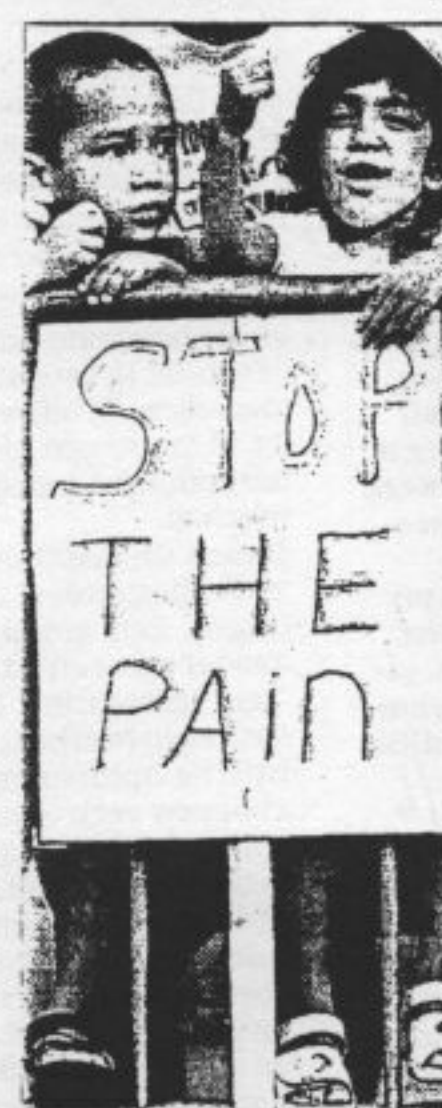
Bij de opening van de conferentie in Dallas gaf voorzitter Wilton Gregory toe dat fouten van bisschoppen aan de basis lagen van de crisis. „Het waren wij die ervoor kozen misdaden van priesters niet aan te geven bij de burgerlijke overheden omdat de wet dat niet voorschreef. Het waren wij die de voorkeur gaven aan de reputatie van de kerk boven een open beleid dat misbruik helpt voorkomen.” (DOMI)

Sekspriester in doofpot Utrecht

HILVERSUM - De toenmalige aartsbisschop van Utrecht, kardinaal Alfrink, moet van seksueel misbruik door een priester in Utrecht hebben geweten. Desondanks heeft hij in 1973 de priester eervol ontslag verleend en overgeplaatst naar een dorp in de Achterhoek, waar het seksuele misbruik doorging. De huidige leiding van het aartsbisdom kan zich niets van de zaak herinneren, aldus een verklaring. (ANP)

staan. In Amerika ontloft zich een schandaal rond pedofiele priesters die jarenlang door de kerkleiding zijn beschermd. Bijna 250 van de 46 duizend Amerikaanse priesters hebben hun ambt moeten neerleggen.

Pedofiele priesters niet uit ambt gezet

DALLAS Amerikaanse priesters die zich vergripen aan minderjarigen, worden daarom niet automatisch uit de kerk gezet. Wel zullen ze niet langer parochiewerk mogen uitoefenen en krijgen ze de keuze zich eventueel terug te trekken in een klooster. Dat beslisten een 300-tal katholieke bisschoppen en kardinalen uit Amerika. Ze waren in Dallas samengekomen om zich te buigen over de recente reeks pedofilieschandalen. Van alle gevallen van seksueel misbruik moet voortaan aangifte worden gedaan en in ieder bisdom komt er een commissie die alle klachten zal onderzoeken. Na een beschuldiging mogen de priesters geen contact meer hebben met anderen, maar onder bepaalde omstandigheden mogen ze wel nog de laatste sacramenten toedienen. Voor het plan in werking kan treden, moet het Vaticaan zijn zegen geven.

BRUSSEL — Vanaf vandaag komen de bijna 300 Amerikaanse bisschoppen bijeen voor één van hun allerbelangrijkste samenkomsten. In Dallas beraden ze zich over een nationale politiek tegenover beschuldigingen van misbruik, maar in feite moeten ze trachten de geloofwaardigheid van de Amerikaanse kerk te herstellen. „Probleem is dat de bisschoppen hun eigen falen nog altijd niet toegeven”, zegt Tom Fox, hoofdredacteur van het gezaghebbende tijdschrift *National Catholic Reporter*. **DS 13-6**

Van onze redacteur
Dominique Minten

SINDS begin dit jaar staat de Amerikaanse kerk in rep en roer. Aanleiding was de veroordeling van John Geoghan, een priester uit het aartsbisdom Boston, wegens seksueel misbruik van tientallen kinderen. *The Boston Globe* bracht aan het licht dat kardinaal Law, de aartsbisschop van

Boston, op de hoogte was van de misbruiken en de priester telkens naar een andere parochie overplaatste.

De onthullingen deden een storm van verontwaardiging opsteken, gevolgd door almaar nieuwe aanklachten. Vaak ook verhalen van misbruiken die tientallen jaren oud waren. De Amerikaanse bisschoppen wisten nauwelijks hoe ze de crisis moesten „managen”. Vier bisschoppen legden hun

ambt neer na beschuldigingen van misbruik: deze week nog de bisschop van Lexington en James McCarthy, de hulpbisschop van New York (maar dat was een affaire met een vrouw). Maar hun aftreden brengt geen soelaas. Integendeel, veel bisdommen zien hun inkomsten uit giften van de gelovigen fors teruglopen. Boston liet al weten dat het niet langer alle schadevergoedingen betaalt, wegens niet genoeg geld.

Het Vaticaan trok de zaak naar zich toe: eind april werden de Amerikaanse kardinalen naar Rome geroepen om aanbevelingen af te spreken waarop de bisschoppenvergadering zich kan baseren bij het nemen van concrete maatregelen.

Maar de kardinalen lijken het niets eens te zijn over de aanpak. Zo werd de aanbeveling van de nultolerantie tegenover seksueel misbruik in laatste instantie afgezwakt. Kardinaal Theodore McCarrick, de aartsbisschop van Washington, was daar niet echt gelukkig mee. Deze week liet hij nog weten dat de huidige situatie mee het resultaat is van een al te lakse houding van de Amerikaanse kerkleiding de voorbije decennia.

Ondertussen werkte een ad hoc-comité tien maatregelen uit die de bisschoppen kunnen nemen om de crisis te bezweren (*zie inzet*).

Volgens Tom Fox van de *National Catholic Reporter* zijn het stuk voor stuk goede maatregelen. „Ik verwacht dan ook dat ze allemaal — met enkele kleinere aanpassingen — aangenomen worden. En dan heeft de kerk een goede stafkaart om misbruik aan te pakken.”

„Maar,” voegt hij er onmiddellijk aan toe, „daarmee is de crisis in de Amerikaanse kerk niet bezworen. Want in de tien maatregelen repen de bisschoppen met geen woord over hun eigen verantwoordelijkheid. Nergens geven ze toe dat ze de voorbije decennia niet in staat zijn geweest op een fatsoenlijke manier leiding te geven. Het vertrouwen van de gelovigen zullen ze alleen kunnen herstellen als ze een grondig onderzoek voeren naar de redenen

'Seksueel misbruik bij top rk-kerk bekend'

G+E
21/6

DEN HAAG/GPD - De top van de rooms-katholieke kerk in Nederland moet op de hoogte zijn geweest van seksueel misbruik van meerdere jongens door een pastoor in de jaren zestig en zeventig. De man, die als priester actief is geweest in diverse plaatsen in Nederland, zou in ieder geval jongens hebben misbruikt en verkracht in Utrecht en Braamt in de Achterhoek. In plaats van straf kreeg de man van hogerhand eervol ontslag en werd hij overgeplaatst. Dat bleek uit een uitzending van het NCRV-programma Heilig Vuur van gisteravond, waarin diverse betrokkenen aan het woord kwamen. In het programma deed Paul van Heumen (47) uit de doeken hoe de priester hem tussen 1968 en 1972 in Utrecht-West 4,5 jaar zou hebben misbruikt en meermalen

verkracht. Voor die tijd was de priester onder meer kapelaan in Nieuwe Niedorp, Venray, Woerden, Nijmegen en Maastricht. Pas in 1973 liep de man na meldingen van andere jonge slachtoffers tegen de lamp, maar het bisdom Utrecht verleende hem om onduidelijke redenen eervol ontslag. Vervolgens werd de pastoor overgeplaatst naar Braamt, waar hij evenmin van jongetjes af kon blijven. De toenmalige eindverantwoordelijke van de Katholieke kerk, die in 1987 overleden kardinaal Alfrink, zou persoonlijk op de hoogte zijn gebracht van het seksueel misbruik. Hij nam echter geen maatregelen, zo bleek uit de NCRV-uitzending. Het aartsbisdom Utrecht, waaronder de parochies van de pastoor vallen, zegt niet op de hoogte te zijn van de voorvallen.

TIEN MAATREGELLEN TEGEN MISBRUIK

BRUSSEL — Het ad hoc-comité tegen misbruik stelde vorige week tien maatregelen voor die de Amerikaanse bisschoppen kunnen nemen om de crisis in de Amerikaanse kerk te bezweren.

- Meld alle beschuldigingen van misbruik aan de burgerlijke overheden.
- Verwijder alle priesters die in het verleden meer dan één kind misbruikten, voor de toekomst geldt de nultolerantie.
- Richt een diocesane raad op die moet oordelen of een priester die één kind misbruikt heeft nog kan functioneren onder toezicht.
- Bisschoppen moten minnelijke schikkingen bekendmaken, tenzij het slachtoffer dat niet wil.
- Screen alle diocesane of parochie-medewerkers die contact hebben met kinderen.
- Bisschoppen moeten „een cor-

recte en volledige” personeelskaart voorleggen als een priester van bisdom wil veranderen.

■ Elk bisdom moet een raad van voornamelijk leken oprichten die aantijgingen van misbruik controleert.

■ Een commissie moet onderzoeken hoe de Amerikaanse kerk heeft gereageerd op misbruik door priesters. De kerk moet zich ook aansluiten bij andere organisaties die onderzoek doen naar kindermisbruik in de maatschappij.

■ Creëer een nationaal bureau voor de kindbescherming in schoot van de Amerikaanse bisschoppenconferentie.

■ Creëer een raad, waarin ouders zitten, die in samenwerking met het bureau voor de kindbescherming jaarlijks moet onderzoeken hoe de bisschoppen reageren op misbruik.

„waarom zij hebben gefaald.”

„Zolang de bisschoppen niet toegeven dat zij het probleem zijn, zie ik de toekomst somber in. En dat gaat verder dan alleen het niet-ingrijpen tegenover pedofiele priesters. Dat gaat ook over het celibaat, over modern seksualiteitsonderwijs, enz...”

LIEFST 740
JOURNALISTEN
HEBBEN ZICH
GEACCREDITEERD

Fox gelooft nooit dat één van de bisschoppen zal opstaan en het voortouw nemen. „De Amerikaan-

se kerk mist immers moedig leiderschap. En dat is de schuld van deze paus. We hebben nood aan een echt nieuw moment. Dat kan er alleen komen als een nieuwe paus en een nieuwe curie gekozen worden. Het enige positieve aan deze crisis is dat de gelovigen niet langer naar de bisschoppen opkijken.”

Een onderzoek van *The Washington Post*, dat vorig weekeinde werd gepubliceerd, geeft een idee van de omvang van het sekschandaal. De Amerikaanse kerk heeft alleen al dit jaar 218 priesters uit hun functie ontheven op verdenking van misbruik van minderjarigen. Daarnaast konden 34 priesters van wie bekend is dat zij zich hieraan schuldig hebben gemaakt, hun werk voortzetten. In de perio-

ters beschuldigd; 350 werden uit hun functie ontheven. Volgens organisaties van slachtoffers liggen de werkelijke cijfers echter een stuk hoger. De Amerikaanse kerk telt 60.000 geestelijken.

Voor het onderzoek schreef *The Post* alle 178 bisdommen aan. Slechts 96 reageerden. Voor de overige 82 moest de krant zich baseren op bisdombladen en plaatselijke kranten. Het geeft een idee van de terughoudendheid.

Dit gebrek aan transparantie zal er de komende twee dagen alvast niet zijn. Op een vertrouwelijke discussie na zullen alle vergaderingen openbaar zijn. Liefst 740 journalisten hebben zich geaccrediteerd, 150 laatkomers werden afgewezen.

■ www.usccb.org/bishops

DALLAS — Amerikaanse priesters die zich vergripen aan minderjarigen mogen hun ambt niet langer uitoefenen, maar worden niet uit de kerk gezet. Dat hebben zo'n driehonderd katholieke bisschoppen en kardinalen uit de Verenigde Staten beslist. Zij waren in Dallas, Texas, samengekomen om zich te buigen over de recente pedofilieschandalen. **HLN 13/6**

De slottekst van het 'Charter voor de bescherming van kinderen en jongeren' is aanvaard met 239 stemmen voor en 13 tegen. In het charter staat dat priesters en diakens die schuldig worden bevonden aan seksueel misbruik, niet langer functies mogen uitoefenen waarbij zij met anderen in contact komen. Wat wel nog mag,

onder bepaalde omstandigheden, is de laatste sacramenten toedienen. Zij blijven dus priester, maar mogen niet langer de mis opdragen, tenzij in privé gezelschap.

Binnen de bisschoppenconferentie bestonden twee streekverenigingen. Een groep was voorstander van een harde aanpak ('zero tolerantie'), een andere was 'tegen overhaaste en simplistische oplossingen'. De bisschoppen vertrokken van een rapport dat door een werkgroep was voorbereid. Het rapport bevat enkele krachtlijnen en stelt onder meer dat men de nadruk moet leggen op de slachtoffers van misbruik en dat meldingen van misbruik onmiddellijk dienen gemeld aan de kerkelijke instanties en aan Justitie. Ook vindt de werkgroep dat de bisdommen hun volledige me-

dewerking moeten verlenen aan onderzoeken tegen priesters. De werkgroep wil dat er een nationaal bureau wordt opgericht voor de bescherming van jongeren en kinderen. Veel belang moet ook gehecht worden

aan de screening van priesterkandidaten. Volgens de *Washington Post* heeft de katholieke kerk dit jaar al 4 bisschoppen en 218 priesters uit hun functie ontheven, omdat zij ervan verdacht worden minderjarigen seksueel misbruikt te hebben.

ONTSLAG
Op de conferentie lag de kardinaal van Boston onder vuur. Samen met vijf andere bisschoppen had hij priesters, van wie geweten was dat ze kinderen seksueel misbruikten, naar andere parochies overgeplaatst, zonder de gelovigen van de feiten op de

Amerikaanse rooms-katholieke bisschoppen, afgelopen week in Dallas bijeen, boden hun excuses aan voor seksueel misbruik binnen de kerk. Persoonlijke consequenties werden er echter niet getrokken.

Door onze correspondent

MARC CHAVANNES
WASHINGTON, 17 JUNI. Het was een opmerkelijk tafereel: een hotelzaal vol hoge geestelijken die vergaderden over verkrachting alsof zij nieuwe statuten bespraken. Zoals iedere vereniging dat doet, door te spreken over ontwerpteksten, moties, amendementen en ordevoorstellen.

Vrijdag stonden de rooms-katholieke bisschoppen van de Verenigde Staten ook geruime tijd stil bij de vraag hoe zij hun document vol goede voornemens zouden noemen. Uiteindelijk werd het een 'charter', een voorstel dat aanvankelijk weinig enthousiasme ontlokte aan de verzamelde prelaten. Zij zochten naar iets dat stellig klonk, rechten gaf aan jonge, beschermwaardige katholieken en toch ook weer niet al te werelds klonk. Noch te bindend was.

De definitieve tekst is 3.200 woorden lang en bestaat naast een meelevende preambule over geschonden vertrouwen en een beschaafd emotionele slotpassage, ook uit een opsomming van 17 artikelen waarin de kerkleiding aangeeft dat het uit moet zijn met kindermisbruik en aangeeft hoe men dat in de toekomst wil realiseren.

De zitting van de Amerikaanse bisschoppenconferentie, die het afgelopen weekeinde in Dallas (Texas) werd besloten, zou een vorm van 'nultolerantie' verkondigen. Zoveel stond van te voren vast. Maar de vraag was of de 300 bisschoppen er in zouden slagen de slachtoffers, die zich meestal overlevenden noemen, de hand te reiken. En of men de teleurgestelde gelovigen vertrouwen in hun leidinggevend vermogen zou teruggeven.

In de kerkbanken werd daar gis-

hoogte te brengen. Paus Johannes Paulus II heeft vorige week het ontslag aanvaard van de 65-jarige bisschop van Lexington (Kentucky), James Kendrick Williams. Hij wordt ervan beschuldigd 21 jaar geleden een misdienaar misbruikt te hebben. Het Vaticaan is ook met de zaak bezig. Het heeft een 57 pagina's tellend document de wereld rondgestuurd, waarin instructies geformuleerd zijn voor 'een gewijld leven in het derde millennium'. Er wordt op gedrukt dat priesters en nonnen strikt hun gelofte van kuisheid, armoede en gehoorzaamheid naleven.

teren verschillend over gedacht. Amerikaanse media die waren gaan luisteren naar individuele gelovigen, registreerden meer scepsis dan genoegdoening. Men vond het goed dat de bisschoppen eindelijk hun gevoel hadden laten aanspreken door slachtoffers/overlevenden te laten getuigen in Dallas. Maar verder was het velen niet ferm genoeg geweest.

Ook buiten de vergaderzaal hielden allerlei groepen bozen en verdrietigen bijeenkomsten. Daaruit bleek bijvoorbeeld dat na de onafgebroken stroom verkrachte jongens een nog langere rij betaste en verkrachte meisjes en vrouwen is te verwachten. Zij moesten allen nog meer ongeloof overwinnen voordat zij hun verhaal aanvaard werd.

David Clohessy, als jongeman verkracht door een priester en leider van een overlevenden-netwerk, verklaarde na afloop dat de kerk op papier nog nooit zo ver is gegaan. „Dit is gedetailleerder en uitputtender dan ooit tevoren. Maar het basisprobleem is niet aangepakt, en dat is het afleggen van verantwoording door de bisschoppen.”

Andere waarnemers stellen vast dat de bisschoppen in hun charter en in hun verdere uitingen wel excuses aanbieden, maar er geen persoonlijke consequenties aan verbinden. Noch wat betreft eventueel persoonlijk handelen in het verleden, noch wat betreft het toedekken van andermans wangedrag.

De historische blaam en de waarschuwingen voor de toekomst zijn gericht aan het lagere kerkpersoneel. En ook dat wordt gespaard, menen veel critici. Priesters die toch nog in de fout gaan, mogen geen contact meer hebben met gelovigen, maar worden niet automatisch uit het ambt verwijderd. Dat blijft een beslissing van de individuele bisschop.

Uiteindelijk werd de Charter met 239 tegen 13 stemmen aangenomen, maar die getallen suggereren meer eensgezindheid dan er in Dallas was. De slotzitting was openbaar, maar achter gesloten deuren werd over de verklaring aanzienlijk uiteenlopend geoordeeld, verklaarden ingewijden na afloop.

Pater Tom Reese uit Manhattan,

Foute priesters in de VS

De katholieke kerk in de VS ligt de laatste tijd behoorlijk onder vuur vanwege onthullingen over seksueel misbruik van kinderen door priesters. De reportage van James Pastouna gaat vooral in op de zaak rond één van de schuldigen: priester John Geoghan (66), die in februari van dit jaar tot tien jaar cel is vervoordeeld. De leiding van de katholieke kerk bleek op de hoogte te zijn van zijn seksuele misdrijven, maar hield hem toch de hand boven het hoofd. Waarom?

Vfpo > VON PFARRER MISBRAUCHT.
216 ARD, 17.30-18.00

'Die tongzoen was het ergst'

Een kapelaan misbruikte kinderen in verschillende gemeenten. Nu hij dood is, vertellen slachtoffers hun verhaal.

Door onze redacteur **NRC**
JOEP DOHMEN

ROTTERDAM, 20 JUNI. Handtaslijkheden. Daar begon het mee. Het eindigde met verkrachtingen. De dader was de kapelaan, een vriend van de familie. Het waren zijn ouders die hem als jongetje van tien telkens naar de kapelaan stuurden, om hem te helpen met het wassen van zijn auto.

Na zoveel jaren durft Paul van Heumen (47) openlijk te praten over het misbruik door de kapelaan tussen 1968 en 1972. Als kind was Van Heumen radeloos en hulpeloos. Zijn ouders zagen niets of wilden niet zien wat er gebeurd was als hij thuiskwam met het sperma van de kapelaan in zijn haren, zo vertelt hij vanavond in het tv-programma *Heilig Vuur* (NCRV).

In Braamt, in de Achterhoek, klinkt een ander verhaal. Daar is dezelfde man de geliefde, voormalig dorpspastoor. Bij de gemeente ligt een verzoek om een straatnaam naar hem te vernoemen. De priester, wiens naam uit privacy-overwegingen onvermeld blijft, overleed in 1981 en ligt begraven naast de dorpskerk.

Hij werd in 1917 geboren en trad op 25-jarige leeftijd als frater Mauritsius in bij de orde van de franciscanen. Van 1950 tot 1966 was hij kapelaan (hulpkapelaan) in Nieuwe Niedorp, Venray, Woerden, Nijmegen en Maastricht. Nergens bleef hij lang. In 1966, 49 jaar oud, verliet hij de orde. De reden voor zijn vertrek wordt bewaard in het archief van de franciscanen. „Dat blijft nog vijftig jaar gesloten”, meldt secretaris J. van Heijst van het bestuur van de franciscanen.

In 1970 kwam hij naar het aartsbisdom Utrecht. Uit onderzoek van *Heilig Vuur* blijkt dat hij daar regelmatig kinderen misbruikte. Slachtoffer waren kinderen in de Utrechtse wijk Lombok. Daar was de priester in 1966 door toenmalig aartsbisschop Alfrink benoemd tot kapelaan van de parochie van O.L. Vrouw van Goede Raad.

Twee jongens uit één familie, misdienaars, werden begin jaren zeventig door hem onzedelijk betast. Toenmalig hoofd van de r.-k. lagere school Villa Nova in Lombok, Dick de Wissel (62), inmiddels in de VUT: „Het meest verschrikkelijke vonden ze het tongzoenen. Dat was zó smerig. Dat die hand in dat broekje gleed en met hun piepeltje speelde, dat was erg, maar die tongzoen was het ergst.”

De jongens gedroegen zich vreemd in de klas. Daarop aangesproken door hun juf biechten ze in 1973 op dat de kapelaan iets met hen deed, aldus De Wissel.

De juf stapte naar het schoolhoofd. Die confronteerde de kapelaan met het verhaal. De Wissel: „Eerst reageerde hij hautain. Toen ik zei dat die kinderen elke keer doodsbang waren als zijn tong weer in hen gleed, begon hij te transpireren. Hij huilde als een klein kind en smeekte om vergeving. Hij vroeg of ik het niet verder wilde vertellen. Het was slechts een zwak moment geweest. Het zou nooit meer voorkomen.”

De Wissel beloofde de kapelaan

dat hij er geen ruchtbaarheid aan zou geven. Dat Paul van Heumen, ook een leerling van Villa Nova, eveneens misbruikt was, wist De Wissel toen niet. „Als ik dat geweten had, had ik niet toegezegd de zaak stil te houden”, zegt De Wissel. De affaire leek van de baan. Maar de volgende dag was de kapelaan ineens spoorloos. Op zijn bureau lag een afscheidsbrief. Daarin vroeg hij om vergeving en zei hij, meldt De Wissel, dat hij inzag dat hij niet geschikt was voor het priesterambt. Het briefje eindigde met: „Dick de Wissel weet er meer van!”

Omdat de kapelaan opeens weg was, vertelde De Wissel het schoolbestuur, dat tevens kerkbestuur was, en de pastoor van de parochie, H. Mütter, wat er gebeurd was. De Wissel: „Mütter is naar kardinaal Alfrink gegaan.” Alfrink wilde meer weten. Als de kapelaan niet terug zou komen, wilde hij met De Wissel spreken, zei Mütter meteen na zijn bezoek aan Alfrink.

Het gesprek kwam er niet. De kapelaan was naar Duitsland gevlucht, maar de eerste de beste avond belde hij al op, aldus De Wissel. De kapelaan wilde weer aan de slag. De Wissel: „Hij zei tegen zijn collega Mütter dat hij tot rust was gekomen. Hij wilde graag een tweede kans.”

Na zijn terugkomst blijkt de kapelaan door Alfrink „cevol” te zijn ontslagen als kapelaan in Lombok. Zijn bekentenis van seksueel misbruik was geen belemmering om de kapelaan te bevorderen tot pastoor en hem elders in het aartsbisdom opnieuw te benoemen. De pedofiele kapelaan werd op 12 juli 1973 pastoor van de parochie van O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand in Braamt (990 inwoners).

De Wissel zegt „100 procent” zeker te weten dat Alfrink op de hoogte was van de affaire en van de seksuele geaardheid van de priester. Ton van Schaik, kerkhistoricus in Utrecht en auteur van een biografie over Alfrink, zegt het goed voor mogelijk te houden dat de kardinaal de affaire onder de pet heeft gehouden. „Hij was een man die in het algemeen dit soort dingen het liefst in zijn eigen kamer hield”, aldus Van Schaik, die aan het woord komt in de uitzending van *Heilig Vuur*.

De Wissel: „Ik wist tot nu toe niet dat de man cevol is ontslagen. Ongelooflijk. En die benoeming in die nieuwe parochie, een eenmanspost zonder controle. Dat was de kat op het spek binden.”

Kerkhistoricus Van Schaik verbaast zich ook over het eervolle vertrek: „Dat was voor deze man te veel eer. Hij heeft daar dingen aangezicht waar nu nog de gevolgen van zijn.” Volgens Van Schaik heeft niemand juist gehandeld: „De pastoor niet, de benoemingscommissie niet, de bisschop ook niet.” Het paste volgens hem overigens in het denken van die tijd dat pedofilie geen ziekte maar een eenmalig misstap kon zijn.

Parochianen in Braamt zijn nog altijd vol lof over hun oude pastoor. Ze vertellen over zijn gloedvolle preken en hoezeer hij actief was in het jeugd- en jongerenwerk.

In 1976 volgde ook hier een affaire. Een 14-jarige leerling van de technische school in het buurdorp 's Heerenberg sloeg de pastoor tij-

dens een les. De pastoor, tevens leeraar maatschappijleer, kreeg de klap omdat hij vaker handtastelijk was, vertelden de leerling en een klasgenoot tegen de directeur. Het pedofiele verleden van de pastoor was bij ons niet bekend, zegt toenmalig adjunct-directeur G. Huyink van de technische school. Huyink: „Als het seksueel misbruik uit zijn Utrechtse periode bekend was geweest, denk ik niet dat hij benoemd was door ons bestuur.”

Huyink vertelt dat de schoolleiding een klacht kreeg van de jongens en dat ook de politie was geïnformeerd. De pastoor reageerde emotioneel. Opnieuw verdween hij naar Duitsland. De jongens trokken de klacht in, na overleg met het schoolbestuur. Volgens Huyink zijn de jongens serieus genomen, maar was er na het intrekken van de klacht geen reden meer de jongens te geloven.

De directie stelde een verklaring op waarin stond dat na „nauwgezet onderzoek” gebleken was dat de beschuldigingen „elke grond” misten. Nu om een reactie gevraagd, zegt een van de jongens dat de pastoor wel degelijk handtastelijk was. „Ik stond onder grote druk. Mensen geloofden mij niet, de pastoor werd alom gewaardeerd. Daarom heb ik die klacht ingetrokken”, aldus de nu 40-jarige man.

Ondanks de ontlastende verklaring zou de pastoor nooit meer voor de klas verschijnen in 's Hee-

Kardinaal Alfrink (Foto Anefo)

renberg. Hij bleef wel pastoor, tot 13 maart 1981. Die dag trof zijn huishoudster hem dood in huis aan, 64 jaar oud. Bij zijn begrafenis bewees het hele dorp hem de laatste eer.

Het misbruik is nu dertig jaar geleden, maar voor Paul van Heumen nog dagelijks pijnlijk actueel. Van Heumen: „Er lopen duizenden lotgenoten rond en die houden hun mond. Laat ik dan maar in mijn eentje mijn mond opendoen.”

Heilig Vuur, vanavond, Nederland 1, 22.37 uur.

Reacties: misbruik@nrc.nl

Sinds begin dit jaar wordt de katholieke kerk in Amerika overspoeld met klachten over seksueel misbruik. Alweer. Want ook zo'n tien jaar geleden regende het een tijdlang rechtsprocedures, wat in 1994 tot een eerste ingrijpen van de bisschoppenconferentie leidde. Ze streefde een zorgzaam beleid na, niet zonder reden. De hoge schadevergoedingen die bisschoppen wegens hun wankelmoedigheid beleid ten aanzien van pedoseksuele clerici moesten betalen, brachten menig bisdom in financiële moeilijkheden. Aanleiding tot de schadevergoeding was nu eens onzorgvuldigheid bij de selectie of supervisie van clerici, dan weer nalatigheid bij het waarschuwen van het publiek. De laatste jaren luwde de storm, zo leek het even. Maar sinds enkele maanden is het weer al seksueel misbruik wat de klok slaat.

De Amerikaanse bisschoppen kregen publiekelijk te horen dat ze een aantal dossiers al te gemakkelijk met de mantel der liefde hadden bedekt. Handelen was de boodschap. Dat lukte vrij snel. Op 14 juni keurde de Amerikaanse bisschoppenconferentie nieuwe normen goed die, vooraleer rechtskracht te verkrijgen, nog de erkenning van de Heilige Stoel behoeven.

Helaas, de voorgestelde normen schieten kwalitatief danig tekort. Zeker, de retoriek is in orde. Je hoort bisschoppen stoer praten over *zero tolerance*, niet meteen het gangbare wachtwoord in een kerk die barmhartigheid pleegt te prediken. Maar *flashy* is zo'n term wel. De kerk weer bij de tijd?

In zekere zin wel: een harde aanpak van pedoseksuele activiteiten is terecht, waarbij we dan mogen hopen dat de zorg voor de slachtoffers, en niet het kerkelijke zelfbehoud centraal staat. Niettemin kan er fundamentele kritiek op worden geformuleerd.

Nultolerantie is om te beginnen een dubbelzinnig begrip. Als een priester niet

Priester veroordeeld wegens kindermisbruik

De 78-jarige gepensioneerde priester Francis V.P. is door de correctionele rechtbank van Gent veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, waarvan twee jaar met uitstel, voor verkrachting en aanranding van minderjarige kinderen. Op de school waar de beklagde hielp met het uitvoeren van klusjes en het houden van toezicht op de speelplaats, zou hij drie kinderen hebben verkracht en vijf hebben aangerand. De priester

alleen zijn concreet ambt (van pastoor bijvoorbeeld) verliest, maar ook nog eens wordt weggezonden uit de klerikale staat, en dus niet langer priester is, dan is er op het eerste gezicht sprake van manhaftig optreden vanwege de overheid. Er bestaat immers geen kans meer dat de delinquent zal hervallen.

Maar is dat wel zo? Zeker, de bisschop is van hem af, en als priester zal de betrokkene niemand meer verontrusten. Maar hij blijft wel in leven natuurlijk, loopt vroeg of laat vrij rond, voelt zich mogelijk niet zielsgelukkig. Dat maakt hem misschien wel echt gevaarlijk voor de samenleving.

Zou het niet beter zijn, zoals mijn collega John Beal (Washington) in 2000 in een lezing in Leuven suggereerde, om de clericus — vaak weliswaar ambtelos — clericus te laten blijven, zodat de bisschop enig toezicht kan uitoefenen en tegelijk zijn priester in voor hem barre tijden niet laat vallen als een baksteen?

De Amerikaanse bisschoppen slagen er bovendien niet in hun optie voor nultolerantie te verenigen met het fundamenteel recht dat ieder mens, dus ook een ploert, heeft op behoorlijke rechtsbescherming.

Vanaf nu wordt iemand die zich ooit aan seksueel misbruik schuldig maakte, permanent van elke concrete functie beroofd, zelfs al was zijn straf al uitgeboet. De wet wordt dus met terugwerkende kracht toegepast: niet zo fraai. Elders maken de Amerikaanse bisschoppen het nog bonter: als er sprake is van een geloofwaardige beschuldiging (*credible allegation*) van seksueel misbruik van een minderjarige, dan wordt de clericus onmiddellijk van zijn functie ontheven. De bisschop zal hem vragen zich medisch te laten verzorgen. Vreselijk toch, want hoewel niemand precies kan zeggen wat een *credible allegation* precies inhoudt, een bewijs van schuld is ze allerminst.

Duidelijk is dat de bisschoppen van het ene uiterste in het andere vervallen. Vroeger bleven talloze misdrijven onbestraft. Nu volstaan beschuldigingen om tot zware straffen over te gaan. Gewoon vol-

ontkende alle feiten. De deskundigen, die de kinderen onderzochten, geloofden het verhaal van de toen vier jaar oude kinderen wel.

(belga)

De rooms-katholieke kerk is in seksueel opzicht niet ouder dan een kind van twaalf

De rooms-katholieke kerk bevindt zich ten gevolge van het celibaat in een uitzichtloze toestand waarin alleen vrije roomse mannen en vrouwen verandering kunnen brengen, meent Herman Verbeek.

En wereldimperium als de rooms-katholieke kerk, dat van al zijn priesterambtsdragers eist dat ze voor het leven hun seksualiteit afzweren, houdt zichzelf gevangen in een neurotische stormis die de functionarissen doodongelukkig maakt. En ongelukkige mensen kunnen geen geluk verspreiden.

Stel dat een multinational van al zijn managers zou eisen dat zij er een aseksuele levensstaat op na houden. Of een parlement. Of alle artsen in een ziekenhuis. Zeker, in de maatschappij komen zeer vele aseksuele instituties voor. Bedrijfsleven en publieke organisaties behoren aseksueel te zijn. Geen vrijpostigheden op kantoor. Maar degenen die daar werken, worden in hun privé-leven seksueel niets in de weg gelegd. Anders is het voor priesters. Zij hebben strikt genomen geen privé-leven, zij hebben zich voor heel hun leven, met huid en haar aan de kerk uitgeleverd en onderworpen. Als ze tenminste gehoorzaam blijven aan hun gelofte. Wat niet weet, wat niet deert. Het leven is gelukkig steeds vaker sterker dan de leer.

Het celibaat is dus niet zomaar een kerkelijke wet. Het tast de onderworpen aan in het diepste van zijn identiteit. Hij moet zijn seksualiteit in feite vernietigen, hij moet zijn genitaal geestelijk steriliseren. Hij moet zich fantasieën en dromen ontzeggen en uitbannen. Dat moet hij doen door zijn geest te verheffen, te sublimeren tot de staat van godsverbondenheid, onthechting en beschikbaarheid.

Seksueel moet de rooms-katholieke priester zich tot een *nobody* maken. Hij moet seksueel lichaamloos zijn en daarmee wordt hij een

wassen omgaan met mensenrechten en andere normen van de rechtsstaat, zoals de profane samenleving die gedurende decennia zorgvuldig heeft ontwikkeld, lukt de Amerikaanse kerkelijke overheid niet. In ieder geval, in de Verenigde Staten moet je wel gek zijn om vandaag nog priester te worden. Het is kiezen voor een vogelvrij bestaan.

Bijzonder wrang is dat dieperliggende vragen niet aan bod komen. Stoute priesters worden bestraft, en dat is goed. Maar de bisschoppen blijven buiten schot, hoe klungelig hun beleid ook moge zijn geweest. Als opvolgers van de apostelen zijn zij in hun diocese de opperste wetgever, de hoogste bestuurder en de uiteindelijke rechter. Derhalve rukken zij nu uit om als rechtvaardige rechters priesters te straffen die, gedeeltelijk ten gevolge van bisschoppelijke struisvogelpolitiek of wanbeleid, uit de bocht zijn gegaan. Er valt zeker een diepzinnige verklaring te vinden waarom dit alles zo moet. Het theologische statuut van de ongelooftwaardigheid. En ten slotte (ik durf het bijna niet te schrijven, want het heeft er echt niets, maar dan ook niets mee te maken, verneem ik vanuit leidinggevende kerkelijke kringen): wat met het verplichte celibaat? Hoe te denken over het krampachtige discours dat de kerk met betrekking tot seksualiteit nog altijd hanteert? Veronderstel even dat priesters op het vlak van relaties en seksualiteitsbeleving alles zou zijn toegestaan wat niet in strijd is met de profane wet. Te gek, natuurlijk. Indruisend tegen de katholieke moraal. Maar er zouden wel minder slachtoffers zijn, vrees ik, of hoop ik, of hoe moet je zoiets zeggen.

DS 29/6

Rik Torfs

(De auteur is gewoon hoogleraar kerkelijk recht aan de KU Leuven.)

die het online rooms-katholieke weekblad *America* redigeert, zei in de krant *Newsday* dat verschillende bisschoppen hardop hadden gezegd dat zij meenden dat een aantal voor de huidige crisis verantwoordelijke collega's moest aitreuen. Namen waren niet genoemd en vrijwilligers hadden zich niet gemeld.

Het algemene excuus dat daarop wordt aangevoerd, is dat alleen het Vaticaan bisschoppen uit hun functie kan ontheffen. Volgens hulpbisschop van Brooklyn Joseph Sullivan is dat slechts een formeel argument. Betrokkenen zouden zijns inziens hun post ter beschikking moeten stellen om een

duidelijker signaal te geven dan de conferentie nu heeft gedaan.

Kardinaal Bernard Law uit Boston, de man rond wie het huidige schandaal begin dit jaar uitbrak, liet in de wandelgangen weten dat hij in ieder geval van plan was aan te blijven. Dat gaf de krant *Boston Globe* gisteren aanleiding nogmaals in een commentaar zijn aftreden te verlangen.

Of de Charter van Dallas blijvend een richtsnoer van Amerikaanse katholieken wordt, is overigens allerminst zeker. Rome moet het nog goedkeuren.

• WWW.NRC.NL:

Letterlijke tekst van de Charter

VERVOLG NR 6-6

'niemand', een geestelijke, een sfinx, een gezichtloze functionaris. Hij denkt daarbij zelf niet, de kerk denkt voor hem, met een onfeilbare onveranderlijke leer, die hij tot op de letter moet beleven en verspreiden. Hij moet zich behalve seksloos ook hersenloos maken.

Deze zelfverminking houdt een gedwongen zelfhaat in, een opgelegd masochisme, een zelfvervreemding die al eeuwen duurt, die met veel magie en sacraliteit is aangekleed, als gevolg waarvan veel priesters het zichzelf niet bewust zijn. Wie collectief lijdt, lijdt vaak minder; gedeelde smart is halve smart.

Men moet het celibaat tot op die diepte-psychologisch niveau analyseren, wil men begrijpen waarom het zoveel priesters ongelukkig, ziek, neurotisch blijkt te maken. In Nederland zou tweederde van de priesters persoonlijke problemen hebben met het eigen celibaat.

Met Freud kan de seksueel-existentele volwassenwording van de mens zich in drie fasen ontwikkelen, vanaf de geboorte respectievelijk de orale, anale en genitale fase. Toegepast op de exclusief mannelijke celibataire priesterkerk is dan het volgende aan de hand. De rooms-katholieke kerk is collectief-psychisch, wat haar seksualiteitsontwikkeling betreft en haar 'persoonlijkheid' als kerk, blijven steken in de prepuberale fase en een jongen van ongeveer twaalf jaar gebleven. In die fase kan een kind het magische nog niet onderscheiden van het werkelijke, het kind volhardt in de orale behoeften, naar de moederwarmte en moederborst, de heilige voeding van de moederkerk met mondjesmaat, brood en wijn, kinderoplies, onder absolute autoriteit van de vaderfiguur, hiërarchisch culminerend in de paus-pappa van Rome.

In die onvolwassenheid wortelt ook de behoefte aan idool-adorering. En daarvan is de rooms-katholieke kerk bij monde van de clericus nog altijd de grote leverancier. Het niet kunnen onderscheiden van mythe en waarheid heeft tot gevolg dat men de oppervader, God, maakt tot een werkelijkheid, terwijl hij alleen een verhaalfiguur is. De verhaalfiguur wordt werkelijker dan jezelf, dan de buurman, dan mensen van vlees en bloed.

De geschiedenis is vol van het komen en gaan van goden. Het zijn voortbrengels van mensen die in hun onvolwassenheid niet op kunnen tegen de menselijke situatie, het zich eenzaam en alleen bevinden in een leeg heelal, bewuste geest en de rede te hebben in een bewusteloos en redeloos werkende werkelijkheid. Goden moeten in die leemte voorzien.

Zo is ook van de Jezusfiguur, die historisch met grote waarschijnlijkheid in het geheel niet bestaan heeft, een godenzoon gemaakt. Paulus is daarmee begonnen, de Evangelisten hebben er een meer menselijke 'godmens' van gemaakt. Sacramenteel, in rit en formules, kan je die godmens zo nabij komen dat je je etend en drinkend met hem kunt verenigen.

De collectieve toestand van geestelijke onvolwassenheid en onvrijheid kenmerkt alle goden-religies. Het celibaat van de rooms-katholieke kerk is er de meest vergaande belichaming van.

De toestand waaraan de rooms-katholieke priester zich onderwerpt, is er een van religieus-spirituele incest, een verdrongen en gecompenseerde psychische en sociale uitlevering aan de moederkerk en vaderhiërarchie. Deze kerk is daardoor noodzakelijk angstig voor alles wat deze ziekte en ziekmakende toestand aan het licht brengt. Zij is bang voor alle invloeden van buiten. Zij vreest elke vrijheid, elke verandering, elke creativiteit en vernieuwing. Zij is per definitie aarts-conservatief. Zij is bang voor het leven. Zij is ten diepste necrofiel, zij draagt de dood in zich.

De weigering in Rome om het celibaat ter discussie te stellen, heeft deze collectief-psychische achtergrond. Op de totale gehoorzaamheid aan Rome, aan de Heilige Stoel, worden wereldwijd alle bisschoppen geselecteerd. Zij zijn als bestuurders volstrekt onvolwassen, zij durven geen eigen beslissingen te nemen en geen eigen beleid te voeren. Dat is ten diepste de uitzichtloze toestand waarin de

rooms-katholieke zich bevindt. Alleen zelfbewuste en vrije roomse vrouwen en mannen, vooral leken dus, zullen in staat zijn dit gezwel open te snijden.

Herman Verbeek is priester in Groningen.

NR 13/6

1 In het artikel over het celibaat van de hand van Herman Verbeek (NRC Handelsblad, 6 juni), verwacht men een betoog aan te treffen tegen het celibaat voor priesters in de rooms-katholieke kerk. Die mening mag iedereen verkondigen. Maar in werkelijkheid is het artikel een hoogst emotionele, warrige, met superlatieven doorspekt aanval op het hele instituut kerk en geloof, waarin iedere logica ontbreekt. Het onderwerp celibaat komt er daardoor zelfs bekaaid vanaf. Maar men mag niet van iedereen de gave van het woord verwachten.

Het zinnenet 'Zo is van de Jezusfiguur, die historisch met grote waarschijnlijkheid in het geheel niet bestaan heeft, een godenzoon gemaakt heeft', en de spottende opmerking dat je je 'etend en drinkend met de 'godmens' kunt verenigen' neigen naar blasfemie, in ieder geval voor gelovige katholieken.

Iemand die deze opvatting over de r.k.-kerk erop nahoudt, in feite ongelovig is, kan zich moeilijk katholiek noemen, laat staan priester. Herman Verbeek moet gewoon zijn biezen pakken! Met dit soort artikelen bewijst hij bovendien vrome priesters die wellicht erg lijden onder een celibaat, dat inderdaad niet valt onder de geloofsleer, bepaald geen goede dienst. Daarvoor is overtuigingskracht nodig, geen scheldkanonnade.

J.S.H. GIESKES, Den Haag

2 Ik ben geen 'priester in Groningen', en zelfs niet katholiek, maar gewoon een lezer die met stijgende verbazing Verbeeks uitbarsting over het celibaat las. Na het stuk drie keer tegen het licht te hebben gehouden, kon ik tussen al die emoties slechts één gedachte ontdekken: Verbeek maakt moeiteloos de sprong van een individueel psycho-seksueel ontwikkelingsproces naar karakter(mis)vorming van een hele organisatie en zijn medewerkers. Op aandienlijke wijze geeft hij te kennen hiermee het celibaat tot op 'diepte-psychologisch niveau' geanalyseerd te hebben. Wellicht een boekje over opa-Sigmund iets te haastig verteed?

Verbeeks grote-stappen-snelthuis-verhaal wordt overgoten met een bijzonder sausje van rancune en retoriek: collectieve toestand van geestelijke onvolwassenheid, gedwongen zelfhaat, ziekmakende gezwellen, een verdrongen en gecompenseerde psychische en sociale uitlevering aan de moederkerk en vaderhiërarchie, religieus-spirituele incest, ten diepste necrofiel... Tja, als Verbeek emotioneel leegloopt, zal dat in Rome beslissend worden geroken. WOUTER LUCASSEN, Den Haag

3 Er valt veel zinnigs in te brengen tegen het celibaat als algemene verplichting voor alle priesters van de rooms-katholieke kerk. De redelijke voorstanders van verandering van deze regel zullen echter allerminst zijn ingenomen met de onzin van de zich priester noemende Herman Verbeek.

Verbeek haalt de oude Freud van stal voor een simplistische psychoanalyse van r.k.-clerici aan de hand van de theorie dat God niets anders is dan een verhoogde vader.

Ook de Jezusfiguur heeft volgens hem „historisch met grote waarschijnlijkheid in het geheel niet bestaan”, maar onder eigentijdse nieuwtestamentici zal hij er wereldwijd niet één vinden die deze oubollige stelling nog onderschrijft.

Dat stoort hem waarschijnlijk evenmin als het feit dat zijn deerniswekkende betoog de voorstanders van handhaving van de gewraakte celibaatsplicht voorlopig weer eens in hun overtuiging heeft gesterkt. BEN HOFFSCHULTE, Leuven

Over de wijze waarop de rooms-katholieke kerk seksueel misbruik door priesters behandelt, bestaan misverstanden. Van een doofpot is geen sprake, meent G.J.M. Corstens.

Gevallen van seksueel misbruik in pastorale relaties en de reactie van de rooms-katholieke kerk daarop hebben de laatste tijd veelvuldig in de belangstelling gestaan. Daarbij is nogal eens de beschuldiging geuit dat de katholieke kerk dergelijke gevallen in de doofpot zou stoppen. Men zou die zaken ten onrechte niet aan de bevoegde strafrechtelijke autoriteiten aangeven. Er blijkt hier sprake te zijn van enige misverstanden, die het verdienen te worden rechtgezet. Ik doel onder meer op de bijdrage van professor Huysmans in deze krant van 25 mei 2002. Daarin suggereert hij in het voetspoor van het hoofdredactionele commentaar van 13 mei 2002 dat de weg via de reguliere justitie veel soelaas kan bieden.

Hergeen hierna volgt is gebaseerd op mijn ervaringen als voorzitter van de in 1995 door de Nederlandse bisschoppen ingestelde Toetsings- en Adviescommissie (TAC), tegenwoordig Beoordelings- en Adviescommissie (BAC) geheten, inzake seksueel misbruik in pastorale relaties. De leden van de BAC zijn onafhankelijk. Aan de beoordeling door de BAC van klachten over seksueel misbruik in pastorale relaties gaan een melding bij het daartoe ingestelde meldpunt en een onderzoek door een gemachtigde vooraf. De klager kan daarbij worden bijgestaan door een vertrouwenspersoon.

Welke misverstanden bestaan er? In de eerste plaats zijn, anders dan wel wordt gesuggereerd, veel van de gevallen van seksueel misbruik niet strafbaar. Het begrip seksueel misbruik omvat allerlei gedragingen die variëren van verkrachting tot het zich seksueel opdringen aan een ander waarbij men misbruik maakt van zijn positie, bijvoorbeeld als geestelijk leidsman. In dit laatste geval is, als er geen geweld of iets wat daarop lijkt bij komt en het slachtoffer niet jonger dan zestien jaar is of geestelijk onvolwaardig is, er bijna nooit sprake van een strafbaar feit. Een aangifte zal door justitie onmiddellijk ter zijde worden gelegd. Het heeft immers geen zin, het is zelfs onrechtmatig gebruik

schakelen van de kaad voor de kinderschakelen. In een ruime meerderheid van de 42 door haar beoordeelde gevallen heeft de BAC de klacht gegrond verklaard. Dat heeft in een aantal gevallen tot ernstige maatregelen tegen de aangeklaagden geleid. In enkele gevallen was de aangeklaagde overleden. Dan zullen maatregelen uiteraard achterwege blijven. Voor de oplegging van die maatregelen zijn de bisschoppen en de oversten van orden en congregaties van religieuze verantwoordelijk.

De BAC fungeert dus als een adviescommissie. Dat is niet opmerkelijk. De situatie is vergelijkbaar met die van de Nationale ombudsman en van politierechtcommissies. Ook die beslissen niet zelf. En ook die zijn onafhankelijk. Gegeven de omstandigheid dat in gevallen die de wetgever strafbaar heeft gesteld, de onafhankelijke strafrechter beslist, is het niet verwonderlijk dat daarnaast de verantwoordelijke autoriteiten kunnen blijven optreden.

Mr. G.J.M. Corstens is voorzitter van de Beoordelings- en Adviescommissie (BAC).

www.nrc.nl: dossier Misbruik in de katholieke kerk

openbaarheid te houden. Zijn wil is dan wet. Hoe niet het ook wendt of keert, justitie mag dan niet in actie komen.

In het verleden van de gedachte dat aangifte in het algemeen een bevoegdheid en geen plicht is, ligt dat het ook in gevallen waarin het slachtoffer die stellige positie mist (bijvoorbeeld bij feitelijke aanranding van de eerbaarheid, niet aangaat dat een derde op eigen houtje naar justitie stapte. Dat kan de schadelijke van het slachtoffer groter maken. Dan treedt 'secundaire victimisatie' op.

Het voorgaande laat onverlet dat indien het slachtoffer wel aangifte wenst te doen, hem of haar daarbij door de kerk hulp wordt geboden en na de aangifte het kerkelijk onderzoek wordt opgeschort om politieke en justitie niet in de wielen te rijden.

Hulp moet ook worden geboden als bij kerkelijke instanties bekend is dat bij een minderjarige de wetreltelijke vergetelheid de zaak ontkenen of bagateliseren. Daarvan was kennelijk in het schrijnen van 2002 beschreven geval sprake. Dan zal in nauw overleg met het slachtoffer moeten worden bezien of het belang van het slachtoffer is gediend met een aangifte of - in geval van een klacht - het in-

buiten het geval van verkrachting, strafbare feiten mag worden gedaan. Het is echter de vraag of het op de weg van derden, in dit geval de katholieke kerk, ligt dit te doen zonder dat het slachtoffer daarmee instemt. Het slachtoffer heeft juist in deze zaken van de wetgever een belangrijke positie toebedeeld gekregen.

Vaak is een klacht van het slachtoffer voorwaarde voor vervolging.

In de derde plaats was er in de gevallen waarin wel sprake was van strafbaar gedrag, in de periode vanaf het begin van het optreden van de BAC (majaar 1995) en de daarmee geleverde instanties één keer sprake van het enige zedende-licht waarvan aangifte verplicht was. Dat was een geval van verkrachting. Daarvan zegt art. 160 van het Wetboek van Strafvordering dat iedereen die ervan op de hoogte is, aangifte moet doen. Dat is in dit geval door de ouders gedaan.

In de vierde plaats is van belang vast te stellen dat buiten de gevallen van de verplichte aangifte, dus

De wil van het slachtoffer kan wet zijn

baarheid. Met andere woorden, als het slachtoffer geen klacht (een aangifte met een verzoek om vervolging) heeft gedaan, mag er niet worden vervolgd. Daarmee heeft de wetgever uitdrukking gegeven aan de gedachte dat het belang van het slachtoffer de zaak buiten de sfeer van de strafrechtpleging te houden zwaarder weegt dan het publieke belang bij vervolging en bestraffing. Het slachtoffer kan er dus voor kiezen de zaak buiten de

4 Herman Verbeek, priester te Groningen, deelt ons mee dat God 'alleen een verhaalfiguur' is en dat Jezus Christus 'naar alle waarschijnlijkheid nooit heeft bestaan'. Van welke kerk is Herman Verbeek eigenlijk priester? DR. P.F.M. FONTAINE, Amsterdam

5 In tegenstelling tot Bert Garsen (Brieven, 6 juni) heb ik de analyse van de misbruikschandalen in de r.k. kerk (NRC Handelsblad, 31 mei), met belangstelling gelezen. Alleen al omdat hij als r.k.-priester zijn diepe schaamte uitsprekt voor het gebeuren, zonder de daders te veroordelen, maar wel hun dieprieste daden en gedragslijn. Daarvoor moeten zij terechtstaan en verdienen zij straf. Dat geldt in het canonieke recht niet anders dan in het burgerlijk strafrecht.

Hoe anders is daarentegen de stellingname van Herman Verbeek (6 juni) en anderen die het celibaat afvalen, door generaliserend meteen de hele r.k.-kerk en al haar priesters te stigmatiseren. Hierdoor beledigen zij op de eer-

ste plaats Jezus zelf, en daarna al die priesters die in zijn voetsporen treden.

Zijn ongefundeerde stellingen: „Het (celibaat) tast de onderworpen aan in het diepst van zijn identiteit” en: „In Nederland zou (!) tweederde van de priesters persoonlijke problemen hebben met het eigen celibaat” gaan mij belijst te ver.

Ik kan hier kort over zijn: het is een fabeltje dat seks onmisbaar is voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid. Kijk maar naar de niet-aflatende stroom van celibataire roeping van mannen en vrouwen in de wereldgeschiedenis.

De meesten van hen leiden een onopvallend leven, maar er zijn genoeg opmerkelijke persoonlijkheden zoals - om ons te beperken tot priesterroepingen - Paulus, Bonifacius, Leo de Grote, Don Bosco, de pastoor van Ars of Titus Brandsma en Carl Lichtenberg. De nazi's waren fel gebrand op deze laatste twee, juist wegens hun sterke persoonlijkheid. Dit geeft aan dat niet seks, maar karaktersterkte bepalend is voor iemands

persoonlijkheid.

Het generaliseren en beledigen heeft wellicht als oorzaak, dat men het priesterambt gaat zien als een beroep, terwijl het een roeping is om een dienstwerk te verrichten 'in persona Christi Capitis'. Dit priesterambt wordt verleend in de kerk door een wijdingssacrament. Maar dit mag niet tot het misverstand leiden dat de priester daardoor niet meer onderhevig zou zijn aan menselijke zwakte, heerszucht, dwalingen, of zelfs zonde.

MR. P.M.J.H. STIENEN, Amsterdam

Foto diakens

De foto van de 2 diakens met de handen in de schoot (NRC Handelsblad, 31 mei) laat zien dat de redactie van de NRC ook kan provoceren. Het had van moed getuigd ook de hoofden van de diakens af te drukken. Het neutrale onderschrift 'Diakens op Rolduc tijdens een priesterwijding', getuigt van een felterger bedoeling. F.J.M. NEELISSEN, Overveen

SPIRITUEEL

Elsevier 19/6

Seksueel misbruik

Er is geen sprake van een doofpot voor wat betreft het seksueel misbruik in pastorale relaties binnen de rooms-katholieke kerk, stelt G.J.M. Corstens (NRC Handelsblad, 25 juni). De argumenten die hij hiervoor geeft zijn niet sterk, en doen meerdere malen een beroep op het – binnen deze context – irrelevante criterium strafrechtelijke vervolging.

Corstens wijst op het niet strafbaar zijn van sommige gevallen van seksueel misbruik, alsook op het feit dat veel zaken verjaard zijn. De wet is echter een gebrekkige – soms zelfs povere – afspiegeling van de maatschappelijke moraal, en het argument doet dan ook niets af aan het feit dat het verwerpelijke wandaden betreft.

Ook verwijst hij naar het aantal aangiftes bij het BAC, en geeft hij mogelijke redenen waarom slachtoffers van misbruik geen aangifte doen. Wederom geldt: dit doet niets af aan de verwerpelijkheid van het misbruik. Wél wordt de 'misbruik-epidemie' binnen de rooms-katholieke kerk op deze wijze verhol.

Het ontkennen van een doofpotmentaliteit op basis van (het aantal) strafrechtelijke vervolgingen doet niets af aan de aard en omvang van het misbruik binnen, en het morele deficit van, de rooms-katholieke kerk. Wat het wel doet is de slachtoffers voorhouden 'dat het allemaal wel meevalt': het bagatelliseert hun verdriet en boosheid.

SANDER NIESEN, Belfeld

NRC 27/6

Seksueel misbruik NRC 27/6

Zoals de rooms-katholieke Kerk met seksueel misbruik omgaat, „is op geen enkele manier goed te praten”, aldus D66-Kamerlid Ursie Lambrechts in NRC Handelsblad van 29 juni. Welke kritiekpunten het Kamerlid dan precies heeft op het katholieke beleid inzake seksueel misbruik, werd maar niet duidelijk. Of het moet samenvallen met Lambrechts' volgende observatie: „De kerk verwijst steeds naar het verleden, alsof het niet meer gebeurt. Van dat laatste ben ik niet overtuigd.” Ook hier ontbrak echter een nadere onderbouwing.

De katholieke kerk in Nederland hoopt van harte dat seksueel misbruik iets van het verleden is, maar gaat daar niet op voorhand van uit. Om die reden kent de katholieke kerk sinds 1995 een heldere klacht- en meldingsprocedure, waarin het slachtoffer centraal staat. De onafhankelijk opererende stichting Hulp & Recht zet zich in om slachtoffers hulp te bieden en recht te doen. Hiervoor zijn professionele hulpverleners, waaronder ervaringsdeskundigen, beschikbaar. Tevens is therapie mogelijk. Hulp & Recht heeft daarnaast een adviserende taak naar de bisschop of religieuze overste van de dader toe. Bij gevallen van seksueel misbruik van een minderjarige bijvoorbeeld zal dit advies in de regel ontslag uit de functie zijn of zelfs heenzending uit de klerikale staat – de zwaarste disciplinaire maatregel die de kerk kent. De Nederlandse bisschoppen hebben het advies van Hulp & Recht tot nu toe steeds opgevolgd. Hulp & Recht publiceert periodiek het aantal meldingen dat men heeft ontvangen, alsmede het aantal (gegronde) klachten.

Wellicht dat de beoordeling van mevrouw Lambrechts tevens is ingegeven door een hardnekkig misverstand dat met enige regelmaat opduikt: de vermeende weigering van de katholieke kerk om aangifte te doen, zelfs wanneer daartoe een wettelijke verplichting bestaat. Van een dergelijke weigering is geen sprake. Bij ernstige vormen van seksueel misbruik zoals verkrachting, waar voor iedere burger een aangifteplicht bestaat, zal ook door de kerk aangifte worden gedaan.

Wanneer voor derden geen aangifteplicht geldt, wordt te allen tijde het slachtoffer geadviseerd om aangifte te doen. Maar elke organisatie – scholen, zorginstellingen, de kerk – kan voor het dilemma komen te staan wat te doen wanneer het slachtoffer zelf weigert om aangifte te doen en er voor

Hands boven de lakens

Beschuldigingen van misbruik door priesters tonen aan dat de katholieke kerk nog altijd niet goed raad weet met seks

door GERRY VAN DER LIST

Zo'n kleine veertig jaar geleden, in 1963 om precies te zijn, verscheen een anonieme brochure van een priester. *Celibatacrisis* heette het boekje van de geestelijke die zich afvroeg of de verplicht ongetrouwde staat van haar dienaren de katholieke kerk uiteindelijk niet zou opbreken. Het celibaat kon wel eens veel katholieken die belangstelling toonden voor het eervolle ambt van priester, afschrikken en zou bovendien, naar een huwelijk verlangende, geestelijken in zielenood kunnen brengen.

De brochure leidde een discussie in die in de loop van de jaren zestig steeds feller zou worden. De celibataire status van de priester paste slecht bij de ontdekking van de geneugten van de seks in dat tijdperk. Verder verloor het priesterschap duidelijk aan populariteit. In 1968 overtrof het aantal uittredingen voor het eerst het aantal wijdingen en die verhouding zou daarna voor de katholieke kerk steeds ongelukkiger worden. Omdat de autoriteiten in Rome van geen wijken wilden weten, bloedde het debat over een mogelijke afschaffing van het celibaat evenwel langzaam dood.

Totdat de kerk onlangs in opspraak kwam. Na alle onthullingen van seksueel misbruik door priesters in de Verenigde Staten en daarbuiten kwam haast vanzelf de vraag naar boven of de moeizame katholieke omgang met vleeselijke lusten de misdrijven niet in de hand heeft gewerkt. Het dringende verzoek aan roomse kinderen toch vooral de handen boven de lakens te houden, teneinde zelfbevlekking te voorkomen, was een typisch voorbeeld van de krampachtige houding tegenover het seksuele, een houding die allicht de basis vormt voor een overdosis aan frustraties.

Ook het celibaat heeft in sommige ogen het probleem verergerd. Aartsbisschop Emmanuel Milingo sprak vorig jaar al, voordat de schandalen bekend werden, van een 'rotte blindedarm'. De voormalige aartsbisschop van Lusaka, die dreigde te worden geëxcommuniceerd vanwege zijn huwelijk met een Koreaanse, zag het celibaat als een ziek lichaamsdeel dat het leven van de kerk in gevaar bracht. In Nederland hebben vooraanstaande geestelijken eveneens hun twijfels uitgesproken over de waarde van de aloude traditie, hoewel hun woordkeuze wat diplomatieker was. De oud-bisschop van Rotterdam, Bär, bijvoorbeeld betoogde in het boek *Langs wegen van barmhartigheid* (1996) dat de roeping van het priesterschap heel wel kan bestaan zonder een roeping om ongetrouwd te blijven voor het koninkrijk der hemelen. En de bisschop van Breda, Muskens, legde zelfs expliciet een verband tussen het celibaat en de seksuele zonden van de priesterklasse.

Maar met het leggen van dit verband moet je voorzichtig zijn. Seksueel misbruik komt voor in elke besloten, door mannen gedomineerde gemeenschap. Het komt ook zeker voor bij dominees, die wel mogen

derden geen aangifteplicht bestaat. Gaat men dan toch over tot het doen van aangifte tegen de wil van het slachtoffer in of dient men de wens van het slachtoffer te respecteren om openbaarmaking te vermijden?

De katholieke kerk kiest voor het laatste, mits de wet die ruimte biedt. Dat is geen keuze voor de doofpot, maar het gevolg van de wens om zorgvuldig om te gaan met de belangen van het slachtoffer.

In ieder geval zijn slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk meer gebaat bij objectieve informatie over het beleid van de rooms-katholieke kerk dan bij ongefundeerde oneliners. Met de uitspraken van mevrouw Lambrechts zijn slachtoffers van seksueel misbruik niet geholpen.

CLARA ANGENENT, woordvoerder Hulp & Recht
JAN-WILLEM WITS, hoofd pers & communicatie secretariaat r.k. kerkgenootschap

trouwen. Het gevaar schuilt hem wellicht vooral in de vertrouwensrelatie. De geestelijke heeft, net als de psychiater, een overwicht op iemand die naar geborgenheid zoekt, een overwicht dat voor het eigen geroep kan worden aangewend.

Het voorbeeld van de dominees geeft echter ook aan dat je God kunt dienen zonder algehele seksuele onthouding. Het valt moeilijk te begrijpen waarom het volgen van Jezus per se het afzien van het huwelijk of het geheel opgeven van geslachtelijk verkeer zou impliceren. De apostelen hadden ook gewoon echtgenotes en kinderen. Het celibaat, een uitvinding van de kerk in de vierde eeuw na Christus, kent geen bijbelse grondslag.

Zelfs de orthodoxe katholieke Antoine Bodar erkent inmiddels dat de kerk seksualiteit te lang heeft weggemoffeld, waardoor kinderen ook niet leerden praten over hun verwarrende erotische gevoelens voor het andere, of het eigen, geslacht. Zelf, zo vertelde hij onlangs in een interview met *De Groene Amsterdammer*, houdt de priester graag vast aan het celibataire ideaal. De liefdesrelatie met Christus is dusdanig sterk dat Bodar alles wat daarvan afleidt, van mindere waarde vindt. In deze hedonistische wereld heeft het celibaat volgens hem meer bestaansrecht dan ooit, als contrapunt tegen de dominante preoccupatie met seks.

Maar Bodar begrijpt dat veel priesters het celibaat een hol begrip vinden. Daarom kan hij zich indenken dat Rome het facultatief stelt, zodat in elk geval de lagere functies in de kerk toegankelijk worden voor gehuwden. Wanneer de opvolger van de koppige paus Johannes Paulus II tot eenzelfde inzicht zou komen, zou er al veel gewonnen zijn.

Broekje

Elsevier 15/6

MARIJKE HILHORST

De rooms-katholieke kerk doet een poging 'het in de media ontstane beeld' te corrigeren, lees ik in de krant. Dat beeld is ongunstig. Ook in Nederland raakten geestelijken betrokken bij zedenschandalen en in het kielzog van de Amerikaanse onthullingen gaat hier de deksel van de doofpot.

Is die deksel er eenmaal af dan is het rumoer nog niet een-twee-drie verstomd.

Zijn er in het hele vorige jaar negen gevallen gemeld van seksueel misbruik binnen de katholieke kerk, de eerste vier maanden van 2002 waren dat er 24. Veelal zaken van gisteren, van vroeger.

Gek hè, ik hoorde nooit iets. Niet alleen geboren in een groot rooms gezin, maar ook nog eens opgegroeid in een overwegend katholiek dorp had ik toch iets moeten merken als het zo wijdverbreid was. Er was immers weinig dat we buiten de kerk om deden. De schooldagen begonnen met een mis, ik kreeg van de kleuterschool tot en met de lagere school les van religieuzen. Tot mijn twaalfde trouwens uitsluitend van vrouwen. Zelfs bij de gymnastiekvereniging, Willen Is Kunnen, ving een katholieke vrouw ons op na de sprong over het paard. Alsof de kerk ervoor waakte de kat op het spek te binden.

Vandaar misschien dat ik nooit iets hoorde.

Een probleem bij misbruik is dat de kinderen al iets van seks moeten weten om dingen te kunnen benoemen. En aan seksuele voortlichting werd niet veel gedaan in die dagen. Ik leerde bij biologie cryptische weetjes als: 'Het bloed dat bij de menstruatie vrijkomt, zijn de tranen van een teleurgestelde baarmoeder.' Ouders kwamen weg met het antwoord 'van God' op de vraag waar kinderen vandaan komen.

Er gebeurde wel dingen die je pas veel later in verband wist te brengen met seks. Totaal onverwacht stuurde zuster Conrada mijn zusje en mij in de tweede naar huis met de boodschap ons 'fatsoenlijk' te kleden. We droegen donkerblauwe overgooiers, geen sokjes in onze sandaaltjes. Vanwege een hittegolf had mijn moeder ons toestemming gegeven om het witte bloesje, dat we 's ochtends nog wel droegen, na de middagpauze uit te laten. Blote armen en enkels bleken onfatsoenlijk. Aan moeders gezicht viel duidelijk af te lezen dat zij het een groot woord vond, maar de kerk, haar vertegenwoordigers, sprak je niet tegen. In de loop der jaren leerde ik dat alleen vrouwen onfatsoenlijk konden zijn en dat het iets met seksualiteit te maken had.

Ik breng het onderwerp kerk en misbruik in als we toevallig met wat vriendinnen van vroeger bijeen zijn. De een herinnert zich een priester die altijd aanwezig was bij de bijeenkomsten van de kabou-

ters, 'kleinemeisjespadvinders', waar zij lid van was. Het was een jonge, griezelig magere man, die iedereen kietelde. Niemand kwam er onderuit. Zij vond dat afschuwelijk, wilde niet gekieteld worden, giechelde toch, wat haar verwarde omdat het op een aanmoediging leek. Ze voelde zich onbehaaglijk. Zo erg dat ze van de kabouters af wilde. Waarom kon ze haar moeder niet zeggen. Het kader om zijn gedrag te plaatsen ontbrak. Een engerd, vindt ze nu. Onfris beamen wij, maar misbruik?

Een ander kijkt naar de grond. Nooit eerder durfde ze het te vertellen. Terwijl het wel veertig jaar geleden gebeurde. Ze was negen toen een broeder van de jongensschool, waar ze op weg naar huis altijd langskwam, haar binnen riep. De meesten waren aardig. De een toverde bij vorst de speelplaats om in een ijsbaan, een ander goot tinnen indiaantjes en paarden om die weg te geven. Zo maar. Het was na vieren, de gangen verlaten, de kapstokjes leeg. De broeder had haar aan de hand mee de brede marmoren trap op genomen en daar in het lege lokaal gecommandeerd haar broekje uit te trekken. Ze voelde zich vanaf het moment dat hij haar riep niet op haar gemak zonder een idee te hebben waarom. Nu wist ze het. Hij had haar rokje opgetild en gekeken, alleen gekeken. Tot er ergens in het donkere gebouw voetstappen klonken en hij haar dwingend op het hart drukte niets te vertellen. Tegen niemand. Ook niet thuis. Ze had zich niet zozeer beschadigd als wel beschaamd gevoeld. Daarom had ze gezwegen. Wie zou haar geloven? Ze was het trouwens bijna vergeten. En ach, die broeder is allang dood. Wat bleef, was dat ze geen vanzelfsprekend gevoel van respect meer voor geestelijken voelde. En, heel gek, ze vermeed nog steeds liever die kant van de straat.

Bij mij verdween het gevoel van respect door de biecht

Bij mij verdween dat respect in de biecht. Niemand wisselde met anderen uit wat er in de biechtstoel werd besproken, dus wist je niet wat normaal was. Mij bekreep op een gegeven moment een gevoel dat er iets niet deugde, zonder dat ik er de vinger op kon leggen. De vragen die mijn biechtvader stelde, deden me blozen. Ze gingen over eventuele fantasieën. Wij zondigen immers niet alleen in de daad, zei hij, ook gedachten kunnen zondig zijn. Daarom die vragen. Maar zijn vragen brachten me eerder op ideeën dan dat ze me hielpen mijn geweten te zuiveren. Op het moment zelf een strijd tussen schaamte en bevreesdheid; veel later wist ik wat er niet klopte en nu zou ik het ambtsmisbruik noemen. Niets ernstigs zou je zeggen. Gevalletjes. Toch geeft het te denken dat als je drie katholieke meisjes bij elkaar zet er evenveel gevalletjes opduiken.

De rooms-katholieke kerk beraadt zich na de zedenmisdrijven op de toekomst van het celibaat. De Nederlandse priester Antoine Bodar ondervond het dilemma van seksualiteit en priesterschap aan den lijve. Hij spreekt vrijuit over liefde, erotiek en God.

— door Margreet Fogteloo GA 1-6

«De historicus Huizinga zei ooit: «Als een cultuur niet ergens naar streeft, naar iets hogers, dan verwaterd die cultuur.» Dat geldt ook voor nu.» Dr. Antoine Bodar noemt de seksschandalen in Amerika die nu naar buiten komen, de verkiezingsoverwinning van het CDA en de aanslagen op 11 september door moslim-fundamentalisten gebeurtenissen die het christendom en de kerk dwingen tot bezinning en herpositionering. «Er ligt een grote uitdaging voor ons», zegt de Nederlandse priester-kunsthistoricus-mediapersoonlijkheid die ruim vier jaar geleden zijn geboorteland verliet voor «studieverlof in Rome». Uit zijn columns in het *Katholiek Nieuwsblad* en in dagblad *Trouw* bleek indertijd dat de depressies die hem kwelden hem deden verlangen naar het ware «Romeinse leven» waarvoor het geestelijk klimaat in eigen land weinig ruimte bood. De jezuïeten gooiden hem wegens zijn te conservatieve houding in 1997 uit hun Krijtbergkerk aan het Singel in Amsterdam. De teleurgestelde uitgestotene voelt zich nu, in de schoot van het Vaticaan, gelukkig. Rome bevredigt zijn behoefte aan schoonheid en de wens onderdeel uit te maken van een groot, grotesk geheel. Vanuit zijn kleine kloostercel in het Oostenrijks-Duitse Huis kan Bodar zich in afzondering bezighouden met studie en contemplatie. Af en toe stapte hij vanuit de anonieme stiltte de spotlights in voor een tv-debat, een lezing of een college in Nederland, waar hij zijn woning in Amsterdam heeft aangehouden.

Tijdens de verkiezingen was Antoine Bodar niet in Nederland. Maar hij had vrijwel zeker gestemd op GroenLinks. «Of misschien op het CDA, omdat het uitgebluste Paars afgestraft diende te worden. Het principiële karakter van de weliswaar wat stijve protestantse Balkenen-de is positief. Ik zou het CDA willen oproepen de «c» weer sterk om te buigen naar christelijke waarden en normen. Wat wij kunnen leren van de moslimgemeenschap is dat we trots moeten zijn op onze godsdienst.»

Sinds 11 september richt Bodar zich op het bestuderen van de islam en zoekt hij in de media het debat met imams op. «Het is vreselijk wat er is gebeurd in New York. Maar de instorting van de toren van Babel heeft een katalyserend effect gehad voor een broodnodige dialoog tussen beide geloofsgemeenschappen. Ik weet dat het *wishful thinking* is, maar ik denk dat de tijd rijp is om een tegenwicht te bieden tegen het hedonisme, de doorgeslagen maakbaarheidsgedachte en het enorme materialisme. Moslims, christenen en joden moeten gezamenlijk opkomen voor geestelijke waarden, juist door elkaars geloof te respecteren.»

Te midden van het hamburgers consumerende, kopende, uitgaande publiek van de Leidsestraat is Bodars appartement een eiland van esoterische vergeestelijking. In zijn woning, die lijkt op een Italiaanse middeleeuwse kloosterbibliotheek, hangt een weemoedige sfeer. Op een lange neogotische tafel ligt de post strak gesorteerd op stapeltjes. Nergens staat een gemakkelijke stoel. De kleine keuken en sobere slaapkamer verwijzen naar de lichamelijke behoeften eten en slapen: de rest van de ruimtes bestaat uit wanden met enkele tienduizenden boeken, gesorteerd op vakgebied. De werken van Kari Marx, de gebundelde columns van theist Ronald Plasterk, Russische literatuur of kerkeleke geschriften — Antoine Bodar leest het allemaal met een onstilbare honger naar kennis en verdieping, zoals hij dat voor het eerst ervoer toen hij zes jaar oud was. Op die leeftijd ontstond ook de droom om priester te worden. Dat «altijd broeiende verlangen» leidde pas na drie universitaire studies — geschiedenis, kunstgeschiedenis en theologie — en een

kunsthistorische promotie in 1985 tot het besluit de priesteropleiding te gaan volgen.

Zijn wijding in 1992 zorgde in Nederland voor grote commotie. Het was moeilijk te rijmen: Antoine Bodar manifesteerde zich door middel van zijn vele baantjes bij de radio en televisie niet alleen als een academisch zwaar-gewicht, ook stond hij tot dan toe bekend als praktiserend homoseksueel. En uitgerkend hij koos voor trouw aan de paus. Zijn gedragen stijl van celebreren en zijn mystieke wijze van geloven wekten vooral verbazing en spotlust op. Hij gold als een ijdele man van wie de motieven voor het geloof egoïstisch zouden zijn. Bodar zou niet vallen op de essentie van het geloof — de onbaatzuchtige naastenliefde — maar verslaafd zijn aan het grotere spel van het kerkelijk machtsinstituut vol zalvende rituelen en hiërarchische positionering. Terugkijkend zegt hij: «De vuilspuiterij in de pers was vreselijk. Ik werd gedwongen me voortdurend te verantwoorden voor mijn seksuele leven.»

Uit de schrijfstijl die hij hanteert in zijn artikelen komt de 53-jarige Antoine Bodar over als een merkwaardig soort anachronisme, als iemand die leeft in een tijd ver voor de Verlichting. Als hij spreekt over zijn weg naar het priesterschap en de functie daarin van het celibaat is hij open en direct. Bodar: «Na school was het niet bepaald in om te kiezen voor het seminarie. De vernieuwingsdrang van de Acht Mei-beweging drukte zwaar op de kerk. Bovendien was het een politieke tijd van links maatschappelijk denken. Haaks daarop stond mijn belangstelling voor cultuur en mijn hang naar de klassieke wereld. Ik dacht het te vinden binnen de universiteit, maar gedreven door een innerlijke behoefte koos ik uiteindelijk voor het priesterschap.»

De stap was toch nog zwaar, want hij had een bloeiende liefdesrelatie met een man. «Terwijl ik nog steeds, ook fysiek, van hem hield, besloot ik een einde te maken aan mijn relatie. Met als gevolg een langdurig, zwaar rouwproces. Afscheid nemen van de lichamelijke liefde is gelukt door veel te praten en te troosten, hoe onmogelijk dat ook blijft vanuit de positie als ex-geliefde. Toch wist ik zeker dat ik mijn bestemming gevonden had.»

Als Bodar over zijn weg naar de ware liefde praat, draaien zijn ogen automatisch naar het plafond, alsof God van bovenaf naar hem kijkt. Met zijn verlichte blik — die iets lodderigs heeft, als bij dronkenschap, maakt de kleine magere man in zijn gitzwarte priesterkleding met boven het witte boordje een engelengezicht waar nooit een straaltje zon op lijkt te schijnen, een broze en kwetsbare indruk. Zijn handen, bleek en dooraderd als marmer, vouwt hij telkens onder zijn kin. Uit zijn standpunten spreekt geen enkele twiifel aan het geloof, wel een ongrijpbare tegenstrijdigheid.

Bodar: «Als je naar de traditie van alle godsdiensten kijkt, dan speelt daar de liefde — die bij Plato aanvangt bij Eros, maar Eros is natuurlijk ook geestelijk — een centrale rol. De weg naar de ultieme geestelijke liefde betekent als vanzelfsprekend afstand nemen van het lichamelijke. En zo komen we automatisch uit bij hetgeen waar nu de crisis in de kerk om draait: het celibaat.»

Over de oorsprong van het celibaat zijn de meningen verdeeld. Het zou geen enkele theologische fundering hebben — zo waren Petrus en Johannes getrouwd — en uit praktische overwegingen pas in de zestiende eeuw als wet zijn ingevoerd omdat het seksuele gedrag van geestelijken de spuigaten uit liep. Bovendien kwam het de clerus, bang voor machtsverlies, goed uit om de ertgelden van ongetrouwde

priesters te kunnen innen. Bodar heeft echter een andere interpretatie: «Het celibaat werd al in de vierde eeuw kerkelijke wet, maar er zijn aanwijzingen in de Schrift, zoals bij Paulus en Mattheüs, dat er mensen zijn die van nature ongehuwd zijn of zich ongehuwd maken, ter wille van het rijk der hemelen. De problemen die in Amerika, maar ook bij ons in Nederland, aan het licht komen, hebben alles te maken met het volgende: de kerk wenst volgens het Latijnse model het ideaal hoog te houden en tracht tegelijk mild te zijn tegenover de realiteit. De wetgeving is heel streng, maar tevens wordt erkend dat de werkelijkheid niet een rechte weg is maar een kronkelig pad. Daarover oordeelt in mijn ogen de kerk te mild.»

Ik heb het rapport gelezen dat is uitgevaardigd naar aanleiding van het bezoek van de Amerikaanse kardinalen aan Rome. Daar spreekt een grote naïviteit uit. Men dacht dat als priesters berouw toonden nadat ze een keer waren «gevallen», het wel helemaal over zou zijn. Nu beseft men pas dat voor sommige mensen geldt dat als ze eenmaal aan seks hebben geproefd, de drang niet minder maar méér wordt. Zij moeten uit hun ambt worden gezet. Het gaat om een generatie kardinalen en bisschoppen die seks geheel terzijde hebben geschoven. Ze gingen als twaalfjarige jongen het seminarie in, het lijf werd seksueel rijp, ze leerden met hun handen boven de deken te slapen, maar ze leerden niet over al die verwarrende gevoelens te praten. Het goede van het slechte is nu dat de kerk wordt gedwongen zich te herbezinnen. Er moet over seksualiteit gepraat worden. In ons land is dat al anders. Mannen die opteren voor het priesterschap zijn doorgaans ouder en hebben de nodige seksuele ervaringen achter de rug. Ze weten waar ze voor kiezen.» *Waarom wordt het celibaat niet afgeschaft? Het nederdrukken van een fundamentele menselijke behoefte leidt toch juist tot een obsessie?*

Bodar: «Freud leerde al dat je die kunt sublimeren. Maar ik erken heus wel het gevaar daarvan. Persoonlijk geldt voor mij dat als je niet loet wat je geacht wordt te doen als priester — vidden, luisteren naar mensen, de rituelen van de kerk volgen — je te veel op de wereld georiënteerd raakt en je verbintenis met de persoon van God verliest. Als je op weg bent naar die liefdesrelatie, dan moet je afscheid nemen van de lichamelijke liefde. Afzien heeft een functie in de ultieme liefde voor God.»

Maar Bodar erkent ook dat je goed met God kunt verkeren terwijl je een directe seksuele relatie hebt met iemand: «Zoals in de protestantse kerk. Daarmee is het voor mij duidelijk dat er niet een causaal verband bestaat tussen het celibaat en seksueel misbruik. Ook onder dominees vinden op grote schaal excessen plaats, net als in andere beroepsgroepen die zich vanuit een machtsrelatie heel direct met mensen bezighouden. Psychiaters scoren bijvoorbeeld vele malen hoger dan priesters. Alleen: het wordt — terecht — zwaarder gewogen daar waar een hogere moraal over dit onderwerp centraal staat, zoals bij ons in de rooms-katholieke kerk.»

Ik ben er geen voorstander van het celibaat op te heffen; dat zou betekenen dat je een groot ideaal opgeeft. Maar wel kan ik me voorstellen dat je het celibataire leven facultatief gaat stellen. Je laat mensen van tevoren of tijdens hun priesteropleiding kiezen of ze een celibatair leven willen leiden. Als je het celibaat niet wenst, dan trouw je eerst en kun je diaken worden. Je behoort dan tot de geestelijken die de kerk bedienen. Degenen die wel het celibaat eerbiedigen, kunnen priester en bisschop worden. Zij die onhuwbaar zijn om wille van het rijk der hemelen voor het verspreiden van het evan-

gelie, hebben een andere roeping.

Voor veel priesters is het celibaat een hol begrip. Voor degenen die meer de mystieke kant opzoeken, heeft het juist méér betekenis.

Door ascese verdwijnt de behoefte aan seks en elke kans op misbruik. Je moet als kerk streng durven zijn bij de selectie voor de priesteropleiding.»

Dan zou er een tweedeling ontstaan, een lagere en een exclusieve, hogere kaste?

Bodar: «Ja, dat zie je in de kerken uit het Oosten, de Grieks- en Russisch-orthodoxe kerk. In het Westen bestaat het ook al enigszins. Sinds het Tweede Vaticaanse Concilie valt de opleiding in drie stappen uiteen, de diakenwijding, de priesterwijding en de bisschopswijding. De diaken kan getrouwd zijn, maar kan geen priester worden. De kerk zal zich op een andere manier gaan inrichten. Er gaan stemmen op in het Vaticaan om het systeem sterk te veranderen naar oosters model. Maar ik zie dat niet gebeuren: de paus heeft opgeroepen de geleerden in de kerk te zuiveren van al diegenen die seksueel misbruik plegen. Ik denk dat het stelsel niet verandert, ook niet onder een volgende paus. Deze paus heeft bisschoppen en kardinalen benoemd die in zijn geest denken. De zuivering die de paus wil doorvoeren, zal ertoe leiden dat mensen vrijwillig uit hun functie stappen.»

Dat gebeurt toch niet. Wat nu naar buiten komt, is niet nieuw. Het gaat toch om een systeem van machtsmisbruik en hiërarchische chantage, geestelijk dan wel seksueel. De verhalen zijn toch allang bekend hoe een sfeer in een seminarie misvormend kan zijn voor jonge jongens?

(met zachte stem): «Dat weet ik ook wel. Maar ik vraag me al zo lang af: zou het allemaal veranderen als het celibaat wordt opgeheven? Ik zou de kerk willen oproepen: start een onderzoek door een groep psychiaters, psychologen, sociologen, theologen met als vraag of er een causaal verband bestaat tussen seksueel misbruik en het celibaat. Die plicht zou de kerk op zich moeten nemen.»

Bodar valt stil. Voor het eerst stotkt zijn woordenstroom. Dan: «Ik denk dat het misbruik erg is toegenomen, omdat in de westerse samenleving seks zo belangrijk is. Van buitenaf vindt iedereen het maar raar dat er nog mensen zijn die dat afwijzen. Je zou juist kunnen zeggen dat het celibaat in deze hedonistische wereld meer bestaansrecht heeft dan ooit in de geschiedenis. Als een soort contrapunt.»

Hoe gaat u zelf om met seks?

Bodar: «De behoefte vangt aan in het hoofd, in de imaginatie. Dat moet je tegengaan.» *En hormonen dan? Mannen kennen toch een drang die zich opdringt?*

«Ja, dat schijnt bij mannen veel lastiger te zijn dan bij vrouwen.»

Dat weet u toch zelf ook wel?

«Ik ben ook een man, ja. Het is inderdaad ook een ontlading van het lijf.»

Dat is toch niet verdwenen uit uw leven?

«Nee, maar toch laat het zich in het hoofd reguleren. Er komt iets in je op, dat verbindt zich onmiddellijk met iets wat in je hersenen gebeurt, en zodra je je dat bewust bent, kun je dat in je hersenen terugdringen. Dat klinkt misschien rationeel, maar we hebben niet een ratio gekregen om ons lijf zijn gang te laten gaan. Dat betekent dat je iets wel of niet toelaat. Dat is niet zo makkelijk, maar dat kun je leren beheersen.»

Wat voor technieken heeft u daarvoor?

«Bidden is een mogelijkheid, maar ook jezelf niet blootstellen aan verleiding.»

Voel je je schuldig als het toch gebeurt?

«Het hangt ervan af of je verleiding opzoekt. Als het je overkomt, dan zou ik het niet onder «zonde» willen scharen. Geestelijken die het allemaal zo krampachtig opzietten, kunnen iets heel verdorfs krijgen in hun omgang met mensen. Uiteindelijk is elke omgang met mensen een vorm van erotiek.»

Om het paradoxaal te stellen: een priester moet wel het vermogen hebben een minnaar te zijn, anders snapt hij het wezen van gewone mensen niet. Maar op den duur moet

dat wel overgaan in geestelijke liefde.»

Daarom moet je het dus wel hebben meegemaakt?

«Ja, toch wel. Maar weer voor mezelf sprekend, zeg ik: ik had het mooier gevonden als ik als maagd priester was geworden.»

Dat meent u toch niet echt?

«De liefdesrelatie met Christus is zodanig dat ik alles wat daarvan afleidt van mindere waarde vind. Tegelijk ben ik ook echt een kind van de liefde geweest. Daar ben ik dankbaar voor, want daarom ben ik een heel mens-gebleven en geen verdorde priester. Maar ik zeg eveneens: als een liefdesrelatie zo mooi en puur is, zijn alle daaraan voorafgaande liefdes-ervaringen zonde.»

Hoe zit dat dan met het lichamelijke aspect van de relatie met God?

«De transpositie, de sublimatie, heeft alles met erotiek te maken. Erotiek is iets wat de hele liefde bevat. De aantrekkingskracht tussen twee mensen speelt zich op alle niveaus af. Als wordt afgezien van de lichamelijke liefde kan de verbinding met God het uiterste van het hele erotische spectrum worden. Je moet het lichaam wel verzorgen, maar het lichaam wordt instrument van iets groters. Dat is wel degelijk een erotische aangelegenheid, in de geestelijke betekenis.

Het heeft te maken met een soort overgave die heel totaal is. Een extase. Daar past geen vleeselijke overgave bij.»

Een beleid van 'nultolerantie'. Daarvoor opeerden de katholieke bisschoppen in de Verenigde Staten (VS) na afloop van de driedaagse Amerikaanse bisschoppenconferentie die van 13 tot 15 juni in het Texaanse Dallas plaats had. Wat dat beleid precies inhoudt, schreven ze neer in een sterke tekst, het *Handvest voor de bescherming van kinderen en jongeren*. Die tekst stelt onomwonden dat elke priester die ooit een minderjarige misbruikte, uit het dienstwerk wordt verwijderd. De bisschoppen gingen echter niet zo ver om schuldigen ook automatisch uit de priesterlijke staat te laten ontheffen. Die beslissing wordt overgelaten aan het oordeel van de plaatselijke bisschop.

Het document begint met een eerlijke bekentenis van het eigen falen: «Het seksueel misbruik van kinderen en jongeren door sommige priesters en bisschoppen, alsook de wijze waarop wij als bisschoppen met deze misdaden en zonden zijn omgegaan, veroorzaken grote pijn, woede en verwarring. [...] In het verleden schiep de geheimhouding mee een sfeer die het proces van genezing in de weg stond en die, in sommige gevallen, herhaling van het seksueel misbruik mogelijk maakte. Als bisschoppen erkennen wij onze fouten en onze rol in dat lijden, wij verontschuldigen ons en nemen onze verantwoordelijkheid op voor het feit dat we in het verleden al te vaak de slachtoffers en onze mensen in de steek lieten.»

Het nieuwe beleid, dat met een overweldigende meerderheid – 239 bisschoppen stemden voor en 13 tegen – werd goedgekeurd, kwam er vijf maanden nadat de huidige crisis was losgebarsten in het aartsbisdom Boston van kardinaal Bernard Law.

De maatregelen hebben onmiddellijke, en mogelijk aanzienlijke, gevolgen voor sommige katholieke gemeenschappen in de VS. Priesters die zich in het verleden aan seksueel misbruik schuldig maakten – ook in een heel ver verleden –, zullen nu uit de parochies, verpleegtehuizen, ziekenhuizen en andere initiatieven waarin ze werkzaam zijn, worden verwijderd. Heel wat bisschoppen waren daar de voorbije maanden al mee begonnen. Soms met onverwachte gevolgen: twee priesters pleegden zelfmoord. En naar verluidt zouden ook steeds meer priesters zelf hun ontslag indienen of hun pensionering aanvragen.

Oprecht aangeslagen, en sommigen zelfs tot tranen toe bewogen, namen de bisschoppen collectief de verantwoordelijkheid op zich en verontschuldigen ze zich tegenover de slachtoffers van klerikaal misbruik. Hoewel sinds ja-

TERTIO 26/6

John A. Dick

Nultolerantie bij seksueel misbruik

Als antwoord op de golf seksschandalen binnen de Amerikaanse kerk, die wereldwijd grote beroering veroorzaakte, werkten de Amerikaanse bisschoppen een 'nultolerantie'-beleid uit. De Amerikaanse theoloog John A. Dick, die in Leuven woont en werkt, schetst wat die maatregelen precies inhouden. Hoe ze in de Verenigde Staten werden onthaald, vertelt hij op blz. 6.

nuari al vier Amerikaanse bisschoppen ontslag namen na beschuldigingen van ongepast seksueel gedrag, diende in Dallas – tegen de verwachtingen in – geen enkele bisschop zijn ontslag in. In plaats daarvan verwezen de bisschoppen de kwestie van de eigen verantwoordelijkheid naar een interne commissie, die binnen zes maanden daarover uitspraak moet doen.

Wilton D. Gregory, bisschop van Belleville in Illinois en voorzitter van de bisschoppenconferentie, noemde het nieuwe beleid een succes. «Voortaan zal niemand die een kind seksueel heeft misbruikt, nog actief zijn in de katholieke kerk in de VS,» zei Gregory. «Voor zo iemand geen tweede kans.»

Op grond van het nieuwe beleid wordt elke priester die ooit een minderjarige misbruikte, definitief van het dienstwerk uitgesloten: hij mag niet langer in het openbaar de mis opdragen, priesterkleding dragen of zichzelf als priester voordoen. Hij mag alleen nog in de mis voorgaan in privé-kring en van hem wordt verwacht dat hij 'een leven van gebed en boetedoening' leidt.

De 194 bisdommen in de VS moeten de achtergrond uitpluizen van alle personeelsleden die in contact staan met minderjarigen, wat overigens al op veel plaatsen gebeurt. Bij nieuwe benoemingen en overplaatsingen moeten de bisschoppen vanaf nu het dossier van de betrokken priester volledig bekendmaken, ook eventuele elementen die misschien vragen doen rijzen over zijn geschiktheid voor het ambt.

In een poging de geheimhouding te doorbreken waarmee de Amerikaanse kerk zaken van seksueel misbruik behandelde, is het bisdommen voortaan verboden geheimhoudingsovereenkomsten te sluiten «behalve voor ernstige en zwaarwichtige redenen die door het slachtoffer worden ingebracht». Het nieuwe beleid vraagt van kerkleiders 'transparantie en openheid' tegenover publiek en media.

Klachten wegens seksueel misbruik worden voortaan behandeld door lokale diocesane raden die voor de meerderheid uit leken bestaan. Een 'Nationaal bureau voor de bescherming van kinderen en jongeren' moet de bisdommen helpen om 'veilige omgeving'-programma's uit te werken en door te voeren. Het bureau stelt ook jaarlijks een openbaar rapport op over de wijze waarop het nieuwe beleid in de praktijk wordt gebracht. De werkzaamheden van het bureau vallen onder de controle van een nationale raad, die wordt voorgezeten door gouverneur Frank Keating van Oklahoma. Ook slachtoffers hebben er zitting in. De raad moet tevens de eerste grote studie begeleiden over de omvang van seksueel misbruik door priesters – statistische gegevens over daders en slachtoffers inclusief.

«Als katholieke leek ben ik verbolgen, geschokt en verbaasd dat zulke vreselijke misdaden in mijn geloofsgemeenschap konden plaatsvinden,» zei Keating. «Het is verschrikkelijk dat mensen die voor het dienstwerk zijn gewijd, dergelijke daden hebben gesteld.» Volgens Keating zal de raad vermoedelijk het ontslag eisen van bisschoppen die schuldige priesters hebben beschermd – een houding die hij 'tegenwerking van het gerecht' noemde. «De indruk wekken dat iemand er voor de kerk zonder gevolgen van afkomt, is voor mij zonder meer onaanvaardbaar.»

In Dallas gingen de bisschoppen niet in op de agendapunten van de progressieve en van de conservatieve strekking binnen de kerk. De progressieven willen een veel grotere rol in het kerkelijk leven voor leken in het algemeen, en voor vrouwen in het bijzonder. De conservatieven vragen maatregelen om de 'homoseksuele subcultuur' binnen de clerus tegen te gaan. Geen van beide groepen zal tevreden zijn, zolang die kwesties niet zijn behandeld.

De bisschoppen beloofden ook hun medewerking aan een apostolische visitatie die in heel de VS de gang van zaken in de seminaries moet nagaan. Ze deden evenwel geen poging om uitsluitel te geven over een ander aanslepend debat: de vraag namelijk of iemand met een homoseksuele geaardheid die er in de praktijk een celibataire levensstijl op nahoudt, mag worden gewijd. Die vraag houdt direct verband met de heikele kwestie van het toelatingsbeleid aan de seminaries.

Om het *Handvest voor de bescherming van kinderen en jongeren* daadwerkelijk te lanceren, moeten de bisschoppen nog twee belangrijke stappen doen. Eerst en vooral moeten ze zich verzekeren van de steun van de verantwoordelijken van de religieuze ordes. Immers, cenderde van het ongeveer 45.000-koppige priesterkorps behoort tot een religieuze orde.

Ten tweede moeten de genomen maatregelen nog de goedkeuring van Rome krijgen. De belangrijkste punten van het Handvest werden daarom samengebracht in een apart document, dat aan het Vaticaan ter goedkeuring werd voorgelegd. Een ongenueanceerde verwerving van deze 'canonieke regels' zou de verstandhouding tussen Rome en de Amerikaanse kerk danig verstoren en zo iets is dan ook onwaarschijnlijk. Maar zolang het Vaticaan zijn goedkeuring niet heeft gegeven, is het Handvest voor de Amerikaanse bisschoppen wel moreel, maar niet wettelijk bindend.

In de VS leeft het gevoel dat de bijeenkomst van de Amerikaanse bisschoppen in Dallas, zoals ook bisschop Gregory stelde, een succes was. Ik vind het veeleer een succesvol begin.

De bisschoppen zouden een enorme fout maken als ze geloven dat hun hervormingswerk af is, nu ze aangaande seksueel misbruik moedige en afdwingbare maatregelen hebben aangenomen. De onderliggende principes – een terugkeer naar strenge discipline voor en moreel toezicht op de clerus, een nieuw beleid van transparantie en aansprakelijkheid in samenwerking met leken, een sterk voornemen om als één lichaam samen te bidden – moeten worden uitgebreid tot alle aspecten van het leven en het dienstwerk van de katholieke kerk in de VS. Zo niet zal het volgende schandaal niet lang op zich laten wachten. ■

Zie ook blz. 6.

26 juni 2002 ■

De recente bijeenkomst van de Amerikaanse bisschoppen in Dallas kan een mijlpaal worden in de geschiedenis van de kerk in de Verenigde Staten. Breken de leken de traditionele gezagsstructuur van de kerk open?

TERTIO 26/6
John A. Dick

Na de bijeenkomst in Dallas die volledig in het teken stond van het seksueel misbruik door priesters, vragen sommige Amerikaanse bisschoppen zich af of ze de doos van Pandora niet hebben geopend door ook leken te betrekken bij de oplossing van de crisis.

Frank Keating, de gouverneur van Oklahoma, die door de bisschoppen werd aangezocht om de nieuwe nationale controle-raad voor te zitten, verklaarde immers al dat de raad niet zal aarzelen om bisschoppen die schuldige priesters hebben ingedeekt of overgeplaatst, onder druk te zetten om ontslag te nemen. En velen denken dat kardinaal Bernard Law, de aartsbisschop van Boston, wel eens de eerste zou kunnen zijn die wordt gevraagd om op te stappen.

Maar de reactie van de Amerikaanse katholieke leken op de in Dallas genomen beslissingen, is hoegenaamd niet zo positief als de bisschoppen hadden verhoopt. Een overweldigende meerderheid van de Amerikaanse katholieken vindt dat de bisschoppen lang niet ver genoeg gaan om hun kinderen tegen pedofiele priesters te beschermen. Ze zijn diep verdeeld over de nieuwe richtlijnen.

Uit een enquête van *The Washington Post* blijkt dat iets meer dan de helft van alle Amerikaanse katholieken en een grotere meerderheid van de niet-katholieken het niet eens zijn met de goedgekeurde beleidsopties, waardoor priesters die zich schuldig maakten aan seksueel misbruik, wel uit hun openbare kerkelijke functies worden ontheven, maar niet automatisch de priesterlijke staat verliezen. Tweederde van de katholieken zegt dat de maatregelen niet volstaan om pedofilie onder priesters aan te pakken. Een visie waarmee drievierde van de bevolking het eens is.

Volgens de geënquêteerde katholieken hebben de bisschoppen te weinig gedaan om de diepe wonden te helen die door de golf van seksschandalen zijn geslagen. Ook de bisschoppen zelf worden steeds meer het mikpunt van kritiek. Amper de helft van de geïnterviewden verklaarde tevreden te zijn met hun beleid en meer dan vier op de tien waren openlijk ontevreden. Het aantal katholieken dat een positieve kijk op de eigen bisschop heeft, daalde van 76 tot 65 procent.

Bovendien vinden meer dan acht op de tien katholieken dat bisschoppen die van misbruik beschuldigde priesters overplaatsten in plaats van hen aan te geven, ontslag moeten nemen. Een even grote meerderheid zegt dat de bisschoppen die niet vrijwillig zelf ontslag nemen, door de kerk moeten worden afgezet.

'Als Dallas iets heeft bijgebracht, dan wel dat de kerk moet veranderen.'

Opmerkelijk is evenwel dat een grote meerderheid van de Amerikaanse katholieke achter hun parochiepriester blijft staan. Ze zijn vooral bezorgd over de bisschoppelijke leiding. Ze willen dat de bisschoppen in alle domeinen van het kerkelijk leven nauwer met hen samenwerken.

Hoewel sommige bisschoppen te verstaan gaven dat ze een machtsdeling met de leken niet zien zitten, juichen anderen een dergelijke vernieuwing wel toe. Maar de institutionele structuren van de kerk verhinderen volgens hen evenwel een echt partnerschap.

Volgens Roger Schwietz, de aartsbisschop van Anchorage in Alaska, zijn veel bisschoppen het idee van een grotere betrokkenheid van leken genegen. Een manier om zo'n verandering te bewerkstelligen is volgens hem om in de seminaries plaats in te ruimen voor het leren omgaan met lekenparticipatie.

„De leken zullen blijven ijveren voor een plaats aan tafel,” verklaarde Bill Thompson, directeur van de hervormingsgezinde vereniging 'Call to Action' in Boston. „Maar het behoort een harde strijd te worden, want de bisschoppen eisen nog altijd alle gezag op.”

Volgens Thompson heeft de bijeenkomst in Dallas de leken gesterkt in hun streven naar verandering. Hij verklaarde dat ze geen genoeg nemen met het voorstel van de bisschoppen: raadgevende organen van leken, waarvan de leden door de bisschop zijn benoemd en waarin de bisschoppen nog altijd het laatste woord hebben.

Volgende maand komen naar verwachting vijfduizend leken samen in Boston om na te gaan hoe ze meer stem in de kerk kunnen krijgen. De samenkomst wordt mee georganiseerd door 'Voice of the Faithful', een basisgroep die ontstond na het uitbreken van de sekschandalen in Boston. Kardinaal Law heeft geprobeerd de rol van de groep te beperken.

„We willen het onderste uit de kan,” zei Svea Fraser, lid van 'Voice of the Faithful'. „Indien de verschillende lekenorganisaties erin slagen samen te werken en een strategische kijk te ontwikkelen op de uitdagingen die in het verschiet liggen, dan moeten we in staat zijn het verschil te maken. We trachten een stem te worden die de bisschoppen niet naast zich neer kunnen leggen.”

Inmiddels zullen zowel leken als bisschoppen aandachtig toekijken hoe de nieuwe nationale controleraad de zaken aanpakt. De bisschoppen hebben de raad weliswaar zelf in het leven geroepen, maar zullen ze ook zijn raadgevingen opvolgen?

„De raad moet in elk geval vrij zijn zeg kunnen doen,” zei Michael Pfeifer, bisschop van San Angelo in Texas. „We gaan nu een heel nieuwe kerk krijgen. De leken breken de gezagsstructuren open.”

Lichte straf voor priester die achterneefje verkracht

KRUISSHOUTEM — Een gepensioneerd priester uit het Oost-Vlaamse Kruishoutem heeft gisteren een lichte straf gekregen voor de jarenlange verkrachting van een minderjarig achterneefje. De 64-jarige P.D.S. werd door de correctionele rechtbank van Oudenaarde veroordeeld tot twee jaar met uitstel, 991,57 euro (40.000 frank) boete en vijf jaar ontzetting uit zijn burgerrechten. De verkrachtingen hadden plaats tussen juli 1989 en december 1992 in de residentie van de priester in Kruishoutem. Tien jaar later toonde de nukkige dader in de rechtszaal niet het minste bezouwen, tot grote ergernis van zijn

advocaat en van de rechter. Hij vertelde tijdens de debatten zelfs doodleuk dat hij het slachtoffer had geholpen bij zijn seksuele opvoeding. Toch zette het aanstootgevende gedrag van de beklaagde de rechter niet aan tot het uitspreken van een zware straf. «De feiten zijn lang geleden gebeurd», verdedigde rechter Simons zich. «Bovendien was er geen burgerlijke partijstelling. Het slachtoffer drong niet aan op een zware bestraffing en heeft ondertussen alles verwerkt. Dat neemt niet weg dat priester P.D.S. zich in het verleden verwerpelijk heeft gedragen», zo luidde het vonnis. (LPS)

Huisarts betast 11-jarig meisje

RUSWIJK — Een maandag in het Zuid-Hollandse Rijswijk aangehouden huisarts wordt ervan verdacht een 11-jarig meisje onzedelijk te hebben betast. Dat blijkt uit het proces-verbaal en brieven van de huisarts aan

de familie van het meisje. De arts wordt vandaag voorgeleid aan de rechter-commissaris voor verlenging van zijn voorlopige hechtenis. In een brief aan de familie motiveert de arts zijn gedrag als een medische handeling. „Borstjes zuigen”, zo schreef de man, „is medisch veilig en volstrekt natuurlijk.”

PATER PIO: heilige of rokkenjager?

Heiligverklaring van Italiaanse monnik doet vele wenkbrauwen fronsen

BUIZINGEN/BOUWEL — Niet iedereen is enthousiast over de heiligverklaring van pater Pio. Voor vele katholieken is dit een bevestiging van hun devotie voor die Italiaanse kapucijnemonnik met zijn immer bloedende Christuswonden. Maar priester-gaueur Rik Devillé zucht: «Deze paus blijft roekeloos verder figuren ophemelen die alles behalve in een geur van heiligheid geleefd hebben». De Britse 'Daily Mirror' stelde gisteren zelfs de vraag of de ware Pio «een mirakel man of een rokkenjagerende oplichter» was. Veel gelovigen zitten duidelijk met twijfels.

ROSNY DRIESMANS

«Het Vaticaan had er beteraan gedaan klare wijn te schenken», zegt priester Devillé. Het NRC Handelsblad wees er gisteren op dat Pio er destijds van verdacht werd dat hij zijn wonden zelf veroorzaakte door zijn handen met zuur te overgieten. Maar de hype lokt elk jaar liefst zeven miljoen

een figuur als Pio. We mogen daar niet om lachen. Dat is voor hen een houvast. Helaas vindt de Kerk daar niet de goede aansluiting bij.

Zijn aanhangers noemden dat roddel van jaloerse priesters, die door hun minnaressen verlaten waren».

We zouden in de Vaticaanse archieven moeten kunnen duiken om nog te achterhalen wat er echt gebeurd is. Maar blijkaar rekent de kerkeleiding erop dat niemand daar nog vragen over zal stellen».

De Nederlandse Volkskrant merkte echter op dat «de man die door de kerkeleiding maandenlang in zijn klooster werd opgesloten wegens verondersteld seksueel misbruik van minderjarigen en fraude, nu opgestegen is naar het altaar der heiligen».

De Daily Mirror schrijft dat Pio's leven overschaduwd werd door verwijten over seksueel wangedrag, tot in zijn biechtstoel toe. «Het Vaticaan liet toen zelfs af-luisterapparatuur plaatsen. Volgens een rapport van de latere aartsbisschop van Ancona lokte hij met een rode lantaarn vrouwen naar zijn kluisenaarschut.

HEILIGE BOUWELWIJN

Met de synodale katholieken ijvert priester Verwimp in Vlaanderen voor een ander, meer democratisch kerkmodel. Dat de huidige paus in serie nieuwe heiligen afkondigt, doet hij volgens Verwimp ook om zijn conservatieve beleid te versterken. «Ik vermoed dat ook wijlen koning Boudewijn nog wel aan de beurt zal komen. De katholieke groepen, die de vorst rond zich had, zijn daar allicht al voor in de weer».

De paus kondigt in serie nieuwe heiligen af. Volgens sommige critici om zijn conservatieve beleid te versterken. Foto EPA

RECHTSE STROMING

Priester Remi Verwimp reageert genuanceerd. «Energisch probeert Rome met de heiligverklaring van pater Pio mensen te mobiliseren voor een zeer traditionele theologie en kerkbeeld. Zo als er in Europa een nieuw-rechtse stroming is waarin het Vlaams Blok meedrijft, zo is er ook in de Kerk een neo-conservatieve stroming waarin Pio perfect past. Tijdens de ceremonie in Rome werd benadrukt dat de pater ons heeft geleerd te lijden». Dat is alles behalve bevrijdend. Anderzijds sluit deze heiligverklaring aan bij een volksdevotie. Gewone mensen, die geen geld hebben voor de psychiater, vinden dikwijls steun bij

Doofpotoperatie

•Elsy Stevens, Liedekerke ^{MLN 19/6}
Na alle heisa rond de pedofiele priesters, heeft paus Johannes-Paulus II de Italiaanse monnik pater Pio heilig verklaard. Nochtans kwam deze pater in opspraak. Hij werd verdacht van seksueel misbruik van minderjarigen, vloog in de cel, maar werd later onschuldig bevonden. Was dat een doofpotoperatie? Net zoals het pedofilieschandaal in de Verenigde Staten? Daar beslisten de bisschoppen dat priesters die zich vergrijpen aan minderjarigen hun ambt niet langer mogen uitoefenen, maar ze worden niet uit de Kerk gezet. De Kerk kent er wat van om zo'n onfrisse praktijken met de mantel der liefde te bedekken. Seksueel misbruik van kinderen is een oud zeer in de Kerk. De heiligverklaring van pater Pio vond ik geen reden om te jubelen, zoals de menigte deed op het Sint-Pietersplein in Rome.

Rokkenjager

•Marc Spandel, Sint-Niklaas
Nu pater Pio met veel tamtam heilig verklaard is, komt de oppositie in actie en wordt geïnspireerd, dat deze monnik die niet bang was om kindjes en vrouwtjes die hij, naar zijn biechtstoel, met speciale penitenties te bedenken. Was hij een heilige, een pedofiel of een rokkenjager? De oplossing is eenvoudig, noem hem voortaan de heilige rokkenjager.

Eis: 4,5 jaar voor misbruik nichtje

^{GE 24/5}
SITTARD — Een 34-jarige inwoner van Sittard, die tussen 1982 en 1991 een nichtje jarenlang misbruikte, hoorde gisteren 4,5 jaar gevangenisstraf tegen zich eisen. Hij werd verleden jaar na een klacht van het 22-jarige slachtoffer gearresteerd. Slachtoffers van ernstig seksueel misbruik krijgen vaak als zij zelf volwassen zijn psychische en ook lichamelijke problemen. Daarom ook heeft de wetgever bepaald dat misbruik tot twaalf jaar nadat het kind achtien is geworden, strafrechtelijk vervolgd kan worden. Uitspraak: 6 juni.

Schennispleger bekend 30 zaken

^{GE 21/6}
OOSTERHOUT — Een 29-jarige man uit Oosterhout heeft bekend dat hij bijna dertig keer schennis heeft gepleegd. De politie kwam de man op het spoor dankzij elf aangiften van meisjes uit Oosterhout. De man wenkte de meisjes naar zijn auto te komen terwijl hij zich seksueel bevredigde.

R. Kelly aangeklaagd om seks met 14-jarige

^{REUTERS}
ATLANTA
De Amerikaanse r&b-zanger en componist R. Kelly is aangeklaagd wegens seks met een 14-jarig meisje en het maken van video-opnames daarvan. Als de zanger schuldig is, kan hij tot vijftien jaar achter de tralies verdwijnen. De politie heeft R. Kelly (33) al drie jaar op de korrei. Het onderzoek begon na geruchten dat de artiest een verhouding had met de dochter van een zakenkennis. De zanger is eerder beschuldigd van seks met minderjarigen. Hij schikte een zaak met twee vrouwen die hem ervan beschuldigden. Later bleek R. Kelly getrouwd met de intussen overleden zangeres Aaliya toen zij vijftien was. R. Kelly verkocht de afgelopen jaren miljoenen cd's. Hij had een wereldhit met *I Believe I Can Fly*. Hij was als producer betrokken bij platen van Michael Jackson en Céline Dion.

Fikse straf voor reeks verkrachtingen

^{MLN 26/6}
SINT-GILLIS-WAAS/SINT-NIKLAAS — De correctionele rechtbank van Dendermonde heeft Roger R. (35) uit Sint-Gillis-Waas veroordeeld tot vijf jaar cel wegens verkrachting. De man werd eerder al eens veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar. Zijn kompanen, Rosalia D. (42), kreeg vier jaar opsluiting. Beiden moeten een boete van 1.363,41 euro (60.000 frank) betalen. Het koppel is schuldig aan de ontvoering en verkrachting van de twee

dochtertjes van D. In november '96 gingen R. en D. er met het toen veertienjarig meisje vandoor. Via omzwervingen door Duitsland en Zwitserland, belandden ze op een camping in het Nederlandse Barendrecht. Daar werd het slachtoffer tot februari 2001 verborgen gehouden voor de buitenwereld en herhaaldelijk verkracht door R., terwijl D. hielp. Uit het onderzoek is ook gebleken dat R. ook het andere dochtertje van D. had verkracht. (DND)

BRAKEL — In het Oost-Vlaamse Brakel is gisterennamiddag een meisje van twaalf ontsnapt aan een kinderlokker. Céline Nachtegael stapte de schoolpoort buiten toen een man haar vanuit zijn wagen wenkte. «De man, een dertiger met een tamelijk donkere huidskleur, vroeg haar in het Frans om in te stappen. Céline gooide bang het portier dicht, en holde naar huis», vertelt Célines moeder Carine Austraele. «De man volgde haar met zijn wagen. Huilend kwam ze onze bakkerij binnengerend. We hebben onmiddellijk de politie en de school verwittigd. Stel dat die man morgen weer in de buurt komt of een andere school uitkiest... We zullen Céline de komende dagen alvast naar school brengen en ophalen.» (MDVR/DCRB) ^{MLN 11/6}

Aanklacht tegen zanger R. Kelly

^{MLN}
CHICAGO, 6 JUNI — De Amerikaanse r&b-zanger R. Kelly is gisteren aangeklaagd wegens sex met een minderjarige en het vervaardigen van kinderporno. Dat gebeurde nadat een videotape anoniem naar een lokale krant gestuurd werd. Kopieën van de video, waarop Kelly sex heeft met een minderjarig meisje, worden in Chicago op straat verkocht. De zanger, tegen wie eerder soortgelijke procedures werden aangespannen, ontkent op de tape te staan. (Reuters)

'Zo'n jongen laat je toch niet zomaar lopen?'

Moeder verontwaardigd over milde eis tegen 13-jarige verkrachter van kleuter

Een dertienjarige jongen uit Huizen verkrachtte gedurende een aantal maanden een kleuter van vier. Voor de ouders van het slachtoffer kan de straf in zo'n geval niet hoog genoeg zijn. Ook de officier van justitie vindt dat de jongen naar een jeugdinrichting moet, maar komt uiteindelijk met een milde eis: twee jaar voorwaardelijk en gesprekstherapie. Er moet tenslotte ook aan de toekomst van de minderjarige dader worden gedacht. „Als hij de gevangenis in gaat, wordt hij nog grotere crimineel.“ De moeder van het slachtoffer is ontgoocheld. „We missen Pim Fortuyn. Zo'n gevaarlijke jongen, een psychopaat, die niet beseft wat hij een ander heeft aangedaan, laat je toch niet zomaar lopen?”

door Jetty Claus (+15/6)

HUIZEN - Een keurige nieuwbouwwijk in Huizen met veel struikgewas om verstopte tussenspelen. Aan speelkamers en deuren gebrek. Ze lopen bij elkaar de deur plat. Die ongedwongen steer is in één klap weg als uitkomt dat de dertienjarige Patrick een vierjarig buurjongetje, Dennis, seksueel heeft misbruikt. „Ach, het was maar een spelletje, een incident“, verontschuldigt hij zich later bij de kinderrechtster. De vader was indertijd kind aan huis in het gezin, omdat hij bevriend was met Dennis' oudere broer. „Zijn moeder zei wel eens tegen me: 'Ik kan jou beter de kinderbijslag geven, want hij zit meer bij jou dan thuis'. Ik had altijd veel kinderen over de vloer en dacht: laat de kinderen maar bij mij spelen, dan weet ik tenminste wat er gebeurt. Mooi niet dus. Ik zat gewoon beneden, toen het boven gebeurde op de badkamer. Hij heeft zes keer bekend, maar volgens mijn zoon was het nog veel vaker“, vertelt Sylvia Vermeulen, de moeder van Dennis. Haar zoon is veranderde op een gegeven moment in zijn gedrag. Hij werd heel druk en kwam met vage klachten. „Hij zei: 'Ik heb zo'n au aan mijn billen'. Hij had ook vaak pijn bij zijn ontlasting. Het zag er rood en gezwollen uit, met wat scheurtjes en bloed rond de anus. We zijn naar de huisarts gegaan. Hij kreeg een wormkuur. Ontucht kwam niet bij ons op. Ik geenscheiden en er is ook een man in huis.“ Tot zij op een dag met haar zoon de straat in reed met de

auto en Patrick voor de deur dreinende. „Mijn zoon zei op eens: 'Patrick gaat met zijn piep in mijn kont'. Toen ik dat hoorde, ben ik direct naar de stiefvader van die jongen gegaan. Hij vertelde me dat hij hetzelfde had gedaan bij een stiefbroertje, neefje en nichtje. „We hebben dat in familieverband opgelost“, aldus zijn stiefvader. Het werd stilgehouden. Hij verwachtte dat ik ook geen aangifte zou doen. „Daar komen we samen wel uit“, zei hij telkens. Haar huisarts adviseerde Sylvia om aangifte te doen, maar wat haal je dan overhoop voor zo'n kind. „Ze komen de verhoorkamer gaan“, waarschuwde een nichtje haar die in een centrum voor seksueel misbruikte kinderen werkt. „Ik heb toen alleen melding gemaakt. Later bleek dat de therapeutische gesprekken die op video werden opgenomen in kinderraamcentrum de Spalier in Aerdenhout, ook als verhoormateriaal konden dienen.“ Vanaf de aangifte begonnen de dader stuurde een lasterbrief naar de sociale dienst, dat Sylvia als net geschieden bijstandsmoeder zwart werkte. „Ik kon het bewijzen, omdat ik haar handschrift herkende uit het

poëziealbum van mijn dochter, waarin zij geschreven had. Zij heeft me ook bijna omver gereden. Ze gaf een flinke dot gas toen ik wilde oversteken. Ik kon nog net op tijd terugspringen. Toen het niet langer uit te houden was, vroeg Dennis' moeder in een kort geding een straatverbod aan voor Patrick. De rechter besliste dat hij drie jaar niet meer in Huizen mocht komen. De jongen ging bij zijn opa wonen, maar binnen een maand stond hij weer in de straat. De dwangsom werd verhoogd en hij bleef sindsdien weg. De onlangs gehouden rechtszitting over de verkrachting van Dennis is een anti-climax geworden. Sylvia is de wanhoop nabij. Het reclusiesysteem is voor haar als een kaartenhuis in elkaar gedonderd. Tegen de minderjarige Patrick is geheel onverwacht door de officier van justitie een milde straf van ambulant therapie in De Waag in Utrecht geëist. „Terwijl de officier in het zogeheten 'slachtoffergesprek' vooraf nog zei dat zij het een zo ernstige zaak vond, dat de jongen opgenomen zou moeten worden in een jeugdinrichting.“ Volgens Sylvia wist de dader iedereen. „Zand in de ogen te strooien.“ Het ging nu goed met hem, zowel op school als bij zijn

openbaar ministerie wil niet reageren op de verontwaardiging over de lage straf die is geëist. Als de rechter die eis volgt, kan het slachtoffer daar niets meer aan doen. In de Nederlandse rechtspraak is weinig ruimte voor slachtoffers; alleen een veroordeelde kan in hoger beroep gaan. En natuurlijk de officier van justitie - die optreedt namens de Nederlandse staat - als die vindt dat het vonnis te laag is. Zij zal dat echter niet doen als de kinderrechtster haar eis volgt.

De namen van de betrokkenen zijn gefingeerd om de anonimiteit te waarborgen.

Vette grijns

Na de zitting ging Sylvia van alle spanning door het lint. „Zijn stiefvader had na afloop een vette grijns om zijn mond. Hij zei altijd al tegen me: je hebt geen zaak. Zonder respect voor mij stonden ze elkaar te feliciteren en mij uit te lachen. Uit onmacht heb ik die jongen bij zijn strot gegrepen, waarop er direct omheen stonden. De moeder blêerde: 'ik ga aangifte doen. Het kan me niks meer schelen'. De wijkagent stond direct op de stoep en vond dat ik onder behandeling moest. De mensen weten niet half zoveel hulpverleners hier rondrennen door wat dat jong heeft gedaan.“ „Ik heb nu constant het gevoel dat ik over mijn schouder moet kijken“, zegt Sylvia. Een groepje vriendinnen steunt haar in deze moeilijke tijd. Als het Sylvia te veel wordt, springt een vriendin bij; een fragiele dame, maar wel een die haar mannetje staat. Zij heeft de zwarte band met karaster. Een jongen die haar dochter lastig viel, heeft zij een optater verkocht. Wat haar vervolgens een veroordeling van twee jaar voorwaardelijk opleverde. Dat kruis achter haar naam heeft zij er graag voor over, want die jongen blijft wel uit haar dochters buurt. „Ik heb een stabiel gezin achter me staan, maar Sylvia heeft het als alleenstaande vrouw met drie kinderen niet gemakkelijk.“

Verkrachter kijkt in de spiegel

'Therapie moet als straf niet onderschat worden'

UTRECHT - „Seksuele spelletjes als experimenteelgedrag zijn tijdens de puberteit heel normaal. Ieder heeft zijn eigen jeugd maar na te gaan. Soms wordt daarbij een grens overschreden, zoals bij groepsverkrachtingen. Vaak schrikken de jongeren zichzelf ook te pletter van zo'n experimenteertout en zullen ze die nooit meer maken.“ Dat zegt orthopedagoog Sander van Ansum van De Waag in Utrecht, een centrum voor ambulante forensische psychiatrie, waar de jongeren therapie krijgen. Bij zeventig procent acht Van Ansum de kans op herhaling uiterst klein. „De rest heeft een patroon ontwikkeld waarin iemand gevangen is geraakt. De therapie is altijd gericht op zowel de ouders als het kind. De jongeren worden in groepsverband behandeld, omdat zij heel goed in staat zijn om elkaar de spiegel voor te houden.“

Zij leren het zien aankomen en gaan daarna spitten in het verleden om te kijken wat zij zelf hebben meegemaakt. „Pas in de laatste fase dringt het door wat zij een ander hebben aangedaan. Voor die tijd is de spijt een schijn aanpassing“, aldus Van Ansum. De therapie duurt minimaal anderhalf jaar. De keuze van de kinderrechtster voor behandeling in een gesloten jeugdinrichting of wettelijke therapie wordt volgens Van Ansum vooral bepaald door het advies van de psychiater. „Voor de risico-inschatting is het heel belangrijk, dat de omgeving in staat is de veiligheid te waarborgen en alert is dat het onder bepaalde omstandigheden weer kan gebeuren.“

De grootste risicogroep vormen de jongelui die zelf ook ooit misbruikt zijn. „De kans op herhaling gaat omhoog als het langer goed duurt heeft en als het kind ook door te

Ontuchtpleger in Bonn gepakt na tip

AMSTERDAM - De Duitse politie heeft woensdag in de omgeving van Bonn een 29-jarige man gearresteerd op verdenking van ontucht met minderjarige kinderen. De man was eerder actief in Amsterdam en kon op aanwijzingen van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie in Duitsland worden opgepakt. De ontuchtpleger vergreep zich vorige week aan een ongeveer 10-jarig meisje in Amsterdam. (ANP)

Ontuchtpleger sloeg toe op school-wc

Van een onzer verslaggevers **AMSTERDAM**, vrijdag Een 29-jarige man is gearresteerd in de omgeving van de Duitse stad Bonn opgepakt omdat hij vorige week op een Amsterdamse basisschool een tienjarig meisje seksueel misbruikte. Het slachtoffer ging tijdens de gymles naar het toilet en kwam oog in oog te staan met de onbekende man. Ook bij een sportcentrum in de hoofdstad sloeg de verdachte vorige week toe. Op het toilet benaderde hij een meisje, dat bij het zien van de vreemde snuiter hard begon te gillen. De man verloor het hazenpad, maar vergat een tas met daarin zijn identiteitspapieren. De Amsterdamse politie startte een onderzoek en kwam erachter dat de ontuchtpleger zich mogelijk in Bonn bevond. Duitse collega's hielpen de verdachte woensdagavond aan. De verdachte wordt inmiddels in het buitenland ook verdacht van seksueel misbruik.

Van ontucht beschuldigde agent schiet zich in buik

Van onze correspondent ALMELO, donderdag

De politie Twente is in grote verlegenheid gebracht nu een agent (21) zichzelf in de buik heeft geschoten ten overstaan van een 14-jarige jongen aan wie hij zich zou hebben vergrepen.

De politiemann bevond zich in zijn vrije tijd in de slaapkamer in de ouderlijke woning van de jongen toen de schoten viel. Het incident speelde zich afgelopen weekende af, maar is gisteren pas door justitie naar buiten gebracht. Volgens het openbaar ministerie bestaat het vermoeden dat de politieagent zichzelf in de buik heeft geschoten. Hij werd geraakt door meerdere kogels. Justitie hult zich echter in diep stilzwijgen over de verdere toedracht.

Het enige wat een woordvoerder kwijt wil is dat de man buiten levensgevaar is. Inmiddels heeft de rijksrecherche opdracht gekregen de affaire te onderzoeken. Daarbij staat ook nadrukkelijk de relatie met de jongen centraal. De agent is gisteren aangehouden op verdenking van ontucht. Gedurende het onderzoek is hij geschorst. Politieagenten uit de regio Twente zijn in relatief korte

tijd gewond geraakt door schoten uit zijn eigen dienstpistool. Dat gebeurde in een kamer van de ouderlijke woning van een 14-jarige Almelose jongen. De agent is aangehouden op verdenking van ontucht met de tiener.

Het incident had plaats op 22 juni, maar is pas gisteren door het openbaar ministerie (OM) in Almelo bekendgemaakt. Een woordvoerder van het OM vermoedt dat de man zichzelf enkele keren in de buik heeft geschoten. Waaronder hij dat heeft gedaan, is onduidelijk. De verdachte verkeert buiten levensgevaar. Gedurende het onderzoek blijft de agent geschorst. (ANP)

Drie jaar cel voor leperse kinderlokker

HLH 2/11

GENT - De 70-jarige Adalbert Panz kreeg gisteren drie jaar effectief van het Gentse hof van beroep. De man staat bekend als de kinderlokker die leper en omstreken in 2000 onveilig maakte voor jonge meisjes. Panz verliest ook zijn burgerrechten voor vijf jaar. De man werd vervolgd voor zes pogingen tot ontvoering van meisjes tussen 12 en 17. Hij reed rond in het leperse en bood de meisjes 2.000 frank aan om 'tien minuutjes te spelen'. Geen van hen ging in op zijn voorstel.

De man heeft de Duitse nationaliteit, maar woont in het Nederlandse badplaatsje Cadzand. Hij lichtte in leper heel wat antiquairs op. Toen hij voor die feiten gevat werd bleek hij een pak kinderporno in zijn wagen te hebben. De politie legde meteen de link naar de kinderlokker die de streek onveilig maakte. (EDG)

Agent (21) schiet in eigen buik

ALMELO - Een 21-jarige politieagent uit Almelo is in zijn

Automobilist wil dertienjarige ontvoeren

Plots stopte een blauwe auto. Vermoedelijk betreft het een Toyota. De chauffeur vroeg aan één van de dertienjarige meisjes de weg naar Bonhici-ten. Toen één van de meisjes op hem toesloopte, greep de bestuurder haar hand vast. Hij probeerde haar in zijn auto te trekken, maar het meisje liet

de dader zou ongeveer 25 à 30 jaar oud zijn. Hij is mager en heeft donkerbruin haar met een kleine kuif. De verdachte droeg een t-shirt en een joggingbroek. Wie meer inlichtingen kan verschaffen over deze man of wie getuige was van de feiten, wordt verzocht om contact op te nemen met de politie van Mechelen via 015-28.66.66.

De automobilist stopte met zijn voertuig op de slakkenweg N15 vlak bij de gebouwen van de ABX aan de overzijde van de Neckerhal. Daar wandelden om 14.10 uur drie vriendinnen - twee van dertien en een van elf - naar huis. De meisjes hadden een bezoek gebracht aan het sportpark De Nekker.

De verdachte kon op aanwijzingen van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie woensdagavond in een voorstad van Bonn worden opgepakt. Dit maakten de Duitse en Amsterdamse politie gisteren bekend. De man is al eerder veroordeeld voor het plegen van on-

◆ Mechelen, Bonheiden

Een onbekende automobilist heeft zondagmiddag getracht een dertienjarige meisje te ontvoeren op de laterale weg van de N15 aan de Neckerhal in Mechelen. Het meisje kon zich op het laatste ogenblik losrukken en liep weg.

Een jongen uit een keurig gezin

PAR 2/6

JOOST K. kon gisteren niet vaak genoeg zeggen hoeveel spijt hij had. Elke dag bidt hij voor zijn slachtoffers: een veertienjarige meisje dat hij op 26 november 2001 dwong tot orale seks en een twintigjarige vrouw die zich na een worsteling losrukte. "Ik vraag God dat ze de kracht hebben om verder te gaan en sterk te blijven."

Joost K. had zich in de cel voorgesteld dat hij een dochttertje had die dit was overkomen. "Ik zou gek worden. Het was haar eerste seksuele contact. Hier zal ze altijd aan terugdenken. Dit is erger dan doodgaan. Ik hoop dat zij en ook de andere hier geen trauma aan overhouden."

Het meisje durft niet meer alleen de straat op. Laat staan in het donker. Op school en thuis gaat het niet goed. Ze weigert professionele hulp. Ze sluit zich af, zelfs voor haar beste vriendin. Ze leefde met angst voor een hiv-infectie; haar familie moest betalen voor de test van Joost K. Ze voelt zich onveilig in haar buurt, waar het gebeurde.

Het twintigjarige slachtoffer zat gisteren even in de rechtszaal, totdat het haar te veel werd. Zij heeft angstdromen, is prikkelbaar en kampt met concentratieverlies.

Joost K., een jongen uit 'een keurig gezin', die na zijn afwijzing voor de pilootopleiding naar de heao in Haarlem ging, kocht die maandagmiddag twee blikjes bier bij Albert Heijn bij het Waterlooplein. In een coffeeshop nam hij xtc, waarna hij een prostitutie bezocht. Daarna nam hij de metro naar huis, maar in plaats van op station Spaklerweg over te stappen, bleef hij zitten in lijn 51 naar Amstelveen. Daar vatte hij, naar eigen zeggen, het plan op iemand te beroven om iets te doen aan zijn schuld van dertigduizend gulden. Hij had een namaak-pistool op zak.

Bij halte Marne kwam het veertienjarige meisje hem achterop fietsen. "Ik liet mijn pistool zien en vroeg geld. Ik zag dat het een jong meisje was en dat ze schrok." Hij

Onder bedreiging van een vuurwapen dwong Joost K. een veertienjarige meisje tot seks met de mond. Hij liep tegen de lamp toen zijn vader na een uitzending van *Opsporing Verzocht* de politie belde. Eis: vierenhalf jaar cel.

ROB ROMBOUTS

de zaak

sprong achterop en dwong haar verder te fietsen. "Zij wou niet. Ik zag een steegje, een pad achter een huizenblok. Ik zei: 'Maak je zakken leeg', maar ze had niets bij zich. Een rugzak met een tennisracket. Ik weet niet wat er op dat moment door mijn hoofd ging. Ik zei dat ze op haar knieën moest gaan en maakte mijn broek open. Ze stribbelde tegen. Misschien was het dat ik macht voelde door het pistool."

Het meisje verklaarde later dat ze het pistool tegen haar hoofd kreeg, haar belager moest pijpen en dat Joost K. pas daarna op zoek ging naar geld. Toen ze kokhalsde, zou hij hebben gezegd: "O wee als het op

mijn kleren komt. Ik vermoord je."

Kort daarop zag hij, rijdend op de fiets van het meisje, bij hetzelfde metrostation een vrouw lopen. Volgens hem ging het weer om geld. De vrouw verzette zich. Heel dapper, vond Joost K. gisteren. "Ze wist niet dat het een neppistool was." Toen ze het wapen wilde afpakken, kreeg ze een kopstoot en zette hij het pistool op haar oog. Uiteindelijk kon ze vluchten. Joost K. passeerde fietsend politie-agenten die sporenonderzoek deden bij de plek van de verkrachting.

De politie pakte twee verdachten ten onrechte op. Totdat de vader van Joost belde; hij had op televisie de fiets herkend, die zijn zoon in het schuurtje had gezet. Zoon Joost vluchtte en werd na een telefoontap aangehouden. Dna-sporen op de kleren van het meisje wezen op Joost K.

Psychiater en psycholoog bespeurden een narcistische, anti-sociale persoonlijkheidsstructuur, maar geen seksuele stoornissen. Dan hadden ze mogelijk tbs geadviseerd. Voor de verkrachting achtten ze hem enigszins verminderd toerekeningsvatbaar, voor het geweld volledig. De kans op herhaling van gebruik van 'normaal' geweld is groot, het risico op seksuele gewelddadigheden minder. Ze adviseerden naast celstraf een voorwaardelijke straf met verplichte dagbehandeling.

Aanklaagster E. de Rijck van de Gracht achtte Joost K. gevaarlijker dan de deskundigen. "Hij heeft getoond tot wat hij in staat is."

Advocaat B. van Tuinen vond dat zijn strafbladlose klant wel compassie toonde met de slachtoffers. Hij was tot zijn daden gekomen door drugsgebruik, zijn schulden en problemen met zijn ouders en op school. Van een vooropgezette verkrachting was geen sprake. "Op een avond, in drie uur tijd, heeft hij zijn levensloop op zijn kop gezet en zijn maatschappelijke carrière verknald." Hij vond drie jaar cel en een half jaar voorwaardelijk voldoende.

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM - Een 29-jarige Nederlander van Syrische afkomst is in Duitsland gearresteerd op verdenking van ontucht met minderjarige kinderen.

Twee zaken, seksueel misbruik van een negenjarig meisje op een basisschool in Noord en het gluren naar een meisje in een badklokje van een zwembad, speelden zich vorige week af in Amsterdam.

De verdachte kon op aanwijzingen van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie woensdagavond in een voorstad van Bonn worden opgepakt. Dit maakten de Duitse en Amsterdamse politie gisteren bekend. De man is al eerder veroordeeld voor het plegen van on-

Ontuchtpleger, actief in Noord, opgepakt

PAR 21/6

tucht. Ook in Duitsland zou hij zich onlangs weer aan een minderjarig meisje hebben vergrepen.

Van de twee Amsterdamse vergrijpen beschouwt justitie dat met het negenjarige meisje als het ernstigst. Het meisje ging op school tijdens een gymles naar de wc. Daar stond de man, die haar seksueel misbruikte.

Later die week wilde hij toeslaan in het Floraparkbad,

eveneens in Noord. Hij gluurde in de kleedhokjes naar een meisje, maar hij vluchtte toen ze begon te gillen en de badmeesters haar te hulp schoten. De man wist te ontkomen, maar hij liet een tas achter met zijn identiteitspapieren.

Alle surveillerende agenten in Amsterdam werden over de zaak geïnformeerd en kregen zijn signalement door, maar ze vonden hem niet.

In overleg met de officier van

justitie besloot de politie de man nationaal en internationaal op te sporen. Uit onderzoek bleek dat hij zich mogelijk in Bonn ophield. De Duitse politie arresteerde hem daar nadat hij dinsdag in Bonn een twaalfjarig meisje had verkracht in een wc. Twee jaar geleden beging hij een vergelijkbare daad.

De Nederlander was twee weken geleden uit een Duitse gevangenis ontslagen, meldde de Duitse krant *Rheinische Post* gistermiddag. De officier van justitie van het Amsterdamse parket moet nog beslissen over een eventueel uitleveringsverzoek. Dat zou 'in de loop van volgende week' moeten volgen. Tot die tijd zit de ontuchtpleger in Duitsland vast.

WAVER - Een koppel dat op het punt stond een jongetje van vier te ontvoeren uit het Waverse pretpark Six Flags Belgium, is in z'n misdadig opzet mislukt. De veiligheidsdienst van het park, die gealarmeerd was door de ouders die hun zoon plots misten, sloot het domein hermetisch af. Daarop dumpen de ontvoerders de kleine Robbert in raakten ongezien weg. «We hebben norm veel geluk gehad», zegt vader Marcel. «Maar we zijn er wel kapot aan».

Robbert was eind mei met het hele gezin voor een dagje in Six Flags Belgium. «Mijn

vrouw had onze Laurens op de arm. Alexander rustte even uit in de buggy en Robbert liep een meter of twee achter ons», vertelt vader Marcel. «Plots, toen we op een pleintje met een fotograaf stonden te praten, bleek Robbert verdwenen. De fotograaf haalde er de veiligheidsdienst bij en ik liep in steeds grotere cirkels om het plein heen. Wat er dan allemaal door je hoofd spookt, wil je niet weten».

MEEGELOKT

Wat er gebeurd was, leidde vader Marcel af uit het relaas van zijn zoon. Vermoedelijk slaagde een vrouw erin het jongetje mee te lokken tot voorbij de be-

veiligde uitgang, tot op het parkeerterrein. «Kan moeilijk anders», zegt Six Flags-woordvoerder Greet Vandenberghe. «Wij laten een kind zonder begeleiding nooit alleen naar buiten gaan». Op het parkeerterrein werd Robbert naar een blauwe auto gebracht, waarin een man zat. Het jongetje kreeg een pleister op de mond en moest op de achterbank gaan liggen.

CONTROLE

Ondertussen had de veiligheidsdienst het hele park afgegrensd. Vandenberghe: «Alle manschappen werden ingezet. Via walkietalkie kregen ze allemaal het signalement van de jongen».

Toen de ontvoerders zagen dat elke buitenrijdende auto volledig gecontroleerd werd, zetten ze het kind uit de auto. Daardoor konden ze ongehinderd langs de controlepost rijden.

HLN 7/6

EFFICIËNT

Het is de eerste keer dat Six Flags Belgium met een ontvoeringspoging wordt geconfronteerd. Vandenberghe: «Dit voorwa bewijst dat onze veiligheidsdienst efficiënt werkt». Robbert wordt nu psychologisch begeleid, in de hoop dat hij zich meer detail over zijn twee ontvoerders kan herinneren. (KW)

Assenaar (49) had minimaal vijftig keer seks met

Door Jon van Schilt

DvH N12/6

ASSEN ■ Gedurende een periode van 4,5 jaar zou de Assenaar D.M.S. (49) zijn in 1995 14-jarige stiefdochter minimaal vijftig keer seksueel hebben misbruikt. Het slachtoffer zelf is de tel kwijtgeraakt en voor de rechtbank in Assen verklaarde S. gisteren dat het nog wel vaker kon zijn gebeurd.

Officier van justitie mr. M. Wolters achtte verkrachting bewezen en eiste 18 maanden cel, waarvan zes maanden voorwaardelijk, een verplichte reclassering en het volgen van een speciale dadertherapie.

Het slachtoffer eiste toekenning van ruim 9000 euro schadevergoeding, waarvan 3400 euro smartengeld. Volgens de mensen die haar heb-

ben opgevangen, was ze een 'wrak' toen ze bij hen kwam. Liefst twintig weken was ze niet in staat te werken. De officier vond 2000 euro smartengeld een passende vergoeding en pleitte tevens voor toekenning van enkele kleinere kostenposten. Voor het gemis aan inkomen had het meisje naar zijn mening een uitkering moeten aanvragen. S. zei bereid te zijn een be-

drag te betalen: "Maar ik zit financieel aan de grond." De man heeft ruim 22.000 euro schuld. Zijn vrouw heeft hem verlaten en zijn familie liet hem vallen, nadat de kwestie met de stiefdochter naar buiten kwam. "In Molukse kringen lossen we zo iets normaal gesproken binnen de familie op", aldus de verdachte.

S. gaf volmondig toe dat hij regelmatig seks had met zijn

stiefdochter van haar veertiende tot haar negentiende jaar. De gevoelens waren wederzijds, zo hield hij de rechtbank voor: "Ik weet dat het fout was en ik had het nooit mogen doen, maar ik had wel het idee dat ze een beetje verliefd op mij was." Het meisje heeft echter verklaard dat ze bang voor hem was en dat stiefvader altijd het initiatief nam. Zij deed wat hij wilde.

Verdachte pedofilie moet tatoeage laten weghalen

Door Rob Zijlstra

GRONINGEN ■ De 43-jarige G. van D. uit Zuidwolde (Gr.) moet op last van de Groninger rechtbank een tatoeage op zijn borst laten verwijderen. Op de borst is het gezicht van een jongen getatoeëerd die jarenlang door Van D. seksueel is misbruikt. Ook de

naam van de jongen en de tekst *I will love you for ever my son* moet worden weggehaald.

Het slachtoffer, overigens geen zoon van de verdachte, had via zijn advocaat L. de Boer Poortman geëist dat de tatoeage zou worden verwijderd. Poortman had aangevoerd dat er sprake was van

schending van het portretrecht en dat inbreuk is gemaakt op de persoonlijke integriteit. Het slachtoffer zou moeten leven met het idee dat zijn portret staat afgebeeld op het lichaam van zijn verkrachter.

Uniek

Poortman noemt de uit-

spraak van de rechter uniek voor de Nederlandse rechtspraak. In een andere zaak werd Van D. al veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding aan drie van zijn minderjarige slachtoffers van in totaal 45.000 euro. Dit terwijl de strafzaak tegen de man nog moet beginnen. De tatoeage werd aange-

bracht toen het slachtoffer 12 jaar oud was. De jongen is inmiddels 18 jaar. Van D. werd eind vorig jaar aangehouden. In totaal wordt hij verdacht van seksueel misbruik van vijf kinderen. Van D. moet binnen zes maanden een medische verklaring overleggen waaruit blijkt dat de tatoeage is verwijderd.

DVHN 5-06

Slachtoffers pedofiel krijgen smartengeld via verzekering

Door Sjoerd Jansen

GRONINGEN ■ Drie slachtoffers hebben een belangrijke juridische overwinning behaald op de van seksueel misbruik verdachte G. van D. uit Zuidwolde. Ze mogen van de rechter de verzekeringsmaatschappij van de man rechtstreeks aanspreken op het uitbetalen van een schadevergoeding van totaal 45.000 euro. Van D. zelf weigerde tot nu toe ten behoeve van zijn slachtoffers een claim in te dienen.

De 43-jarige inwoner van Zuidwolde werd eerder veroordeeld om 45.000 euro te betalen aan drie jongens, die beweren ernstig door hem te zijn misbruikt. De man heeft echter geen geld, maar wel een verzekering afgesloten. Volgens de advocaat van de slachtoffers L. Poortman-De Boer dekt de polis ook de gevolgen van het door Van D. gepleegde misbruik. Het probleem was echter dat de man het vertikte om een claim bij zijn verzekeringsmaatschappij in te dienen, zodat er geen geld op tafel dreigde te komen.

De president van de rechtbank in Den Bosch heeft nu in een door de slachtoffers aangespannen kort geding besloten, dat zij rechtstreeks zaken kunnen doen met de verzekerings-

maatschappij en dus zelf de 45.000 euro kunnen claimen. De onwillige Van D. is hiermee door de rechter buitenspel gezet. Advocaat Poortman noemt dit heel positief voor de slachtoffers. Het uiteindelijk te claimen bedrag zal volgens haar beduidend hoger worden dan 45.000 euro.

Het kort geding tegen Van D. diende in Den Bosch omdat de man toen enige tijd in een inrichting in het zuiden van het land doorbracht. De Groninger rechtbank besliste twee weken geleden dat de inwoner van Zuidwolde een tatoeage op zijn borst met het gezicht van één van zijn slachtoffers operatief moet laten verwijderen.

Tatoeage pedo moet verwijderd

GRONINGEN - De 43-jarige G. van D. uit Zuidwolde moet op last van de rechtbank in Groningen een tatoeage van zijn borstkas laten verwijderen. Op zijn lichaam is het gezicht van een jongen getatoeëerd die jarenlang door Van D. seksueel is misbruikt. De verdachte moet de rechtbank binnen een half jaar een medische verklaring voorleggen waaruit blijkt dat de afbeelding is verwijderd. (ANP)

'Staat moet opdraaien voor weghalen van tatoeage'

GRONINGEN ■ De van seksueel misbruik verdachte G. van D. uit Zuidwolde (Gr.) wil de tatoeage met de beeltenis van een van zijn slachtoffers wel laten verwijderen, maar de staat zal moeten opdraaien voor de kosten. Van D. zegt bij monde van zijn advocaat O. Volkerts geen geld te hebben om de medische ingreep te betalen. De tatoeage moet worden verwijderd op last van de rechtbank nadat een van de slachtoffers hierom had gevraagd. Volkerts noemt de uitspraak gerechtvaardigd, maar 'zonder geld kan mijn cliënt niet zo veel'.

■ ZIE VERDER

Slachtoffers winnen langzaam terrein op daders

■ DE STELLING

Overheid moet betalen voor weghalen tatoeage.

De van seksueel misbruik verdachte Van D. wil de tatoeage met de beeltenis van een van zijn slachtoffers wel laten verwijderen, maar zegt hiervoor geen geld te hebben.

Bel 0900 900 9034 (€ 0,25 per minuut) of breng uw stem uit op www.dvhn.nl

Uitslag vorige stelling: De brommobiel hoort niet thuis buiten de bebouwde kom.

Aantal stemmers: 452

Eens: 70%

Oneens: 30%

ANP

GRONINGEN

Op last van de Groningse rechtbank moet de 43-jarige Van D. uit Zuidwolde een tatoeage van zijn borstkas laten verwijderen. Op zijn lichaam is het gezicht getatoeëerd van een jongen die hij jarenlang seksueel zou hebben misbruikt.

De verdachte moet de rechtbank binnen een halfjaar een medische verklaring overleggen waaruit blijkt dat de afbeelding van zijn lichaam is verwijderd. Ook de naam van de jongen, de tekst *I will love you forever*, en een fictieve sterfdatum, de dag waarop hij voor de laatste keer contact had met de jongen, moeten worden weggehaald.

Het inmiddels 18-jarige slachtoffer zou van zijn twaalfde tot zijn veertiende door Van D. zijn misbruikt. De jongen had geëist dat de tatoeage wordt verwijderd. Er zou sprake zijn van aantasting van het portretrecht en er zou inbreuk worden gemaakt op de persoonlijke integriteit van het slachtoffer.

Volgens advocaat L. Poortman-De Boer van het slachtoffer moet Van D. een grote huidtransplantatie ondergaan om de tatoeage te laten weghalen. De afbeelding is te groot om met een laser van het lichaam te worden verwijderd.

Poortman spreekt van een unieke uitspraak voor de Nederlandse rechtspraak.

■ DE STELLING

Noorden heeft geen behoefte aan wolkenkrabbers

Er zijn plannen om bij het station van Groningen een flat van 150 meter hoog te bouwen.

Bel 0900 900 9034 (€ 0,25 per minuut) of breng uw stem uit op www.dvhn.nl

Uitslag vorige stelling: Overheid moet betalen voor weghalen tatoeage.

Aantal stemmers: 579

Eens: 92%

Oneens: 8%

COMMENTAAR

Vonnis DVHN 6/6

De rechtbank te Groningen heeft deze week een opmerkelijk vonnis uitgesproken. Vooruitlopend op de strafzaak moet een verdachte de tatoeage op zijn borst van het portret van het misbruikte slachtoffer laten verwijderen. Het slachtoffer had hierom gevraagd. De verdachte zou daartoe bereid zijn, maar alleen wanneer hij zelf niet voor de kosten moet opdraaien. Nu is deze verdachte al eerder veroordeeld tot het betalen van forse schadevergoedingen aan drie van de vijf slachtoffers die hij seksueel heeft misbruikt. En het is natuurlijk de vraag of hij deze vergoedingen ook kan betalen. Toch is het een goede ontwikkeling dat rechtbanken in toenemende mate niet alleen straffen, maar ook in andere zin rekening houden met de vaak rampzalige gevolgen voor de slachtoffers. Er zijn voorbeelden te over waarbij slachtoffers van misdrijven als verkrachting en lichamelijk geweld geruime tijd niet meer hebben kunnen werken, hun studie moesten onderbreken of moesten verhuizen. Juist door de daders ook voor deze consequenties aansprakelijk te stellen, moet duidelijk worden wat is aangericht. We moeten zeker niet vervallen in een overdreven Amerikaanse claimcultuur, maar te lang zijn de slachtoffers in ons land buiten beeld gebleven.

■ REAGEREN?

■ hoofdredactie@dvhn.nl

DVHN 19-06

Waarheid zoeken in kinderverhaal

BRUSSEL - De vierjarige Robbert is de enige getuige van de feiten. Sommige experts zeggen dat kinderen op die leeftijd al een levendige fantasie hebben. Child Focus meent evenwel dat de jongen geen tijd had om beïnvloed te worden.

Robbert zal wellicht ondervraagd worden door kinderpsychologen. Via tekeningen zullen ze zijn hele verhaal proberen te reconstrueren. «Als hij het verzonnen heeft, zullen de psychologen dat wel ontdekken», zeggen experts.

De politie van Waver neemt het verhaal heel ernstig. Ook bij Child Focus vermoedt men dat de jongen de waarheid spreekt. «Hij heeft geen tijd gehad om een verhaal te verzinnen», zegt Isabelle Marneffe. (KW)

stiefdochter

uit vrees dat hij kwaad zou worden. «Als ik vroeg of ze het wel wilde, dan glimlachte ze alleen maar», verdedigde S. zich.

Volgens mr. C. de Wal, raadsman van S., kan voor verkrachting geen bewijs worden geleverd. Hij hield het op ontucht en pleitte voor een aanzienlijk mildere straf.

Uitspraak 25 juni.

Vader bestraft voor misbruiken dochter

ASSEN ■ Assenaar D.M.S. (49) is gisteren veroordeeld tot een voorwaardelijke celstraf van een half jaar, 240 uur werkstraf, verplichte reclassering, het volgen van een speciale dadertherapie en het betalen van 2000 euro smartengeld. De eerste zes maanden van zijn proeftijd van twee jaar wordt hij onder elektronisch toezicht geplaatst. De man is schuldig bevonden aan jarenlange ontucht met zijn destijds minderjarige dochter.

Tatoeage

De rechtbank in Groningen heeft een vermeende pedofiel, Van D., bevolen dat hij een tatoeage moet verwijderen met de beeltenis van een 12-jarige jongen die hij verkracht zou hebben.

De strafzaak tegen hem moet nog beginnen. Of de hem ten laste gelegde beschuldigingen juist zijn, moet dan blijken. Tot vier juni jongstleden werd in zo'n geval een presumpctie van onschuld gehanteerd: de verdachte is onschuldig tot het tegendeel is bewezen. De rechtbank in Groningen heeft aan die regel feitelijk een einde gemaakt. Voortaan staat het een slachtoffer vrij, de verdachte langs civielrechtelijke weg te dwingen schadevergoeding te betalen en een medische behandeling te ondergaan, nog voordat zijn schuld in strafrechtelijke zin is bewezen. Van D. is bij voorbaat schuldig verklaard. Het is voor de strafrechter welhaast onmogelijk om nog een onafhankelijk oordeel te vellen over zijn schuldvraag: de civiele kamer heeft hem dat werk reeds uit handen genomen. Dit is een gevaarlijk precedent, juist bij een verdenking van seksueel kindermisbruik. De roep om een veroordeling is in dergelijke zaken groot en de bewijsmiddelen zijn vaak zwak. Het verhaal van het slachtoffer is zo verschrikkelijk, dat je vanuit een zeker gezond Volksempfinden wel moet aanvoelen dat de verdachte schuldig is... Het tatoeage-vonnis is een blamage voor de Nederlandse rechtsstaat.

Eelde, Ana van Es

ZIE OOK P 30/34

DVHN 7-06

PAR 5-6

Child Focus begint meldpunt kinderporno op Internet

BRUSSEL (belga) — Iedere internetgebruiker kan voortaan anoniem de sites melden waar hij of zij kinderpornografisch materiaal tegenkomt. Child Focus opent dit meldpunt met de steun van de Europese Commissie in het kader van haar actieplan voor een veiliger Internet.

„Het is een burgerlijk meldpunt geworden omdat burgers vaak bang zijn om zulke dingen bij de politie te melden”, verklaart Jacques Debulpaep, algemeen directeur van Child Focus.

„Op de site kunnen surfers een standaardformulier invullen om te melden waar en wanneer ze kinderpornografisch tegenkwamen. Dat kan ook anoniem. Child Focus speelt de informatie onmiddellijk door naar de federale politie. Die zal Child Focus informeren over het gevolg dat aan de aangifte gegeven werd. Niet-anonieme melders zullen achteraf door Child Focus op de hoogte worden gebracht van het verloop”, aldus Isabelle Marneffe van Child Focus. Melders kunnen ook nog altijd terecht op het 110-noodnummer.

Child Focus is toegetreden tot „Inhope”, een netwerk dat burgerlijke meldpunten groepeerd in elf Europese landen. Een mediacam-pagne zal het publiek sensibiliseren en aanmoedigen via banners op het Internet, affiches, advertenties, postkaarten en folders.

Child Focus stelde het meldpunt gisteren voor en schetste daarbij even de huidige situatie van kinderporno. Zo wordt geschat dat de seksindustrie in het algemeen een jaarlijkse omzet heeft van 50 miljard euro. Kinderporno zou daarvan 5 tot 10 miljard euro voor zijn

rekening nemen. Van alle porno-materiaal op het net betreft 20 procent kinderporno. De universiteit van Cork in Ierland, die een onderzoek voert naar kinderporno, beschikt momenteel al over 120.000 foto's. Daaruit blijkt bovendien dat de misbruikte kinderen steeds jonger worden.

Child Focus zelf behandelt jaarlijks zo'n 200 dossiers van seksueel misbruik bij kinderen. In 2001 kreeg het centrum 700 meldingen van pedopornografische internet-sites.

■ www.childfocus-net-alert.be

Child Focus lanceert anoniem internetmeldpunt kinderporno

BRUSSEL Voortaan kunnen surfers die kinderporno tegenkomen tijdens hun zwerftochten op het net dat melden op de website van Child Focus. Om niemand af te schrikken, is het een burgerlijk meldpunt geworden waar alle aangiftes anoniem kunnen.

„Op de site kunnen surfers een standaardformulier invullen”, legt Isabelle Marneffe uit.

„Daarin melden ze waar en wanneer ze kinderpornografisch materiaal zijn tegengekomen. Dat kan ook anoniem. Child Focus speelt de informatie onmiddellijk door aan de federale politie. Die zal Child Focus informeren over het gevolg dat aan de aangifte gegeven wordt. Wie ervoor kiest niet anoniem te blijven, wordt ook op de hoogte gehouden.” Uiteraard blijft het 110-noodnum-

mer van Child Focus in gebruik voor wie meldingen via de telefoon wil doen. Het webmeldpunt kadert in de 'Actie voor een veiliger internet' en heeft de steun van de Europese Commissie. Ook in andere landen van de EU is de strijd aangeboden met kinderporno op het net. Child Focus is pas toegetreden tot Inhope, een netwerk van burgerlijke meldpunten in 11 Europese landen. Wanneer in België geen gevolg kan worden gegeven aan meldingen van surfers, kan op Europees ni-

veau informatie worden uitgewisseld om de verantwoordelijke alsnog op te sporen.

Volgens de cijfers van Child Focus is kinderporno uitgegroeid tot een miljardenindustrie, die jaarlijks een omzet draait van € 5 tot 10 miljard. Dat komt neer op 10 à 20% van de totale omzet van de seksindustrie. Van alle porno op het internet zou liefst 20% beelden van kinderen betreffen. Volgens de universiteit van Cork in Ierland, die een onderzoek voert naar kinderporno, worden de misbruikte kinderen ook steeds jonger.

■ www.childfocus-net-alert.be

Berger bestraft voor bezit kinderporno

door Bert-Jan Klein

HILVERSUM — De Hilversumse politierechter C. de Koning heeft gisteren een 59-jarige inwoner van Nederhorst den Berg veroordeeld voor het bezit van kinderporno. De man kreeg een maand voorwaardelijke celstraf opgelegd, evenals 40 uur werkstraf en verplicht contact met de reclustering. Hij moet verder een therapie voor seksuele delinquenten volgen bij het centrum de Waag in Utrecht. De man bleek in zijn bureauladen en in een kast op zijn werk in Hilversum grote hoeveelheden afbeeldingen met kinderporno te hebben opgeslagen, die hij van internet had gehaald. De verboden kinderporno werd ontdekt door een collega toen de Berger enkele weken met vakantie was. De directie van het bedrijf ontsloeg de man niet vanwege zijn goede staat van dienst, maar degradeerde hem tot een niet-leidinggevende lager betaalde functie, waar hij ook geen toegang meer had tot internet.

De verdachte vertelde op de zitting dat hij de computerprints met kinderporno had verzameld omdat hij 'zodoende wist welke

sites hij moest mijden'. „Ik heb wel belangstelling voor porno, maar kinderporno is niet *my cup of tea*”, aldus de Berger. Hij verklaarde inmiddels levenslang gestraft te zijn, omdat hij door de degradatie een lager pensioen zal krijgen. Ook zijn inmiddels de echtgenote en twee kinderen van de man op de hoogte van de misstap van hun vader. De Berger verklaarde dat dit tot de nodige spanningen in de huiselijke omgeving had geleid. Sinds hij vorig jaar juli was betrapt zou hij gestopt zijn met het zoeken naar afbeeldingen met seksuele handelingen.

Politierechter De Koning geloofde niets van de verklaring van de Berger. „U heeft gewoon afbeeldingen gemaakt, omdat u daar belangstelling voor heeft en er naar wil kijken”, zo zei De Koning gisteren. Zij hekelde de lachonieke houding van de verdachte, die net deed of het bezit van de porno een licht vergrijp was.

„Die kinderporno moet worden gemaakt. Die fabricage gebeurt op mensonterende wijze, waarbij vaak kinderen gedrogeerd worden. U houdt dit mede in stand”, aldus de politierechter.

Amerikaanse kinderporno-handelaar opgepakt door Braziliaanse politie

De politie heeft in de Braziliaanse stad Salvador een Amerikaan opgepakt, die in Nederland zou worden verdacht van handel in kinderporno.

Lokale autoriteiten meldde tegenover het Japanse persbureau Kyodo verder dat justitie in de Verenigde Staten de man wil vervolgen omdat deze zich schuldig zou

hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen.

Volgens de politie maakt de 47-jarige Lawrence Stanley deel uit van een internationale criminele organisatie die kinderporno verkoopt via het internet. Stanley werd zaterdag aangehouden in zijn woning.

(ANP)

Behandeling man met kinderporno

DEVENTER — Een 31-jarige Deventenaar die wordt verdacht van het maken en verspreiden van kinderporno is voorlopig op vrije voeten. Hij is verplicht in contact met een instelling om te kijken of hij voor psychiatrische behandeling in aanmerking komt.

Bij de verdachte werden vorig jaar een hoeveelheid foto's, videobanden, diskettes en cd-roms met afbeeldingen van jonge kinderen aangetroffen. Op de internetsite van de Deventenaar was ook belastend materiaal te zien. Justitie denkt dat de man geld verdiende met handel in kinderporno.

Als behandeling mogelijk blijkt, moet de man hier voor onbepaalde tijd aan beginnen. Daarna moet hij opnieuw voor de rechter verschijnen. 00-2-6

Pornohandelaar aangehouden

SALVADOR — De politie heeft in de Braziliaanse stad Salvador een Amerikaan opgepakt, die in Nederland zou worden verdacht van handel in kinderporno. Lokale autoriteiten melden verder dat justitie in de VS de man wil vervolgen omdat deze zich schuldig zou hebben gemaakt aan seksueel misbruik van kinderen. Volgens de politie maakt de 47-jarige man deel uit van een internationale criminele organisatie die kinderporno verkoopt via het internet. De man werd zaterdag gepakt in zijn woning. Tijdens de arrestatie werden ook een computer, foto-apparatuur en erotische foto's van schaars geklede jonge meisjes in beslag genomen. De Amerikaan ontkent

Klacht in VS over valstrik FBI

(Van onze politieke redactie) DEN HAAG — Minister van Justitie Benk Korthals heeft zich bij de Verenigde Staten beklagd over de arrestatie van Menno B. De 23-jarige Utrechter werd vorig jaar in Chicago opgepakt. Hij reisde daarheen in de veronderstelling dat hij een afspraak had met een 14-jarig meisje, dat hij via internet kende. Het was een val van de FBI. Deze methode wordt in Nederland gezien als uitlokking en is hier verboden, zeker sinds de IRT-affaire. Korthals vindt de gang van zaken 'allesbehalve fraai'. Hij zei dit tijdens een algemeen overleg over het uitleveringsverdrag met de VS. Dit overleg vond plaats naar aanleiding van de uitzetting van Raymond K., een Zwolse dj die wordt verdacht van xtc-smokkel.

Twee jaar cel VS na seksmail

CHICAGO — De 23-jarige Utrechtse 'seksmailer' Menno B. is gisteren in Chicago tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij op internet met een minderjarig meisje (14) over seks heeft gechat. Dat heeft de vader van B. bekendgemaakt. De computerprogrammeur reisde in augustus naar Chicago voor een ontmoeting met het meisje, dat een vijfjarige agente van de FBI bleek te zijn. Toen B. aankwam, werd hij meteen gearresteerd. Hij moet zijn straf in de VS uitzitten, omdat zijn vergrijp in Nederland niet strafbaar is. De Utrechter was de honderdste persoon die in Chicago door de politie in de val werd gelokt door de zogenoemde cyberpolitie. (ANP)

Twee jaar cel voor Utrechtse 'seksmailer'

TEL 21/6

CHICAGO, vrijdag De 23-jarige 'seksmailer' Menno B. heeft vrijdag in Chicago een gevangenisstraf van twee jaar gekregen omdat hij op het internet met een minderjarig meisje over seks heeft geabbeld. Dat heeft de vader van B. laten weten.

De computerprogrammeur uit Utrecht reisde in augustus vorig jaar naar Amerika voor een ontmoeting met een 14-jarig meisje dat hij in een chatroom op het internet had ontmoet. Het meisje, Dina genaamd, bleek echter een 50-jarige FBI-agent. Toen B. in Chicago aankwam, liep hij in de armen van de FBI.

In februari bekende B. dat hij met het 'meisje' over seks had gechat. Hiermee wilde hij een zware straf van maximaal vijftien jaar ontlopen. De aanklacht dat de Utrechter naar Amerika was gekomen om seks met Dina te hebben, ver-

viel door deze overeenkomst met het openbaar ministerie. De rechter kon Menno B. nu 24 tot 30 maanden opleggen.

Volgens Menno's vader vond de Amerikaanse magistraat de straf van twee jaar te hoog. „Hij stelde zelfs voor om mijn zoon naar een soort strafkamp te sturen. Dan zouden er vijf maanden van zijn straf afgaan. Maar waarschijnlijk kan dat niet omdat buitenlanders niet naar zo'n kamp mogen.”

De rechter was onder de indruk van de vele positieve brieven die familieleden en vrienden over Menno hadden geschreven. Bovendien bleek uit psychiatrisch onderzoek dat de Nederlander „absoluut geen pedofiel” is, aldus de vader.

B. moet zijn straf in de Verenigde Staten uitzitten omdat het vergrijp waarvoor hij is veroordeeld, in Nederland niet strafbaar is. Als hij zich goed gedraagt, kan hij een strafvermindering van zo'n 3,5 maand krijgen.

Menno zal op verzoek van zijn advocaat, E. Genson, worden opgesloten in een gevangenis in de staat Pennsylvania. Daar is sprake van minder strenge beveiliging, terwijl er meerdere Nederlanders vast zitten. (ANP)

Twee jaar cel voor Utrechtse seks-chatter

CHICAGO — De 23-jarige Utrechtse 'seks-chatter' Menno B. is donderdag in Chicago tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij op het internet met een minderjarig meisje over seks heeft gechat. De computerprogrammeur reisde in augustus vorig jaar naar Chicago voor een ontmoeting met een 14-jarig meisje, dat hij in een chatroom op het internet had ontmoet. Het meisje, genaamd Dina, bleek bij aankomst echter een 50-jarige agent van de FBI. (ANP)

'Ze hebben Menno er gewoon ingeluisd'

G+E
29/6

Vanuit zijn huurflat krijgt een 23-jarige Utrechter via internet contact met een 14-jarig meisje in de VS. Ze heet Dena. Na maanden seksuele mailuitwisseling maken Menno en Dena een afspraak voor een ontmoeting in Chicago. Daar blijkt Dena een undercover-agent te zijn. Menno wordt gearresteerd en veroordeeld tot twee jaar cel. Tijdens het proces in Chicago trekt een verslaggeefster op met zijn ouders. „Het is alsof we in een film zitten, die je niet wilt maar moet zien.”

door Iris van den Boom

Het is 28 augustus 2001. Die dag horen de ouders dat hun zoon in een Amerikaanse cel zit. Zijn moeder: „Ze zeiden dat hij ervan werd verdacht naar Amerika te zijn gereisd om seks te hebben met een *minor* (minderjarige, red.). Ik wist niet eens wat dat was, een *minor*.” „We konden het niet plaatsen”, vertelt de vader. „Je bent gewoon verslagen op dat moment. En wilden eigenlijk ook maar één ding: Menno spreken! We hadden een telefoonnummer gekregen en dachten 'we gaan gewoon bellen'. Wisten wij veel toen, hoe het er in Amerika aan toe gaat. Die officier van de gevangenis wilde ons gewoon niet doorverbinden. Zonder reden.” Dat dit het begin was van een slopende worsteling met Amerikaanse autoriteiten en van een emotionele marathon zonder trainer of coach, daarvan hadden de ouders van Menno nog geen enkel besef. „Gelukkig dat we dat toen niet wisten, anders

hadden we het nooit aangekund en volgehouden.” De aanhouding van hun zoon is voor de ouders het eerste stukje van een enorme puzzel. De toedracht van de arrestatie, de werking van het Amerikaanse rechtssysteem, de mogelijke bijstand door Nederlandse autoriteiten, alle informatie moeten ze zelf bij elkaar sprokkelen. Als Menno's vader van het Nederlandse consulaat te horen krijgt dat de toegewezen advocaat van hun zoon niet zo capabel is, trekt hij alles uit de kast. Via de consul komt hij aan de naam van een van Amerika's meest vooraanstaande topadvocaten, Edward Genson. Die verdedigt op dit moment onder meer r'n b-artiest R. Kelly, die wordt verdacht van kindermisbruik. Via Genson krijgen de ouders voor het eerst een duidelijk beeld van de voorgeschiedenis. Vanuit zijn huurflat in Overvecht krijgt Menno via internet contact met een 14-jarig meisje. Ze stelt zich voor als 'Dena'. Veel van hun mailverkeer gaat over seks. Over fantasieën van hem en over wat zij op haar jonge leeftijd al wil en kan. *I'd show ya the world of sex*, mailt hij. En: *We could do oral love*. Ook verstuurt hij seksueel expliciete beelden van zichzelf, gemaakt met een webcam.

Boeien

Na maanden chatten willen ze elkaar graag ontmoeten. Menno moet toch naar Amerika voor een bruiloft en wil een tussenstop in Chicago maken. Het Holiday Inn Plaza moet hun ontmoetingsplek worden. Menno komt als eerste in het hotel aan en wordt door 'Dena' gebeld. Ze spreken af dat ze binnen een half uurtje met een taxi zal langskomen. Als Menno naar buiten komt om haar af te halen, is 'Dena' nergens te bekennen. Er staat wel een flinke delegatie politie van de Cook County Sheriff's Police Department gereed om hem in de boeien te slaan. 'Dena' blijkt niet te bestaan. Al die maanden heeft Menno gemaaild met een undercover-agent van de Cook County cyberpolitie. „Woedend waren we, toen we dat hoorden. En dat zijn we nog steeds! Ze hebben Menno er gewoon ingeluisd. Tuurlijk had onze zoon nooit moeten inloggen in een chatroom voor tienerseks. Maar wat die smeerlappen van Cook County doen is nog veel erger. Zij zitten daar full-time moedwillig achter hun computers te mailen over seks. Iedereen krijgt uitgebreid de details van wat Menno heeft gemaaild, maar wat zij hebben geschreven weet niemand. Pure uitlokking. Om die seksmails van Menno te lezen, was heel moeilijk voor ons. Iemand's seksfantasie is natuurlijk hartstikke privé. En zoals kinderen niet willen weten wat ouders doen op seksgebied, zo willen ouders niet weten wat hun kinderen doen. We verwerpen die mails van

Ouders van seks-chatter zien zoon wegwijnen in cel

hem resoluut, maar zijn ook overtuigd dat het een goede jongen is. Hij is geen pedofiel.” Van de advocaat begrijpen Menno's ouders ondertussen dat hun zoon de eerste zeven weken met niemand contact mag hebben. Eenzame opsluiting, heet dat. Voor zijn ouders bijna niet te accepteren. Ze moeten weten hoe het met hun zoon gaat. Hun dagen zijn gevuld met bellen, mailen en faxen. Naar het Nederlandse consulaat in Chicago. Naar het ministerie van Buitenlandse Zaken. Naar het ministerie van Justitie. Naar Menno's advocaat. En alles met hetzelfde doel: Menno uit de cel krijgen, waar hij door de Cook County is in gelokt. Al lijkt het de ouders dat er weinig gebeurt, de diplomatieke motor draait op volle toeren. Justitie klaagt bij de Amerikaanse autoriteiten dat ze toestemming hadden moeten vragen voor de undercover-acties. Maar zonder succes.

Brief

Menno's vader: „Dat regelen, dat bezig zijn, was zeker in het begin voor mij ook een manier om met de situatie om te kunnen gaan. Emoties omzetten in daden, zogezegd. Door het vechten voor mijn zoon, lukte het me op de been te blijven. Ik heb sinds augustus vorig jaar twee koffertjes waar ik 's ochtends mee de deur uitga. Eentje voor mijn werk, en eentje met het dossier van Menno.” Pas na weken komt het eerste teken van leven van hun zoon. De brief die zijn ouders ontvangen is met potlood geschreven. Hij is uit het Metropolitan Correctional Center gesmokkeld, tussen officiële papieren voor het consulaat. De consul was zo vriendelijk de nauwelijks leesbare krabbels op de fax te zetten. De inhoud van de brief is hartverscheurend. Hoe hij moest kokhalzen toen hij werd gearresteerd. Hoe hij zes uur lang was verhoord. Hoe ze hem onder druk hadden gezet te bekennen dat hij met Dena naar bed wilde. Hoe hij had geweigerd zo'n verklaring te ondertekenen. „Zo'n eerste, gesmokkelde brief, is vreselijk om te lezen. De tranen bleven maar komen. Bij ons allebei”, vertelt Menno's moeder opnieuw emotioneel als ze aan het moment terugdenkt. „We wilden eigenlijk

ook meteen al naar Menno toe. Zien hoe het met hem ging. Hem echt spreken. Toen dat eenmaal mocht, omdat hij uit de eenzame opsluiting kwam, wilde hij dat steeds niet. Hij schaamde zich. Schaamde zich voor wat er gebeurd was. Wilde niet dat wij hem zo zagen in de cel. Dat moesten we respecteren.” „Alles werd anders toen we voor kerst een fax kregen van zijn advocaat. Het ging slecht met Menno. Hij was depressief. Hij zag geen enkele hoop meer. Het besef dat hij minimaal twee jaar celstraf zou krijgen, maakte hem gek. En ook het dagelijks leven in de gevangenis kon hij nauwelijks aan. De hele dag met 88 mannen in een ruimte, die allemaal schreeuwen om het hardst en dan ook nog drie televisies op het volle volume. Geen moment rust. Herrie en drukte was vroeger thuis al niets voor Menno. Was er te veel bezoek, dan trok hij zich terug in zijn kamer. En daar heeft-ie niet eens een eigen kamer. Zijn cel moet hij delen. Ook dat gebrek aan privacy brak hem op.”

Schok

Als zijn ouders hem met kerst bezoeken, is de schok enorm. Het huis van bewaring blijkt een verloederd gebouw, waar achthonderd gevangenen op elkaar gepropt wachten op hun rechtszaak. In theorie is er slechts ruimte voor vijfhonderd man. Maar een gedetineerde meer of minder schijnt niet uit te maken. Binnen gaat alles er nog autoritairder aan toe dan Menno's ouders op een afstand al hadden ervaren. Niets mogen ze meenemen in het Correctional Center. Geen pakje, geen brieven van vrienden, nog geen zakdoek om hun neus te snuiten. Na de detectiepoortjes, een soort kooi van tralies, de lift en opnieuw een kooi van tralies, komen ze met zo'n dertig andere bezoekers in een kantine-achtige ruimte met tegen de grauwe muren enkel een paar koffieautomaten. Iedereen moet wachten tot de gevangenen in hun oranje overall een voor een binnen komen. „We zagen het meteen. Menno zag er vreselijk uit. Hij was wel twintig kilo afgevallen. Het was goed te merken dat-ie depressief was. Hij zat daar maar down op die stoel tegenover ons. Zei nauwelijks iets. En alles wat wij zeiden, leek niet aan te komen. De tweede dag ging het al een stuk beter. Hij bleek toch opgelucht dat we waren gekomen.” „Een van de vreselijkste dingen om Menno in die omstandigheden te vertellen, was dat hij zijn baan had verloren”, zegt zijn vader met boosheid in zijn stem. „Hij was op staande voet ontslagen, toen ze hoorden dat-ie in Amerika vast zat. Flink stennis heb ik daar over gemaakt. Ik heb zelfs nog een advocaat in de arm genomen. Hoe kun je iemand ontslaan, als je nog niet eens weet

waar iemand precies van wordt verdacht? Bovendien was Menno nog niet eens veroordeeld, dus zelfs voor de Amerikaanse wet niet eens schuldig.” Als blijkt dat het ministerie van Buitenlandse Zaken en van justitie hun zoon niet vrij kunnen krijgen, proberen Menno's ouders het hogerop. CDA-Europarlementariër Carla Peys wil zich wel inzetten voor de kwestie. Met man en macht probeert ze de zaak op de agenda te krijgen. Maar tevergeefs. Haar partij vreest dat een plenair debat zou verzanden in discussie over pedofilie. Bovendien, het was al gebleken dat Amerika zich niets wilde aantrekken van druk vanuit het buitenland.

Discussies

Voor Menno's ouders rest niet veel meer dan het emotioneel ondersteunen van hun zoon in de vele brieven en de wekelijkse telefoongesprekken. „Hoe langer hij weg is, hoe intenser het contact wordt. Wat dat betreft is Menno best veranderd. We hebben hele discussies over religie en de zin van het leven. En dat is toch bijzonder. Je leert je kind op een heel andere manier kennen. Vroeger, op wandelvakantie in de bergen, liep je wel eens een stuk met elkaar op en had je echte gesprekken. Nu gebeurt dat wekelijks in brieven”, vertelt zijn vader. „En het bellen, daar kijken we iedere week naar uit. Je laat er ook behoorlijk je stemming door bepalen. Klinkt Menno vrolijk, dan zijn wij ook weer een weekje opgewekt. Humor sleept hem er doorheen.” Ook de dag van het vonnis staat voor Menno's ouders in het teken van steun aan hun jongste zoon. „Het is alsof we in een film van Grisham zitten, die je niet wil maar moet afzien”, zegt Menno's moeder op weg naar de federale rechtbank. De advocaat kreeg het in ieder geval al voor elkaar dat de oorspronkelijke aanklacht kwam te vervallen: 'Het vliegen over de staten Michigan en Wisconsin, met de intentie seks te hebben met de minderjarige Dena'. Op *interstate travel* voor seks met een tiener staat maximaal vijftien jaar. Overeind gebleven is de aanklacht dat Menno met een tienermeisje mailde over seks. Voor de Amerikanen een minder ernstig vergrijp, voor zijn ouders überhaupt onbegrijpelijk dat hij daarvoor de cel in moet. Tot voldoening van Menno's ouders laat de rechter zich voor een halfvolle rechtszaal mild uit over hun zoon. Naar zijn oordeel is Menno geen pedofiel. Hij heeft zware miscalculatie gemaakt op internet en daarvoor moet hij gestraft worden. Maar hij is nog jong genoeg om zijn leven te beteren. Twee jaar cel, vonnist hij.

Twee jaar voor 'seksmailer' d'v/n n 21/6

CHICAGO ■ De 23-jarige Utrechtse 'seksmailer' Menno B. heeft een gevangenisstraf van twee jaar gekregen omdat hij op het internet met een minderjarig Amerikaans meisje over seks heeft gechat. De man reisde in augustus naar Chicago voor een ontmoeting met een veertienjarige meisje, dat hij in een chatroom op het internet had ontmoet. Het 'meisje' was echter een 50-jarige FBI-agent. Toen B. in Chicago aankwam, werd hij meteen gearresteerd.

Seksuele avances nrc 21/6

In NRC Handelsblad van 21 juni werd aandacht besteed aan het trieste verhaal van Menno B. die in de VS is veroordeeld tot 2 jaar gevangenisstraf omdat hij seksuele avances maakte tegen iemand van wie hij dacht dat het een minderjarig meisje betrof. De opstelling van de Amerikaanse justitie is kwalijk. De politie mag een legitieme doelstelling hebben om minderjarigen te beschermen tegen seksueel misbruik, hun methoden zijn verwerpelijk. Men is blijbaar op een *search & destroy*-missie naar iedereen waar ook ter wereld, die mogelijk iets zou willen met een Amerikaanse minderjarige. Uitlokking wordt in de VS ook voor andere vi-

ces gebruikt, zoals drugs en prostitutie. In Nederland is dit de politie terecht verboden. Dit zijn de methoden van een totalitaire staat.

Het is raar dat B. schuld bekende aan chatten over seks met een 14-jarige, omdat hij dit feitelijk niet heeft gedaan. Ook de eventuele intentie om dit te doen of seks met zo iemand te hebben, is problematisch. Natuurlijk is plannen van een misdrijf, zoals een bankoverval of een moordaanslag ook strafbaar, maar dan is er een potentiële slachtoffer. Bij uitlokking is dat niet het geval, en dit is een wezenlijk verschil. B. is schuldig aan een *thought crime*, en het is kwalijk dat justitie de pretentie heeft mensen te veroordelen voor dit soort zaken. Een overheid dient uiteindelijk niet iedereen als

een potentiële misdadiger te benaderen, niet actief de morele grenzen van haar onderdanen te testen, en al helemaal niet die van mensen buiten haar jurisdictie. DR. A. R. PETERS, Amsterdam

Man bekent sekschats in de VS (N.A.N.L.)
Uitgegeven: 15-2-2002 15:14
CHICAGO/UTRECHT - Ruim vijf maanden na zijn arrestatie in Chicago heeft de 23-jarige 'seksmailer' Menno B. uit Utrecht voor de rechtbank in de Amerikaanse stad alsnog bekend. Hij heeft

toegegeven met een minderjarig meisje over seks te hebben gechat op het internet. De vader van M.B. maakte dat vrijdag bekend.

De computerprogrammeur reisde in augustus vorig jaar naar Chicago voor een ontmoeting met een 14-jarig meisje, dat hij in een chatroom op het internet had leren kennen. Het 'meisje' was echter een agente van de FBI. Toen B. in Chicago aankwam, stonden een paar

FBI-agenten hem op te wachten, die hem arresteerden.

De aanklacht dat B. naar de Amerikaanse stad zou zijn afgereisd om seks te hebben met een minderjarige is met de bekentenis komen te vervallen. Hij kon voor deze aanklacht een straf van maximaal 15 jaar krijgen. Nu B. heeft bekend, zal de rechter in Chicago hem waarschijnlijk een straf van tussen de 24 en 30 maanden opleggen.

Vader 'seksmailer' woedend op de FBI

Uitgegeven: 19-6-2002 9:16
AMSTERDAM - De vader van de 23-jarige Utrechtse 'seksmailer', Menno B., is woedend op de Verenigde Staten, zo schrijft de Telegraaf. De jongen staat terecht omdat hij op internet met een 14-jarig meisje heeft gechat over seks.

De 23-jarige computerprogrammeur reisde in augustus vorig jaar naar Chicago voor een ontmoeting met een 14-jarig meisje, dat hij in een chatroom op het internet had leren kennen. Het 'meisje' was echter een agente van de FBI. Toen B. in Chicago aankwam, stonden een paar FBI-agenten hem op te wachten, die hem arresteerden.

In februari bekende Menno te hebben gechat over seks met 'Dina'. Door te bekennen ontloopt hij een straf van maximaal 15 jaar. Nu krijgt hij 'slechts' een celstraf tussen de 24 en 30 maanden.

De vader van Menno vindt dat zijn zoon onschuldig is. "Mijn zoon heeft inderdaad seksmails gestuurd. Daar ben ik boos over. Maar vroeger hadden jongens pornoboekjes, nu is dat het internet. Menno ging bovendien niet naar de VS om seks met haar te hebben. Telkens als hij probeerde op een normale manier te praten met Dina, ging die agent van de FBI daar weer overheen," aldus de vader in de krant.

Uitlokking is in Nederland verboden. Menno B. moet zijn straf uitzitten in de VS, omdat het vergrijp waarvoor hij veroordeeld wordt, in Nederland niet strafbaar is.

Utrechtse 'seksmailer' krijgt twee jaar

Uitgegeven: 20-6-2002 22:24
NU.NL
Laatst gewijzigd: 21-6-2002 11:21

CHICAGO - De 23-jarige Utrechtse 'seksmailer' M. B. is donderdag in Chicago tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij op het internet met een minderjarig meisje over seks heeft gechat.

De computerprogrammeur reisde in augustus vorig jaar naar Chicago voor een ontmoeting met een

'Seksmailer' wacht in VS wellicht twee jaar celstraf

(Van een verslaggever)
UTRECHT - De Nederlandse overheid heeft te weinig ondernomen om 'seksmailer' Menno B. uit de handen te houden van de Amerikaanse autoriteiten. Deze kritiek komt van de vader van de Utrechtse computerprogrammeur, die in augustus van het vorig jaar op het vliegveld van Chicago werd gearresteerd. B. was naar Chicago gereisd om seks te hebben met een 14-jarig meisje dat hij had leren kennen via het internet. In werkelijkheid was Dina een vijfjarige FBI-agente, die deel uitmaakte van een operatie tegen pedofilie.

De Nederlander verschijnt morgen voor de rechter. Deze zal hem waarschijnlijk een gevangenisstraf opleggen van ruim twee jaar. Om een maximale celstraf van vijftien jaar te ontlopen, heeft Menno B. in februari bekend met 'het meisje' te hebben gechat over seks. De computerprogrammeur moet zijn straf uitzitten in de Verenigde Staten. Een verdrag tussen beide landen voorziet normaliter in uitlevering, maar het vergrijp waarvoor B. terechtstaat is in Nederland niet strafbaar.

Volgens de vader van de verdachte heeft zijn zoon geen misdaad begaan. "Hij is gewoon uitgelokt," zei hij gisteren. "Mijn zoon heeft inderdaad seksmails gestuurd. Daar ben ik boos over. Maar vroeger hadden jongens pornoboekjes, nu is dat het internet. Menno ging bovendien niet naar de VS om seks met haar te hebben," meent de vader. "Telkens als hij probeerde op een normale manier te praten met Dina, ging die agent van de FBI daar weer overheen."

Nederland heeft zich bij de VS be-

Twee jaar cel voor cyberseks

CHICAGO/GPD - Fier, met zijn hoofd omhoog en zijn handen ongeboeid op zijn rug, hoort een 23-jarige Utrechter voor de rechtbank in Chicago zijn vonnis aan. Rechter Ruben Castillio noemt hem met nadruk geen pedofiel. Maar een jonge man die 'een uitglijder' heeft begaan. Vierentwintig maanden cel is een passende straf voor het verleiden van een minderjarig meisje tot seks via email, oordeelt Castillio. Tranen en een zucht van verlichting, komen vanaf de publieke tribune op de 23ste etage van het Federal Court in Chicago. Naar dit moment hebben de ouders van de Utrechter maanden toegeleefd. Tot hun geluk heeft de rechter hun zoon nu veroordeeld tot de minimumstraf.

Maandenlang wisselde de Utrechter seksueel getinte e-mails uit met de Amerikaanse 'Dena', in de veronderstelling dat hij met een 14-jarig tienermeisje te maken had. In werkelijkheid was zijn 'penvriendinnetje' de undercoveragent Michael Anton van de Cook County Sheriff's Police Child Exploitation Unit. Toen de Utrechter in augustus vorig jaar naar Chicago reisde om haar te ontmoeten, liep hij recht in de armen van de cyberpolitie.

veertienjarig meisje, dat hij op het internet had ontmoet. Het 'meisje' was echter een 50-jarige agent van de FBI. Toen B. in Chicago aankwam, arresteerden FBI-agenten hem meteen.

Niet strafbaar in Nederland

B. moet zijn straf in de Verenigde Staten uitzitten, omdat het vergrijp waarvoor hij veroordeeld is, in Nederland niet strafbaar is. Hij kan een strafvermindering krijgen van zo'n drieënhalve maand als hij zich goed gedraagt.

Protest Nederlandse

De Amerikaanse aanklager G. Fuentes beschuldigde de Utrechter in eerste instantie van 'het vliegen over de staten Michigan en Wisconsin, met de intentie seks te hebben met de minderjarige Dena'. Volgens de Amerikaanse wet is 'interstate travel' voor seks met een tiener verboden. Die aanklacht is uiteindelijk komen te vervallen. De zware aanklacht kon een maximumstraf van vijftien jaar opleveren. Overeind bleef de aanklacht dat de Nederlander een tienermeisje probeerde te verleiden tot seks. De Utrechter koos uiteindelijk voor een gedeeltelijke schuldbekentenis, zodat hij niet voor een jury hoefde te verschijnen. De Nederlander komt (na aftrek van de reeds gezeten tijd en goed gedrag, red.) medio april volgend jaar vrij.

De zaak heeft tot de nodige commotie in Nederland geleid. Cyberseks is niet strafbaar in Nederland. Bovendien was de man in Utrecht toen hij het vergrijp pleegde. De Nederlandse regering stuurde vorig najaar een brief of hoge poten naar Washington. Buitenlandse Zaken stoorde zich vooral aan de uitlokking, die in Nederland alleen bij hoge uitzondering en in veel zwaardere zaken is toegestaan.

overheid

De Nederlandse overheid heeft zich bij de VS beklaagd over de arrestatie van B. Minister Korthals van Justitie heeft bij de Amerikanen aangekaart dat uitlokking in Nederland verboden is. De VS hebben deze kritiek echter naast zich neergelegd. De Utrechter was de honderdste persoon die in Chicago door de politie in de val werd gelokt door de zogenaamde cyberpolitie. Deze probeert op het internet mensen uit te lokken door zich voor te doen als minderjarige personen.

klaagd over de arrestatie van de Utrechter. Minister Benk Korthals van Justitie heeft bij de Amerikanen aangekaart dat uitlokking in Nederland verboden is. "Dit hebben de VS naast zich neergelegd," zegt de vader van Menno. Hij is teleurgesteld over de inzet van Nederland. Volgens hem heeft Nederland onvoldoende druk uitgeoefend. "Ze hadden een hardere positie moeten innemen. Blijkbaar wil Nederland de VS niet voor de schenen schoppen."

Volgens de vader gaat het redelijk met Menno in de gevangenis. "Hij leert een aantal Mexicanen in de gevangenis Engels. Zij leren hem Spaans. Op die manier probeert hij zijn tijd door te komen. Veel meer is er niet te doen."

Paranoia

Hans Ree 25/6

Pats! Daar springt weer zo'n vervelende reclame op je computerscherm die alles wat je echt wil lezen bedekt. De reclame noemt zich Internet Alert en vertelt wat inbrekers met je computer kunnen doen als je on-line bent. De nummers van je pasjes pakken, je e-mail lezen, wormen en virussen binnen-smokkelen. Armoede en reputatieverlies bedreigen de computerbezoeker die niet naar Internet Alert luistert.

De reclameboodschap heeft gelijk. We hebben een terminologie die de gevaren verdoezelt. "We bezoeken een website", zeggen we nog, maar zo is het natuurlijk niet. Die website komt naar jou, in je eigen computer, en pikt daar van alles op.

Zou de moderne mens die trots is dat hij via de kabel 24 uur per dag on-line is ook bedenken dat hij zich al die tijd aan inbraak blootstelt? Geplaagde leraar die geen orde kan houden, besef je wel dat de hakende etertjes op dit moment honderden kinderpornoplaatjes naar je computer sturen die je nog niet kunt zien, maar die met één wachtwoord geactiveerd kunnen worden?

Internet Alert biedt bescherming, maar wie weet of ze zelf niet de inbreker zijn tegen wie ze waarschuwen? Ze maken spel-fouten en de dankbetuigingen van tevreden klanten klinken primitief.

Sinds een maand krijg ik e-mails van mezelf, dat wil zeggen, de afzender heeft mijn eigen e-mailadres. De boodschappen heb ik niet zelf geschreven. Het zijn Engelse teksten met de gebruikelijke ongewenste reclameboodschappen die in dit geval in twee soorten onderscheiden kunnen worden. "Wordt snel rijk!" en "Vergroot uw penis!"

De technische hulpverlener zegt dat het geen virus is, maar een interne fout bij de

Er ingeluisd

NRL Ileen Montijn 26/6

Af en toe raakt er iemand tussen de wielen. Die heeft dan gewoon pech. De krantenlezer ziet het bericht, denkt: goh, en vergeet hem. Rottige pech.

Maar soms is het niet de spreekwoordelijke tram die iemand een been kost, of een administratieve fout die hem noodlottig wordt. Menno B. uit Utrecht is in een val gelopen die was gezet door de politie van het machtigste land ter wereld, van het land dat met steun van de Nederlandse regering de westerse vrijheden verdedigt tegen terreur en duisternis.

Hij dacht via het internet met een meisje te babbelen, maar het was een ijverige FBI'er. Overrijverig, wilde ik schrijven, maar dat is het nog niet eens. Het uitlokken van wetsovertredingen is beleid bij de Amerikaanse overheid. De FBI'er in kwestie deed gewoon zijn werk. Hij loog dat hij een vroegrijp meisje van veertien was - acht jaar jonger dan de argeloze buitenlander - en wachtte of zijn prooi zou toehappen. Yes! Dat deed hij. Na een half jaar corresponderen wilde hij zelfs wel een afbraak maken met wat hij dacht dat zijn vriendinnetje was. Misschien om hele vieze dingen te doen, misschien gewoon uit nieuwsgierigheid, wie zal het zeggen.

Menno B. werd in Chicago gearresteerd en is veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf. Van uitleveren aan Nederland is geen sprake, want zijn misdaad is hier, in zijn eigen land, niet strafbaar - dus dat kan natuurlijk niet.

Hij wordt gestraft met twee jaar in een Amerikaanse gevangenis voor het uitwissen van schunnige plaatjes en praatjes met een niet-bestaand kind. Oorspronkelijk was de aanklacht het voornemen om met een minderjarige te vrijen, iets waarop een nog veel hogere straf staat. Het voornemen!

Menno B. 'chatte' vaak over software

Door een onzer redacteurs
AMSTERDAM, 21 JUNI. Menno B. was een actieve internetter. Hij is

server. Krijgen anderen ook die berichten die uit mijn naam verzonden zijn? Wat moeten mijn vrienden wel denken als ze zien dat ik hun penissen wil vergroten? De hulpverlener zegt dat ik daar niet bang voor hoef te zijn, maar ik geloof hem niet.

De 23-jarige Utrechtse seks-chatter B. kreeg vorige week in Chicago twee jaar gevangenisstraf omdat hij op het internet met een veertienjarig meisje over seks had gebabbeld en vervolgens de Verenigde Staten had bezocht met ontuchtige bedoelingen. In feite was het een vijftigjarige agent van de FBI met wie hij had gebabbeld.

Hoe zou het omgekeerd zijn? Als je denkt dat je babbelt met een vijftigjarige FBI-agent en het blijkt in feite een meisje van veertien te zijn, zou je dan ook de gevangenis in gaan? Maar daar gaat het nu niet om.

Die rare e-mails met mijn eigen adres als afzender zitten me dwars. Wie zegt dat er niet ook allerlei sekspraatjes onder mijn naam en misschien zelfs uit mijn eigen computer de wereld in worden gestuurd en opgevangen door een als veertienjarig meisje vermomde FBI-agent die nu al glunderend wacht tot ik weer eens naar New York ga? Of erger nog, misschien ben ik wel zogenaamd de afzender van een lijstje met telefoonnummers van verdachte leden van Al-Qaëda. Dan wordt je meteen in een militair kamp gezet, zonder advocaat of ander contact met de buitenwereld, en niemand zal ooit nog wat van je vernemen.

Daar kom je dan aan op Amerikaanse bodem. Het vliegtuig staat niet stil bij de slurf, maar ver van de vliegveldgebouwen. Drie zware mannen komen het vliegtuig binnen. "Iemand moet me belasterd hebben", denk je nog, maar zo is het niet. Iemand heeft in je computer ingebroken. "Dat stukje van 25 juni waarin je je alvast vrij probeerde te pleiten hebben we ook gelezen", zegt een van de drie mannen grijzend. Hij gooit een jas over je hoofd en sleept je naar buiten als een baaltje meel.

Zulke gronden zijn niet alleen in Nederlands- (en Europees-)juridische ogen onbestaanbaar, maar voor ieder mens met een zweem van rechtsgevoel schandelijk. Het gevang in te moeten voor woorden, voor een plan dat hij niet eens had kunnen verwachten, als hij het al had. Vergrijpen van dezelfde orde als die van iemand die ervan droomt om zijn grootje dood te slaan, of die de nieuwslezer op de tv zijn geslacht laat zien.

En wat gebeurt hier in Nederland? Gaat er een golf van ontzetting door de media over zoveel barbarij? Volgen er diplomatieke stappen tegen de grote bondgenoot, aan wie de regering zo nu en dan onderdanig een drugsdelinquent uitlevert, gewoon omdat ze dat vragen (en wetend dat wat de beklagde daar te wachten staat vele malen erger zal zijn dan wat hij hier zou beleven)? Nee hoor, er staan wat stukjes in de krant en dat is dat. Goh, bij hun mag uitlokking wel. Tsjja, iemand aanklagen wegens een verondersteld voornemen, en veroordelen zonder dat hij een sterveling kwaad heeft gedaan. 's Lands wijs 's lands eer, hè. Ach, het is natuurlijk maar één mens. En we hebben ze nodig, de Amerikanen.

Dezelfde Amerikanen die in doldwaze razernij met invasies en sabotage dreigen als hun eigen mensen onderworpen zullen worden aan internationale rechtsregels. Het land van de vrijheid en het streven naar geluk, waar duizenden veroordeelden op hun executie wachten. Zwakbegaafden mogen er sinds vorige week niet meer ter dood worden gebracht; maar de zwakbegaafde redeneertrant die geen verschil ziet tussen droom en daad, tussen doen en willen doen, is er nog wel de norm in het rechtssysteem. En uitlokking is er heel gewoon. Over achterlijke cultuur gesproken.

Ik weet dat er Amerikanen zijn die zich doodschamen voor deze dingen. Maar zijn er eigenlijk wel Nederlanders die zich schamen voor de stilte aan deze kant van de oceaan?

eigenaar van twee domeinnamen heeft in de loop der jaren verschillende persoonlijke homepages gemaakt. Bezoekers van de websites die bij de domeinnamen horen, zien dat ze „tijdelijk uit de lucht wegens administratieve redenen” zijn. Dat geldt overigens alleen voor de openingspagina's. Op een van de sites is bijvoorbeeld nog wel een foto van B. te zien die hij zelf online heeft gezet.

Zijn webpagina bij het Linux Counter Project, die B. in juni 1998 heeft gemaakt, is nog wel normaal op te vragen. Uit oudere homepages van B., die niet meer online zijn, blijkt dat hij heeft gewoond in de studentflat Selwerd in Groningen. In 1998 onderkende B. berichten die hij in nieuwsgroepen poste vaak met (HELLWERD) -The Dark side of Selwerd.

Vanaf mei 1998 heeft B. honderden berichten in Nederlandse nieuwsgroepen gepost. De meeste hadden betrekking op software en programmeren. Volgens eigen zegen was B. werkzaam als systeembeheerder. Uit zijn berichten blijkt dat B. een enthousiaste gebruiker van het alternatieve besturingssysteem Linux is. „Ik persoonlijk vind Linux beter dan MSWindows voor dagelijks gebruik”, schrijft hij in de nieuwsgroep nl.comp.os-windows.

Zijn laatste bericht is van 13 juli 2001, ongeveer anderhalve maand voor zijn arrestatie in de VS. In september 2001 wordt in de nieuwsgroep waar hij het vaakst actief was bekend dat B. gearresteerd is in Chicago. Enkele andere discussianten zijn namelijk door de pers benaderd omdat ze net als Menno B. op een website staan met vaste bezoekers van de nieuwsgroep.

De verbazing is groot in de discussiegroep. „Het is niet Menno's handelen, maar het moedwillig opzetten van een dergelijke valstrik door een Amerikaanse politicus die (sic) me zorgen baart”, aldus een deelnemer. „Ik vind het wel raar dat Menno, die altijd zo'n hekel aan multimedia had, toch drifftig van de mogelijkheden die het net bood op dat vlak gebruik leek te maken”, schrijft een andere discussiant. De bezoeker doet op bijvoorbeeld het uitwisselen van pornofoto's via het net.

Twee jaar cel in VS voor Utrechtse 'seksmailer'

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 21 JUNI. De 23-jarige Utrechtse 'seksmailer' Menno B. is donderdag in Chicago tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij had bekend met een minderjarig meisje over seks te hebben gehad op het internet.

De computerprogrammeur kwam op 24 augustus 2001 in Chicago aan voor een ontmoeting met het meisje, dat hij in een chatroom op het internet had ontmoet. Het 'meisje', was echter een 50-jarige agent van de FBI. B. werd in Chicago op de dag dat hij aankwam gearresteerd.

Tegen het ANP verklaarde de vader van Menno dat hij de Amerikaanse straf te hoog vond. Uit psychiatrisch onderzoek zou volgens hem blijken dat de Nederlander „absoluut geen pedofiel” was. Tijdens de rechtszaak zou Menno zich verontschuldigd hebben tegenover zijn familie en de VS.

Tijdens de vijf maanden durende 'relatie' met het 'veertienjarige meisje' op internet, zou B. pornografische live-opnamen van zichzelf naar 'haar' verstuurd hebben. In februari bekende B. dat hij met het 'meisje' over seks had gehad. Daarmee verviel de aanklacht dat de Utrechter naar Chicago was afgereisd met de intentie om seks te hebben met de minderjarige. Daar staat tot vijftien jaar op.

Met de bekentenis van B. kon de rechter tussen de 24 en 30 maanden opleggen. De Utrechter heeft altijd verklaard niet voor seks naar Chicago te zijn gereisd. Onderweg zou hij zich bedacht hebben, zo berichtte het Rotterdams Dagblad op 11 oktober 2001. Bovendien zou Menno slechts op doorreis zijn geweest naar een bruiloft in Californië en in Chicago naast het 'meisje', ook nog een vriend ontmoeten.

De vader vond dat de Nederlandse overheid te weinig gedaan had om zijn zoon uit de cel te houden,

zou zei hij tegen het ANP. De brief die minister Korthals van justitie aan de Amerikaanse autoriteiten had geschreven na de arrestatie van B., vond de vader niet voldoende. Daarin bracht Korthals onder de aandacht dat 'uitlokking' in Nederland verboden is. De VS hebben deze kritiek echter naast zich neergelegd, zo verklaarde een woordvoerder van het ministerie van justitie vanochtend.

De politie van Cook County, waaronder Chicago valt, heeft een speciaal team opgezet om op het internet mensen in de val te lokken die minderjarigen seksueel bejegenen. Hiertoe doen rechercheurs

zich voor als minderjarige personen. Het team is sinds 1997 actief. De Utrechter was de honderdste persoon, de eerste Nederlander en de derde buitenlander, die in Chicago door dit team in de val werd gelokt. Een Zweed en een Canadees overkwam eerder hetzelfde. De rechter heeft tot nu toe alle verdachten veroordeeld tot gevangenisstraffen van 2,5 tot 9 jaar.

B. moet zijn straf in de Verenigde Staten uitzitten, omdat het verbod op het gebruik van de VS, in Nederland niet strafbaar is. Hij kan een strafvermindering krijgen van zo'n drieënhalve maand als hij zich goed gedraagt.

Virtuele uitlokking is hier verboden

De 23-jarige Menno B. is in de VS veroordeeld voor het chatten over seks met een minderjarige. Dit is niet strafbaar in Nederland.

Door MARIE-JOSÉ KLAVER
AMSTERDAM, 21 JUNI. In Nederland zou Menno B. niet veroordeeld zijn. Uitlokking is volgens de Nederlandse wet niet toegestaan. Ook de wens tot seks met een 14-jarig meisje is hier niet strafbaar. En ook het maken van een 'seksdate' met een jongere onder de 16 jaar is geen strafbaar feit.

Wel toegestaan is infiltratie. Deze opsporingsmethode wordt geregeld in de Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (BOB), die begin 2000 in werking is getreden. De Wet BOB is ingevoerd naar aanleiding van de IRT-affaire. Uit de parlementaire enquête bleek dat de politie opsporingsmethoden gebruikte die geen wettelijke basis hadden.

Infiltratie wordt zo nu en dan gebruikt in kinderpornozaken. De agenten die deelnemen aan bijvoorbeeld pedofiele chatsessies of ruilnetwerken voor kinderpornografische afbeeldingen hoeven hun identiteit niet bekend te maken. Ze mogen verdachten niet aanzetten tot strafbare feiten. Uitlokken, zoals in de Verenigde Staten wel vaak gebeurt, is dus niet mogelijk.

Gesprekken zoals Menno B. die heeft gevoerd met een Amerikaanse FBI-agent die zich voordeed als een 14-jarig meisje zijn in Nederland slechts toegestaan als het doel 'informatie inwinnen' is. Een verdachte kinderporno aanbieden of hem ertoe aanzetten kinderporno te verspreiden met het doel hem te arresteren, mag niet. De politie-infiltrant mag wel kinderporno kopen of aannemen als het materiaal hem wordt aangeboden.

Het is voor pedofielen niet moeilijk om een jonge gesprekspartner te vinden op internet. Op de verschillende chatnetwerken (MSN,

ICQ, IRC) en websites met een chatbox (Ise Chat, Radio 538, TMF) zijn op vrijwel elk uur van de dag kinderen en tieners te vinden. Omdat veel gesprekken op internet waaraan jongeren deelnemen toch al over seks gaan, is het voor een pedofiel niet moeilijk om met een tiener daarover te spreken. Als het gesprek toevallig niet over seks gaat

Nederlandse agent mag kinderporno aanschaffen

en een pedofiel zich voordoet als een leeftijdgenootje, zal een tiener zich ook niet snel ongemakkelijk voelen.

Voor jongere kinderen hebben pedofielen andere tactieken. Die krijgen vaak kinderpornofoto's toegestuurd - met de meeste chat-

programma's kan met één muis-klik een afbeelding worden verstuurd en ontvangen. Zo worden jonge kinderen 'geseksualiseerd' en in de waan gebracht dat seksueel contact tussen kinderen en volwassenen normaal is.

Een afspraak maken met een jeugdige slachtoffer is moeilijker. Veel kinderen houden hun virtuele en echte leven liever gescheiden. Een pedofiel valt bij een ontmoeting bovendien snel door de mand als hij zich tijdens het chatten steeds heeft voorgedaan als een leeftijdgenoot.

Controle op wat er in chatrooms gebeurt, is er niet veel. Sommige websites die een chatroom hebben, kijken wel naar de inhoud. De controle geschiedt door een filter dat bijvoorbeeld vieze woorden tegenhoudt of door een moderator, een medewerker die erop let dat er geen schuttingtaal wordt gebezigd en dat chatters niet worden gepest.

Het merendeel van de chatrooms wordt echter niet gecontroleerd. Onlangs hebben enkele me-

dewerkers van het bedrijf Leisure Online (LOL), dat diensten levert aan het chatnetwerk MSN Frankrijk van Microsoft hun ontslag, aangekondigd. Ze menen dat Microsoft te weinig let op wat gebeurt in de chatrooms. Pierre-Alain Sicart en Viviane Pirsch van LOL ergeren zich aan het grote aantal chatrooms met pedofiele namen in de tienersectie van MSN, zeggen ze op hun protestsite MSNfr.net.

Sicart en Pirsch vinden dat die chatrooms gevaarlijk zijn voor kinderen. Op MSNfr.net is een aantal afbeeldingen te zien van chatrooms met namen als 'kinderporno: filmpjes, foto's, verhalen en foto's de lolitas'. Sicart en Pirsch zeggen dat ze zich medeplichtig zouden maken aan pedofiele activiteiten als ze voor MSN Frankrijk zouden blijven werken.

Microsoft Nederland is het niet eens met de kritiek van Sicart en Pirsch en zegt onmiddellijk op te treden tegen chatrooms waar kinderporno wordt uitgewisseld of die pedofiele namen hebben.

Zijn er hier meisjes die het voor geld

Eén op de vijf kinderen loopt het risico om seksueel lastig gevallen te worden op internet. Verslag van een chatsessie.

Door MARIE-JOSÉ KLAVER
AMSTERDAM, 22 JUNI. Een meisje met de naam Marina-14 komt een chatbox in de tienersectie van MSN binnen op vrijdagmiddag om kwart over drie. In haar profiel bij MSN, het chatnetwerk van Microsoft, staat dat ze 14 is, op de HAVO zit en van freten en Robbie Williams houdt. Binnen een paar seconden meldt zich een man die vraagt hoe oud ze is. „14”, zegt Marina-14. Meteen vraagt hij of ze zin heeft in seks. Terwijl ze hem vraagt hoe oud hij is, beginnen nog drie chatters een privégesprek met Marina-14. De eerste man zegt dat hij 42 is. Als Marina-14 zegt dat ze dat veel te oud vindt, zegt hij dat hij er wel voor wil betalen. Even later komt nog een man binnen die een tienerhoer zoekt: „Zijn er hier meisjes die het voor geld willen doen? Ik betaal 200 euro. Kom privé”. In de chatroom zelf wordt weinig gesproken. Bijna iedereen voert privégesprekken. Na vijf minuten hebben acht mannen in de leeftijd van 18 tot 42 Marina-14 aangesproken.

De meesten beginnen iets voorzigtiger dan de 42-jarige man. Ze

Chatten kan via verschillende platformen. De oudste vorm van live praten op internet is Talk. Deze chatmethode is in onbruik geraakt. IRC (Internet Relay Chat), in 1988 bedacht door de Fin Jarkko Oikarinen, wordt nog wel veel gebruikt. Talk en IRC zijn op tekst gebaseerd. De laatste jaren zijn vooral MSN (Microsoft), ICQ (America Online) en Yahoo Chat populair. Deze vorm van chatten staat bekend onder de naam 'instant messaging'. Om van de chatnetwerken van Microsoft, AOL en Yahoo gebruik te maken, moet de gebruiker een (gratis) programma, 'instant messenger' geheten, downloaden en installeren. 'Instant messaging' is multimediale dan IRC. Gebruikers kunnen symbolen en plaatjes gebruiken en de identiteit in de chatbox is gekoppeld aan een profiel. Middels het profiel, een webpagina, stelt de chatter zich voor. Profielen worden ook gebruikt om bijvoorbeeld foto's te laten zien.

vragen Marina-14 wat ze doet en hoe het op school was. Pas na een minuut of twee beginnen ze over seks. Sommigen heel bot: „Wil je neuken?” Anderen iets subtieler: „Heb je een vriendje? Heb je het wel eens gedaan?”

Tegen de man van 42 zegt Mari-

na-14 dat ze liever wil chatten met een jongen van haar eigen leeftijd. „Maar willen die jou dat geven wat ik geef?” vraagt hij. Met één jongen praat Marina iets langer. Hij heeft het niet over seks en houdt volgens zijn profiel ook van freten. Hij zegt dat hij 20 is. Elke keer als Marina-14 zich op MSN begeeft, begroet hij haar enthousiast. Later op de middag logt Marina-14 in op de chatbox van TMF. Om tien voor zes zijn er een kleine 2.800 chatters actief bij de site van de muziekzender. Marina-14 kiest voor de chatbox 10-15 jaar. Meteen als ze binnenkomt roept een chatter met de naam 'hornyguy': „Zijn er hier nog lekkere geile meiden van 14 t/m 17 jaar?” Een andere jongen wil 'cammen': chatten met een webcam. Bij het cammen richten chatters de webcam meestal op hun onderlijf.

Veel chatters bij TMF zeggen op zoek te zijn naar mensen die willen 'msn'en'. De gratis chatsoftware MSN Messenger van Microsoft is veel geavanceerder dan de chatbox van TMF. Via MSN Messenger zijn zowel groepsgesprekken als privégesprekken mogelijk. Via het programma kan ook eenvoudig 'gecamd' worden. Ook foto's en e-mails versturen gaat heel snel.

Marina-14 belandt tegen zeven uur 's avonds met een jongen op MSN. Ze kijkt nog even in wat chatruimtes (14-15-16-jarigen en

doen?

10-28 jaar) in de tienerrubriek en wordt al snel benaderd door drie oudere mannen. Een man van 26 uit Nijmegen probeert Marina-14 uit te leggen dat er geen verschil bestaat tussen tieners en twintigers. Pas boven de 50 zijn mensen „oud”, zegt hij. Een amateurfotograaf van 19 vraagt of hij foto's van Marina-14 mag maken. Een 35-jarige man uit Utrecht die volgens zijn profiel getrouwd is stuurt Marina-14 foto's van zijn geslachtsdeel. „Mijn zoon is mijn alles. Tuurlijk ook mijn vrouw”, staat in zijn profiel.

Wat Marina-14, de schuilnaam waarmee de verslaggever zich op internet begaf vandaag, is overkomen, is niet uitzonderlijk. Volgens een rapport van het Engelse ministerie van Binnenlandse Zaken loopt een op de vijf kinderen het risico seksueel lastig gevallen te worden op internet. Het grootste risico lopen meisjes in de leeftijd van 13 tot 17 jaar.

Vanuit zijn huurflat in Utrecht krijgt de 23-jarige Menno B. via internet contact met een 14-jarig

meisje in de VS. Ze heet Dena. Na maanden seksuele mailuitwisseling maken ze een afspraak voor een ontmoeting in Chicago. Daar blijkt Dena een undercover-agent te zijn. Inmiddels is de Utrechter veroordeeld tot twee jaar cel. Tijdens het proces in Chicago trok onze verslaggeefster op met de ouders van Menno B. 'Het is alsof we in een film zitten, die je niet wil maar moet afzien.'

Een fictief incestverleden

Zembla belicht de dubieuze rol van de therapeut

Na de recente uitspraak in de zogeheten Drutense incestzaak is de discussie over de invloed van therapeuten weer in volle hevigheid losgebarsten. In hoeverre kan een therapeut een cliënt herinneringen aanpraten? Zembla zocht een antwoord.

HILVERSUM - Op een ochtend in januari 1995 gaat Joop Kuijpers nietsvermoedend naar zijn werk. Niet ver van zijn huis wordt hij aangehouden door de politie. Hij ziet opeens overal agenten en wordt als een zware misdadiger afgevoerd. Op het politiebureau hoort hij de reden: zijn dochter Esmeranda heeft aangifte gedaan van incest. Het is het begin van bizar verhaal dat in maart dit jaar een juridisch einde kreeg, maar dat het leven van een hele familie voor altijd heeft verwoest. Na zeven jaar van ongelof en verdriet werd de therapeut van Esmeranda veroordeeld tot het betalen van negenduizend euro schadevergoeding aan de ouders. Voor Nederland een unieke uitspraak, die echter nauwelijks aandacht in de media kreeg.

Zembla-redacteur Jos van Dongen wilde meer weten en besloot met alle betrokken partijen te gaan praten. Dat resulteerde uiteindelijk in de documentaire Seks, leugens en therapie, die vanavond wordt uitgezonden. „Bij het maken ging het mij al snel niet om de incestzaak of om de waarheid”, vertelt Van Dongen. „Het ging mij vooral om de rol die de therapeut heeft gespeeld. Ik moet zeggen dat ik erg ben geschrokken van de in-

vloed die een therapeut kan hebben. Voor mij had dat een beroep altijd iets positiefs. Ik had er nooit bij stilgestaan dat een therapeut zijn patiënten kan 'verdoten', zoals de advocaat van de ouders het in de documentaire noemt.”

Voor vader en moeder Kuijpers komt de aangifte in 1995 als een donderslag bij heldere hemel. Hun dochter Esmeranda is anderhalf jaar eerder via de zorginstelling waar ze op dat moment in dienst is, in contact gekomen met een maatschappelijk werker. Ze heeft problemen met haar werk en zoekt hulp. Ze bezoekt de man steeds regelmatig, maar praat aanvankelijk niet over incest. Pas in de loop van 1994 komt dat onderwerp naar boven en eind dit jaar stapte ze naar de politie. Esmeranda zegt dat ze vanaf haar zesde stelselmatig is verkracht door haar vader en moeder. Dat ze vier keer in verwachting is geraakt, maar dat de zwangerschap steeds is onderbroken. Ze is ook gedwongen tot het meedoen aan seksfeesten, waar vrienden van haar ouders aanwezig waren.

De politie arresteert de vader en moeder, maar na een uitgebreid onderzoek wordt de strafzaak geseponeerd. Ook voor de aangifte die een andere dochter,

Marian, later doet zijn geen bewijzen. De ouders besluiten vervolgens de therapeut aan te klagen, omdat hij volgens hen Esmeranda heeft 'geherenspoeld'.

In de uitzending van Zembla wordt in een reconstructie die omslag, het draaien van de beschuldigende vinger naar de therapeut, vormgegeven. De terugblik gebeurt vooral aan de hand van nieuwe gesprekken met de betrokken partijen. De sterkte van Van Dongens documentaire is namelijk dat zowel Esmeranda als de ouders wederom hun verhaal vertellen. Ook de politie en getuigendeskundigen komen aan het woord. Alleen de therapeut, die inmiddels campinghouder in Frankrijk is, weigerde mee te werken. Wel reageert zijn advocaat. Daarmee heeft Van Dongen in elk geval niet dezelfde fout gemaakt als zijn NCRV-collega Thom Verheul, die in de vergelijkbare documentaire Verborgene moeders een eenzijdig verhaal gaf door alleen twee vrouwen aan het woord te laten over hun vermeende misbruik. „Voor mij stond het vast dat ik deze documentaire alleen kon maken als de verhalen van alle partijen werden belicht. Wat Thom Verheul heeft gedaan, doe je niet. Ik ben best voor geëngageerde journalistiek, maar niet bij dit soort onderwerpen. Wij zijn wel publieke omroep, maar geen marktplaats waar met tomaten kan worden gegooid.” De NCRV

heeft later excuses aangeboden voor de documentaire en een schadevergoeding betaald aan de familie. Zoals gezegd zoekt Van Dongen in Seks, leugens en therapie niet de waarheid, maar wil hij vooral de dubieuze rol van de therapeut duidelijk maken. Als kijker heb je dat echter aanvankelijk niet in de gaten. Je wordt eerst heen en weer geslingerd tussen het verhaal van de ouders en dat van Esmeranda. Halverwege verschijnt pas de therapeut en dringt het besef door dat het verhaal van de dochter zeer waarschijnlijk volledig verzonnen is. Authentieke beelden van Esmeranda en de therapeut tijdens het politieverhoor maken de documentaire daarbij nog spannender. Uit die beelden blijkt overduidelijk hoe afhankelijk Esmeranda destijds van de hulpverlener was. Later heeft ze hem echter ook van seksueel misbruik beschuldigd. Van Dongen: „De therapeut gelooft nog steeds in haar verhaal over de ouders. Ik geloof ook niet dat hij Esmeranda moedwillig heeft aangeprept dat zij een incestslachtoffer is. Voor mij is dat niet zo belangrijk. Ik wil alleen maar laten zien dat er iets aan deze manier van therapie gegeven moet worden gedaan.”

Eric de Ble

Zembla: Seks, leugens en therapie, vanavond, Nederland 3, VARA/NPS, 21.15 uur.

Twee van Putten eisen miljoenen schadevergoeding van justitie

Van onze verslaggever
ARNHEM

Herman Dubois en Wilco Viets, de twee vrijgesproken verdachten in de Puttense moordzaak, eisen bijna 4,5 miljoen euro schadevergoeding van justitie. Dat staat in zes verzoekschriften die hun advocaat Knoops donderdag indient bij het hof in Leeuwarden.

Dubois en Viets werden op 24 april door het hof vrijgesproken van de moord op Christel Ambrosius in 1994, nadat ze eerder tot tien jaar cel waren veroordeeld. Ze hebben zes jaar en acht maanden onschuldig vastgezeten.

Het overgrote deel van de schadeclaim bestaat uit een vergoeding voor ideële schade: smartengeld, vergoeding voor het verlies van werk, pensioenbreuk en

naamsbeschadiging. Een klein deel is bestemd voor reiskosten en kosten die zijn gemaakt voor de verdediging van de twee.

In Nederland bestaat een basistarief voor dagen die onrecht in cel zijn doorgebracht. Dat bedraagt 100 euro per dag. Knoops heeft dat tarief vermenigvuldigd met een factor tien voor de dagen dat de twee in voorlopige hechtenis zaten en vijf voor de dagen dat ze in het gevang hebben gezeten.

Knoops noemt de bedragen reëel. „Al blijft het natuurlijk altijd arbitrair wat je vraagt. Dit is een unieke zaak. Het leed dat deze twee jongens is aangedaan, kan je nooit vergoeden.” Naar verwachting dient de strafrechtelijke schadevergoedingsprocedure binnen een paar maanden voor het hof. Daarna staat het Viets en Dubois

vrij om ook via een civiele procedure schadevergoeding te eisen.

Niet eerder werd zo'n hoog bedrag aan schadevergoeding geëist. Het hoogste bedrag dat eerder is geclaimd, is twee miljoen euro. Dit eiste N. Lagerweij, oud-eigenaar van discotheek La Xala (ru Ministry of Dance), van de gemeente Rotterdam en de Nederlandse staat begin 2002 voor geleden schade door sluiting van zijn disco, wegens xtc-handel.

De tot nu toe hoogst toegewezen schadeclaim komt op naam van oud-politiefchef Renee Lancee van Schiermonnikoog. Hij werd in 1996 op verdenking van incest met zijn dochter aangehouden, heeft volledig eerherstel en bijna 545 duizend euro schadevergoeding gekregen voor het optreden van politie en justitie.

per dag per persoon. Voor de gevangenisstraf 750 euro per dag en voor de laatste zes maanden met elektronisch huisarrest 500 euro per dag.

De 1.000 euro per dag zijn berekend aan de hand van criteria als de ernst van de verdenking - moord en verkrachting - de volgens Knoops „blijvende impact op het leven” van de beide veroordeelden, de schade voor het gezin - „beide kinderen van Herman hadden leerproblemen en moesten naar een andere school - de inbreuk op het privéleven - „de kinderen zijn zeven jaar zonder vader opgegroeid” - de blijvende stigmatisering en loonderving en pensioenbreuk van Viets, die automonteur was en zijn baan kwijtraakte.

Viets en Du Bois willen een deel van een eventueel uit te keren schadebedrag besteden aan de forensische wetenschap, aldus Knoops. Die tak van de wetenschap is volgens beide Puttenaren „een ondergeschoven kindje”. „Het Nederlands Forensisch Instituut heeft in de Puttense moordzaak stekken laten vallen.

Du Bois en Viets wensen niemand toe wat hun is overkomen”, aldus Knoops. Hoe groot het bedrag is dat hiervoor zal worden gedoneerd, is niet bekend.

Geen cultuur van hoge schadeclaims

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 6 JUNI. Nederland kent geen cultuur van hoge schadevergoedingen, toch slaagden advocaten er soms in er meer uit te slepen dan de standdaarschadevergoedingen van tussen de vijftig en de honderd euro per dag voor wie onschuldig vast heeft gezeten. Enkele voorbeelden:

- Nadat Hans van Z. negentien jaar had uitgezeten wegens drie-voudige moord, werd hij in 1998 opnieuw aangehouden, ditmaal op verdenking van poging tot doodslag op zijn buurman. Zijn naam werd in diverse media voluit gepubliceerd. Nadat hij was vrijgelaten omdat de verdenking tegen hem was opgeheven, vroegen en kregen de gebroeders Anker uit Leeuwarden een schadevergoeding van 1.000 gulden (zo'n 453 euro) per dag. Volgens W. Anker staan de gehanteerde schadevergoedingen vaak „in geen enkele verhouding tot het aangedane leed. Wij vragen altijd meer, en krijgen dat soms ook.”

- De hoogste schadevergoeding die advocaat G. Spong in zijn praktijk is tegenkomen was 300 gulden (136 euro) per dag. Dit bedrag werd halverwege de jaren tachtig uitge-

keerd aan een Haagse huisarts die door het hof in Den Haag werd vrijgesproken van moord op vijf van zijn patiënten. De arts had zes maanden in voorarrest doorgebracht. De schadevergoeding was volgens Spong zo hoog omdat de reputatie van de arts ernstig was beschadigd. „Het laatste wat je van een arts verwacht is immers dat hij zijn patiënten vermoordt”, aldus Spong.

- In 1996 kreeg een cliënt van advocaat Knoops die vier jaar vastzat voor de moord op een kinderarts in 1991 een schadevergoeding uitgekeerd van 450.000 gulden (circa 204.000 euro), nadat er via een strafrechtelijke procedure ruim een miljoen gulden was geclaimd. De man werd in 1993 door het gerechtshof in Arnhem tot vijftien jaar cel veroordeeld, drie jaar later sprak het gerechtshof in Den Bosch hem vrij.

- Oud-politiefchef R. Lancee van Schiermonnikoog kreeg in 1999 via een civiele procedure een schadevergoeding van 1,2 miljoen gulden (circa 545.000 euro) en volledige eerherstel, omdat hij drie weken onschuldig vastzat op verdenking van seksueel misbruik van zijn dochter.

een deel willen zij reserveren voor een fonds ter bevordering van de forensische wetenschap. De twee mannen, Wilco Viets en Herman Du Bois, werden in april door het Leeuwarder gerechtshof vrijgesproken van verkrachting van en moord op de 23-jarige Christel Ambrosius in januari 1994 in Putten. Het gerechtshof in Arnhem had hen in 1995 nog veroordeeld tot tien jaar cel.

Voor zowel Viets als Du Bois zijn drie verzoekschriften tot schadevergoeding ingediend: voor het tweeneenhalf jaar onschuldig vastzitten in voorarrest, voor de gevangenisstraf, samen met het voorarrest in totaal 2.454 dagen en voor de gemaakte onkosten, zoals reiskosten van de beide vrouwen naar de gevangenis, advocaatskosten en verblijfskosten.

Het is een procedure voor een strafrechtelijke schadevergoeding, waarvoor het gerechtshof in Leeuwarden binnen enkele maanden een zitting belegt en binnen twee

weken uitspraak doet. Deze is sneller dan een civiele claim en staat open voor mensen bij wie de voorlopige hechtenis overging in een gevangenisstraf en die via een hoger beroep werden vrijgesproken.

De advocaat van beide mannen, G.J. Knoops, komt op een exact bedrag van 4.482.271 miljoen euro voor beiden. Hij berekende het bedrag door het reguliere dagtarief van 100 euro per dag, wat de richtlijn is van de rechtbank voor voorlopige hechtenis, met tien te vermenigvuldigen. „Ik ben hier lang mee bezig geweest en heb bekeken wat redelijk en billijk is. Maar het blijft arbitrair. Geld zal nooit het leed kunnen compenseren dat beide verdachten en hun familie is aangedaan. De twee zijn voor de rest van hun leven getekend.”

Omdat in voorarrest zitten doorgaans als zwaarder wordt ervaren dan een gevangenisstraf - geen contact met de buitenwereld, geen bezoek of verlofregelingen - vraagt Knoops hiervoor 1.000 euro

Twee keer 4,4 miljoen euro
**Schadeclaim
in Puttense
moordzaak**

Onderwijs moet seksueel misbruik melden

De rooms-katholieke kerk in Nederland ligt onder vuur wegens haar beleid inzake seksueel misbruik. Maar hoe is het gesteld in de sport, het onderwijs en de zorg?

Stel melden misbruik (zie verplicht) NRC

Door onze redacteurs
KOTTERDAM, 29 JUNI. De verplichting die scholen hebben om seksueel misbruik van kinderen bij de overheid te melden, moet ook in andere sectoren worden ingevoerd. Dat vindt Tweede-Kamerlid Ursie Lambrechts, woordvoerder jongerenbeleid en onderwijs voor D66. Volgens haar is „binnen alle institutionalisierde organisaties” een meldplicht nodig. Lambrechts: „Ik zou er voor zijn dat de meldplicht ook in kerken, de gehandicaptenzorg, en de sport wordt ingevoerd.”

het aantal gevallen van seksueel misbruik „lastig” is, „omdat wegens schroom lang niet iedereen daar melding van maakt”. In 1998 kwamen er via de kindertelefoon en SOS telefonische hulpdienst 114 klachten bij NOC*NSF binnen, waaronder een aantal van jongeren. In 1999 waren dat er 46, waarvan 70 procent van vrouwen, doorgaans jongeren en kinderen. Daarnaast is het aantal klachten toegenomen tot gemiddeld zestig à tachtig per jaar.

Moget zegt dat NOC*NSF geen zaken „binnenskamers” houdt, maar geeft toe dat de pers meestal niet wordt ingelicht. De rooms-katholieke kerk kreeg afgelopen maanden wel het verwijt misbruik door priesters binnenskamers te houden. De kerk heeft sinds 1995 een eigen meldpunt (Hulp en Recht), met door de bisschoppen geïnstalleerde deskundigen. Sinds 1995 kwamen er 196 meldingen binnen; 24 klachten zijn gegrond verklaard. Daarbij waren gevallen van ernstig misbruik, maar door het meldpunt is nooit aangifte gedaan bij justitie. Behalve dat afvalblijken ook „pedopriesters” in het verleden overgeplaatst naar nieuw parochies.

Op Nederlandse scholen mag niets „onder de pet” blijven als het om seksueel misbruik gaat. Daar bestaat een meldingsplicht. Er zijn veertien vrouwenspectra bij wie schoolbestuur „elk ver-

moeden van seksueel misbruik of geweld” moeten melden. Deze verplichting staat in de Wet meld-en aangifteplicht. De wet, die geldt voor alle scholen behalve het hoger en het wetenschappelijk onderwijs, is in juli 1999 van kracht geworden. „Sindsdien is er een stijging van het aantal meldingen”, aldus A. Dullemond, vrouwenspectra-inspecteur bij de inspectie. „In 1998 kregen we 167 klachten, in 1999 waren dat er 244.”

Registratie van misbruik is lastig door 'schroom'

Vorig jaar ontving de inspectie 210 klachten, waarvan 67 gingen over seksueel misbruik. De overige klachten betroffen seksuele intimidatie. Van de 67 klachten over misbruik is in achtien gevallen aangifte gedaan bij het openbaar ministerie. Tot nu toe - enkele procedures lopen nog - zijn vier daadwerkers veroordeeld en raakten elf hun baan kwijt. Dertien keer bleek een klacht ongegrond en is de aangeklaagde gerehabiliteerd.

Vertrouwensspecter Dullemond vindt dat de wettelijke plicht goed werkt, ondanks het feit dat niet elk schoolbestuur ruim-

hartig meewerkt. „We hebben vorig jaar zes gevallen gehad waarin scholen een zaak niet bij ons gemeld hadden. Schoolbesturen blijken niet altijd even snel te reageren. Dan hebben ouders vaak al ons of de politie gebeld.”

De procedure ziet er op scholen als volgt uit: zodra er enig vermoeden is van een strafbaar feit moet het schoolbestuur de kwestie melden bij een vertrouwensspecter. Na overleg neemt die inspecteur een besluit: het schoolbestuur moet wel of geen aangifte doen. Weigert het schoolbestuur, dan meldt de inspectie dat aan de minister. Die heeft de mogelijkheid sancties op te leggen, zoals het dichtdraaien van de geldkraan. Dullemond: „Afgelopen jaar is de minister twee keer geïnformeerd over een weigerachtig schoolbestuur. Ik heb echt wel eens behoorlijk moeten praten om een schoolbestuur zover te krijgen dat het aangifte deed.”

In „algemene” ziekenhuizen komt seksueel misbruik van kinderen „zelden of nooit” voor, zegt Maathilde Bos, verpleegkundige en docent aan de Hoge School van Utrecht. „Er is veel sociale controle, er zitten altijd twee verpleegkundigen samen in een avond-of nachtdienst.” In de kindersychiatrie is de kans groter, zegt ze.

Dat is ook zo in de gehandicaptenzorg. „Een aantal jaren liepen we van incident naar incident”, vertelt John Kauffeld, directeur

Uitbehandelde tbs'ers moeten volgens hoogleraar ook in 'longstay-afdelingen' normaal kunnen leven

'Zwaar gestoorden niet alleen wegstoppen'

Van onze verslaggever
DE
Afdelingen voor uitbehandelde tbs'ers moeten niet de vuilnisbak aan justitie en psychiatrie worden, zegt directeur A. Bersee van het ministerie van Volksgezondheid. Hij doet daarmee op de bouw van nieuwe afdelingen waar zwaar gestoorden desnoods de rest van hun leven opgesloten blijven. Daar worden zij verder niet meer behandeld.

Vrijdag kwamen ruim honderd deskundigen uit gevangeniswezen en geestelijke gezondheidszorg bijeen om over deze groep patiënten te praten. Het gaat om delin-

quenten die een gevaar vormen voor de samenleving en waarbij geen enkele behandeling is aangeslagen. Voor hen, meenden de aanwezigen, moeten meer zogeheten longstay-afdelingen worden gebouwd. Het gaat om 250 tot 300 personen, schat het SCO Kohnstamm Instituut na een landelijke inventarisatie in opdracht van de ministeries van Justitie en Volksgezondheid. De eerste longstay-afdeling ontstond in 1999 en inmiddels zijn ruim zestig plaatsen beschikbaar. De eerste ervaringen zijn positief.

Een deel van de groep wordt nog steeds niet goed opgevangen, stelt voorzitter Andrée van Es van de vereniging van Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ Nederland). De patiënten zitten in klinieken, gevangenis of worden begeleid door de reclassering. „Dat komt onder meer doordat ministeries niet goed samenwerken.”

Het is niet alleen beter voor de patiënten, stelt topambtenaar Bersee, het is ook efficiënter. Op de afdelingen voor uitbehandelde tbs'ers lopen minder verzorgers en bewakers rond. Tegelijkertijd maken zij plaats voor patiënten die wel baat hebben bij een behandeling.

Belangrijk onderwerp op het congres was de vraag of longstay-

afdelingen ethisch acceptabel zijn. „We kunnen ze niet wegstoppen, zonder ons verder om hen te bekommeren”, waarschuwde H. van Marle, hoogleraar forensische psychiatrie in Nijmegen. Volgens hem moeten de patiënten zoveel mogelijk een normaal leven kunnen leiden.

Dat betekent dat een uitstapje, eventueel onder begeleiding, soms mogelijk moet zijn. Om de zes jaar moet volgens hem getoetst worden of het verblijf verlengd kan worden. Sinds 1999 is één patiënt teruggekeerd naar een gewone afdeling. De langst zittende tbs-patiënt in Nederland zit inmiddels veertig jaar vast.

Aanpak seksuele delinquenten

De stad Antwerpen gaat in samenwerking met verschillende andere Europese steden een project rond de aanpak van jeugdige seksuele delinquenten en internetpornografie uitwerken. Het programma werkt met unieke onderzoekstechnieken naar jeugdige gebruikers. Verder wil het programma aan de inwoners een hoge mate van bescherming bieden op het gebied van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. Hierdoor wil men mensenhandel bestrijden, evenals alle vormen van seksuele uitbuiting van kinderen en het daarbij horende geweld. Tijdens de Antwerpse conferentie zal men vooral ervaringen uitwisselen. DE ZONDAG 16/6/99

"Meeste pedofielen zijn seksverslaafden"

In Vlaanderen wordt er amper over gesproken. Nederland heeft inmiddels het eerste opvangcentrum geopend om seksverslaafden te helpen en te genezen. Ze doen dit om mensen van hun obsessie te verlossen, maar tevens om de toenemende pedofilie af te remmen.

"Anders dan voor drank- en drugsverslaafden, bestaat er voor seksverslaafden nog geen voldoende hulpverlening", zegt men bij het Nationaal Preventie- en Informatie Bureau Seksverslaving (NPIBS) in Amsterdam. "Seksverslaafden kunnen niet van erotische genieten. Ze zijn er op een dwangmatige manier mee bezig. Seksverslaving uit zich bij mannen en vrouwen door excessief te masturberen, veel por-

nosites op internet te bezoeken of met sekslijnen te bellen. Sommigen vertonen ook een exhibitionistisch of voyeuristisch gedrag." De oorzaak van de verslaving is een emotioneel schadelijke situatie uit de jeugd. Uit onderzoek is bekend dat deze groep "voelig is voor alle soorten drugs, en dat ze aan seks verslaafd zijn moeten weten dat ze op termijn een zedelinquent kunnen worden. De verslaving is immers progressief. Dat wil zeggen dat seksverslaafden steeds extremer ervaren gen nodig hebben om dezelfde roes te bereiken.

genot komt er weer een negatieve ervaring. Mensen schamen zich of...

voelen zich schuldig. Duursport als hulpmiddel "Seksverslaafden kunnen geholpen worden door zich bewust te worden van hun probleem en de extra dopamine in de hersenen - die bij een orgasme vrijkomt - aan te maken via duursport. Mensen die weten dat ze aan seks verslaafd zijn moeten weten dat ze op termijn een zedelinquent kunnen worden. De verslaving is immers progressief. Dat wil zeggen dat seksverslaafden steeds extremer ervaren gen nodig hebben om dezelfde roes te bereiken.

Te weinig plekken voor opname van zwaar gestoorden

Van onze verslaggeefster Ellen de Visser

AMSTERDAM

Minimaal 250 tot driehonderd patiënten en delinquenten in Nederland zijn zo gestoord en gevaarlijk, dat zij langdurig, mogelijk levenslang moeten worden opgenomen op long stay-afdelingen. Vooralsnog zijn volgens GGZ Nederland nog maar tachtig verblijfsplaatsen beschikbaar.

Het SCO Kohnstamm Instituut verrichtte de afgelopen twee jaar op verzoek van de ministeries van Justitie en Volksgezondheid onderzoek naar het aantal gestoorde en gevaarlijke mensen in Nederland. Die groep is nooit eerder in kaart gebracht. Voor het onderzoek vulden deskundigen uit 131 instellingen vragenlijsten in over patiënten en delinquenten. De cijfers worden vandaag gepresenteerd op een landelijk congres van GGZ Nederland, de koepel voor de geestelijke gezondheids- en verslavingszorg.

De afgelopen jaren is het aantal tbs-gestelden, forensisch psychia-

trische patiënten en gestoorde gevangenen fors toegenomen. Zo is in tien jaar tijd het aantal tbs'ers verdubbeld en de gemiddelde behandelduur met bijna twee jaar gestegen. Een groeiende groep heeft chronische problemen. De ministeries wilden vaststellen hoeveel van hen blijvend moeten worden opgevangen en beveiligd. Van de 211 aangeschreven instellingen reageerde 60 procent. Deskundigen gaven 857 patiënten en delinquenten op als blijvend gestoord en gevaarlijk, wat omgerekend neerkomt op 1400 mensen. Van hen is tweederde voor een of meer geweldsdelicten veroordeeld en pleegde 18 procent een seksueel verrijp.

Na bestudering van de onderzoeksgegevens kwamen de onderzoekers tot een groep van maximaal driehonderd patiënten en delinquenten voor wie een zogeheten asielbehoefte bestaat. Zij verblijven nu in forensisch psychiatrische klinieken (30 procent), ggz-instellingen (30 procent), gevangenis (10 procent) of worden begeleid door de reclassering (15 procent).

DB

Seksueel delinquent is dertiger met relatie

BRUSSEL — Daders van seksueel geweld zijn niet de stereotiepe, ouwe alleenstaande viespeuken, maar veelal Belgische mannen tussen 30 en 39, met een job als arbeider en een vaste relatie.

Dat blijkt uit het daderprofiel dat teams van de *Leerprojecten voor daders van seksueel geweld* uit zes jaar werking hebben kunnen distilleren. Het profiel geldt voor de 575 daders die ze tot december 2001 hebben begeleid.

Het leerproject begeleidt seksueel delinquenten in opdracht van Justitie, in de hoop een herhaling van de feiten te voorkomen. Wie strafbemiddeling aanvaardt (44,7 procent), of probatie of vrijlating onder voorwaarden krijgt (38,5 procent), moet — maximum — een jaar bij hen in vorming en therapie.

„Dat betekent echter niet dat we alleen lichte gevallen krijgen”, zegt Gust Hermans, coördinator voor het arrondissement Hasselt en Tongeren. „We krijgen ook daders van verkrachting, als die bijvoorbeeld een blanco strafblad

hadden. De meeste cliënten komen voor hun eerste inbreuk. Anderzijds zijn feiten die in de ogen van de publieke opinie 'licht' zijn, dat in de praktijk niet.”

Exhibitionisme, goed voor 35,5 procent van de feiten waarvoor mannen bij het project belanden, is een ernstige vorm van seksuele agressie, die snel verglijdt naar aanranding, zegt Hermans. „Rechters hebben de neiging dat te minimaliseren.”

Mannen van wie de daad een gevolg is van een psychische stoornis, komen niet bij hen terecht.

Naast exhibitionisme komen vooral pedoseksuele feiten (48 procent) voor in het daderprofiel. De helft van de pedoseksuele feiten is gepleegd in het gezin, de helft erbuiten. Vooral meisjes zijn het slachtoffer.

Onder de 575 daders in behandeling, was er 1 vrouw. „We weten uit de literatuur dat ook vrouwen seksueel geweld plegen dus we vragen ons af waarom we die niet zien”, zegt Alkunde Corthouts, coördinatrice voor Antwerpen.

Ze hadden nog bedenkingen bij

de oververtegenwoordiging van bepaalde categorieën. Maar liefst 43 procent van de daders gaf als beroep arbeider op. Nog eens 24,5 procent was werkloos of werkzoekend.

„Terwijl we uit studies weten dat seksueel geweld in alle lagen van de bevolking voorkomt”, zegt Hermans. Vermoed wordt dat in hogere sociale klassen minder aangifte wordt gedaan, dat die beter voorbereid zijn als ze voor de rechter komen, en gemakkelijker de weg vinden naar de hulpverlening voor hun gedrag tot misdrijven leidt.

Daders zijn voor de helft jonger dan 40, de grootste groep is tussen 30 en 39 jaar oud. In 88 procent van de gevallen gaat het om Belgen, van wie 40 procent een relatie had op het moment van de feiten. Een kwart van de daders woont alleen.

„Typisch is dat ze weinig inlevingsvermogen hebben en niet stilstaan bij de gevolgen voor hun slachtoffer. Integendeel, ze vinden dat zij het slachtoffer zijn, dat iedereen behalve zij verantwoordelijk is.” (ivd)

Article 27 June 2002

TV as judge and executioner

by James Heartfield

SPIKED LIBERTIES

For some years, critics have commented that the trend in 'reality TV' will end with someone being killed for public entertainment. Strangely, when it did happen on British TV last Thursday night, nobody commented.

The three-part BBC2 series *The Hunt for Britain's Paedophiles* is so ghoulish that even champions of the child-protection industry have avoided comment. The series has regaled the public with barely disguised child pornography with such relish that it is difficult to see the difference between the emotional charge of outrage or titillation the filmmakers are trying to provoke. But they saved the best till last.

Joining a police raid on a sex offender, the BBC was thrilled that ferret-keeper Mark Hansen allowed them to film him *in situ* while his overstuffed council flat was turned upside down. To the filmmakers' delight, Hansen spoke frankly about his perverse compulsion and his life of prison terms punctuated by police surveillance.

All parties concerned adopted the cod-psychology of sex-offender treatment, with its central proposition that offenders are not in control of their urges. Hansen admitted what he did was wrong, but claimed that he couldn't help himself. The police reduced the proposition to cliché: 'The leopard doesn't change his spots.' Only later did one inspector complain that if the offender can't help himself, are they supposed to provide a paedophile support group?

But is there really a social type called 'paedophile', who is driven by irresistible psychological drives to commit sexual offences? Surely it is wrong to speak of 'a paedophile', but rather of someone who commits the act of paedophilia. It is an act of moral depravity, no doubt, but the desire to cordon off the paedophile wing of society, just as we have the sex offenders' wing of the prison, is a way of reaching for moral absolutes in an age where there are few to be found.

Are certain people hardwired to commit sex offences against young children? UK Home Office research on reconviction rates has indicated that sex offenders as a whole are less likely to reoffend than other kinds of offenders, and that reconviction of sex offenders aged over 30 is 'exceptionally low' (1).

Despite the level of public anxiety over the crime, it remains exceptionally rare - with around 900 charges under crimes specifically dealing with sexual offences against children, and perhaps 1000 more acts against children dealt with under other sexual offences. The majority of these offences are one-offs committed by family members or people the children know - while, by the Home Office's admission, there are only a 'handful' of the kind of predatory paedophiles that the BBC has focused on.

But watching *The Hunt for Britain's Paedophiles*, there was something unnerving about Hansen's openness. Even in the age of reality TV you might expect a greater sense of self-preservation. The follow-up to the interview came the next day, when it was reported that he had killed himself that night, rather than face another prison term - and, presumably, the shame attached to the broadcast of the interview.

The BBC took his suicide note as consent to broadcast, while the inspector said that 'the streets are safer'. What is he suggesting - death sentences for child pornographers? In the end it was not the gameshows that offered the public humiliation and suicide of a participant as public entertainment, but a 'serious' documentary.

Reprinted from : <http://www.spiked-online.com/Articles/00000006D959.htm>

Public given say over dangerous sex offenders

By Ian Burrell Home Affairs Correspondent

13 June 2002 (No)

Monitoring paedophiles

Public given say over dangerous sex offenders

Leading article: A clever compromise over convicted paedophiles

The public is to be given direct involvement in the management of thousands of paedophiles and other dangerous criminals, David Blunkett, the Home Secretary, will announce next week.

Members of local communities will be allowed to play a part in deciding how dangerous sexual and violent offenders living in their neighbourhoods are monitored and prevented from attacking children.

The scheme is designed to address concerns raised by the parents of the murdered schoolgirl Sarah Payne. But it stops well short of meeting the Paynes' demand for a "Sarah's Law" that would give the public rights of access to the 18,000 names on the Sex Offenders Register.

Under the system to be announced next week, two lay members will be appointed to Multi-Agency Public Protection (Mapp) panels being established in 42 areas covering the whole of England and Wales.

The lay members, who will be recruited through a series of advertisements to be placed this month, will be expected to convey public concerns to professional probation and police officers who will also sit on the panels.

The lay members will be expected to act as watchdogs over the criminal justice professionals, examining their working practices and scrutinising their handling of sensitive cases. They will also be expected to convey local concerns about risks posed by dangerous offenders and to make suggestions on how levels of public protection can be improved.

A government source said: "They will monitor how sexual and violent offenders are being monitored in their communities. They are overseeing the work of the panel."

The lay members will be given some details of the offenders' previous criminal record, the circumstances in which they will be living and their risk of committing further attacks. But they will not be given the real or assumed identities of the offenders or their exact address.

The Home Office will begin the scheme this month by placing advertisements for lay members of the panels in selected regions before an expected national roll-out of the programme.

Successful applicants will be likely to have a record in community work and an

understanding of child protection issues. Part of the difficulty for those taking up the new role will be convincing the wider community that they are not themselves part of the criminal justice establishment.

The murder of Sarah Payne in July 2000 provoked a public outcry over the need to give children greater protection against child sex attackers.

In reaction to the murder, a campaign by a national newspaper contributed to a wave of vigilante attacks that led to rioting and innocent people being driven from their homes.

Further concerns emerged during the trial of Sarah's killer, Roy Whiting, who was revealed to be a predatory paedophile who had served a previous sentence for abducting and indecently assaulting a girl.

Days after Whiting was sentenced to life imprisonment last December, Sarah's parents held an hour-long meeting with Mr Blunkett and asked for the public to be granted "controlled" access to the Sex Offenders Register.

The Home Secretary believes such a measure would expose children to greater risk by driving offenders underground, making the job of monitoring their activities more difficult.

In a further attempt to be seen to be more open, the National Probation Service, which was set up last year, will release the numbers of dangerous offenders in each of its 42 districts in its first annual report, due to be published next month.

TELEVISIE

Door Tom De Leur en Frank De Graeve

DS 12/6

BRUSSEL — De Britse

media laten zich niet onbetuigd in de strijd tegen pedofilie. Niet alleen tabloids als „News of the World” zetten gedurfde „name and shame”-campagnes op het getouw, maar nu mengt ook de BBC zich in de strijd. Een veroordeelde pedofiel stapte naar de rechter om te vermijden dat hij in het programma te zien zal zijn, maar ving bot.

VERVOLG DS 12/6

ration Doorknock, de grootste klopjacht op pedofielen uit de Britse geschiedenis. Twee jaar lang schaduwden vijftien agenten van Scotland Yard de 54-jarige Julian Levine en de leden van zijn netwerk. Levine infiltreerde in de jaren zeventig de fanclub van het kindsterretje Hazel Ascot en smokkelde nog drie andere pedofielen in het bestuur ervan.

Of er ooit kinderen van de fan-

club werden misbruikt, is niet geweten, maar de bedoelingen van Levine en zijn kompanen waren duidelijk. De mannen trokken naar parken en speeltuinen, vaak met honden — om gemakkelijker de kinderen te kunnen lokken. De handleiding die Levine voor zijn vrienden schreef, toont hoe sluw ze opereerden. Levine omschrijft zijn netwerk en de slachtoffers daarin als *de hobby*: „Geniet van de hobby, wees er fier op! Praat zoveel mogelijk met de hobby, vrij hun gedachten op. Zorg dat ze van je houden, trek je liefde terug voor je toeslaat. Dan weten ze wat het kost om jouw liefde terug te krijgen.”

De politie kwam het netwerk pas in het jaar 2000 op het spoor,

toen al 25 jaar lang kinderen misbruikt werden. Tijdens een inval bij een andere pedofiel stootten de speurders op foto's en documenten die hen tot bij Levine leidden. Terwijl zijn flat in Middlesex ondersteboven werd gehaald, deed Levine in kamerjas zijn beklag voor de camera van de BBC: „Dit is een aanfluiting van justitie.” De pedofiel vergeleek zijn vervolging met die van de joden in nazi-Duitsland. In zijn flat was geen bezwarend materiaal te bespeuren, maar de politie vond wel een betalingsbewijs voor een opslagruimte elders, waar Levine een enorme hoeveelheid kinderporno bewaarde. Op basis daarvan kon het hele netwerk worden opgerold.

Een man die deel uitmaakte van het netwerk en in de uitzending van morgenavond wordt getoond wilde dat de BBC hem onherkenbaar maakte. Hij is maandag een dringende gerechtelijke procedure begonnen om de omroep daartoe te laten dwingen, maar de rechter weigerde op zijn verzoek in te gaan. Zijn advocaat vond nochtans dat zijn cliënt riskeerde aangevallen te worden als zijn naam werd genoemd en zijn gezicht getoond. In de uitzending wordt hij enkel omschreven als „een zekere A”. Het risico dat zijn omgeving kwaad reageert na de uitzending is des te groter omdat „A” een relatief lichte straf kreeg voor zijn misdaad.

Voor de Nederlandse omroep NCRV is een gelijkaardig geval anders afgelopen. De NCRV moet volgens de *Volkscrant* een schadevergoeding betalen aan de familie van een vrouw, van wie twee jaar geleden in een documentaire werd beweerd dat ze zwanger was van haar vader. De vrouw had in het programma enkel verteld dat ze vijf keer zwanger was geraakt nadat ze door een familielid was misbruikt, maar ze had nooit haar vader vernoemd als dader. Haar familie beweerde achteraf dat ze alles had verzonnen. De omroep geeft nu toe smaadt te hebben gepleegd en zal een rechtzetting plaatsen in de omroepgids.

Thursday, 6 June, 2002, 11:53 GMT 12:53 UK

The hunt for Britain's paedophiles

The producer of a controversial new series investigating paedophilia in Britain has defended the project.

Executive producer Bob Long and his team spent two years filming with police officers as they infiltrated child abuse networks.

The result is a truly harrowing glimpse of the horrifying crimes perpetrated by some of Britain's estimated quarter of a million paedophiles.

One of the paedophiles interviewed on camera later killed himself unable to cope with the prospect of a long prison sentence.

And many of the production team needed counselling after their exposure to the horrors witnessed daily by the police team.

Horrific cases

But Bob Long has no regrets about embarking on such an emotionally draining and shocking enterprise.

He explained: "A lot of young children are being very seriously sexually abused, including babies.

"It's a subject that people don't talk about. The press handle it more than television does. But when they do, it's one of two things.

"They either cover horrific cases like the Sarah Payne abduction or murder, which is thankfully rare.

"Or there's the name and shame aspect which is a bit of a distraction because people think the 20 or 30 people they photograph sum up the problem.

Operation Doorknock

"But the lowest estimate I had from the police was 230,000 and I think the series will get that across."

The three-part series which starts on Thursday at 2100BST on BBC Two focuses on the biggest ever seizure of child pornography in Britain.

Operation Doorknock led to the uncovering of a sinister paedophile ring which has been operating for 30 years and sexually abusing hundreds of children.

The series follows the police as they trace dozens of witnesses and go to court armed with 30,000 exhibits.

Four men were eventually brought to justice including 54 year old Julian Levene who wrote a sheet of tips for other paedophiles.

Long said: "Hopefully it will get paedophilia onto the political agenda - it's an under-resourced area of police work and not enough is done to treat culprits.

No stereotype

"Long sentences may keep these people off the street, but ultimately they don't work because a lot of them still don't get treatment. They often come out and do it again."

One of the issues raised by the programme is the use of the internet, which Long claims, "creates paedophiles".

He explained: "You get a guy surfing the net and perhaps looking at adult pornography. At the edges are all the other types of pornography.

"He then starts looking at child pornography, he becomes obsessed and then starts getting actively involved."

Long says working on the series dispelled any notion he and the team had of "a stereotypical paedophile".

He said: "One of the paedophiles we spoke to was 29, had a lovely girlfriend, lots of friends and was very, very sociable.

"During his police interview, he admitted that he was drawn into paedophilia by looking at it on the internet.

"The internet needs policing - these sites are so easy to find and very easy to get into.

"Why are they there? Why are they allowed to be there?"

"If this series achieves anything, I hope it will be the better policing of these sites."

"Nice men"

Long admits that he and team found it impossible to remain detached during filming and some of the team, including Long himself, took up the offer of counselling.

He explained: "You can't keep your emotions out of it. Sometimes we spent the whole day with paedophiles.

"One of the interesting things about them is that they are nice men - that is how they are able to operate."

One abuser, who agreed to an on-camera interview was lifelong paedophile, 41-year-old Mark Hanson.

Long said: "Hanson was very eager to please - he was a sweet guy. Then next day we'd see what had been seized from his home including graphic images of him raping a six year old boy."

Hanson was arrested, but later killed himself unable to face the prospect of another lengthy prison sentence.

Long said: "We were shocked, but that feeling subsided when one of the officers took us to one

A lot of young children are being very seriously sexually abused,

Executive Producer Bob Long

Paedophile Julian Levene

One of the interesting things about them is that they are nice men

Bob Long

side afterwards and told us afterwards what he'd done." He added: "The shame of the series is we had to pixelate the images of the paedophiles. Paedophiles say that children like it. "But if you saw their faces - the pain, the horror and the fear - you would never accept that argument."

The Hunt for Britain's Paedophiles, Thursday, BBC Two 2100BST.

Pedoseksuelen / Botsende bewegingen

door Monic Slingerland Trouw, 1 juni 2002

Pedoseksuelen weten precies wat zij voor wenselijks moeten zeggen om voor 'genezing' in aanmerking te komen. Beeldend creatief therapeute Marijke Rutten-Saris laat hen daarom liever tekenen. Aan de hand van een nauwkeurig samengesteld 'grafisch alfabet' kan ze de creaties vervolgens ontleden. Stippen, strepen of kronkels liegen niet, ze vertellen alles.

Pedoseksuele psychiatrische patiënt T. gaat tijdens de beeldende therapie een boomstronk bewerken. Hij gebruikt een schaar om een tak af te knippen. Een andere pedoseksuele patiënt doopt een kwast vol rode verf zo in een potje met witte verf. Tijdens een gesprek met een behandelend psycholoog zullen deze mannen, van wie sommigen drie maal veroordeeld zijn wegens verkrachting en soms ook moord, zeggen dat hun gedrag fout is geweest, dat ze nooit meer aan een kind zullen komen, dat ze weten dat dat niet kan en niet hoort. Maar behandelaars van veroordeelde pedoseksuelen weten dat deze woorden niets meer zijn dan aangepast gedrag, een verbale afdekking van een ernstig probleem. Behandeling van deze mannen, van wie er in Nederland zo'n duizend zijn opgesloten in forensische klinieken, is daarom heel lastig. Het kost geen moeite vast te stellen dat een man die opgewonden wordt van kinderen en deze kinderen met geweld tot seksueel contact dwingt, een botsende verhouding met zijn omgeving heeft. Veel lastiger is het een manier te vinden om zo'n man te leren respectvol met zijn omgeving om te gaan. Door het afdekkende, aangepaste taalgebruik van deze pedoseksuelen leidt de weg van het woord tot niets. Geef hem materiaal als een schaar, een kwast, verf, een stuk hout - en er wordt al iets meer duidelijk over zijn merkwaardige omgang met dingen, en dus ook met

mensen. Maar dat zegt niet genoeg. Beeldend therapeute Marijke Rutten-Saris paste haar kennis en ervaring van de tekening als weergave van iemands persoonlijke ontwikkeling toe op een groep pedoseksuele patiënten met ernstige communicatiestoornissen. Door hun tekeningen te analyseren kwam ze voor iedere pedoseksueel tot een persoonlijk profiel van zijn problematische omgang met zichzelf en met zijn omgeving, en daarmee tot een op maat gesneden therapie. Zij promoveert op dit onderzoek in Engeland, aan de universiteit van Hertfordshire bij de Engelse analytisch psycholoog Janek Dubowski, en bij de Nederlandse orthopedagoge Anna Bosman. Het examen in Hertfordshire was vorige maand, de promotie in Nijmegen volgt in september. Ze heeft twintig jaar gewerkt aan wat nu de Rutten-Saris-index heet: een lijst van 88 grafische elementen als puntjes, hoeken, rondjes, stipjes, friemels en andere krabbels die voorkomen in tekeningen van alle culturen en bij tekens van allerlei leeftijden. De 88 letters van deze grafische taal zijn onderverdeeld in vijf lagen, die ieder de ontwikkeling weergeven vanaf de geboorte op verschillend gebied: motoriek, waarnemen, bewustzijn van de eigen identiteit, contact met de omgeving en het ordenen van de omgeving door gebruik van woorden en begrippen. Marijke Rutten-Saris onderzocht de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van die RS-index bij de therapie die ze geeft aan pedoseksuele patiënten die veroordeeld zijn voor verkrachting en soms moord. De cirkels, punten en driehoeken in hun tekeningen laten haar zien hoe de pedoseksueel in zijn omgeving staat, hoe hij zich verhoudt tot de mensen om hem heen. Haar uitgangspunt is dat een tekening weergeeft hoe iemand zich beweegt in de wereld. Als die beweging met botsingen gepaard gaat, kan via iemands tekeningen een manier gevonden worden om de hoekige, botsende bewegingen wat soepeler te laten verlopen. De stap naar de therapie heeft ze zelf wel vaak genoeg in de praktijk gebracht, maar haar proefschrift gaat vooral over de analyse van de tekeningbewegingen. De door haar ontwikkelde Rutten-Saris-index is een diagnostisch instrument waarmee stoornissen in de omgang van de tekenaar met de omgeving vastgesteld kunnen worden. In haar onderzoek heeft ze deze toegepast op pedoseksuelen, maar de index is na een training algemeen te gebruiken door therapeuten. Rutten-Saris (58) werkt al dertig jaar als beeldend creatief therapeute, en is

bekend om haar werk met jonge kinderen, onder wie ook misbruikte, mishandelde en verwaarloosde kinderen. Waarom heeft ze nu voor deze groep pedoseksuelen gekozen? „Pedoseksuelen zijn de outcasts van de gevangenis, ze zijn de outcasts van de psychiatrie. Ze zijn de minste van de minste. Ze zijn heel vaak zelf ook misbruikt, zitten daardoor in een vicieuze cirkel en zullen wanneer ze anderen misbruiken, die cirkel laten voortbestaan. Hulpverlening aan deze groep is daarom hoogstnoodzakelijk voor een betere beveiliging van de maatschappij.“ „Voor de duidelijkheid: wat deze delinquenten gedaan hebben is fout. Daar ben ik glashard in.“ Maar levenslange opsluiting in een isolement, dat is wel erg inhumain, vindt ze. Sommige pedoseksuelen zullen na jarenlange therapie wel weer de wereld in kunnen, mits een tijd lang onder streng toezicht, dat gelooft Rutten-Saris wel. „Maar er zijn er ook bij die altijd opgesloten moeten blijven, omdat ze te gevaarlijk zijn.“ De behandeling zal veel meer moeten omvatten dan beeldende therapie. Wat dat betreft is de RS-index niet een wondermiddel, hij geeft de richting van de behandeling aan, op maat gesneden voor die ene persoon. In alleen een gestandaardiseerde aanpak gelooft Rutten-Saris niet. Door in krabbels en tekeningen van pedoseksuelen te zoeken naar de grafische elementen uit de index kan duidelijk worden waar diens probleem in de omgang met de omgeving zit en ook waar de persoon in kwestie op gericht is. Het gaat er hierbij niet om aan te geven wat goed en wat fout gedrag is. „De index is waarde vrij, hij beschrijft iemands gedrag met mogelijke fijne en nare gevolgen daarvan.“ Voorbeelden maken duidelijk hoe dat werkt. Neem grafisch element nr. 44, een zogeheten zweefkopje. „Ik word bewogen door mijn eigen lichaamsfunctie.“ Daar is niets mis mee. Of: „Ik kan de buitenwereld meenemen in mijn eigen wereld.“ Hoe lastig het is om op een tekening aan te kruisen welke grafische elementen van de index voorkomen, zonder daar verdere gedachten bij te hebben, bleek tijdens de beginfase van het onderzoek, bij een proef. „Ik dacht toen nog dat alleen mensen met artistieke ervaring de tekeningen zouden kunnen 'lezen'.“ Marijke Rutten-Saris verzamelde een groep van 31 therapeuten uit Nederland, Duitsland, België en Israël die tekeningen moesten 'lezen' met behulp van de index. Het proefonderzoek werd een mislukking. De therapeuten begrepen niet goed dat ze heel klinisch en mechanisch, zonder interpretatie, de tekeningen moesten

analyseren. Ze wilden meteen gaan praten over de behandeling van hun patiënten. Het lastigste onderdeel van het onderzoek was woorden te vinden om de grafische elementen te beschrijven, voor de tekenbeweging waar de krabbels uit voortkomen en voor de beschrijving van de lichaamstaal die erbij hoort. Zelf werkt Rutten-Saris veel vanuit haar spontane waarneming ervaring. „Juist daarom kostte het me veel moeite onder woorden te brengen waar die krabbels voor kunnen staan. Ik had ook gehoopt dat iemand anders dit proefschrift zou schrijven, iemand die zo'n manier van kijken naar mensen, vanuit de beweging, niet gewend is. Maar ik kon niemand vinden en daarom heb ik het maar zelf gedaan.“ En zo ontstond voor het eerst een notatiesysteem voor tekeningen, net zoals dat voor andere niet-talige expressiemiddelen bestaat, zoals het notenschrift in de muziek en een choreografisch notatiesysteem in de dans. Neem element 26, een 'sterrenrondje', een cirkel met daarin een kruis. De bijbehorende beschrijving is: „Van mijzelf uit haal ik de omgeving naar binnen“. Bij tekeningen moet in dit verband niet direct gedacht worden aan kunstige weergaven van de werkelijkheid, maar vooral aan krabbels die tijdens vergaderen of telefoneren gedachtenloos op papier komen, en ook aan de tekeningen die heel jonge kinderen maken, van een paar dagen of weken oud zelfs. De Rutten-Saris-index analyseert een tekening niet op de inhoud, maar op de vorm van de kleine onderdelen. Die vertellen hoe de ontwikkeling is geweest in de omgang met de wereld, waar er iets aan schort, wanneer dat ongeveer gebeurd is. Het is een diagnostisch instrument, dat aan kan geven in welke fase van de ontwikkeling er iets gehaperd heeft. Zo zag Marijke Rutten-Saris door het toepassen van de index op de 200 tekeningen van pedoseksueel T. dat er iets gebeurd was toen hij de leeftijd van acht maanden had. Ze kende zijn dossier niet, had hem niet gezien. Tijdens de nabespreking vertelde de man haar dat hij geadopteerd is. Hij was toen acht maanden. „Waar zo'n contactstoornis door komt, doet er niet toe. Of de stoornis door invloeden uit de omgeving is ontstaan doordat er iets in jezelf zit, het is lood om oud ijzer. Je zit er maar mee.“ Om te testen of de RS-index echt werkt, heeft Rutten-Saris vijf verschillende onderzoeken gedaan, waarbij kunstzinnig therapeuten, pedagogen en andere deelnemers de RS-index toepasten op tekeningen die hen werden voorgelegd. Los van elkaar

stelden zij een individueel profiel op van de patiënt die de tekeningen heeft gemaakt. Dat leverde beschrijvingen op als de volgende, van een pedoseksueel: „Er is geen contact met de ander. Interactie is er ook niet. Hij is meebewogen met zijn eigen lichaam en met de omgeving. Kan zichzelf er moeizaam van onderscheiden. Hij kan niet vanuit zichzelf kiezen en initiatief ontwikkelen. Hij kan niet goed met agressie omgaan. Hij botst met de omgeving doordat hij deze niet kan bevatten en er niet mee kan omgaan. Ook met de botsingen kan hij niet omgaan en dan kan hij de controle verliezen en agressief worden. Angst en onbegrip, uitbarstingen, eenzaamheid.“ Niet alleen de grafische elementen geven weer hoe een persoon zich ontwikkeld heeft. Rutten-Saris laat een tekening zien, gemaakt door een van de pedoseksuelen uit de onderzoeksgroep. Het zijn lijnen die vanuit een centraal punt uitwaaien. „Het is een spin, maar dat doet er niet toe. Je ziet dat er met een veel te dik krijtje veel te dunne lijnen gemaakt zijn. Zonder ook maar één vlekje. Je ziet dat materiaal en voorstelling slecht bij elkaar passen.“ Gespreksterapeuten die met pedoseksuelen werken klagen vaak dat deze patiënten zich gladjes aanpassen, precies zeggen wat de therapeut wil horen en zo hun vrijlating 'verdienen'. Hoe zit dat met de tekeningen? Kan een pedoseksueel die de index van buiten leert niet een normale en dus perfecte tekening maken, aangepast aan de wensen van de buitenwereld? „Ik herken hun gedrag als ze zich willen aanpassen. Dan doen ze bijvoorbeeld zo: ze houden hun hoofd schuin en grijnzen. Maar stel dat ze de index zouden kennen, en ze zouden de grafische elementen zo tekenen als beschreven in de index, dus in de standaardvorm.“ „Maar naast die standaardvorm heeft ieder grafisch element ook een afgeleide variant. Dat is dan een cirkel die niet helemaal rond is, of het streepje zit er niet precies rechtdoor maar scheef. Ieder gezond mens zal afgeleide elementen in een tekening zetten. Iedereen heeft wel dingen waar hij aan moet werken, waar hij niet goed in is: in het stoppen met een gesprek of een andere activiteit, bijvoorbeeld. Dat vind je terug in een tekenbewegingen. Als ik een analyse zou krijgen waarbij iemand alleen maar de standaard grafische elementen zou scoren, dan zou ik me heel, heel ernstige zorgen maken.“ De pedoseksuele veroordeelde patiënt komt met ketens om handen en gaat dan naar de isoleer. „Dat lijkt heel naar, maar het

geeft orde en rust. Ze komen uit de chaos, zijn de grip kwijt op hun leven. Het gaat erom, ze een normaal ritme te geven zodat ze de beheersing over hun leven terugkrijgen.“ Marijke vertelt van de pedoseksueel die één keer in zijn leven fysiek genot beleefd heeft, en dat was toen hij zelf als jonge puber een kind verkrachtte. „Daarna heeft hij nooit meer een gevoel van plezier gehad. Hij koppelt plezier en genot alleen maar aan die ene ervaring. Hij zal moeten leren ook genot te beleven aan iets anders. Zo zagen we bij een man van wie we maar één tekening hadden, een krabbeltje, dat hij plezier had in ordenen. Daar zijn we toen mee begonnen.“ Ook een enkele tekening, vertelt Marijke, kan voldoende zijn als uitgangspunt om mee te werken. Het plezier in ordenen kan ook tekenend beleefd worden en zo komen er al gauw meer tekeningen. Diagnose en therapie gaan meestal gelijk op. „Het is mogelijk alsnog een gezonde persoonlijkheid op te bouwen. Het vergt alleen wel zo'n vijf tot tien jaar. Dat kost veel, maar iemand levenslang opsluiten is ook erg duur. Nog duurder.“

Steeds meer Surinaamse tieners in de prostitutie

De veertienjarige Jason dwaalt 's avonds en 's nachts meestal rond in de omgeving van de Hofstraat, aan de rand van het centrum van de Surinaamse hoofdstad Paramaribo. Met ontbloot bovenlijf speurt de bosland-creoolse knaap naar klanten. Meestal mannen, die in het duister en onttrokken aan het oog van anderen bevrediging zoeken bij jongens als Jason. Voor, omgerekend, nog geen tien euro stapt hij bij hen in de auto. „Iedere klant betekent dat mijn ouders en zusjes een dag te eten hebben.”

De autoriteiten kunnen slechts gissen naar het aantal tienerprostitués in Suriname. Enkele tientallen zijn bekend en staan geregistreerd, maar het werkelijke aantal ligt ongetwijfeld vele malen hoger. Jason zegt dat hij nog nooit in aanraking is gekomen met de politie: „Je moet gewoon zorgen dat je niet opvalt. Over straat lopen is niet verboden. En de mannen die wat van je willen, benaderen je vanzelf wel.”

De jongeman komt uit een gezin met zes kinde-

ren. „Ik heb vijf jongere zusjes. Die gaan nog naar school en dat kost geld. Mijn vader is bewaker, maar daar kunnen we niet van eten. Dus mijn ouders vonden dat ik moest gaan werken. Ze weten wel wat ik doe, maar we praten daar thuis nooit over. Naar school ga ik al een paar jaar niet meer. Ik kon niet goed leren. Het liefst zou ik een gewone baan willen hebben, maar dat betaalt niet genoeg. Daarom ben ik nu op straat. Leuk vind ik het niet, belangrijk is echter dat mijn zusjes naar school kunnen en zij iedere dag te eten hebben.” Jason zegt niet met iedere man mee te gaan.

„Hindoestanen moet ik niet. Die zijn vies en weigeren altijd het afgesproken bedrag te betalen. De beste klanten zijn bakra's (blanke Nederlanders, red.). Die geven vaak dollars of euro's. Bovendien zijn ze heel aardig.”

Bij de Stichting Maxi Linder, die opkomt voor de belangen van prostitués, maakt men zich zorgen over het grote aantal jeugdige sekswerkers. „Het is een hele kwetsbare groep”, legt een hulpverlener

uit. „Ze zijn vaak zo jong dat ze niet voor zichzelf kunnen beslissen en worden gedwongen om tegen betaling seksuele handelingen met anderen te verrichten. Er zijn zelfs families bekend waar ouders van twee worden ingezet. Gevallen zoals Jason waarbij het hele gezin ervan zou profiteren, zijn een uitzondering. Meestal gaat het geld op aan de drugsverslaving van een van de ouders. En niet zelden is het zo dat de moeder binnen het gezin zelf prostituée is, maar te oud of te ziek is om zelf nog geld te verdienen.”

Gevreesd wordt dat het aantal tienerprostitués in de nabije toekomst drastisch zal toenemen. In de laatste maanden is gebleken dat de regering-Venetiaan niet bij machte is het slechte economische en monetaire tij te keren. Sinds begin dit jaar is de Surinaamse gulden ruim dertig procent in waarde gedaald, wat een forse stijging van de prijzen in de winkels in de hand heeft gewerkt. Steeds meer gezinnen staat daardoor het water aan de lippen en menigeen ziet zich uit wanhoop ge-

tutie

G+E
18-6

Peter Bügel

War HP 7/6

Oorlog voeren en argwaan jegens seksualiteit zijn kenmerken van woestijn-godsdiensten. Hoe Bush ons de woestijn in stuurt.

In het Amerikaanse denkraam moet de wereld verbeterd worden door middel van oorlogen. Sinds Reagan kennen we de *War on Cancer* en de *War on Drugs*. Sinds Bush junior de *War on Terrorism*. Een nieuwe oorlog lijkt de *War on Sex* te zijn. Op 10 mei stelde de Bush-regering de Verenigde Naties een ultimatum. Het ging om de VN-verklaring voor de kinderrechten. Bush wilde deze alleen ondertekenen wanneer de VN de plannen om seksuele voorlichting te gaan geven in ontwikkelingslanden opgaf. In plaats daarvan zou er propaganda gevoerd moeten gaan worden voor seksuele onthouding voor het hu-

weijik.

De VN verwierp deze dwaze oprisping gelukkig, maar het heeft er de schijn van dat Bush zijn oorlog tegen elke erectie en vochtscheiding bij teenagers gaat voortzetten. Opvallend genoeg kreeg Bush instemming van de landen van zijn 'as van het kwaad': Irak, Iran en Noord-Korea. Dat het Vaticaan ook enthousiast was, is niet verbazingwekkend. Als kinderen al seks hebben, dient dat niet met elkaar maar met priesters te gebeuren.

Oorlog voeren en een diepe argwaan jegens seksualiteit zijn beide opvallende kenmerken van de woestijn-godsdiensten. Of het nu het jodisme betreft, het christendom of de islam, seks is slechts binnen het huwelijk toegestaan en ongeïogevigen aienen uitgeroeid te worden door middel van heilige

BRUSSEL — Den Vrijen Courant, het blad dat geen blad voor de mond neemt, is aan zijn elfde editie toe. Twee jaar geleden zag het er nog naar uit dat deze krant voor jongeren over seks en relaties bij gebrek aan middelen een stille dood zou sterven. Deze zomer wordt ze weer gratis en op 100.000 exemplaren overal in Vlaanderen verspreid.

DS Van onze redactrice 15/6
Veerle Beel

Den Vrijen Courant bevat informatie over veilig vrijen, condoomgebruik, ongeplande zwangerschappen en homoseksualiteit, maar ook over versieren en versierd worden, seks met jezelf, leuke plekjes op je lichaam en leuke plekjes waar je 'het' met een ander kunt doen. Ze is bedoeld voor jongeren tussen 14 en 18 jaar, maar niets belet dat ook jongere jongeren of oudere volwassenen ze lezen, zegt Bianca De Wolf van de jeugddienst In Petto, die het blad uitgeeft.

„We gaan ervan uit dat onze lezers al min of meer van de

oorlogen. De achtergrond hiervan is het leven in de woestijn ten tijde van het ontstaan van deze weinig humanitaire geloven. De verse gelovigen trokken in stammen door de woestijn. Dit was een uiterst onveilige omgeving waarin het aantal beschikbare strijdbare mannen van groot belang was voor de overleving van de clan. Ten koste van alles moest vermeden worden dat de mannen onderling vetes gingen uitvechten. Om die reden was echtelijke trouw wet en werden vreemdgaande getrouwde vrouwen gestenigd.

Uit sociaal-psychologisch onderzoek aan boord van Scandinavische vissersschepen is gebleken dat stabiele relaties tussen mannen en vrouwen noodzakelijk zijn voor vrede aan boord. Deze schepen zijn hele seizoenen op zee en hebben gemengde bemensingen. Vreemdgaan leidt niet zelden tot moord en doodslag tussen de met elkaar opgescheepte mannen. Op een schip en in de woestijn is seks gevaarlijk en dient getemd te worden door strenge regels. In de tijden van Abraham en Mohammed kon bovendien elke stoet kamelen die aan de horizon verscheen een ernstige bedreiging inhouden. Daarom was xenofobie, angst voor vreemdelingen, functioneel.

Dat de regering van het machtigste land ter wereld nog steeds door deze sentimenten wordt gemotiveerd, is griezelig. Waar het toe zal leiden is bekend: *war*. |

fysieke kant van de zaak op de hoogte zijn. Ze horen dat wel van hun vriendjes of hebben van hun ouders wel eens een voorlichtingsboekje gekregen. Daarom gaan we niet al te zeer op de technische details in. Al weten we uit ervaring dat we daarmee moeten oppassen. Jongens weten vaak niet zoveel over meisjes als je zou denken, en omgekeerd.”

„Dat leidt dan weer tot misverstanden over vrijen, die we absoluut willen rechtzetten. Dat je van de eerste keer niet zwanger zou kunnen worden bijvoorbeeld. Een gebrek aan juiste en objectieve informatie is gevaarlijk en uit onderzoek blijkt trouwens dat jongeren die veel informatie hebben gekregen de eerste ervaring een

noodzaakt de kinderen de straat op de sturen in een poging geld te verdienen. In sommige gevallen beperkt dat bijkussen zich niet tot groenten sjuuwen op de markt, maar wordt gekozen voor de meer lucratieve prostitutie. „Hoe slechter de situatie voor gezinnen wordt, hoe meer kinder- en tienerprostitués wij op straat aantreffen”, zegt een inspecteur van de Jeugd- en Zedenpolitie. „We kunnen daar nauwelijks iets tegen doen. De jongens en meisjes die zich aanbieden, doen dat meestal niet opvallend, of het gebeurt achter gesloten deuren bij de gezinnen zelf. Zelfs al hebben we het vermoeden dat een twaalfjarige jongen vrijwillig of gedwongen als prostitué werkt en hij stapt midden in de nacht bij een man in de auto, dan kunnen we daar niet tegen optreden. Je moet ze op heterdaad betrappen. Pas dan kun je de klant opsluiten en het kind aan hulpverleners overdragen.”

Armand Snijders

Jeugdprostitutie bestrijden

Meisjes op het vmbo voorlichten over de tactieken van *loverboys* is een van de doelstellingen van het project *Beauty and the Beast*, dat beoogt jeugdprostitutie te voorkomen en bestrijden. *Preventie en hulpverlening meisjesprostitutie* beschrijft zes van zulke projecten in Nederland.

0/17 JUNI 07

In 24 steden in Nederland belanden jaarlijks naar schatting 1.000 tot 1.500 minderjarige meisjes in de prostitutie, bleek uit een onderzoek van het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek in 1998. Voor gemeenteambtenaren, politiefunctiearissen, maatschappelijk werkers en hulpverleners is het belangrijk om te weten wat zij tegen jeugdprostitutie in hun gemeente kunnen doen. Sommige gemeenten hebben hiervoor succesvolle methodes ontwikkeld. De rijksoverheid wil deze projecten promoten via het handboek *Preventie en hulpverlening meisjesprostitutie*. Daarin worden doelstelling, werkwijze, geschiedenis en financiering van de zes projecten uitvoerig beschreven. Een van de beschreven projecten is *Beauty and the Beast*, van Stade Dienstverlening Utrecht. In vijf bijeenkomsten staan meisjes in het

vmbo stil bij onderwerpen die direct of indirect te maken hebben met de thema's relaties, seksualiteit, weerbaarheid en tienerprostitutie. Er zijn vier bijeenkomsten op school, ieder met een eigen thema. De vijfde bijeenkomst is een workshop zelfverdediging. SV

SYLVIA COX EN IANNE VAN DER LEER, PREVENTIE EN HULPVERLENING MEISIESPROSTITUTIE; 6 PROJECTBESCHRIJVINGEN. DEN HAAG, VNG, 2002; 72 BLZ., € 7,-. ISBN 00 3227 253 3. TE BESTELLEN BIJ STADE ADVIES, S.COX & STADE.NL (010) 231 00 41.

beetje uitstellen.”

Den Vrijen Courant wordt vanaf woensdag in meer dan 20 steden in Vlaanderen uitgedaald bij ludieke acties waaraan ook jongeren zelf deelnemen. In de zomer reist het blad met de Condomobiel mee naar alle grote muziekfestivals. Vanaf september gaan er nog een paar duizend exemplaren naar scholen, op vraag van individuele leerkrachten.

Bianca De Wolf: „Het blijft natuurlijk in de eerste plaats een vrijetijdsinitiatief. Seksuele voorlichting scoort het beste als je ze geeft op de plaatsen waar werkelijk gevreesd wordt: in jeugdclubs, op festivals, op tuiven en zo. Dat zal op school wel minder vaak het geval zijn.”

Tv-figuur Johan Terryn stelde Den Vrijen Courant gisteren voor en stuurde ook een exemplaar naar het Witte Huis. Symbolisch

Jan. „Dat de VS, het Vaticaan en een aantal moslimlanden er op de Kindertop in New York in geslaagd zijn om jongeren het recht op seksuele voorlichting te ontzeggen, is gewoon immoreel.”

Hij verwoordde daarmee de mening van de initiatiefnemers, van kinderrechtencommissaris Ankie Vandeckerckhove en ook die van de Vlaamse minister voor Jeugd, Bert Anckaers (Spirit), die er gisteren niet bij was maar het blad wel een financiële duw heeft gegeven.

Terryn haalde herinneringen op aan zijn eigen jeugd: „In het vijfde studiejaar begon de meester de les seksuele voorlichting met de mededeling: *De eerste die lacht, krijgt meteen strafstudie!* Ik herinner mij een bundel van 35 bladzijden, die vooral over de bijjes ging en zo. Toen ik twaalf was, hoorde ik op televisie voor het eerst praten over doodlozingen.”

„Ik dacht dat het om een vieze

Hans Leber

Onderzoeksrechter laat journalist aanhouden

VERVOLG OP 15/6
ziekte ging. Gelukkig ben ik in het derde middelbaar op een moedige leraar gestoten die de beruchte 'zwarte koffer' binnenloodste en zo heel wat jongens voor domme dingen heeft behoed."

Vier andere bekende Vlamingen vertellen in het blad zelf hoe ze hun eigen kinderen over seks en relaties informeren. Sportvrouw Daniëlla Somers is de moeder van een zoon van 9 en stiefmoeder van twee dochters, nu 7 en 4 jaar oud. Ze probeert hen zo open mogelijk op te voeden.

"Soms reageren ze vreemd", zegt ze. "Laatst hadden we het over homo's en dat vonden ze maar vies. Ik heb toen uitgelegd dat het gewoon om twee mensen gaat die elkaar graag zien, net zoals mijn partner en ik. Toen was het oké."

Actrice Veerle Dobbelaere, moeder van twee dochters, zegt dat ze over alles met ze praat. "Maar ik verwacht niet dat mijn oudste dochter mij zal komen vertellen dat ze iemand naar bed is geweest. Ik ben immers haar moeder, niet haar beste vriendin."

Toevallig brengt ook BOTsing, het trimestriële blad van de Gezinsbond voor ouders van tieners, een nummer over seks uit. Dat rolt volgende week van de persen en richt zich uiteraard helemaal op de ouders. Leden krijgen het gratis in de bus. Niet-leden kunnen het kopen tegen 1,5 euro.

■ Info over Den Vrijen Courant bij In Petto: tel. 03-366.15.20, fax 03-366.11.58. E-mail: bianca@inpetto-jeugddienst.be
■ Info over BOTsing bij de Gezinsbond: tel. 02-507.89.50, fax 02-507.89.49. Of per e-mail: BOTsing@gezinsbond.be

■ www.inpetto-jeugddienst.be
■ www.condomobiel.be
■ www.cgso.be

BRUSSEL — Een journalist van *Het Laatste Nieuws* is gisteravond aangehouden. Het gerecht had eerder op de dag ook de ouders aan de tand gevoeld van het kind dat mogelijk slachtoffer is van aandrang van de eerbaarheid door Joop Schafthuizen, de partner van de Nederlandse auteur Gerard Reve. Zij werden niet aangehouden. De hoofdredacteuren van de Vlaamse kranten en de journalistenbond reageerden scherp op de gerechtelijke actie.

Het Gentse gerecht zocht de bron die de journalist delen uit het strafdossier had bezorgd. In de privéwoning van gerechtsverlaggever José Masschelin, in Ieper, verrichtte de federale politie een huiszoeking. Daarna volgde een huiszoeking in de redactielokalen van *Het Laatste Nieuws* in Kobbegem bij Asse, waar de rechercheurs een kopie van het strafdossier aantroffen en in beslag namen. De krant erkende gisteravond dat ze 150 euro heeft betaald aan de ouders. Dat bedrag diende om de ouders te compenseren voor het bedrag dat ze aan de griffie moesten betalen voor zowat 200 kopiën

uit het strafdossier. De gerechtelijke actie volgde op een klacht van Schafthuizen die zich ergerde aan een artikel in *Het Laatste Nieuws*, waarin letterlijk uit het strafdossier werd geciteerd.

De journalist werd voor de onderzoeksrechter geleid, die hem gisteravond liet aanhouden. Masschelin zelf zei dat aan collega's toen hij het justiepaleis buiten kwam om naar de gevangenis te worden overgebracht.

GERECHT ZOEKT
NAAR LEK UIT
STRAFDOSSEIER
TEGEN PARTNER
GERARD REVE

Als burgerlijke partij hebben de ouders inzage in het strafdossier. Ze kunnen er een kopie van krijgen, net als de verdachte. Die rechten zijn relatief nieuw: ze werden na de affaire-Dutroux ingevoerd door de wet-Franchi-

mont, die de strafprocedures moderniseerde.

Maar die wet van 1998 legt ook plichten op. Personen mogen de inlichtingen uit een strafdossier die ze via hun inzage recht hebben verkregen, alleen gebruiken in het belang van hun zaak (art. 61 ter). Daarbij moeten ze voorwaarden respecteren: ze moeten „het vermoeden van onschuld in acht nemen, alsook de rechten van de verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon“.

De parlementsleden die slachtoffers van misdrijven in 1998 inzage in strafdossiers verleenden, zagen ook het gevaar van die nieuwe rechten. De wet-Franchimont bevat een uitdrukkelijke strafbepaling: elk misbruik van inlichtingen uit een strafdossier, „wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en een geldboete van 26 tot 500 frank“. Dat geldt voor zover het misbruik „tot doel en tot gevolg heeft het verloop van het gerechtelijk onderzoek te hinderen, inbreuk te maken op het privéleven, of op de fysieke of morele integriteit van een in het dossier genoemd per-

soon“. Het is maar de vraag of die voorwaarde is vervuld.

Het College van hoofdredacteuren van de Vlaamse kranten en elektronische media protesteerde gisteren tegen de gerechtelijke actie tegen Masschelin.

Volgens de hoofdredacteuren „is het de taak van de media om het publiek zo correct mogelijk in te lichten over belangrijke en belangwekkende gebeurtenissen in de samenleving“ en voert het Gentse gerecht „een achterhoedegevecht“. Een journalist heeft volgens de hoofdredacteuren het recht en de plicht zijn bronnen geheim te houden.

Ook de journalistenbond neemt het Gentse parket op de korrel. Dat reageert op een overtrokken manier: de wet-Franchimont verhindert personen niet te communiceren over een strafonderzoek, of informatie hierover door te spelen aan het publiek. De journalistenbond herinnert eraan dat de Raad van Europa en het Europese Mensenrechtenhof bij herhaling gesteld hebben dat journalisten het recht moeten hebben hun vertrouwelijke bronnen voor zich te houden.

(fvg)

Actie voor journalist in zaak-Schafthuizen

BRUSSEL/GENT (ANP) - In Gent hebben gistermiddag zo'n honderd Vlaamse journalisten gedemonstreerd voor de vrijlating van rechtbankverlaggever José Masschelin van het populaire dagblad *Het Laatste Nieuws*.

Deze zit vast omdat hij tegen de regels in de hand heeft geleid op documenten over een pedofiliezaak tegen Joop Schafthuizen, de partner van auteur Gerard Reve. Masschelin werd donderdag aangehouden en moet in de cel blijven tot en met maandag. Hij zou

ook geld betaald hebben voor informatie. In verband daarmee zijn ook de ouders van een dertienjarige vroegere buurjongen van Schafthuizen korte tijd aangehouden. Hun zoon zou door Schafthuizen zijn misbruikt. De krant berichtte daar de afgelopen tijd uitvoerig over. Schafthuizen diende een klacht in tegen de ouders, omdat zij vertrouwelijke gegevens doorspeelden aan Masschelin. Aan de korte demonstratie in Gent namen vooral collega's van Masschelin deel. Daarnaast was ook een delegatie van de Belgische journalistenbond.

Wie dacht dat de Gentse onderzoeksrechter Poppe alleen maar even de spierballen wou laten zien, kwam bedrogen uit. Journalist José Masschelin brengt het weekend door in een cel in de Gentse gevangenis de Nieuwe Wandeling omdat hij in het bezit kwam van een kopie van het strafdossier rond pedofilie tegen Joop Schafthuizen, de partner van Gerard Reve. 'Ik snap het niet', zegt de jongen die door Schafthuizen werd misbruikt. 'Wij ook niet', klinkt het op de redactie van *Het Laatste Nieuws*.

DOUGLAS DE CONINCK
ANNE DE GRAAF

'Het onderzoek leverde heel wat materiaal op over het verleden van de verdachte, die zichzelf niet ziet als homofiel, maar 100 procent pedofiel'. 'Als ik een school voorbijloop, dan vrees ik dat de mensen de opwinding op mijn gezicht kunnen zien. Ik kamp bijgevolg met een soort straatvrees. Al mijn hele leven', verklaarde hij (...). Schafthuizen bekende tegenover de speurders acht langdurige pedofiele relaties uit zijn verleden, de kortstondige affai-

H
14/3

et volledige verhaal van José Masschelin verscheen op 20 februari in *Het Laatste Nieuws*. Redactiechef Hans Deridder

herinnert zich de dag waarop de journalist met een kopie van het dossier op de redactie aankwam nog goed. "Ik heb daar toen zelf ook in zitten lezen. Met de gele stift erbij." Het was Deridder die Masschelin opdracht gaf om achter "dat dossier" aan te zitten. "Dat was ook onze taak, dacht ik. Heel Vlaanderen en Nederland debatteerde al dagenlang over niets anders dan de rel rond Gerard Reve. Wij waren blijbaar de enigen die ons afvroegen wat dat pedofiliëdossier tegen Joop Schafthuizen nu werkelijk inhield. Na een uitputtende zoektocht van onze man in Gent werden de ouders van die jongen gevonden. Dat was in december. Ik heb er toen Masschelin op af gestuurd voor een interview. Daar zat toen ook een freelance journalist van de Nederlandse *Nieuwe Revue* bij." "Toen enkele weken later bericht kwam dat het onderzoek afgerond was, heb ik José gevraagd die ouders eens te bellen. Ja, om eens te horen, want normaal hadden zij recht op een kopie van het dossier... Wie dit metier een beetje kent, weet dat dat een heel normale reflex is. Als het dossier ergens circuleert, moet je er achteraan. Als je taak erin bestaat de publieke opinie correct te informeren, ga je de informatie daar zoeken waar ze te vinden is. José had een goed contact met die ouders. Hij kreeg regelmatig telefoon van hen. Wij maken er ook geen geheim van dat we die ouders inderdaad iets hebben betaald. Zo'n zesduizend frank, de kosten om op de griffie het strafdossier te laten kopiëren. Dat is trouwens ook niet ongebruikelijk, zoals elke gerechts- of onderzoeksjournalist je zo kan vertellen."

Een grap? Toch niet

De hele donderdag lang bleven Masschelin en zijn collega's denken aan een grap, "een flauwe grap", precieseert Deridder. "Hoe vaak is dat al niet gebeurd dat een journalist door justitie op het matje wordt geroepen met de vraag waar hij dit of dat vandaan heeft? Dan zeg je

gewoon: 'Ik heb niks te verklaren, want ik ben gehouden aan het bronnengeheim.' Ik dacht dat elke Belgische magistraat en politiemann dat inmiddels wel wist. Deze speurders hoorden het in Keulen donderen toen José het woord bronnengeheim gebruikte. Hij heeft de hele dag niets gezegd, behalve: 'Ik heb niks te verklaren.' Daar werden ze nerveus van."

"Wij hebben echt niet tegengewerkt. Nadat José donderdag van zijn bed werd gelicht, hebben we de kopie van dat dossier netjes op zijn bureau uitgestald, zodat de speurders niet verder hoefden te zoeken. Een van hen is niettemin aan zijn computer beginnen te prutsen, maar leek mij meer schade aan te richten dan er iets nuttigs mee te doen. Ze namen duidelijk geen genoegen met de kopie op zich, en bleven dreigen. Toen werd het avond en zei een van de speurders: 'Goed, dan nemen we u mee naar Gent.' Daar is hij geconfronteerd met de verklaringen van de ouders, die al hadden toegegeven dat zij een kopie van het dossier aan hem hadden gegeven: 'Nou ja, dan is er geen bronnengeheim meer', zei José. Daarop wilde men hem plots doen bekennen dat hij de ouders had 'afgeperst'. Toen hij te kennen gaf dat hij hier niet aan wou meewerken, is hij aangehouden. Maar zelfs tot op dat moment bleven wij dat zien als een ronde 'journalisten pesten', zoals dus wel vaker gebeurt."

Masschelin is sinds begin 1998 verbonden aan *Het Laatste Nieuws*. Voorheen werkte hij voor *Het Wekelijks Nieuws* in Ieper en *Het Volk*. Deridder werkte altijd heel graag samen met de West-Vlaaming: "Hij heeft zijn eigen stijl. Straalt rust uit. Hij is het niet het soort tafelspringer die bij mensen binnen valt: 'Vertel mij wat er gebeurd is!' Hij heeft meer zoiets van: 'Erg hé, mijnheer.' Om dan rustig in de zetel te gaan zitten. Hij wint heel snel het vertrouwen van mensen. Hij heeft ook enorm veel contacten bij justitie en politie. En in het misdaadwezen. Hij is heel plichtsbewust, zo iemand voor wie dag of nacht niks uitmaakt. Kan ook heel snel heel informatie verwerken. En feiten onderscheiden van nonsens."

Dat laatste bleek eerder deze maand nog tijdens het proces van de Hongaarse dominee

Proper scoort het best

- 59 procent van de jongeren vindt een ander aantrekkelijk omwille van een uiterlijk kenmerk. Properheid scoort het best: flacciditeit of 'dikke nekken' zijn niet populair. Jongeren met een stin-kende adem ook niet.
- 72 procent heeft geen lief.
- 30 procent zegt dat ze een lief vinden via de school. Ook in de vijvers van het jeugdhuus, het café, de straat, het uitgaansleven of de jeugdbeweging wordt gevist.
- 43 procent van de jongeren hebben een gsm en de helft van hen
- 88 procent mag of denkt te mogen thuiskomen met zijn of haar lief, en verder dan de hal ook. Van die groep zegt weer 83 procent dat
- Een ruime helft vindt ontrouw en slippertjes uit den boze. Eén op vijf jongeren zegt later te willen trouwen. Twee op vijf zegt te jong te zijn om zich daar nu al het hoofd over te breken.
- 58 procent heeft nog nooit een condoom gekocht, gekregen of gebruikt. Voornaamste reden: nog niet nodig gehad.
- Een kwart van de ondervraagde meisjes heeft al eens meegemaakt dat iemand „te ver“ ging. Vijf procent jongens ondervond hetzelfde.
- 59 procent van de jongeren vindt een ander aantrekkelijk omwille van een uiterlijk kenmerk. Properheid scoort het best: flacciditeit of 'dikke nekken' zijn niet populair. Jongeren met een stin-kende adem ook niet.
- 72 procent heeft geen lief.
- 30 procent zegt dat ze een lief vinden via de school. Ook in de vijvers van het jeugdhuus, het café, de straat, het uitgaansleven of de jeugdbeweging wordt gevist.
- 43 procent van de jongeren hebben een gsm en de helft van hen
- 88 procent mag of denkt te mogen thuiskomen met zijn of haar lief, en verder dan de hal ook. Van die groep zegt weer 83 procent dat

BRUSSEL — De school is de ont-moetingsplaats bij uitstek. Jonge-ten die er niet al te opvallend naar verzorgd uitzien, maken het meest kans op een lief. Maar de meeste jongeren hebben géén lief. Dat blijkt uit een rondvraag van Den Vrijen Courant.

■ 390 jongeren tussen 13 en 24 jaar vulden een enquêteformulier in. De resultaten werden vervol-gens getoetst in uitgebreide ge-sprekken met jongeren in zeven Vlaamse steden.

Andras Pandy, waar de journalist als getuige werd opgeroepen door de verdediging. Tijdens het onderzoek was Masschelin erachter gekomen dat een door justitie aan de lijst van Pandy's slachtoffers toegevoegde Hongaar nog leefde. "Dat heeft hem toen drie uur gekost", weet Deridder nog. "Even wat zoeken op internet en hij had hem gevonden. (lacht) José ten voetent uit."

Inmiddels, in het dorp

Machelen-aan-de-Leie, vrijdagmiddag. Ook de bungalow aan het eind van het asfalt kronkelpad is nu verboden terrein voor journalisten, zo blijkt. In zijn ijver heeft onderzoeksrecht-

kinderen, van wie oudste contact houdt per gsm. De 14-jarige jongen met wie de hele zaak begon, snapt het allemaal niet zo goed: "Mijn hele klas weet ervan. Ik weet niet wat ik van die journalist moet vinden. Hij hield zich volgens mij aan de regels, er waren er een boel anderen die dat niet deden. De mensen van de televisie bijvoorbeeld. Toen mijn moeder op tv kwam, hadden ze beloofd haar stem te vervormen en haar gezicht buiten beeld te houden. Dat hebben ze niet gedaan. Dat begrijp ik niet."

Op de vader heeft de blitzactie van het Gentse gerecht zijn uitwerking niet gemist. Hij stuurt ons weg, want hij mag bij nader inzien onder geen beding over 'de zaak' praten en weet het trouwens ook alle-

het toch niet, dat het nu een journalist is die moet boeten in dit dossier."

Elders in het dorp heerst niets dan onbegrip, zeker in de buurt rond de Posthoornstraat, waar Reve en Schafthuizen wonen. Dit is een kinderbuurt, met veel jonge gezinnen en nieuwe snelbouwwilla's. Als men al iets te zeggen heeft, doen men het achter dichtgesjorde gordijnen. Het zicht op de actualiteit is flou, net als de meningen daarover. "Eerst waren er twee kampen", merkt een dorpling op. "Nu drie: Schafthuizen, de ouders en de journalist."

"De verdachte geniet het voordeel van de twijfel, dat is waar, maar de journalist vliegt de bak in omdat hij dingen in vraag durft te stellen?", vraagt een Els V.D. in kapsalon Marie-Hélène, zich hardop af. "Wij waren blij dat er eindelijk iemand naar de Posthoornstraat kwam. Jarenlang gebeurden er in dat huis vreemde dingen die het daglicht niet mochten zien."

Het blijft intussen onbegrijpelijk dat de onderzoeksrechter Masschelin blijft beschouwen als een gevaar voor de samenleving en gisteravond zonder pardon besloot om hem zeker nog tot maandag (wanneer hij voor de raadkamer moet verschijnen) in de cel te houden. Een van de redenen, zo heet het, is dat de onderzoeksrechter de journalist van Nieu-

we Revue nog wil laten overkomen uit Nederland voor alweer 'een confrontatie' over hoe de contacten tussen de ouders en de pers precies zijn verlopen.

Hans Deridder: "Men motiveert de aanhouding door de stellen dat José Masschelin na een eventuele vrijlating de violen zou kunnen stemmen met de ouders. Dat is natuurlijk, bekeken vanuit het oogpunt van justitie, nooit uit te sluiten. Maar dat kan toch geen reden zijn om iemand in de cel te stoppen? Men kan aan een vrijlating, zoals iedereen weet, ook voorwaarden verbinden. Bijvoorbeeld dat José geen contact mag hebben met de ouders. Er wordt hem ook aangewreven dat hij 'weigert in te zien dat hij een fout beging'. Wel, dat is logisch. Mocht hij wel 'inzien dat hij een fout beging', dan zou dat impliceren dat hij erkent een misdrijf te hebben gepleegd. Trouwens, niet inzien dat je een 'misdrijf' hebt gepleegd, is volgens mij evenmin een grond om iemand van zijn vrijheid te beroven. Verder heet het dat er een gevaar bestaat voor 'het opnieuw plegen van soortgelijke feiten'. Dat is juist, maar dan moet je er eerst van uitgaan dat er een misdrijf is gepleegd. Wat niet zo is: hij deed gewoon zijn werk. Dat 'José Masschelin niet aan zijn proefstuk toe is', kunnen wij zeker niet ontkennen. Als ervaren gerechtsjournalist is hij inderdaad ook in het verleden al informatie gaan halen waar

die echt te vinden is: in een gerechtelijk dossier..."

En dan was er nog een andere motivering voor de aanhouding: de 'gepleegde feiten' zouden 'de goede werking van de rechtsstaat in gevaar hebben gebracht'.

Deridder: "Dit is gek voor woorden. Hier reageren wij niet op."

Journalist vrij

GENT — De Gentse raadkamer heeft gerechtsjournalist José Masschelin gisteren vrijgelaten. De reporter van Het Laatste Nieuws was vorige donderdag aangehouden nadat hij in een artikel letterlijk had geciteerd uit het psychiatrisch verslag van Joop Schafthuizen, de vriend van schrijver Gerard Reve. Tegen Schafthuizen loopt een onderzoek omdat hij verdacht wordt van het misbruik van een dertienjarige jongen.

Masschelin wilde niet veel commentaar kwijt. „Ik wil dat het dossier in alle sereniteit wordt afgewerkt. Deze zaak kan best in de rechtszaal worden opgelost en niet op straat”, zei hij.

Volgens de Gentse onderzoeksrechter Jacques Poppe was er sprake van misbruik van het inzage-recht in het strafdossier. De ouders en de journalist werden in verdenking gesteld. De ouders mochten nog dezelfde dag weer naar huis, maar de journalist moest naar de gevangenis. De ouders verklaarden dat hij hen onder druk had gezet om het dossier te geven. En hoewel de journalist dat tegensprak, werd hij toch aangehouden „in het belang van het onderzoek”.

De raadkamer dacht er gisteren anders over. Het parket ging niet in beroep. 05 19/3 (sdb)

In Machelen-aan-de-Leie probeert het 14-jarige slachtoffertje van Joop Schafthuizen te begrijpen wat er nu allemaal gebeurt: 'Die journalist hield zich volgens mij aan de regels, er waren er anderen die dat niet deden'

ter Poppe de ouders van het 14-jarige slachtoffer van Joop Schafthuizen verboden om nog 'vreemden' toe te laten in de woning. Papa is gaan werken, mama "naar Gent", weten de

maal niet meer zo goed: "Mijn vrouw is deze middag met José Masschelin 'geconfronteerd', en er zitten blijkbaar 'tegenstrijdigheden' in hun beider verhalen. Helemaal eerlijk is

Naam: José Masschelin
Geboren: Ieper, 24 mei 1961
Beroep: Journalist bij Het Laatste Nieuws
Plannen voor het weekend: Geen. Kreeg gisteravond te horen dat hij zeker nog tot maandag opgesloten blijft in de Nieuwe Wandeling, de Gentse gevangenis. Onderzoeksrechter Poppe liet hem aanhouden wegens "misbruik van het inzage-recht in een strafdossier". Tegen Masschelin was een klacht ingediend door de zelfverklaarde pedofiel Joop Schafthuizen, de partner van schrijver Gerard Reve. Masschelin berichtte in zijn krant over de inhoud van dat dossier, waarvan hij via de ouders van Schafthuizens slachtoffer een kopie bekam.
Uniek: Zelfs in de bewogen tijden omtrent de zaak Dutroux en de vele klachten die toen tegen journalisten werden ingediend, gebeurde het nooit dat in België een journalist werd gearresteerd. De laatste keer dat dat gebeurde, was in de vroege jaren tachtig, toen Martin Coenen (Humo) via dezelfde techniek werd gedwongen zijn bronnen prijs te geven over een publicatie over een milieuschandaal.
Protest: Gisteren manifesteerden tientallen journalisten voor de gerechtsgebouwen van Gent en Luik. De Algemene Vereniging van Belgische Beroepsjournalisten spreekt van "een oorlogsverklaring aan de pers".

De raadkamer in Gent heeft gisteren de vrijlating bevolen van José Masschelin. Volgens diens advocaat zag het onderzoeksgerecht geen reden om de gerechtsverslaggever van *Het Laatste Nieuws* nog langer in de cel te houden. Het Gentse parket tekende geen beroep aan tegen die beslissing.

Gent
 Van onze medewerker
 Ben Bleyts

José Masschelin werd na de beslissing tot vrijlating door de raadkamer overgebracht naar De Nieuwe Wandeling. Na het vervullen van de nodige formaliteiten mocht hij die gevangenis omstreeks 16 uur verlaten. In een eerste reactie verklaarde de journalist dat hij de discussie over het inzage-recht in de rechtbank wil verderzetten en niet in de media. Dat besliste hij naar eigen zeggen in samenspraak met de redactie en zijn advocaat: "We willen de zaak in alle sereniteit behandelen, maar ik zal mij zeker niet naar de slachtbank laten leiden." Masschelin blijft er naar eigen zeggen van overtuigd dat hij geen misdrijf beging. De raadkamer verbod geen voorwaarden aan de vrijlating van de journalist. Hij kan in principe dus weer aan het werk. Masschelin liet echter weten dat hij eerst een paar dagen wil bijkomen. Volgens Nicole De Rouck, woordvoester van het Gentse parket, verandert de vrijlating niets aan de inverdenkingstelling van Masschelin als mededader van misbruik van het inzage-recht in het pedofiliedossier tegen Joop Schafthuizen, de levenspartner van schrijver Gerard Reve. "In dit dossier was al snel duidelijk dat het niet ging om de schending van het beroepsgeheim of bescherming van het bronnengeheim, maar wel om inbreuken op het inzage-recht. Of er nu letterlijk geciteerd werd of geparafraseerd, maakt geen verschil voor de schending van de belangen van Schafthuizen." De Rouck benadrukte gisteren nogmaals dat het Gentse par-

"We willen de zaak in alle sereniteit behandelen, maar ik zal mij zeker niet naar de slachtbank laten leiden", zei José Masschelin gisteren na zijn vrijlating. (Foto België)

ket geen hetze wilde ontketenen tegen de Vlaamse pers.

Hans Deridder, chef nieuws van *Het Laatste Nieuws*, noemt de vermoedelijke schending van het inzage-recht geen excuus voor de aanhouding van Masschelin. "Hij heeft volgens mij nog altijd de plicht om het grote publiek correct te informeren over lopende strafzaken. Als een gerechtsjournalist zich moet beperken tot de officiële mededelingen van het parket, advocaten of betrokken partijen.

dan lees je voortaan enkel voorgekauwde verklaringen of gefilterde meningen in de krant. En als de letterlijke publicatie van processen-verbaal uit het dossier-Schafthuizen een inbreuk op het inzage-recht is, dan zullen er in de toekomst nog meer volgen. Dat is volgens mij een kwalijke evolutie."

Ook de journalistenbond AVBB/VJV en Dirk Voorhoof, specialist in mediarecht aan de RUG, reageerden verontwaardigd op de aanhouding van Masschelin. Die kreeg ook de steun van een tachtigtal collega's, die vrijdag openlijk hun solidariteit betuigden voor het gerechtsgebouw.

Masschelin: 'Discussie over inzage-recht in de rechtbank voeren, niet in de media'

José Masschelin belandde donderdag in de cel nadat de Gentse onderzoeksrechter Poppe hem had aangehouden. De journalist wordt verdacht van schending van het inzage-recht door de burgerlijke partij in het pedofiliedossier tegen Joop Schafthuizen. Die schending bestaat in de ogen van het gerecht, dat in actie kwam na een klacht van Schafthuizen, uit publicatie in de krant van details uit verhalen van een en een psychiatrisch verslag over de levenspartner van Reve. Schafthuizen wordt verdacht van aanranding van een dertienjarige jongen. Diens ouders zouden de gegevens hebben doorgespeeld aan Masschelin, die een kopie van het strafdossier zou hebben gekregen in ruil voor terugbetaling van de kopieerkosten. Dat doorgeven van vertrouwelijke informatie, waardoor volgens Schafthuizen zijn privé-belangen werden geschaad, is strafbaar volgens de wet-Franchimont.

Onze redacteur in de cel:

Twee maten, twee gewichten

• Rita Van Dam, *Vijfvoorde* 11/3

Ik was verontwaardigd toen ik vernam dat uw journalist José Masschelin aangehouden was. Wie zijn job goed tracht te doen, wordt in de cel gestopt, maar een parlementariër die mijn strafblad naar de hele Vlaamse pers stuurt, kan ongestraft zijn job blijven uitoefenen. Het Brusselse gerecht vond mijn klacht niet zwaar genoeg om de man te vervolgen. Het excuus: de man geniet parlementaire onschendbaarheid. Misschien moet de heer Masschelin in de politiek stappen, daar kan en mag alles. Ik wens hem in ieder geval veel moed.

Waar staan wij nu als slachtoffer?

• Tiny Mast, *Antwerpen*

Het dossier van mijn twee kinderen Kim en Ken is aan het rollen gebracht dankzij enkele journalisten. Waar staan wij dan als slachtoffers als ze nu al journalisten gaan opsluiten? Als het gerecht consequent was geweest, dan had het in de zaak van mijn kinderen veel flikken moeten arresteren. Als er gekleed werd naar de pers, dan kwam het vanuit die hoek. Ik heb één zaak geleerd: zolang de pers over je dossier schrijft, heeft men niet de kans om het in de doofpot te steken. Afgelopen week werd nog maar eens pijnlijk duidelijk hoeveel rechten een dader heeft. Ik wil hierbij alle journalisten be-

OM DEZE ARTIKELS DRAAIT HET

KOBEGEM — Onze gerechtsjournalist José Masschelin zit sinds afgelopen donderdag in de cel omwille van een artikel dat hij op 20 februari over Joop Schafthuizen schreef, nadat hij zich verder in de zaak verdiept had. Het gerecht zegt in het stuk elementen uit het strafdossier terug te vinden en zoekt nu uit hoe het artikel tot stand kwam. Omdat er volgens het gerecht «tegenstrijdige verklaringen moeten opgehelderd worden», wordt Masschelin met de ouders van Schafthuizens slachtoffertje geconfronteerd. José Masschelin ontmoette de ouders in november

van vorig jaar een eerste maal. Toen waren ze bijzonder misnoegd over het feit dat Schafthuizens vriend, de beroemde schrijver Gerard Reve, ereburger van Zulte zou worden: «En dat terwijl in zijn huis en door zijn vriend ons kind misbruikt werd». Vandaag publiceren we naast de door het gerecht gewraakte passages uit het tweede artikel, ook opnieuw het ophefmakende interview dat José Masschelin destijds afnam met de ouders om u een volledig beeld van de feiten te geven.

danken die hun hoofd niet in het zand staken en soms een gevangenisstraf riskeerden omdat ze over mijn dossier publiceerden. Ik steun dan ook de heer Masschelin.

Kleine garnaal

Johnny Priem, Lochrist
Ik heb er meer dan 36 jaar trouwe dienst opzitten als rijkswachter en ben steeds een vurig verdediger geweest van ons rechtssysteem. Maar ik heb het bijzonder moeilijk met de recente ontwikkelingen. In plaats dat het gerecht zich toespit op de zware misdaden, de zaken die ons burgers een onveiligheidsgevoel geven, houdt men zich bezig met het vangen van de kleine garnalen. Deze reporter hoefde niet te worden opgesloten in de gevangenis, hij neemt er enkel de plaats in van een zware crimineel die ondertussen rustig zijn gangetje kan gaan.

Verbijsterd

Eddy Van Caelenberg, Oosterzele
Ik ben verbijsterd. Een journalist mag tegenwoordig de waarheid niet meer schrijven? Zou het gerecht zich niet beter bezighouden met de echte criminelen?

Gerard Reve en zijn vriend Joop Schafthuizen wonen al sinds 1993 in een statige doktersvilla in het Oost-Vlaamse Machelen-a/d-Leie. De ouders van Jim horen pas in de zomer van 2000 voor het eerst over de «bekende Hollander» in hun dorp. Hun twee zonen, Jim (13) en Romeo (11), vulden in die periode hun vakantie-dagen met het verkopen van lot-

jes ten voordele van de plaatselijke voetbalclub. «Soms leuren ze met wafels, andere keren proberen ze een cent te verdienen met het wassen van auto's. Deze keer waren het lotjes», getuigt de vader. «Zo kwam het dat ze aanbelden bij Joop en Gerard. Onze kinderen werden daar meteen met veel aandacht ontvangen. Joop en Gerard boden hen zelfs een vakantiejob aan. Ze mochten tegen een vergoeding gaan werken in de tuin. Harken, gras afmaaien en ook... de zolder opruimen. Onze jongens waren in de wolken. Papa, we hebben eindelijk vakantie-werk gevonden, juichten ze. Wij hadden er het volste vertrouwen in. Later hoorden we dat Joop en Gerard een homokoppel zijn, maar dat stoorde ons niet. We kennen nog een ander homostel en dat zijn zeer lieve mensen.»

WIJNAVONDJE

Jim, zijn broer en enkele vriendjes uit het dorp gaan in de vakantie-weeken van 2000 regelmatig werken bij Joop en Gerard. De karweitjes verlopen opperbest. Na de vakantie haken de vriendjes af, maar Jim gaat nog af en toe alleen naar de villa. Er zijn dagen dat hij vijfhonderd frank verdient bij Joop. «Jim beschouwde Joop als zijn vriend. We waren daar aanvankelijk gelukkig mee», zegt de moeder.

Het vertrouwen van de ouders groeit nog als ze in mei dit jaar door Joop en Gerard worden uitgenodigd voor een wijnavondje. De ouders, hun twee zoonnetjes en hun negenjarig dochttertje komen er aan rond halfzeven. Speciaal voor de vader van Jim heeft Joop een dozijn «Jupilerkes» in huis gehaald. Zelf drinken Joop, Gerard en de moeder wijn. «Vroeger kon je zoiets kopen», zegt

Reve plots, terwijl hij naar het jonge meisje wijst en haar over het hoofd streeft. De opmerking valt wat ongemakkelijk, maar Joop zet die recht en zegt dat «ze niet al te veel op Gerard moeten letten». De moeder: «Ik had gauw door dat die vent een beetje doorslaat. Begrijpelijk, want hij is niet meer van de jongste.» Ondanks de uitschuiver wordt het toch nog een gezellige avond. Terwijl de kinderen door het huis en de tuin hollen, alsof ze er al jaren wonen, kletsen de ouders wat met Joop en Gerard. Over de kinderen, het werk in de tuin, voetbal. Reve haalt er zelfs een dichtbundel bij en leest voor uit eigen werk. «Ik deed alsof ik aandachtig luisterde, maar ik verstond er eigenlijk geen bal van», aldus de vader. De bejaarde schrijver heeft niets gemerkt van de desinteresse en

schenkt de moeder bij het afscheid vijf gesigneerde boeken. «We lézen geen boeken. Ik heb ze aan een vriend gegeven.»

Weken later volgt een «ongemakje». Jim en zijn broer Romeo zijn weer aan het werk bij Reve en zijn vriend. Ze mogen blijven voor het avondeten, maar Joop wil eerst enkele foto's nemen van de knaapjes. Hij neemt de jongens mee naar een slaapkamer op de eerste verdieping. Hij neemt foto's van Romeo, rechtopstaand met zijn gewone kleren aan. Aan Jim vraagt hij om zijn bovenkleuren uit te doen en een roze T-shirt aan te trekken. Hij vraagt hem vervolgens om zijn zwarte broek uit te trekken, want die past niet bij het T-shirt. Joop neemt enkele foto's van de verklede jongen. «Vreemde foto's», vindt de broer van Jim. Daarna schiet Joop beneden nog enkele kiekjes van de kinderen met bokshandschoenen aan. Ze amuseren zich

MACHELEN-a/d-LEIE — De seksuele aanranding van een 13-jarige jongen door Joop Schafthuizen blijft diens vriend, de beroemde Nederlandse schrijver Gerard Reve, achtervolgen. Nadat koning Albert afhaakte voor de uitreiking van De Grote Prijs der Nederlandse Letteren, willen de ouders van het slachtoffer nu dat de auteur ook het ereburgerschap van Zulte ontomen wordt. «Ons bloed begon te koken, toen we hoorden dat de gemeenteraadsliden daar unaniem hun goedkeuring aan gaven. Is het dan niet in zijn huis en door zijn vriend dat ons kind misbruikt werd? Reve mag dan een beetje seniel zijn, hij heeft toch ogen in zijn kop.» De ouders zijn zo gekrenkt ook door de heisa van de Vlaamse schrijvers die het zonder meer opnemen voor Reve en door uitspraken van de schrijver dat je «vroeger kinderen kon kopen» dat ze tegenover onze krant willen getuigen. «Ons zoonnetje werd écht misbruikt. Het is niet gebleven bij een beetje kijken naar zijn pielemuisje, zoals Schafthuizen in de pers vertelt. Hij heeft onze jongen via listen, cadeaus en zwijggeld zover gekregen dat hij hem seksueel kon aanraken. Jim was een gemakkelijke prooi: hij volgt buitengewoon onderwijs en is goedgegelovig.» Het openhartige, argeloze en lieve jongetje van vroeger is door het misbruik veranderd in een schuwe, in zichzelf gekeerde en geïsoleerde tiener, die krampachtig vecht tegen een verpletterend schaamtegevoel. «Schafthuizen heeft bekentenissen afgelegd, maar heeft zich tegenover ons niet eens verontschuldigd. Ook Reve heeft nog niets van zich laten horen.» Het schrijvende verhaal over de tuinjongen van de bekende schrijver.

JOSÉ MASSCHELIN

Seksspelletjes met de tuinjongen

Slachtoffertje (13) van Joop Schafthuizen vecht tegen schaamtegevoel

28 NOVEMBER 2001

WOENSDAG 28 NOVEMBER 2001 3

Slachtoffertje (13) van Joop Schafthuizen vecht tegen schaamtegevoel

SEKSSPELLETJES MET DE TUINJONGEN

«Onze jongen kwam buiten adem thuis. Hij had zijn jas en fiets bij Joop achtergelaten. 'Ik ben geschrokken', zei hij. Meer kwam er niet uit».

MACHELEN-a/d-LEIE — De seksuele aanranding van een 13-jarige jongen door Joop Schafthuizen blijft diens vriend, de beroemde Nederlandse schrijver Gerard Reve, achtervolgen. Nadat koning Albert afhaakte voor de uitreiking van De Grote Prijs der Nederlandse Letteren, willen de ouders van het slachtoffer nu dat de auteur ook het ereburgerschap van Zulte ontomen wordt. «Ons bloed begon te koken, toen we hoorden dat de gemeenteraadsliden daar unaniem hun goedkeuring aan gaven. Is het dan niet in zijn huis en door zijn vriend dat ons kind misbruikt werd? Reve mag dan een beetje seniel zijn, hij heeft toch ogen in zijn kop.» De ouders zijn zo gekrenkt ook door de heisa van de Vlaamse schrijvers die het zonder meer opnemen voor Reve en door uitspraken van de schrijver dat je «vroeger kinderen kon kopen» dat ze tegenover onze krant willen getuigen. «Ons zoonnetje werd écht misbruikt. Het is niet gebleven bij een beetje kijken naar zijn pielemuisje, zoals Schafthuizen in de pers vertelt. Hij heeft onze jongen via listen, cadeaus en zwijggeld zover gekregen dat hij hem seksueel kon aanraken. Jim was een gemakkelijke prooi: hij volgt buitengewoon onderwijs en is goedgegelovig.» Het openhartige, argeloze en lieve jongetje van vroeger is door het misbruik veranderd in een schuwe, in zichzelf gekeerde en geïsoleerde tiener, die krampachtig vecht tegen een verpletterend schaamtegevoel. «Schafthuizen heeft bekentenissen afgelegd, maar heeft zich tegenover ons niet eens verontschuldigd. Ook Reve heeft nog niets van zich laten horen.» Het schrijvende verhaal over de tuinjongen van de bekende schrijver.

rot.

DURE CADEAUS
In juni dit jaar vindt een eerste incident plaats. Jim komt plots buiten adem thuis. Hij was voor een karweitje bij Joop en Gerard, maar is daar weggelopen. Hij heeft zijn fiets en zijn jas achtergelaten. «Ik vroeg hem wat er gebeurd was, maar hij loste weinig», beweert zijn moeder. «Ik ben geschrokken», zei hij. Meer kwam er niet uit. Ik zei hem dat hij zijn fiets en zijn jas moest terughalen bij Joop, maar hij wilde dat enkel als zijn broer en zijn zusje meegingen. Wat ook gebeurde. «Als de kinderen aanbellen, vraagt Joop of Jim de volgende dag weer wil komen werken. De jongen aarzelt en gaat pas drie dagen later terug, nadat hij door Joop op zijn gsm gebeld wordt. Jim wordt van dan af overrompeld met cadeaus. Eerst krijgt hij een step, dan een telegeleide auto, een skatebroek, dure sportschoenen, een pet, een riem. Joop neemt de jongen mee uitwinkelen. Ze reizen naar Antwerpen, Brussel en Gent. Joop koopt ook kleren voor zichzelf en Reve. Voor de dag dat de koning de prijs zal uitreiken. Jim wordt ook meegeloodst naar musea. «Hij vond het allemaal fantastisch», getuigt de moeder. «Zelf had ik het wat moeilijk met al die cadeaus. Ik zei tegen Joop dat hij

niet meer mocht doen. Jim doet zoveel voor mij en ik ben blij dat ik het kan doen, antwoordde hij. Nu weet ik beter: het was gewoon zwijggeld.»

BARBECUE

De ouders, met hun drie kinderen, worden begin augustus een tweede keer uitgenodigd door Reve en Schafthuizen. Deze keer komt er zelfs eten op tafel. Joop en

Jim staan kippenboutjes en andere stukjes vlees te roosteren, terwijl de ouders met Gerard drinken en praten. Weer laat Reve zich ontvallen dat «je vroeger zoiets kon kopen, terwijl hij het jonge meisje aait. «Gerard, je weet niet wat je zegt», snauwt Joop. Reve gooit het over een andere boeg en dist de rest van de avond onsamenhangende verhalen over de oorlog op. «Het was geen avond als de eerste keer. Nog eens die opmerking over het kopen van kinderen, het zinde ons niet», zeggen de ouders.

JURKJE EN HOEDJE

Half augustus krijgt het vertrouwen van de ouders een fatale klap. Jim en twee vrienden gaan 's zondags naar de chiro. Zogezegd, want ze rijden naar het huis van Reve. Joop lokt de kinderen mee naar zijn verkleedkamer. De jongens moeten meisjeskleren aantrekken. Een jurkje, een hoedje. Hij vraagt hen om hun broek uit te doen. Eén van de vriendjes van Jim vraagt of dat niet op de wc kan. Dat mag niet. Waarop de twee vriendjes van Jim Joop voor homo uitmaken en weglopen. Jim blijft alleen achter. «Joop heeft onze jongen dan misbruikt. Hij heeft het velletje over de eikel getrokken. Als dat geen misbruik is, dan weet ik het niet meer. Ons zoonnetje is zeer manipuleerbaar. Joop heeft de zwakste schakel uitgekozen.» Als Jim die avond thuiskomt, vertelt hij niets. Pas als een van zijn vriendjes 's anderdaags bij zijn moeder op bezoek komt, barst de heil los. «De vriend van Jim vertelde me wat er gebeurd was en had ergens op het internet gevonden dat Joop pedofiele neigingen heeft.» De moeder belt onmiddellijk haar man op zijn werk. Ondertussen komt ze van haar zoon te weten wat hij meegemaakt heeft. «Het heeft veel moeite gekost om hem aan de praat te krijgen», zegt ze. Nog dezelfde avond gaat de vader aangifte doen bij de politie. De volgende dagen worden de kinderen ondervraagd. In het weekend stapt de vader naar Schafthuizen. «Ik wilde weten wat er precies gebeurd was en waarom. Ik had zin om hem een pak rammel te geven. Maar ik kon me gelukkig beheersen. Joop ontving me. Met een Jupilerke. Hij was intussen ook al ondervraagd en

De moeder belt onmiddellijk haar man op zijn werk. Ondertussen komt ze van haar zoon te weten wat hij meegemaakt heeft. «Het heeft veel moeite gekost om hem aan de praat te krijgen», zegt ze. Nog dezelfde avond gaat de vader aangifte doen bij de politie. De volgende dagen worden de kinderen ondervraagd. In het weekend stapt de vader naar Schafthuizen. «Ik wilde weten wat er precies gebeurd was en waarom. Ik had zin om hem een pak rammel te geven. Maar ik kon me gelukkig beheersen. Joop ontving me. Met een Jupilerke. Hij was intussen ook al ondervraagd en

HLN 18/3

vroeg me waarom ik naar de politie gelopen was. We hadden dat toch zo kunnen regelen, zei hij. Hij vroeg wat ik nodig had om het alsnog zo te laten. Achteraf heeft hij verklaard dat ik geld wilde. Schandalig.

GEKRAAKT

Het gerecht van Gent stelde Schafthuizen intussen in verdenking wegens eenmalige aanranding van de eerbaarheid van een minderjarige en het bezit van kinderporno. Berichten daarover dwarsboomden de uitreiking, door koning Albert, van De Prijs der Nederlandse Letteren aan Gérard Reve. «Ondanks alles maken ze Reve nu ereburger van Zulte. Onze eigenste gemeenteraadsleden zien er geen graten in dat hij onvoorwaardelijk lief en leed deelt met een pedoseksueel.»

Jim is intussen «een gekraakt kind». Volgens zijn ouders is hij dezelfde niet meer. Het argeloze is eruit. Een storend schaamtegevoel is in de plaats gekomen. De jongen durft niet meer douchen als iemand hem kan zien. Om die reden is hij gestopt met voetballen. «Hij heeft Joop sindsdien nog een keer gezien in de bakkerij. Jim is als een bezetene weggelopen. Zijn vriendjes uit het dorp weten wat er gebeurd is. Op school doen kwetsende geruchten de ronde. Ook wij hebben het gevoel dat heel het dorp ons aangapt. Het is hard om daarmee te leven. Zoals vroeger wordt het nooit meer.»

* De namen Jim en Romeo zijn fictief.

Schafthuizen vrijuit maar moet wel naar psychiater

Van onze correspondent BRUSSEL, donderdag
Gerard Reves levensgezel Joop Schafthuizen wordt niet vervolgd. Dat heeft de raadkamer van de rechtbank in Gent gisteren besloten. Schafthuizen moet zich de komende vijf jaar wel psychiatrisch laten behandelen en mag in die periode geen contact met kinderen hebben.

Schafthuizen wordt beschuldigd van de aanranding van een 13-jarige buurjongen en het in bezit hebben van kinderporno. De aanklacht veroorzaakte eind vorig jaar veel heibel omdat de Belgische koning Albert weigerde een prestigieuze literatuurprijs aan Reve uit te reiken vanwege de handel en wandel van diens vriend.

In een interview met de Vlaamse krant Het Laatste Nieuws bekende Schafthuizen later sterke pedofiele neigingen te hebben. Hij zou inmiddels zijn spijt hebben betuigd over het incident met zijn buurjongen.

Schafthuizen ontloopt straf

BRUSSEL - Joop Schafthuizen, partner van schrijver Gerard Reve, wordt in België niet vervolgd wegens pedofiele handelingen met jongetjes. Voorwaarde is dat Schafthuizen zich psychiatrisch laat behandelen en dat hij geen contacten meer heeft met kinderen. Hij heeft een proeftijd van vijf jaar.

Rechter wil behandeling voor Joop Schafthuizen

van onze correspondent AP.C. 27/6
BRUSSEL - De Nederlander Joop Schafthuizen, levenspartner van schrijver Gerard Reve, hoeft zich in België niet voor de rechtbank te verantwoorden voor de aanranding van een 13-jarige buurjongen en het bezit van kinderporno. Zijn vervolging is opgeschort.

Voorwaarde is wel dat Schafthuizen, die in Gent woont, zich onder psychiatrische behandeling stelt en de komende vijf jaar geen contact meer heeft met minderjarigen. Dat heeft de Gentse raadkamer gisteren be-

sloten. Het Openbaar Ministerie kondigde gisteravond aan in beroep te gaan tegen de uitspraak. Schafthuizen kwam twee jaar geleden in opspraak toen de ouders van een zwakbegaafde buurjongen een klacht tegen hem indienden. Schafthuizen, die toen woonde in het West-Vlaamse Machelen aan de Leie, zou het jongetje, dat af en toe hielp in de tuin, onzedelijk hebben betast. Schafthuizen gaf toe dat hij de jongen gevraagd had zich uit te kleden en hem had aangeraakt maar beweerde dat het er allemaal erg onschuldig aan toe was gegaan.

Partner Reve moet naar psychiater

Van onze correspondent BRUSSEL
Joop Schafthuizen, de levenspartner van schrijver Gerard Reve, wordt vooralsnog niet vervolgd voor de aanranding van een minderjarige jongen en het bezit van kinderporno.

De raadkamer in Gent heeft bepaald dat behandeling voor de rechtbank wordt opgeschort, onder voorwaarde dat Schafthuizen vijf jaar lang geen contact met kinderen onderhoudt en zich gedurende die periode psychiatrisch laat begeleiden. Het OM gaat in beroep tegen deze beslissing.

Schafthuizen legt zich daarbij neer. Hij had al eerder verklaard spijt te hebben. 'Ik weet dat ik te ver ben gegaan.' Hij beschouwt het oordeel van de raadkamer als 'een geweldige troost'.

Met een psychiatrische behandeling zegt hij geen moeite te hebben. 'Ik zal me moeten leren beheersen. De spanning die ik voel, mag ik niet meer in realiteit omzetten.'

Hij tekent wel aan dat hij zijn pedofiele gerichtheid niet zal kun-

nen prijsgeven. 'Ik ben nu 54 jaar. Dat zou verraad aan mezelf zijn. Daar maak ik mezelf verdrietig mee, en vele anderen.'

Het onderzoek tegen Schafthuizen leidde er vorig jaar toe dat de Belgische koning Albert de Prijs der Nederlandse Letteren niet persoonlijk heeft overhandigd aan Reve. Vlaams minister van Cultuur Bert Anciaux vreesde dat Schafthuizen de plechtigheid zou verstoren.

De politie verrichtte eind augustus vorig jaar een huiszoeking in het huis van Reve in Machelen-aan-de-Leie en nam Schafthuizen mee naar het bureau.

Een 13-jarige jongen, die enige tijd de tuin onderhield, had aangifte gedaan wegens schending van de eerbaarheid. Volgens Schafthuizen is er sprake geweest van een korte aanraking van de geslachtsdelen.

De raadkamer wees een klacht over intimidatie af. De ouders van de 13-jarige jongen beschuldigen Schafthuizen ervan bedreigingen te hebben geuit, nadat ze in een Vlaamse krant hadden verteld wat er was gebeurd en wat de gevolgen voor het gezin waren.

Schafthuizen gaat voorlopig vrijuit

(Van onze kunstredactie) BRUSSEL - Joop Schafthuizen, partner van schrijver Gerard Reve, wordt in België voorlopig niet vervolgd wegens vermeende pedofiele handelingen met minderjarige jongetjes. De raadkamer in Gent heeft Schafthuizen een zogeheten 'probatieopshorting' verleend, die inhoudt dat de vervolging wordt opgeschort.

Voorwaarde is dat Schafthuizen zich psychiatrisch laat behandelen en dat hij geen contacten meer heeft met kinderen. De voorwaarden gelden voor een termijn van vijf jaar.

Het Gentse parket liet gisteren meteen weten in hoger beroep te gaan. Mr. Toon de Schepper, de Belgische advocaat van Schafthuizen, had zijn cliënt al voorzichtig voorbereid op een eventueel hoger beroep, dat binnen enkele maanden zal dienen. "Natuurlijk brengt dit extra psychische spanningen voor de heer Schafthuizen, die overigens al maanden bij een psychiater

loopt, met zich mee," zei De Schepper vanochtend.

Ouders van een buurjongetje van Schafthuizen en Reve hadden een strafklacht tegen Schafthuizen ingediend, omdat hij hun zoon zou hebben gevraagd zijn 'pielemuisje' te laten zien. Het openbaar ministerie had vervolging ingesteld wegens aanranding van de eerbaarheid met geweld, bezit van kinderporno en intimidatie van burgerlijke partijen. De raadkamer oordeelde dat voor die laatste beschuldiging geen bewijs was gevonden. Schafthuizen zou in telefoongesprekken de ouders van de jongen onder druk hebben gezet.

De zaak leidde tot grote commotie in België, nadat vertrouwelijke informatie uit het straf dossier in de populaire krant Het Laatste Nieuws was afgedrukt. De ouders, die toegang hadden tot het dossier, bleken kopieën te hebben doorgegeven aan een journalist. Schafthuizen wilde vanochtend niet reageren op het hoger beroep.

Partner van Gerard Reve moet zich psychiatrisch laten onderzoeken

Reve kreeg in die periode net de Prijs der Nederlandse Letteren, maar die zou door de affaire niet meer door koning Albert van België worden uitgereikt. "Enkel en alleen de houding van de heer Schafthuizen is verantwoordelijk voor het feit dat de heer Reve een groot moment wordt ontzegd", aldus de Vlaamse cultuurminister Anciaux destijds.

In de vijf jaar dat de vervolging voor de andere feiten is opgeschort, zal Schafthuizen voor een zogenoemde probatiecommissie moeten verschijnen als die dat verlangt. Die commissie bestaat uit een magistraat, een ambtenaar en een advocaat. Zij gaan na of de voorwaarden voor de buitenvervolginstelling worden nageleefd.

Voorwaarde is wel dat hij zich psychiatrisch laat onderzoeken en geen contact meer heeft met kinderen. Deze voorwaarden gelden voor een termijn van vijf jaar. Het Gentse parket liet gisteren meteen al weten niet tevreden te zijn met het vonnis. De aanklagers gaan in hoger beroep, aldus een woordvoerder.

Dat leidde weer tot grote commotie onder collega-schrijvers die eisten dat de minister zijn portefeuille zou neerleggen. Overleg tussen de Nederlandse cultuurstaatssecretaris Van der Ploeg en Anciaux koste echter niets op. Schafthuizen stuurde de oorkonde vervolgens door naar tekenaar Kamagurka, het bedrag van toen 34.000 gulden werd echter wel op de bankrekening van Reve gestort. (ANP/BELGA)

De pedofiliezaak veroorzaakte een grote rel in zowel België als Nederland. Gerard Schafthuizen wordt beschuldigd van aanranding van een dertienjarige jongen

Schafthuizen krijgt opschorting

MACHELEN - Joop Schafthuizen (53), de partner van de Nederlandse schrijver Gerard Reve en verdacht van aanranding van een 13-jarige jongen, kreeg woensdag probatieopshorting. Het parket tekende beroep aan. In augustus vorig jaar diende de ouders van de buurjongen klacht in. Hun zoon knapte geregeld klusjes op in de tuin van Schafthuizen en Reve in Machelen-aan-de-Leie. De jongen vertelde dat hij zijn broek had moeten uitdoen en dat Schafthuizen even aan zijn plisser was gekomen. Bij een huiszoeking vond de politie kinderporno. Tot slot werd Schafthuizen ervan verdacht hijtelefoonnetjes te plegen naar de ouders van de jongen. Voor dat laatste is hij buiten vervolging gesteld. De andere feiten achtte de raadkamer bewezen, maar ze vond dat die licht wogen en opteerde voor een opschorting. Schafthuizen moet wel zijn psychiatrische begeleiding voortzetten en mag vijf jaar geen contact met minderjarigen hebben. Schafthuizen en Reve zijn intussen naar Gent verhuisd. Door het beroep van het parket moet de Kamer van Inbedieningsinstelling beslissen of Schafthuizen alsnog voor een rechtbank moet verschijnen.

DS 27/6/82 Parket in beroep tegen probatieopshorting voor Joop Schafthuizen

GENT - Het Gentse parket tekent beroep aan tegen de beschikking van de raadkamer die Joop Schafthuizen, de van pedofiele praktijken verdachte levensgezel van de schrijver Gerard Reve, probatieopshorting gunt.

Probatieopshorting houdt in dat de vervolging wordt opgeschort, op voorwaarde dat Schafthuizen zich psychiatrisch laat begeleiden en geen contacten meer heeft met kinderen. Die voorwaarden gelden voor een termijn van vijf jaar. Schafthuizen was door het Gentse parket beschuldigd van aanranding van de eerbaarheid met geweld, het bezit van kinderporno en intimidatie van de burgerlijke partijen. Die laatste beschuldiging werd verworpen door de raadkamer.

Schafthuizen zou enkele jaren geleden een buurjongetje hebben begluurd en betast. De raadkamer achtte de feiten niet zwaarwichtig genoeg om te vervolgen, zegt de advocaat van Schafthuizen. „Mijn cliënt is buiten vervolging gesteld voor de telefoontjes en krijgt voor de andere feiten probatieopshorting voor een periode van vijf jaar.“ (belga)

Schafthuizen moet naar psychiater

GENT, 26 JUNI. De raadkamer van de rechtbank in Gent heeft de vervolging van Joop Schafthuizen opgeschort. Voorwaarde is dat de levensgezel van schrijver Gerard Reve zich psychiatrisch laat onderzoeken en geen contact meer heeft met kinderen. Deze voorwaarden gelden voor een termijn van vijf jaar. Schafthuizen wordt beschuldigd van aanranding van een dertienjarige buurjongen. Bovendien zou hij in bezit van kinderporno zijn geweest. (Belga)

Raadkamer schort vervolging Schafthuizen voorlopig op

GENT - De partner van Gerard Reve, Joop Schafthuizen, gaat voorlopig vrijuit in de aanrandingszaak waarvan hij wordt beschuldigd. De raadkamer van de rechtbank in Gent heeft de vervolging van Schafthuizen opgeschort.

Voorwaarde is wel dat hij zich psychiatrisch laat onderzoeken en geen contact meer heeft met kinderen. Deze voorwaarden gelden voor een termijn van vijf jaar. Het Gentse parket liet gisteren meteen al weten niet tevreden te zijn met het vonnis. De aanklagers gaan in hoger beroep, aldus een woordvoerder. Schafthuizen wordt beschuldigd van aanranding van een dertienjarige jongen die bij hem in de straat woont. Bovendien zou hij in bezit zijn van videobanden en boekjes met kinderporno.

Schafthuizen moest zich verder verantwoorden voor telefoontjes die hij tijdens de onderzoeksperiode met het slachtoffer heeft gehad. Volgens zijn advocaat T. Deschepper is hij voor die telefoontjes buiten vervolging gesteld.

De pedofiliezaak veroorzaakte destijds een grote rel in zowel België als Nederland. (ANP/Belga)

Een beter werkend gerecht?

•C.D., Kalmthout HLW 27/6
Voor mij heeft het gerecht alle geloofwaardigheid verloren. De beslissing van de raadkamer in Gent slaat werkelijk alles. En zeggen dat de regering een punt beloofde te maken van een betere werking van ons gerecht. Wel daar heb ik nog niet veel van gezien.

Joop Schafthuizen wordt niet vervolgd

Onaantastbare elite

Wilfried Lejeune, Poperinge
Dat volgens strafrechtsspecialisten probatieopschorting zoveel betekent als een schuldverklaring begrijp ik ook niet zo goed. En dat de burgerlijke partij in dit geval een schadeclaim kan indienen, zal wel niet de grootste zorg zijn van de ouders, want die wensen aan de affaire geen geld te verdienen. Natuurlijk heeft Schafthuizen spijt. Al is het maar omdat zijn perverse daden aan het licht zijn gekomen. Schafthuizen verklaart dat hij psychisch veel moet verwerken, maar hoe zal het minderjarige slachtoffer zich de rest van zijn dagen voelen? En de ouders dan, die tot hun schade ervaren hoe onaantastbaar de zogenaamde «elite» in onze samenleving wel is?

Schafthuizen, schuchter voor en bijzonder verward na de beslissing van de raadkamer. Foto De Bock

PARKET GAAT IN BEROEP

GENT — «Dit is géén opluchting», benadrukte Joop Schafthuizen na de beslissing van de Gentse raadkamer. Die verwijst de 53-jarige vriend van de Nederlandse schrijver Gerard Reve niet door naar de correctionele rechtbank voor de aanranding van een 13-jarige jongen en het bezit van kinderporno. Schafthuizen wordt dus niet vervolgd.

HLN 27/6

JOHAN CAUWELS

Schafthuizen kreeg probatie, moet zijn psychiatrische begeleiding voortzetten en uit de buurt van minderjarigen blijven. Het parket tekende gisteren nog beroep aan tegen de beslissing, de ouders van zijn slachtoffer wensten niet meteen te reageren. Een professor strafrecht noemde het «een beetje rare beslissing. Een echt proces zou netter geweest zijn. Nu krijg je de indruk dat deze beslissing veel te maken heeft

met de status van de man en zijn partner. Dat is ongelukkig, ja». Schafthuizen werd vorige zomer opgepakt en in verdenking gesteld nadat hij het geslachtsdeel van de 13-jarige buurjongen, die in zijn tuin werkte, had betast. Reve's vriend drukte gisteren nogmaals zijn spijt uit, maar het parket van Gent wil dat de man nog meer verantwoording aflegt. Voor een rechtbank.

■ Lees blz. 3

Van cadeautjes tot «hijgtelefoons»

GENT — De 53-jarige Joop Schafthuizen werd eind augustus 2001 opgepakt en in verdenking gesteld, nadat de ouders van een 13-jarige buurjongen klacht tegen hem hadden ingediend. HLN 27/6

Het goedgelovige jongetje werd overladen met cadeaus. Kos

De jongen werkte in de vakantie in de tuin van de villa van Reve en Schafthuizen, in het Oost-Vlaamse Machelen-aan-de-Leie. Geleidelijk aan won Schafthuizen het vertrouwen van de jongen. Hij kocht hem kleren en allerlei cadeautjes. Na verloop van tijd nam hij foto's van de jongen terwijl die zich omkleedde. Eind augustus raakte hij het geslachtsdeel van de jongen aan. De jongen vertelde dat aarzelend en na lang aandringen aan zijn ouders, die onmiddellijk klacht indienden tegen de Nederlander. Tijdens een huiszoeking in de villa van Reve en Schafthuizen vonden de speurders videobanden en foto's met kinderporno. Schafthuizen bekende de aanraking en het misbruik. Hij werd onder voorwaarden vrijgelaten.

ANONIEM

Na een interview met de ouders in deze krant kreeg de moeder van de jongen enkele anonieme telefoons. De vrouw vermoedde dat het om hijgtelefoons van Schafthuizen ging, maar dat bleek na onderzoek niet het geval. Enkele telefoons waren van Schafthuizen, waarin hij zijn spijt wou uitdrukken. Maar daar kwam hij niet toe. Een andere anonieme telefoon kwam van een onbekende.

BEROEP

Het parket tekende beroep aan tegen de uitspraak. Vermoedelijk na de zomer beslist de kamer van inbeschuldigingstelling of de zaak voor de correctionele rechtbank moet voorkomen.

GENT — Voor de raadkamer begon liep hij er zongebruind, schuchter en aangeslagen bij. Na de uitspraak stond Joop Schafthuizen de pers weifelend, klaarblijkelijk verward te woord. Dat de vriend van de Nederlandse schrijver Gerard Reve niet vervolgd wordt voor aanranding van de eerbaarheid van een minderjarige jonger dan 16 jaar en bezit van kinderporno, maar er met probatieopschorting vanaf komt, ontlokte hem wat gestamelde spijt. «Ik moet het verdriet nog verwerken», zei hij wezenloos voor zich uitstarend.

JOHAN CAUWELS

Schafthuizen mag niet meer in contact komen met minderjarigen en moet zijn psychiatrische behandeling verder zetten. In onduidelijke termen en zinnen reageerde hij op de uitspraak. «Ik ben overweldigd door de hele zaak. Het spijt me enorm

wat er heeft plaats gevonden. Ik... Tja, ja, het is van de aanhouding, zo'n tien maanden geleden, ja... Aan de ene kant is mijn wereld ingestort... Een bepaalde gerichtheid, die ik al had van zeer jeugdige leeftijd, waarmee ik nooit moeilijkheden heb gehad. Het was de eerste keer dat ik over de

schreef ben gegaan, door een minimum van tijd het geslachtsdeel van die jongen te willen zien. En dat is héél zwaar opgevat door de ouders en de media... En het gerecht natuurlijk. Dat ik dit als volwassene in deze samenleving nooit mag en kan permitteren, daar had ik veel eerder aan moeten denken. Ik had moeten weten dat ik als volwassene nooit, nooit, nooit van z'n leven zo'n intieme vraag mag doen ten opzichte van minderjarigen».

NIET OPGELUCHT

«Ik ben niet opgelucht. Het verdriet dat ik heb over de hele zaak moet ik nog verwerken. Het doet pijn. Dat heeft niets met straf te maken, maar vooral psychisch moet ik veel verwerken... En daar zou ik het graag bij willen laten». Waarop Schafthuizen plots het justitiepaleis uit beende.

WELSCHULDIG

Vermeulen benadrukt dat een probatieopschorting wel een schuldverklaring inhoudt. «Eventuele schadeclaims van burgerlijke partijen kunnen in dit geval perfect toegekend worden. Maar of de man in de straat dat ook zo ziet, is een andere zaak». (PGL)

PROFESSOR VAN MOFFAERT

«Moeilijke evenwichtsoefening»

GENT — «Uit mijn ervaring met de behandeling van slachtoffers en daders van seksueel geweld weet ik dat rechtbanken niet over één nacht ijs gaan in zulke zaken», zegt Myriam Van Moffaert, hoogleraar forensische psychiatrie aan de Gentse Universiteit.

«Gevolgen voor leven van dader tellen ook». De Bock

«In dit geval oordeelt de raadkamer dat het risico op hervallen intoombaar is mits goede zorgen en begeleiding. Daarbij houdt men rekening met de opstelling van de dader. Als het risico op recidive inderdaad beperkt is, is dit een goede aanpak».

tot de psychologische schade die zij zelf geleden hebben. Voor een rechtbank is het een moeilijke evenwichtsoefening tussen de belangen van de dader en die van het slachtoffer. Ik weet dat men zijn best doet om aan de slachtoffers tegemoet te komen, maar men mag ook nooit de gevolgen voor het leven van de dader uit het oog verliezen». (PGL)

VERVOLGEN

«Ik weet ook dat heel wat slachtoffers van seksueel geweld ronduit vervolgen reageren. Ze hebben de indruk dat de 'sanctie' niet in verhouding staat

RIDDER REVE

«Er is volstrekt niets», zegt Gerard Reve over Weert, het Limburgse stadje waar hij zich na het stuklopen van de driehoeksrelatie met Teigeetje en Woelir terugtrekt. Begin jaren zeventig zal de dranklustige en depressieve schrijver worden opgevangen door Guus van Bladel die midden in het centrum woont en er alles voor over heeft om Gerard weer aan het schrijven te krijgen. Zo schildert Van Bladel de ramen dicht met witkalk, op een paar schietgaten na. Overdag loert Reve naar scholieren van de Gymnastiekzaal van het Bisschoppelijke College aan de achterkant van de flat en 's avonds geniet hij van de bedrijvigheid bij het openbaar urinoir aan de voorkant. Als er vrienden op bezoek zijn geweest, doet Reve zijn guip open en zwaait als afscheid met zijn slappe lul. Detail voor size queens: volgens ooggetuigen heeft hij een gigantische roede. SANCZE 28/11/01

De Weerter periode van Reve is op papier gezet door Bert Boelaars. Indertijd de jeugdige hoofdredacteur van Op de Keper, die Reve weet te strikken als redacteur. Met dit huis-

aan-huisblad is de grote volksschrijver in z'n element. Er verschijnen Reviaanse artikelen als 'Gerard Reve klimt ongedeerd uit wrak van zijn auto' en Reviaanse verzoeken: 'Weet u voorts nog iemand die een stenen Madonna (één Kind geen bezwaar) voor mij te koop heeft, voor de devootsieschrijn op mijn geheime landgoed?'

Het verblijf in Weert is oordevol woede & waardering, succes & liefdesverdriet. Zo skaat Reve bijna bisschop Simonis op z'n bek en wordt hij geridderd in de Orde van Oranje-Nassau. Met De Taal der Liefde breekt hij eindelijk door als schrijver en tegelijkertijd is hij wanhopig op zoek naar een nieuwe liefde. Naast een zevental vriendjes ontdekt Reve de begeerlijkste postbode van West-Europa. Het zal nog even duren voor hij zich in de armen werpt van Matroos Vos, die hem zonder gebit uitstekend kan pijpen - maar dit terzijde.

Achteraf gezien waren de jaren niet alleen oninklijk voor Reve maar ook voor Weert. En met een stadswandeling waarin alle legendarische Reve-plekken staan, kunnen we zelfs op bedevaart. Hallo Weert, here we come!

Bert Boelaars, Koninklijke Jaren. De Weerter periode van Gerard Reve (uitgeverij L.J. Veen, ISBN 9020407368) € 15,-. Info stadswandeling: museumweert@planet.nl

Jan Vermeulen, advocaat van de ouders: «Geld is niet onze eerste zorg». DB

Ouders zwijgen en beraden zich

GENT — De ouders van de jongen wilden geen commentaar kwijt op de uitspraak. Zij zullen eerst met hun advocaat Jan Vermeulen overleggen. Die verklaarde gisteren enkel dit: «Over de uitspraak wil ik niets zeggen. We kunnen eventueel nog altijd een burgerlijke procedure starten om een schadevergoeding te verkrijgen. Maar dat staat nog niet vast en is ook niet onze eerste bekommernis».

SPECIALIST STRAFRECHT «Proces zou netter geweest zijn»

GENT — «Dit is wel een heel uitzonderlijke uitspraak voor een raadkamer», zegt professor Gert Vermeulen van de vakgroep strafrecht en criminologie van de Gentse Universiteit.

«Een raadkamer mag beslissen de vervolging op te schorten als ze oordeelt dat een openbaar debat voor de rechtbank de reclasserende van de betichte in gevaar brengt. Blijkbaar oordeelt de raadkamer dat de zaak al breed genoeg in de pers is uitgesmeerd». Is dat geen verkeerd signaal naar de slachtoffers en de buitenwereld? «Tja, ik vind het ook wel een beetje raar. Een echt proces zou netter geweest zijn. Nu krijg je de indruk dat deze beslissing veel te maken heeft met de status van de man en zijn partner. Zelfs bij doorwinterde juristen zorgt deze uitspraak voor wenkbrauwigefrons».

Heeft Reve je boeken gelezen? GA 22/6

«Ik denk het niet. Hij heeft me vaak gezegd hoe ik moet schrijven, maar wat hij daarover te vertellen heeft, valt ook te lezen in *Zelfschrijver worden*.

Ik vrees dat hij er sinds een jaar of vijf in grote mate steeds vaker niet meer is. De eerste keer had ik pas na een uur door dat er iets niet klopte en dat hij eigenlijk alleen nog Joop (*Schafthuizen — live*) herkent. Maar Reve is vrolijk dement, het is nog altijd dolle pret. Tijdens het eten vertrouwt hij je onelieners toe als: «Ik ben wel miljonair, maar het kost veel geld.» In zijn neurologie zit blijkbaar iets dat dat soort grappen blijft produceren. Maar toen Joop erop aandrong dat hij het laatste deel van zijn *Verzameld Werk* zou signeren, moest hij hem een opdracht voor-schrijven. Het was pijnlijk en triest iemand die het aangezicht van onze literatuur zo bepaald heeft als een schoolkind een tekstje te zien overschrijven. Ten tijde van de hele heisa over de Prijs der Nederlandse Letteren was Reve al wég.»

Toen de Vlaamse minister van Cultuur Bert Anciaux besliste dat de Prijs niet zoals gebruikelijk tijdens een plechtigheid ten paleize uitgereikt zou worden omdat er aanklacht wegens pedofilie liep tegen Joop Schafthuizen, heb jij een petitie op touw gezet waarin het ontslag van de minister werd geëist.

«Allerlei mensen hebben toen geroepen dat Reve zich moest uitspreken in die affaire, maar hij kon niet meer. Dat heeft Bert Anciaux overigens nooit aan Joop gevraagd, want ze hebben nooit contact gehad. Anciaux heeft zich gewoon op sleeptouw laten nemen door zijn eigen angsten, vooroorde-len en electorale bekommernissen. Hij heeft zich schuldig gemaakt aan moreel terrorisme. Op zo'n moment moet een minister zich groots gedragen, maar Anciaux heeft zich laten kennen als een dwerg.

Het was echt al zo geregeld dat Joop niet mee naar het paleis gegaan zou zijn voor de uitreiking. Reves uitgever, Robert Ammerlaan, wist dat ook. Reve was nog wel in staat geweest naar het paleis te gaan, hij zou als een kind genoten hebben van die uitstap. Hij zou het allemaal ook beseft hebben, figuren als de koning vond hij heel belangrijk. Ik denk niet dat hij een rede had kunnen houden, maar daar zou de uitgever dan voor gezorgd hebben.

Het zou allemaal heel waardig geweest zijn, ook voor de koning. Overal was konin-gin Paola gaat, worden de revalidatiecentra leeggepijkt omdat ze toch maar een bataljon genanticiapten zou kunnen aaien. Maar een demente schrijver mag het paleis niet binnen — schandelijk!

Ik vind de hele cultuuroptocht van Anciaux niet deugen. Cultuur is niet «met ons allen gezellig rond het kampvuur helen-de verhalen vertellen». Kunst wordt tegenwoordig vaak misbruikt: kunst moet ineens maatschappelijk nuttig zijn. Na 11 september stonden de in mijn ogen mindere goden ook weer snel als een soort Florence Nightingale klaar met verbandtrommeltjes om helende verhalen te maken. Maar een kunstenaar die zichzelf ernstig neemt, moet volgens mij ook de moed opbrengen met de rug naar de wereld te durven leven.»

♦ Een andere versie van dit interview verscheen in Humo INTERVIEW MET EWIN MORTIER

Door onze correspondent

MARC CHAYANNE

WASHINGTON, 8 JUNI. Amerika is een keurig land. Ga naar het strand en zoek het verschil met Europa. Amerikanen aan zee zijn als Amerikanen in de stad: alsof zij geen seksueel leven hebben. Kuis, van voor de zondeval.

Ook aardige moeders maakten het ons na aankomst in het land al snel duidelijk: onze dochter van drie moest echt een bovenstukje dragen, terwijl zon, zee en zand in Californië zo lekker waren dat we dachten dat niks eigenlijk genoeg was.

Dit is het land waar porno een

27/6 Vlucht

Niets blijft zoals het was, zelfs Woody Allen niet. Met enige moeite zat ik zijn laatste, in Nederland uitgebrachte speelfilm uit: *The Curse of the Jade Scorpion*. Een verzekeringsrechercheur in de ban van een hypnotiseur die hem inbraken laat plegen. Niet onaardig, dat is het vriendelijkste dat je erover kunt zeggen.

De tijd is voorbij dat ik reikhalzend naar zijn volgende film uitzag. Ik vrees dat de periode van zijn meesterwerken definitief is opgehouden in het begin van de jaren negentig. Zijn laatste films zijn simpele kluchten geworden, niet meer te vergelijken met de wrege komedies en tragedies van vroeger. Denk aan *Hannah and her Sisters*, *Radio Days*, *Manhattan*, *Interiors*, *Annie Hall*, *Crimes and Misdemeanors*, maar ook minder bekende titels als *Another Woman* en *September* — stuk voor stuk films die tot het vaste ameublement van menig cinefiel geheugen behoren.

Het verval drong des te navrantter toe me door toen ik een lijstje zag van de laatste acht films — *The Curse* niet meegerekend — die Allen maakte. Ik bleek me er nauwelijks meer iets van te kunnen herinneren. Dat lijstje was actueel geworden, omdat Allen onlangs over al die films een bitter, financieel geschil uitvocht met zijn productiecentra, Jean Doumanian. Allen meende dat hij nog twaalf miljoen dollar te goed had en stapte naar de rechter. Het eindigde met een schikking waarover de partijen niets wilden othullen.

In Nederland lezen we er maar kleine berichtjes over, maar in feite gaat het om een van de grootste tragedies uit Allens leven. Ruim dertig jaar was Doumanian een hartsvriendin van hem. Ze hadden geen seksuele

industriële activiteit werd, waar *Playboy* en *Hustler* vandaan komen. De dagelijkse werkelijkheid is anders. Kuisheid is de zorg van velen. Ook die van de man in een fotowinkel in de hoofdstad van de Verenigde Staten. Hij belde of we dringend even langs wilden komen: hij kon niet zeggen waar het over ging.

Het bleek om een paar blote zomerfoto's te gaan van onze dochter en twee vriendinnetjes. Zij waren nog geen vier en schommel-den in een tuin. «Ik heb ze natuurlijk niet afgedrukt, maar ik had het eigenlijk aan de federale re-cherche moeten melden», was zijn behulpzame uitleg.

Veel ouders en opvoeders klagen in kranten in het hele land over de hardnekkige neiging van hun tienerkinderen zich te bloot te geven. Het afgelopen schooljaar was vooral de blote buik het mikpunt van verhitte discussies. Van Milwaukee tot Sharon, Pennsylvania, vaardigen middelbare scholen kleidingregels uit die 'bare bellies' bestrijden.

East Bakersfield High, een ge-wone middelbare school in Bakersfield, Californië legde in detail vast wat de kinderen op het schoolconcert mochten dragen: «Women must have a white dress blouse, exact style is not specified, however, no bare shoulders, bellies or backs, no tank tops, t-shirts, foofy fur collars, or spaghetti straps. Conservative is the key.»

Minister van justitie John Ashcroft liet in februari het stand-beeld 'Majesty of Justice', dat één borst onbedekt liet, permanent met een blauwe lap stof omwikke-len. Hij houdt vaak persconferen-ties in de hal en blauw staat goed als achtergrond op de tv, was de officiële verklaring. Weinig Amerikanen geloofden dat hij daarom het art déco beeld voor achtdui-zend dollar liet kuisen.

Ook in het gewone leven is de borst een bron van spanning. Een buurvrouw werd onlangs op Uni-on Station, het treinstation van Washington, aangesproken door een vrouwelijke veiligheidsbe-ambte. Of zij maar wilde ophou-den met borstvoeden. Zij had weliswaar in een lege wachttruimte ge-zeten maar een passerende me-nier had er aanstoot aan geno-men.

relatie, maar ze was wel zijn grote vrouwelinge. In sommige periodes dinceerden ze dagelijks met elkaar.

In het begin van de jaren ne-gentig nam Allens leven een scandaleuze wending. Hij kreeg een verhouding met de geadop-teerde dochter Soon-Yi van zijn vriendin Mia Farrow, die hem vervolgens beschuldigde van in-cest met hun geadopteerde dochtertje Dylan.

Het werd er niet gezelliger op in huize Farrow. Als Woody er logeerde, plakte Mia een briefje met het woord 'kinderverkrach-ter' op de deur van zijn slaapkam-er.

De rechter liet weinig heel van Allen als vader. Hij achtte incest niet bewezen, maar ook niet on-waarschijnlijk. Van verantwoor-delijkheidsbeseft jegens zijn kin-deren had Allen in ieder geval weinig blijk gegeven.

Als filmer moest Allen op zoek naar een andere productiemaa-schappij, en zo belandde hij in de armen van Doumanian en haar partner, Jacqui Safra. Samen maakten ze acht films. Al-len wendde zich tot de rechter toen hij maar geen afrekeningen ontving. Hij was ten einde raad. Het was maar een financieel ges-chil, zei hij sussend, Jean wilde vast wel met hem blijven dine-ren. Maar Jean liet weten dat ze nooit meer iets met hem te ma-ken wilde hebben.

De drama's van zijn leven heeft Allen vaak in semi-auto-biografische films omgezet. Maar nu zijn privé-leven open-baar is geworden, kan hij er geen fictie meer van maken. Het zou onmiddellijk doorzien worden. Misschien vlucht hij daarom in de kluchtigheid.

FRITS ABRAHAMS

Het is geen geïsoleerd incident. Stewart International Airport, een vliegveld in de staat New York, moest eerder dit jaar een schilderij getiteld 'She Nourishes' van de muur halen. De directie had er geen bezwaar tegen, maar zei dat 15 reizigers hadden geklaagd. Een demonstratie van borstvoedende vrouwen, deels leden van de Leche League, werd niet toegelaten tot de vertrekhal, om de reizigers niet te generen. Het protest in de kou werd opgevolgd door de komst van een radiokomiek gekleed in een luijer. Hij droeg een spandoek met 'Got Milk?'

Keurigheid is vaak een zaak van politieke correctheid en een alge-mene behoefte de medemens te vrijwaren voor alles wat ook maar een score van 0,1 op Richters schaal voor schokkende levens-ervaringen zou kunnen opleveren. Een wakkere moeder van een mid-delbare schoolkind haalde deze week het nieuws nadat zij had ont-dekt dat het eindexamen in de staat New York standaard gekuiste literaire teksten omvat.

Tsjechov, Isaac Bashevis Singer en andere schrijvers bleken te zijn ontdaan van alles wat zou kunnen herinneren aan ras, godsdienst, seksualiteit, naaktheid, sterke drank en iedere andere afwijking van, ja van wat? Een 'fat boy' werd 'heavy', 'fine California wine and seafood' werd 'fine California sea-food'. Bij Singer werd iedere jood-se verwijzing geschrapt: 'most Jewish women' werd 'most women'. Annie Dillard's jeugdherinneringen in 'An American Childhood' werden ontdaan van verwijzingen naar zwart Amerika.

Jeanne Heifetz, de alerte moe-der, zocht alle originele teksten op en vond dat in 19 van de 30 geciteerde passages was gesneden. Examen-ambtenaar Roseanne De-Fabio zei in volle ernst tegen *The New York Times* dat de teksten werden aangepast aan de 'sensitivity guidelines' van de staat. «Zelfs de meest fantastische auteurs schrij-ven niet altijd literatuur die ge-schikt is voor jongeren in exa-mensituaties.» Haar politieke baas heeft intussen beloofd dat een eind wordt gemaakt aan deze edu-catieve stomerij.

Het examen van augustus 2001 bevatte een fragment uit *An American Childhood* (1987) van Annie Dillard, die in de jaren vijftig opgroeide in Point Breeze, de rijke buurt van calvinistisch Pittsburg. In het boek beschrijft ze haar jeugd als een «droomherinnering», een ingetogen, mysterieuze en soms schokkende ontdekkings-tocht door de volwassen wereld met haar gena-dezede wetten, inclusief de schier onoverbrug-bare kloof tussen zwart en blank. Het examen-fragment ging over haar bezoeken aan de open-bare bibliotheek in Homewood, de zwarte stadswijk, waar ze twee keer per week door haar moeder in de auto naartoe werd gebracht. Uit-gerekend in deze tekst waren alle verwijzingen naar huiskleur (zoals de uitroep aan het adres van de kleine Dillard: «Julie meid is een nik-ker!») door de eindexamencommissie geschrapt.

In de laatste alinea beschrijft Dillard haar ontlukkende besef dat de bibliotheek die voor haar, als bevoorrecht kind van een industrieel, een wereld van mogelijkheden ontloot, voor de meeste zwarte bezoekers niet méér was dan een tijdelijke vluchtweel: «De marmeren vloer bezorgde me steeds vaker rillingen. Het was niet eerlijk.» Niettemin werd de leerlingen in vraag

ste voorbeeld is een romanfragment voor het examen van juni 2001, afkomstig uit Singers boek *In My Father's Court* (1966). Het fragment gaat over een niet-joodse wasvrouw die tot op hoge leeftijd met bijna bovenmenselijke inspan-ning de was blijft doen voor de veelreisende familie Singer. «De meeste joodse vrouwen van haar leeftijd waren ziekelijk, zwak, lichamelijk gebroken», schrijft Singer. «Maar deze was-vrouw, zo klein en mager als ze was, bezat een kracht die ze ontleende aan generaties van boerenouderers. Ik kan me geen Eden voor-stellen zonder die wasvrouw.»

Singers kracht is de intense liefde waarmee hij het joodse gettoleven beschrijft en tot in de kleinste details zowel de heroïek als de bekrom-penheid van het askenazische messianisme laat zien. Maar de saneringsdrift van de examencom-missie ging zo ver dat uit de betreffende passage alle woorden waren verwijderd die betrekking hadden op het jodendom, zoals «Jew» en «Gen-tile». Op het eindexamenformulier was Singers voornaam ook nog eens verbasterd tot «Issac». Om de gotspe compleet te maken, luidde het onderwerp van het vereiste essay: de menselijke waardigheid.

In een enkel geval was de betekenis van het fragment geheel verloren gegaan. Het stuitend-fragment

ste voorbeeld is een romanfragment voor het examen van juni 2001, afkomstig uit Singers boek *In My Father's Court* (1966). Het fragment gaat over een niet-joodse wasvrouw die tot op hoge leeftijd met bijna bovenmenselijke inspan-ning de was blijft doen voor de veelreisende familie Singer. «De meeste joodse vrouwen van haar leeftijd waren ziekelijk, zwak, lichamelijk gebroken», schrijft Singer. «Maar deze was-vrouw, zo klein en mager als ze was, bezat een kracht die ze ontleende aan generaties van boerenouderers. Ik kan me geen Eden voor-stellen zonder die wasvrouw.»

Singers kracht is de intense liefde waarmee hij het joodse gettoleven beschrijft en tot in de kleinste details zowel de heroïek als de bekrom-penheid van het askenazische messianisme laat zien. Maar de saneringsdrift van de examencom-missie ging zo ver dat uit de betreffende passage alle woorden waren verwijderd die betrekking hadden op het jodendom, zoals «Jew» en «Gen-tile». Op het eindexamenformulier was Singers voornaam ook nog eens verbasterd tot «Issac». Om de gotspe compleet te maken, luidde het onderwerp van het vereiste essay: de menselijke waardigheid.

ontlekte Heifetz tot haar verbijstering dat frag-menten van Isaac Bashevis Singer, Anton Tsjechov, William Maxwell en andere schrijvers door de examencommissie ernstig waren ver-minkt. Bijna alle verwijzingen naar ras, gods-dienst, seks, naaktheid of alcohol waren eruit geschrapt. In alle teksten ontbraken woorden of zinnen, soms waren hele alinea's «aangepast». Uit een toespraak van Kofi Annan waren alle verwijzingen naar de onbetaalde Amerikaanse contributie aan de VN verwijderd, alsmede een lovende uitlating over de «Californische wijn en vis» (ingekort tot «Californische vis»).

In een enkel geval was de betekenis van het fragment geheel verloren gegaan. Het stuitend-fragment

ste voorbeeld is een romanfragment voor het examen van juni 2001, afkomstig uit Singers boek *In My Father's Court* (1966). Het fragment gaat over een niet-joodse wasvrouw die tot op hoge leeftijd met bijna bovenmenselijke inspan-ning de was blijft doen voor de veelreisende familie Singer. «De meeste joodse vrouwen van haar leeftijd waren ziekelijk, zwak, lichamelijk gebroken», schrijft Singer. «Maar deze was-vrouw, zo klein en mager als ze was, bezat een kracht die ze ontleende aan generaties van boerenouderers. Ik kan me geen Eden voor-stellen zonder die wasvrouw.»

Singers kracht is de intense liefde waarmee hij het joodse gettoleven beschrijft en tot in de kleinste details zowel de heroïek als de bekrom-penheid van het askenazische messianisme laat zien. Maar de saneringsdrift van de examencom-missie ging zo ver dat uit de betreffende passage alle woorden waren verwijderd die betrekking hadden op het jodendom, zoals «Jew» en «Gen-tile». Op het eindexamenformulier was Singers voornaam ook nog eens verbasterd tot «Issac». Om de gotspe compleet te maken, luidde het onderwerp van het vereiste essay: de menselijke waardigheid.

In een enkel geval was de betekenis van het fragment geheel verloren gegaan. Het stuitend-fragment

ste voorbeeld is een romanfragment voor het examen van juni 2001, afkomstig uit Singers boek *In My Father's Court* (1966). Het fragment gaat over een niet-joodse wasvrouw die tot op hoge leeftijd met bijna bovenmenselijke inspan-ning de was blijft doen voor de veelreisende familie Singer. «De meeste joodse vrouwen van haar leeftijd waren ziekelijk, zwak, lichamelijk gebroken», schrijft Singer. «Maar deze was-vrouw, zo klein en mager als ze was, bezat een kracht die ze ontleende aan generaties van boerenouderers. Ik kan me geen Eden voor-stellen zonder die wasvrouw.»

Singers kracht is de intense liefde waarmee hij het joodse gettoleven beschrijft en tot in de kleinste details zowel de heroïek als de bekrom-penheid van het askenazische messianisme laat zien. Maar de saneringsdrift van de examencom-missie ging zo ver dat uit de betreffende passage alle woorden waren verwijderd die betrekking hadden op het jodendom, zoals «Jew» en «Gen-tile». Op het eindexamenformulier was Singers voornaam ook nog eens verbasterd tot «Issac». Om de gotspe compleet te maken, luidde het onderwerp van het vereiste essay: de menselijke waardigheid.

«Gevoelheids-richtlijnen»

Als Amerikaanse high school-leerlingen naar de universiteit willen, moeten ze het staatsexamen Engels afleggen. Dat bevat onderdelen met voorbeelden uit de Amerikaanse literatuur, maar die blijken door de examencommissie zwaar te zijn «gesaneerd».

Bijna alle verwijzingen naar ras, godsdienst, seks, naaktheid of alcohol zijn geschrapt. GA 29/6 — door Aart Brouwer

Dat geschiedde vorige week, toen *The New*

5 verzocht uit te leggen welke onrechtvaardigheid haar die koude rillingen bezorgde.

Evenzo verging het Elie Wiesel, wiens autobiografische essay *What Really Makes Us Free* was ontdaan van woorden als «God», «ziel» en alle andere termen die naar religie verwijzen. Zijn constatering dat beeldende kunst en muziek de mensheid meer verenigen dan de godsdiensten, die eerder verdeeldheid zaaien, kwam volledig in de lucht te hangen.

Toen ze zag dat in Ernesto Galarza's jeugherinneringen *Barrio Boy* (1971) ook alle persoonsbeschrijvingen waren aangepast (een Italiaanse jongen was «mager» in plaats van «vel over been» zoals in het origineel, een Portugese jongen was niet «dik» maar «zwaar») en dat zelfs zijn naam verkeerd was gespeld («Gallarzo»), sloegen bij Jeanne Heifetz alle stoppen door. Heifetz, die is getrouwd met een uitgever, nam contact op met de betrokken schrijvers en hun uitgevers, die zonder uitzondering woedend reageerden. Niet alleen hadden ze geen toestemming voor de ingrepen gegeven, ze vonden bovendien dat hun intellectuele integriteit erdoor was aangetast.

Het meest van al wonden ze zich op over de *stupiditeit* van het gebruik van verminkte teksten, alsof jongeren niet juist gaan lezen vanwege hun identificatie met realistische personages en situaties in een verhaal. Het is haast onvoorstelbaar dat New Yorkse leerlingen niet zouden mogen worden geconfronteerd met de sappige of rauwe verhalen van New Yorkse schrijvers over hun eigen stad. «Ik ben er kapot van», schreef Frank Conroy, wiens broeierige memoires *Stop-Time* (1967) door de commissie waren gezuiverd van alle seks, naaktheid en geweld die hem zo'n onvergetelijke jeugd hadden bezorgd: «Ze hebben alle lekkere hapjes eruit gehaald, afschuwelijk!»

Heifetz zocht ook steun bij waakhonden als de National Coalition Against Censorship, de vereniging van Amerikaanse uitgevers en de schrijversbond PEN. In een gezamenlijke brief van 31 mei riepen ze het departement van Onderwijs van de staat New York ter verantwoording. Onderwijscommissaris Richard Mills verklaarde dat hij rekening moet houden met de «gevoelheidsrichtlijnen» van zijn departement, die voorschrijven dat leerlingen zich niet «ongemakkelijk» mogen voelen tijdens het afleggen van examens. Hij zegde toe dat hij een eind zou maken aan het gebruik van aangepaste fragmenten, maar lagere functionarissen kondigden aan dat ze de praktijk zouden voortzetten, eventueel met gebruikmaking van haakjes en punties om aan te geven dat woorden waren geschrapt. «Zelfs de meest fantastische auteurs schrijven geen teksten waarover je kinderen kunt examineren», aldus ondercommissaris Roseanne DeFabio.

Heifetz en haar medestanders nemen hier geen genoegen mee. Ze eisen openbare hoorzittingen om de zaak tot op de bodem uit te zoeken, temeer omdat de vermindering van examenteksten maar het topje van een ijsberg blijkt te zijn. De «gevoelheidsrichtlijnen»  urkken hun stempel op het hele middelbaar onderwijs in de staat. Ook het les- en oefenmateriaal voor de scholen maakt veelzijdig gebruik van «aangepaste» teksten, niet alleen van literaire aard. Onderwerpen als seksualiteit en evolutie worden systematisch uit klaslokalen geweerd omdat ze een deel van de ouders aanstoot zouden kunnen geven.

Het is de vraag of Heifetz cum suis tot de bodem van de zaak zullen doordringen. Het postmodernisme met zijn nadruk op de onaanastbare «identiteit» van ieder individu en de relativiteit van alle waarde- en kwaliteitsoordelen is zo diep geworteld in de Amerikaanse humaniora dat te van een industrie mag spreken. Een hele generatie academici, schrijvers, advocaten en opiniemakers heeft er zijn broodwinning van gemaakt. Alleen al het zwarte *Dream Team* van Harvard, bestaande uit genoemde Cornel West, Henry Louis Gates en Kwame Anthony Appiah, is een fabriek op zichzelf met vertakkingen in uitgeverswereld en politiek en

diverse invloedrijke sponsors, waaronder het culinair uiterst incorrecte McDonald's.

Mocht het tot hoorzittingen komen, dan zal de staat New York zich naar verluidt laten bijstaan door identiteitsideologen van de eigen staatsuniversiteit. Lieden voor wie   n plus   n allang geen twee meer is, maar een klassegebonden metafoor. Speciaal voor hen heeft de ludieke Australische computerexpert Andrew Bulhak een programma ontwikkeld, de Postmodernism Generator, die op zijn website

(www.elsewhere.org/cgi-bin/postmodern) geheel zelfstandig postmoderne «essays» van duizend woorden produceert. Volgens de teller heeft Bulhaks website sinds de opening op 25 februari 2000 maar liefst een half miljoen essays afgeleverd met titels als «Postkapitalistisch discours in het werk van Pynchon» en «Het dialectisch paradigma van de consensusvorming». Teksten die, zo verzekert Bulhak bulderend van de lach over de telefoon vanuit Melbourne, stuk

voor stuk aan de eindtermen van New York State University voldoen. «Ze gaan gegarandeerd nergens over.»

De liefde van een dwaas baseerde, zij het dat hij van Genji een sukkelige ingenieur maakte en van het meisje een doortrapte femme fatale. En dat niet alleen: zowel Naomi als haar aanbieder Joji is geobsedeerd door de cultuur van het westen. Ze spiegelen zich aan westerse films, dragen westerse kleren, en vooral Joji wordt haast ziek van vermenigvuldiging van de minderwaardigheid als hij in aanraking komt met Echte Westelingen.

Toch is *De liefde van een dwaas* meer *Lolita* dan *My Fair Lady*. Dertig jaar v  r Vladimir Nabokov geeft Tanizaki een beeld van een beklaagde, de nimfomane, die te gronde wordt gericht door de trouweloosheid van een jonge geliefde die n  g berekenender en wreder is dan Lolita. En net als Nabokov schrijft Tanizaki niet terug voor een flinke dosis erotiek; hij heeft geen expliciete taal nodig voor het fetisjisme en de bijna masochistische hunkering van Joji, of de orale seks waarmee Naomi haar minnaar weet af te leiden bij een potje kaarten om geld.

Tanizaki zou zijn motieven trouw blijven. De invloed van het moderne westen speelde een voorname rol in de familieroman *Stille sneeuwval* (1948); voyeurisme, fetisjisme en incestueuze verlangens beheersen *De sleutel* en *Dagboek van een oude dwaas*. Evenals Joji, die tijdens zijn beproevingen blijft terugdenken aan de mooie tijden die hij met Naomi heeft gehad, zijn Tanizaki's latere personages vervuld van nostalgie. Geen wonder, want *mono no aware*, 'de droefheid der dingen', was het overkoepelende thema van Tanizaki's grote voorbeeld, het Japanse boek der boeken: *Het verhaal van Genji*.

Volgende week: 'Elementaire deeltjes' van Michel Houellebecq.
Pieter Steinz: ps@nrc.nl

Lolita in Tokyo *Nuzyf*
Dertig jaar v  r Nabokov schreef Junichiro Tanizaki al een briljante roman over een piepjonge femme fatale, stelt Pieter Steinz in deel 25 van zijn stoomcursus literatuur.

Junichiro Tanizaki

over een vrouw die een persoonsverandering ondergaat nadat ze een tattoo heeft laten zetten, was zelfs een vrije variatie op Wilde's *The Picture of Dorian Gray*. Maar na de grote aardbeving van Tokio (1923) en zijn noodgedwongen verhuizing naar het traditionele Osaka, oriënteerde Tanizaki zich op de klassieke Japanse literatuur, en vooral op *Het verhaal van Genji* (*Genji Monogatari*) van de elfde-eeuwse hofdame Murasaki Shikibu.

Een van de beroemde verhalen uit 'de eerste roman van de wereldliteratuur' vertelt hoe de erotomanne prins Genji een piepljong maar beeldschone meisje in huis neemt om haar te kneden tot zijn ideale achtige stralende vrouw. Ziedaar het Pygmalion succesrijke novelle *Totoage* (1910),

Zelfs met een westerse coach en een Europese speelstijl hebben de Japanse voetballers de kwartfinale van het WK niet weten te bereiken. Dat is een teleurstelling voor het thuisland, maar nauwelijks een verrassing voor wie zijn literaire klassieken kent. Als er   n thema is dat de Japanse schrijvers in de twintigste eeuw heeft beziggehouden, dan is het de funeste aantrekkingskracht van het westen op de traditionele samenleving. Niet alleen de Nobelprijswinnaar Kenzaburo Oe en de fanatieke traditionalist Yukio Mishima hebben de modernisering van Japan tot inzet van hun romans gemaakt, ook jonge schrijvers als Haruki Murakami (*Norwegian Wood*) en Banana Yoshimoto (*Kitchen*). Maar niemand heeft de verliefdheid op het westen mooier beschreven dan Junichiro Tanizaki in de klassieke roman *De liefde van een dwaas* (*Chijin no ai*, 1925), die buiten Japan vooral bekend is onder de Engelse titel *Naomi*.

Tanizaki (1886-1965) wist waarover hij schreef. Als student aan de universiteit van Tokio was hij zijn schrijversloopbaan begonnen onder invloed van de verhalen van Edgar Allan Poe en de romans van decadente schrijvers als J.K. Huysmans en Oscar Wilde; zijn succesrijke novelle *Totoage* (1910),

Geconstrueerde documentaires

BEELDDE KUNST

Eija-Liisa Ahtila: *Real characters, invented worlds*. T/m 28 juli in Tate Modern, Londen. Catalogus   25.

Wat gebeurt er met de personages uit een speelfilm wanneer het scherm zwart wordt en de credits verschijnen? Vallen ze in een diepe slaap totdat de muziek van het filmintro weerklinkt en ze weer twee uur lang van vlees en bloed zijn?

De Finse kunstenaar Eija-Liisa Ahtila (1959) speelt een spelletje met deze vragen. De mensen die zij in haar film-installaties opvoert, zijn veelal gebaseerd op bestaande personen. Maar hoe levensecht ook, toch lijken ze alleen te bestaan bij gratie van de camera. Zolang dat zwarte oog op ze gericht is, blijven ze in leven. In de Londense Tate Modern richtte Ahtila tien zalen in met film- en video-installaties en met foto's. *Real characters, invented worlds* heet de tentoonstelling die eerder te zien was in het Kiasma Museum in Helsinki.

Ahtila's filmpersonages, meestal vrouwen, blinken uit in praten. Ze stellen zich aan de kijker voor. Ze vertellen je ongevraagd over hun leven, betrekken je bij hun problemen.

Maar let goed op wat ze zeggen in die eindeloze Finse monologen die monotoon uitgebraakt worden als munten uit een op hol geslagen fruitautomaat. Let ook op hoe ze eruit zien: Ahtila heeft het patent op meisjes die achttien lijken naar eigenlijk zestig zijn. In een handomdraai veranderen ze van

Een van de tienerpersonages uit het werk van Eija-Liisa Ahtila.

onervaren tieners in volleerde seksgodinnen. Naief en alwetend tegelijk zijn ze: van relaties weten ze niets, maar wel hoe 'de ander' zich voelt.

Ahtila's films zijn een vreemde combinatie van twee uitersten. Aan de ene kant zijn de verhalen zo herkenbaar en wordt er zo natuurlijk geacteerd dat ze documentaires lijken. *Real characters*, inderdaad. Aan de andere kant is haar werk tot in de puntjes uitgedacht.

Twee jaar geleden won Ahtila, de *wonderwoman* uit het hoge noorden, de *Vincent Award*, een prestigieuze nieuwe prijs voor toonaangevende kunstenaars uit Europa. De jury concludeerde dat de Finse 'een nieuwe grammatica voor het bewegende beeld' had weten te scheppen.

Haar complexe installaties bestaan vaak uit twee of meer pro-

jecties die   n situatie vanuit verschillende personen en standpunten belichten. Maar hoewel de verhalen altijd raakvlakken houden, drijven ze soms zo ver uit elkaar dat je een werk twee keer moet bekijken, voordat je door hebt hoe het in elkaar zit. En dat is nog niet alles.

Bovenal wil Ahtila op hoog, intellectueel niveau allerlei kwesties aansnijden. Dat zijn moeilijke kwesties: over relaties en ontluikende seksuele gevoelens, over wat echt is en wat niet echt, over wat er leeft in de hooften van schizofrene en psychotische mensen. Die combinatie - een technisch ingewikkelde vorm   n een moeilijke inhoud - wringt af en toe.

In de installatie *The Wind* (2002) vertelt Susanna, geprojecteerd op drie grote doeken die samen een soort windscherm wor-

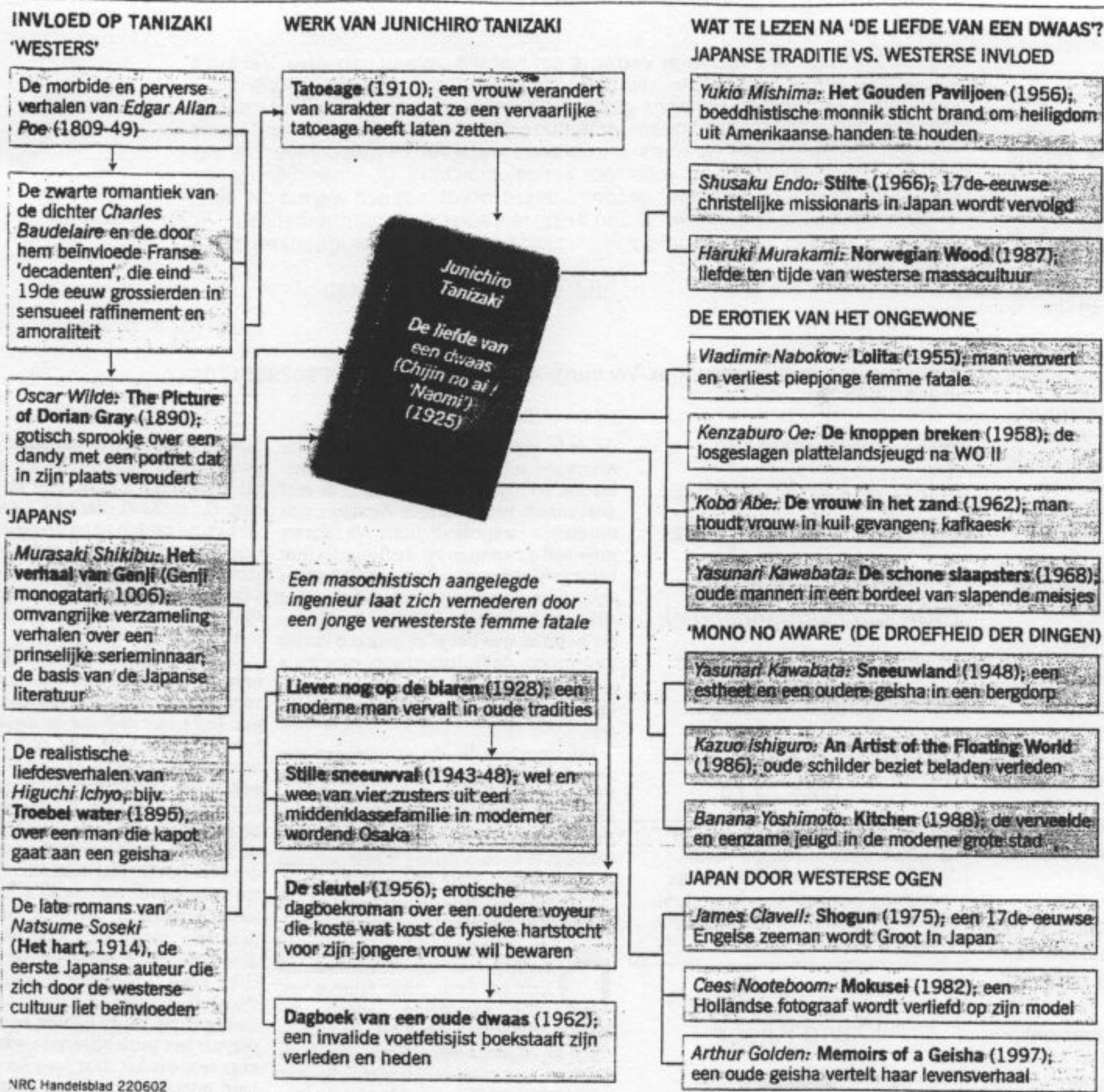
men, over haar psychose. Het is een warrig verhaal en je plonst er ook nog eens middenin. Intussen gooit ze boekenkasten om, huilt ze, bijt ze haar nagels stuk en wordt ze afgewezen door haar vriend. Het is bijna onmogelijk om de drie schermen in de gaten te houden en tegelijkertijd haar eindeloze monoloog te volgen. En het zal toch niet Ahtila's bedoeling zijn dat je een keuze maakt tussen die twee.

Maar vaak zijn vorm en inhoud w  l in balans, zoals in *Consolation Service* die elk half uur in een afgesloten zaal wordt vertoond. Hier vormen de prachtige beelden, verdeeld over twee grote schermen, en de begrijpelijke dialoog   n geheel. Ook bij *Today* (1996-1997), een installatie die gerekend mag worden tot het beste van Ahtila, is dat het geval.

Deze installatie bestaat, net als *The Wind*, uit drie schermen, maar hier volgen de projecties elkaar   n voor   n op. Drie mensen over het overlijden van de grootvader. Het is een bizarre gebeurtenis, maar geen moment verliest Ahtila de controle. Ze lijkt precies aan te voelen hoeveel informatie de kijker kan verdragen. En passant zorgt ze voor dat ene, onvergetelijke beeld: midden op een schemerige weg gaat een oude man in de smalle schaduw van een boom liggen, trekt zijn armen in en is verdwenen.

Het maakt dat je de film n  g een keer wilt zien, en n  g een keer. Zolangde projector loopt, vertellen de personages hun verhaal.

Merel Bem

NRC Handelsblad 220602

Het lijden van een ranke krullenbol

Wie over een of meer eeuwen terugkijkt op de Nederlandse literatuur van de twintigste eeuw, ziet een stoet van kleine jongetjes. In het wat triviale genre heten ze Bartje, Merijntje, Pietje, Ciske of Kruiemeltje - boefjes, maar lief en o zo dapper - in de literatuur heten ze Elmer, Richard, Maarten of Nathan en zijn ze moederziel alleen en onbegrepen. Gevoelige zielen in een wereld van botte, strenge vaders en pestkoppen van kinderen.

Het 'genre' bereikte zijn daarna nooit geëvenaarde hoogtepunt in Gerard Reve's *Werther Nieland*. Werk van de slechtste epigonen, bijna altijd autobiografisch, ging dikwijls mank aan hetzelfde euvel: een grenzeloze zelfverdedering, gevolg van de behoefte van volwassen mannen alsnog genoegdoening te eisen voor het miskende, getergde ikje dat zij waren. Gek genoeg is er geen schrijver van formaat aan te wijzen die haar beknotte jeugd als goudmijn aanboort en zweigt in zelfmedelijden.

Het genre heeft er in deze eeuw weer een vertegenwoordiger bij: debutant Alex Verburg, journalist, en biograaf van Liesbeth List, schreef *Het huis van mijn vader*. Vermoedelijk is de roman autobiografisch, maar zeker weet je dat nooit. Een foto van een engelachtige kleine Alex - 'collectie auteur' - siert in elke geval het omslag.

In de roman heet hij Floris. Een schatje, deze kleine vent. Een 'zondagskind' dat altijd fluit, dol op muziek, zijn lieve moeder en zijn robbodes van een vader, lieveling van zijn zes broertjes en zusjes. Papa's eigen 'dikdikdondertje'.

Maar op een dag - hij is elf - gebeurt er iets ergs. Zijn vader sterft plotseling. Floris raakt de weg kwijt, zoekt en vindt troost bij een bijlesleraar die al eerder niet van hem af kon blijven - van meet af aan wordt ranke krullenbol Floris beschreven als de droom van elke pedofiel -, en tobt over de vraag of hij nu 'homo' is. De eerste grote liefde eindigt smartelijk, met de dood van de vriend. En dat net nadat Floris voor het eerst schuchter wat met een meisje heeft gemiddeld.

Het gekke aan dit debuut is dat het heel aardig is voor zover Verburg schrijft over wat niet nadrukkelijk het thema van zijn boek is. Met gemak, in een simpele, ietwat kinderboekachtige stijl voert hij je binnen een groot, rommelig en gezellig gezin. Er is gekibbel, rivaliteit en puberleed. Ruzies over lang haar en uitgaan. Onvergetelijke middagen in een roeiboort. Overtuigend, met goed lopende dialogen wordt dit gezinsgeluk neergezet. Een gezin in de jaren zestig, waarvan de leden naar buiten willen breken, in de zekerheid dat ze altijd op het warme nest kunnen terugvallen.

Maar waar Verburg 'literaire' samenhanging aan de vertelling wil geven gaat het mis, en goed ook. De roman krijgt kitscherige trekken, en de zelfverdedering zweigt aan.

Het kettinghorloge dat Floris erft van zijn vader, ooit was het van grootvader, wijst de tijd aan waarop de grootvader stierf: precies het moment waarop ook de vader de laatste adem uitblies! De liefde voor de bijlesleraar wordt zonder enige subtiliteit beschreven als een herhalingsoefening van de liefde voor zijn vader. En bij al het sterven en afscheid nemen in de roman speelt steeds het getal 23 een voorname rol, ten bewijze van het feit 'dat niets zomaar is. Alles hangt met alles samen'.

Dat mag zo zijn, deze roman banaliseert een dergelijke intuïtie. Verburg naait alle 'erge' gebeurtenissen in zijn roman met grote steken aan elkaar en verwoest daarmee het web dat hij met zorg had geweven.

Aleid Truijens

Alex Verburg: *Het huis van mijn vader*. De Arbeiderspers; € 13,95.

Alex Verburg: *Het huis van mijn vader*. De Arbeiderspers € 13,95

Alex Verburg is journalist. Vier jaar geleden werd hij genomineerd voor de titel Journalist van het jaar door de Nederlandse Uitgeversbond. En in 2001 verscheen zijn voorlopige biografie van Liesbeth List. Dat het schrijven Verburg niet wezensvreemd is, is te zien aan zijn literaire debuut, *Het huis van mijn vader*, waarin niet één van zijn zinnen hapert, niet één cruintziet alsof er moeilijk over is gedaan.

Trouw, 8 juni 2002

Tiener in de jaren zestig vindt liefde bij zijn leraar

Walter Kraut

"Ze noemen mij een zondagskind," zegt de elfjarige Floris van Zevenhoven op de eerste bladzijde van Alex Verburgs debuutroman *Het huis van mijn vader*. "Dat komt omdat ik op een zondag geboren ben... maar ook omdat ze mij een gelukkig kind vinden. denk ik." Anders is het 200 bladzijden verderop in het boek (en circa vier jaar verder in de tijd). De achterlap verraaft het al een beetje: "de dood van zijn vader en de liefde van een volwassen man ontregelen zijn bestaan en doen hem voorgoed zijn onschuld verliezen." Het zijn nogal grote onderwerpen, maar Verburg gaat er subtiel mee om. 'Het huis van mijn vader' maakt de liefde tussen een minderjarige tiener, Floris, en een man van achter in de twintig, zijn bijlesleraar Olivier, geloofwaardig en begrijpelijk.

Floris groeit op in een prototype burgerlijk gezin, in de eerste jaren van het naoorlogse tijdperk. "Mijn moeder vraagt of mijn vader de markiezen van de erker en die olijven openslaande deuren wil laten zakken. Anders verschieten de meubels. Gezellig, de markiezen!" De frictie tussen oude en nieuwe idealen vormt de ideale achtergrond om de veranderingen in Floris' leven te beschrijven. Hij staat overal een beetje tussenin. De gezelligheid van vroeger bestaat na de dood van zijn vader niet meer en in de vrijheid van de jaren zestig kan hij het niet helemaal zijn draai vinden. Alleen bij Olivier komt alles samen, zowel de geborgenheid als het anti-burgerlijke, maar het is tegelijkertijd een relatie die niet voort kan bestaan.

Zowel het tijdsbeeld als de coming of age van Floris zijn prachtig beschreven. Verburg bouwt alles rustig en secuur op, op een manier die bijna klassiek aandoet.

Dat Verburg schrijft, heeft iets vanzelfsprekends. De vraag is alleen of dat noodzakelijk literatuur moet zijn. Of, meer in het bijzonder, of het dit boek had moeten zijn. *Het huis van mijn vader* is een roman waarin nogal wat echo's weerklinken van andere romans, zonder dat ergens in het verhaal overtuigend blijkt dat dat de bedoeling was. Boeken van auteurs als Gerard Reve, Rudi van Dantzig, Paulo van Vliet, maar ook Adriaan van Dis en, uit België, Joseph Pearce komen op z'n minst even in herinnering. Wat deze schrijvers met elkaar gemeen hebben is dat ze geschreven hebben over gevoelige jongens die hun onschuld verloren, door simpelweg volwassen te worden. Door seks te hebben, door het geloof te verliezen, of door te breken met soms in en in burgerlijke familieleden.

Niet zelden gelden de jaren vijftig daarbij als ijkpunt, wat voor de hand ligt omdat die periode ook buiten de literatuur nog altijd tot de verbeelding spreekt als het gaat om (verstikkend) fatsoen en de burgerlijke moraal. Breken de jaren zestig aan, dan beginnen de verhoudingen langzaam te verschuiven en komen de personages voor een serie vastomlijnde dilemma's te staan. In *Het huis van mijn vader* is het niet anders. Hierin zijn de jaren vijftig zo onmiskenbaar en volop aanwezig dat Verburgs voorstel-

HET HUIS VAN ZIJN VADER

Alex Verburg was jarenlang journalist en schreef eerder het boek *Het voorlopige leven van Liesbeth List*. Nu verschijnt zijn eerste roman, *Het huis van mijn vader*. Floris groeit op in

Alex Verburg *Het huis van mijn vader* Roman

De

een groot, christelijk gezin. Twee gebeurtenissen in zijn tienerjaren ontregelen zijn tot dan toe onbekommerde leventje: de onverwachte dood van zijn vader en de liefde van een voor een volwassen man. Een man van 27 met een jongen van 14: dat riekt naar pedofilie, maar hun relatie wordt zo liefdevol beschreven dat eventuele gewetensbezwaren geen vat op je krijgen. Een aangrijpend boek.

Alex Verburg, *Het huis van mijn vader* (Uitgeverij De Arbeiderspers), ISBN 90 295 5170 4

ALEX VERBURG **HET HUIS VAN MIJN VADER** Floris groeit op in een groot gezin. Twee gebeurtenissen in zijn tienerjaren ontregelen zijn leventje: de dood van zijn vader en de liefde van een voor een volwassen man. Hun relatie wordt zo liefdevol beschreven dat eventuele gewetensbezwaren omtrent het leeftijdsverschil geen vat op je krijgen. Een aangrijpend boek. (ned) €13,95 *A0783

De Hagenaar Alex Verburg (1953) was journalist. Hij schreef de biografie *Het voorlopige leven van Liesbeth List*. *Het huis van mijn vader* is zijn roman-debuut. In dit boek vertelt hij over Floris van Zevenhoven die in de jaren zestig en zeventig opgroeit in een groot gezin (De Arbeiderspers; € 13,95). VK 3-5-02

het geloof tot heel wat dwingend consequenties leidde? Het huis van mijn vader is, hoe handig geschreven ook, een overbodig boek. De vraag naar het waarom van dit boek op dit moment wordt in de roman zelf niet beantwoord en evenmin komt het toe aan antwoord op een geheel andere, maar inhoudelijke vraag: wat is er nou zo erg aan om je onschuld te verliezen? Of is dat een zaak waar alleen gevoelige jongens de ernst van inzien?

het geloof tot heel wat dwingend consequenties leidde? Het huis van mijn vader is, hoe handig geschreven ook, een overbodig boek. De vraag naar het waarom van dit boek op dit moment wordt in de roman zelf niet beantwoord en evenmin komt het toe aan antwoord op een geheel andere, maar inhoudelijke vraag: wat is er nou zo erg aan om je onschuld te verliezen? Of is dat een zaak waar alleen gevoelige jongens de ernst van inzien?

overleed), raakt het gezin uit balans. Moeder rouwt, de dochters worden opstandig, de broers verlaten het ouderlijk huis en Floris trekt zich terug in zijn dromerige zelf. Op school gaat het niet zo goed, waar zodra de sexy bijlesleraar Olivier Santos zijn intrede in het verhaal doet, kan dat maar één ding betekenen. Floris' onschuldige bedoeling opmerking tijdens een roeitocht met Santos is dan ook totaal overbodig: "Wij zijn eigenlijk net als de oude Grieken," zegt Floris, omdat ze achteruit varen en de toekomst derhalve achter hen zou liggen. Ondertussen moet het oud-Griekse geheim bewaard blijven voor de familie, en vraagt Floris zich af of hij nu echt homo is, of niet. En dat erg is, of niet.

ling van die periode onbedoeld de trekken krijgt van een persiflage. Zo is de hoofdperson, de elfjarige Floris van Zevenhoven, een verschrikkelijk brave borst uit een al even braafborstige familie. Moeder bestiert het gezin niet vlijt, vader verdient de centjes en op zondag gaan ze naar de kerk. 'Ochtends wordt Brinka gegeren, er wordt naar de ochtendgymnastiek op de radio geluisterd, er worden spelletjes gespeeld en ook buiten het gezin heerst orde. Meesters delen nog lijfstraffen uit en de Juit, die rondrijdt in een witte Volkswagen, heeft nog zo veel gezag dat kinderen het openbare groen al verlaten voordat Bromsnor hen in de gaten heeft. Kortom, de onschuld ligt er zo dik bovenop dat wel iets vanzins móét gebeuren om de roman weer in evenwicht te trekken. Floris, omdat ze achteruit varen en de toekomst derhalve achter hen zou liggen. Ondertussen moet het oud-Griekse geheim bewaard blijven voor de familie, en vraagt Floris zich af of hij nu echt homo is, of niet. En dat erg is, of niet.

DANIELLE SERDIJN

Het huis van mijn vader

Alex Verburg - Het huis van mijn vader

ATHENAS
BOEKHANDEL

Aidan Chambers (*Dance on my grave*) en Edward van de Vendel (*De dagen van de bluegrassliefde*) gingen hem voor: ook zij schreven een roman over de ontwikkeling van een jongen tot homoseksuele adolescent. Alex Verburg voegt zich moeiteloos, en met veel succes, in dit rijtje. Ik heb *Het huis van mijn vader* in één dag uitgelezen. Niet omdat het een gemakkelijk boek is, maar omdat de vlotte, meeslepende stijl van het boek en de thematiek daartoe uitnodigen.

Het verhaal begint in de omgeving van Den Haag, waar de hoofdpersoon, Floris van Zevenhoven, de op-één-na jongste in een zeven kinderen tellend protestants gezin, opgroeit. Vader is schrijver/journalist, moeder zorgt voor al het wel en wee van de familie, en maakt in de loop van het verhaal een voorzichtige emancipatie door. Kleine en grote drama's spelen zich in dit boek af, zoals een zus die niet wil deugen en de vroegtijdige dood van de vader. Floris van Zevenhoven heeft tot het moment van het overlijden van zijn vader een tamelijk gezapig leven, daarbij beurtelings verwend en gecorrigeerd door de andere gezinsleden. De breuk in zijn leven wordt gevormd door de vrij plotselinge dood van zijn vader, maar meer nog door één van de directe gevolgen daarvan, namelijk: de noodzaak van het krijgen van bijlessen om zich tenminste te handhaven op de middebare school. De bijlessen worden gegeven in een huiswerkinstituut door een jonge man (Olivier Santos) die zich al gauw over het lot van Floris ontfermt. Er groeit een vriendschap, die niet anders kan worden omschreven als een relatie tussen een jonge puber (Floris) en een jong volwassene (Olivier). Een thema, waarover de laatste jaren slechts in negatieve zin geschreven lijkt te worden: dergelijke relaties vullen de krantenkolommen vooral omdat er sprake zou zijn van ongelijkheid, en daarmee verwerpelijkheid van het bestaan ervan. En het valt niet te ontkennen: wanneer een 13-jarige een (erotische) verhouding krijgt met een 23-jarige, dan zijn aan het begin van de 21e eeuw de rapen gaar.

Hoe anders was dat niet in -pak 'm beet- het jaar 500 voor het begin van de Christelijke jaartelling? Jonge adolescenten in Griekenland werden geacht zich te mengen ('mischen' in het Grieks, wat zowel 'mengen' als 'vrijen' betekent) met jongens van 12, 13 jaar. Dit soort relaties was vooral bedoeld om de jongste van het stel te initiëren in de wereld van de volwassenen, hem te leren voor zichzelf op te komen, trouw en kameradschap te ontwikkelen. De erastes (de jong volwassene) en de eromenos (de knaap) vertrouwden elkaar en gingen volledig in elkaar op. Prachtige scènes op Griekse vazen, dialogen in het werk van Plato, graffiti op rotsen op het eiland Santorini: ze getuigen allemaal van een ons inmiddels vrijwel vreemde pedagogische relatie tussen leraar en leerling, tussen liefdeheer en geliefde. Volgens goed bijbelse traditie is er echter in het huis van de Vader ook na de geboorte van Christus (hier dus: in de protestantse traditie) plaats voor mensen en relaties tussen mensen van allerlei slag en soort. Verburg weet in zijn boek zo'n relatie weer aannemelijk te maken. Floris krijgt alle gelegenheid zich los te maken van Olivier: hem wordt telkens een vluchtweg aangegeven.

"Moet ik stoppen?" Ik voel zijn adem in mijn oor. "Nee." Ik weet niet of ik dit wil, maar ik weet wel dat ik niet wil dat hij stopt. In deze dialoog staat de kern van het boek samengevat: de hoofdpersoon is nog onzeker over zijn seksuele oriëntatie, maar geeft wel toe aan een diep gevoelde wens om geïnitieerd te worden in de wereld van de liefde tussen mannen. Het komt tot een verhouding die zich steeds meer verdiept, zonder ooit geheel gelijkwaardig te worden: daarvoor is het leeftijdsverschil tussen Floris en Olivier te groot, zijn de ervaringen in het leven te verschillend. En aan het eind van het boek gebeurt het onvoorstelbare: de dood scheidt erastes en eromenos, zoals Magere Hein ook eerder in het boek de geliefde vader het leven ontnam. Floris zal opnieuw zijn eigen weg moeten zoeken.

Het bovenstaande zou gemakkelijk tot een tranentrekker eerste klas hebben kunnen uitgroeien, en waarlijk: Verburg weet af en toe zijn lezers tot op de rand van het sentimentele mee te nemen. Maar hij gaat -wat mij betreft althans- nooit over die rand heen. De dialogen zijn echt, de stijl is vlot, de situaties zijn geloofwaardig. Maar het belangrijkste is dat Verburg er in slaagt om aannemelijk te maken dat zulke relaties kunnen (moeten?) bestaan. Voor een verhouding tussen Floris en Olivier is ook plaats in het huis van de vader, hoewel ik er van overtuigd ben dat Floris' fysieke vader het nooit had goedgekeurd wanneer hij zou hebben geweten van de verhouding tussen Floris en Olivier.

Is *Het huis van mijn vader* een jeugdboek, zoals *De dagen van de bluegrassliefde*? Ik vind dat het boek heel goed gelezen zou kunnen worden door jongeren in de leeftijd van 14-18 jaar, maar ook volwassenen kunnen er een hoop uit leren, al was het alleen maar om een meer tolerante houding ten opzichte van relaties tussen jongeren en jong volwassene te ontwikkelen. We kunnen nog veel leren van de Klassieke Oudheid, juist wanneer die in moderne termen wordt vertaald door schrijvers als Alex Verburg. Het huis van mijn vader verdient daarom een brede lezerskring.

<http://www.buyways.nl/scripts/athenas/>

Han Borg

TIP!

De roman "Het huis van mijn vader" is het literaire debuut van Alex Verburg, debutant dat ik met veel plezier heb gelezen. Het verhaal gaat over Floris die opgroeit in een typisch Hollands gezin in de jaren vijftig en zestig. Het zal dan wel aan mijn eigen leeftijd liggen dat het boek, juist in de details, zoveel herke oproept. Op een mooie en soms ontroerende wijze vertelt de schrijver het verhaal van de opgroeiende jongen, waarvoor het geluk dichtbij ligt, maar die met na de vroege dood van zijn vader geconfronteerd wordt met een wereld die niet even vriendelijk of begrijpelijk is. Een besliste aanrader voor (mannelijke) generatiegenoten die zelf soms ook enigszins weemoedig terugdenken aan hun eigen jeugd.

<http://www.brederoboeken.nl/>

Han Haagsman

Het huis van mijn vader. Alex Verburg, Arbeiderspers, ISBN 9029551704
Euro 13,95

Het Symposium is een sleutelwerk in de westerse letteren. Charles Hupperts ruimt de puinhopen van 2500 jaar Plato-onderzoek en vindt een pleidooi voor een soort homohuwelijk.

Maar heeft hij gelijk?

NRL 7/6

Charles Hupperts: De macht van Eros. Lust, liefde en moraal in Athene. Van Coorschoot, 394 blz. € 29,90. Met daarin opgenomen: Plato: *Symposium*, vertaald en geannoteerd door Charles Hupperts

David Rijser

In de proloog van *Gargantua* vermeldt Rabelais zijn eigen tekst met een mergpijp, en raadt de lezer aan er hetzelfde mee te doen als een hond: het bespieden, bewaken, vasthouden, wegslepen, stukbijten en tenslotte uitzuigen. Hij beroept zich voor die procedure op een precedent met autoriteit. In Plato's *Symposium* wordt duidelijk gemaakt dat Socrates, de lelijkste man van Athene met zijn wipneus en Saterkop, van binnen vol goddelijke wijsheid en schoonheid was. Door de absurde buitenkant heen moet je naar binnen breken om de kern te raken, dat wat werkelijk waardevol is tot je te nemen. Wat je met een mergpijp moet doen, is wat je met Socrates en dus ook met Rabelais' bizarre satire moet doen: stukbijten en uitzuigen.

De opmerking waarnaar Rabelais verwijst, wordt in het *Symposium* gemaakt door Alcibiades, in tegenstelling tot Socrates juist de mooiste man van Athene. En één van de gevaarlijkste, getuige zijn politieke carrière vol meedogenloze zelfzucht, liederlijk en godslasterlijk gedrag, hoogverraad en overloperij. Schoonheid is nu eenmaal geen garantie voor deugdzaamheid.

Alcibiades vertelt over zijn dramatische Socrates-ervaring aan het slot van Plato's meesterwerk, wanneer hij laat op de avond dronken komt *party-crashen*, als een ongenode gast op een keurige herenavond. Het is het soort herenavond waaraan het werk zijn naam ontleent. Normaal gesproken waren die avonden niet zo heel keurig. Symposia waren in de oudheid het equivalent van ons uitgaan (de Italiaanse avondmaaltijd in het restaurant met chaotisch verloop komt het dichtst in de buurt). Na het badhuis kwamen de heren bijeen, aten wat en begonnen te drinken, vaak onder begeleiding van gehuurde musici en dansers, die zich ook voor seksuele activiteiten leenden. Soms brachten ze drinklieden ten gehore, of probeerden ze druppels wijn in een kan te slingeren als spelletje.

Zulke symposia konden vreselijk uit de hand lopen. De heren begonnen, net als in het studentencorps naar men zegt, met het meubilair te gooien, passanten te molesteren, de openbare orde te verstoren met gezang en geschreeuw, of de deuren van vriendinnen en vrienden gepawpenderhand te bestormen om zich een weg naar binnen te banen. Van zulke *mores* is Alcibiades het levende voorbeeld.

Maar de avond die Plato beschrijft was niet zo bedoeld. De heren, Athene's *cré-*

me de la crème zoals de komediedichter Aristophanes, Socrates en later dus Alcibiades, hadden de vorige dag al te veel gedronken, toen gastheer Agathon, een modieuze tragediedichter, de eerste prijs had gewonnen bij de Dionysia (het belangrijkste nationale tragediefestival van Athene) en dit in het openbaar, al te rijk besprenkeld, had gevierd. Nu de kater heerste, was het plan gerezen matig te drinken, de fluitspelsters naar huis te sturen, en de avond te vullen met serieuze gesprekken - over verliefdheid, dat wel.

De speeches die de aanwezigen die avond hielden ter verheerlijking van Eros, de jeugdige metgezel van Aphrodite, personificatie en god van de verliefdheid, vormen de kern van Plato's dialoog. Want een dialoog is het: nergens komt de auteur Plato zelf aan het woord, alles is ingebed in de directe rede, zij het op een zeer complexe manier.

Drie aspecten aan het *Symposium* hebben deze tekst fameus en, voor sommigen, notoir gemaakt. Allereerst het feit dat alle aanwezigen de zogenaamde Griekse principes delen en zeer expliciet en uitvoerig over homoseksualiteit en pederastie spreken. Dan de gloedvolle beschrijving door Socrates van wat later misleidend 'Platoonse liefde' is gaan heten. En ten slotte de unieke literaire en filosofische waarde en complexiteit van het werk.

Van deze drie aanspraken op onsterfelijke roem voor het *Symposium* is de laatste de belangrijkste. De tekst tart elke lofzang, omdat hij simpelweg te goed is voor woorden, nooit kan vervelen, ook niet na tientallen herlezingen, en altijd weer een diepere laag blijkt te bevatten. Niet alleen is de tekst filosofisch uitzonderlijk, omdat het de eerste en fundamentele analyse biedt van de begrippen verlangen en verliefdheid. In het *Symposium* zijn literatuur en filosofie bovendien onafscheidelijk samengeklonken.

Die fusie maakt paradoxaal genoeg dat de tekst er in historische overzichten van de antieke filosofie, zoals het toegankelijke en goedgeschreven *The Dream of Reason* van Anthony Gottlieb, te bekaaid vanaf komt. Auteurs als Gottlieb (die overigens ook voor Middeleeuwen en Renaissance te weinig pagina's neemt) missen de literaire diepgang om dat te doen wat Plato's filosofie beoogde: de lezer het probleem binnen te laten gaan om er zelf in rond te dwalen. Dat doel wordt door geen andere filosofische tekst meer bereikt dan door het *Symposium*.

De reden daarvoor is een onnavolgbare eenheid van vorm en inhoud. Niet alleen is het *Symposium* een compositorisch meesterwerk, omdat het binnen de Aristotelische eenheden van tijd, plaats en handeling, op één avond het fundamentele drama van het menselijk leven coherent aan de orde stelt. De warmste -

De tekst van Plato tart elke lofzang, omdat hij simpelweg te goed is voor woorden en nooit verveelt

Nederlandse vertaler, Dirk Loenen (Athenaeum, 1966) noemde de dialoog bovendien een 'Shakespeareans' drama, omdat de lezer in geen andere tekst de belangrijkste wijsgerige figuur uit de oudheid, Socrates, zo concreet ziet opereren in zijn Atheense omgeving. Als Gottlieb Socrates wil introduceren, komt hij natuurlijk met een bekend fragment uit het *Symposium*: 'Eens stond [Socrates] in gedachten verzonken steeds op dezelfde plek in de vroege och-

tend ergens over te peinzen: maar hij kwam er niet uit. Toch gaf hij niet op en hij bleef staan denken. Het was al middag. De mensen merkten hem op. Vol verbazing zelden ze tegen elkaar dat Socrates al vanaf de ochtend over iets na stond te denken. Tenslotte, toen het avond was geworden, brachten enkele Ioniers na het eten hun veldbedden naar buiten [...].'

De levendigheid van de karakters en omgangsvormen in de tekst is uniek: we voelen de aanwezigheid van de personages. Dat komt doordat de sprekers geen spreekbuizen zijn van een totaalconcept, maar levende karakters. Daarom ook is het *Symposium* stilistisch en literair haast uniek in de Oudheid: met feilloze precisie wordt het taalgebruik van de sprekers geïmitated. De verschillende invalshoeken van waaruit eros door de sprekers wordt belicht, die van wetenschap, literatuur, politiek, filosofie en praktijk, garanderen een ongehoorde diepzinnigheid. Maar, en dat is belangrijk, geen uniforme diepzinnigheid. Want de dramatische vorm creëert een ambiguïteit, of misschien beter polyfonie, die het werk blijvende waarde heeft gegeven, omdat daardoor de mogelijkheid ontstaat tot telkens nieuwe interpretatie.

Aan die stortvloed aan commentaar is nu een lijvig werk toegevoegd van de Nederlandse classicus en filosoof Charles Hupperts. Hupperts is een expert op het gebied van de klassieke Griekse homoseksualiteit, en heeft uitgebreid en vernieuwend onderzoek gedaan naar met name het grote aantal afbeeldingen dat op vazen is gewijd aan verleiding en intieme scènes. *De macht van eros* is een handelseditie van zijn proefschrift *Eros dikaios*, aangevuld met een voorbeeldig precieze maar weinig fonkelende nieuwe vertaling van Plato's tekst.

Hupperts overtuigende stelling luidt dat de canonieke status van het *Symposium* ervoor heeft gezorgd dat de beeldvorming over seks in Plato's Athene te veel is bepaald door wat de sprekers in de dialoog erover zeggen. Pederastie, een intieme relatie van een oudere man met een (lieft nog net niet bebaarde) jongen, waarin pedagogie centraal stond en seks bijzaak was, een ideaal dat herhaaldelijk in het *Symposium* wordt uitgedragen, was niet de normale praktijk. Athene was een *pan-seksuele* stad, waar alle vormen van seks, al dan niet te koop, welig tierden, en waar van de verheven Griekse principes even weinig recht kwam als van romantiek op de Wallen. Wel bestonden er veel, soms duurzame, homoseksuele relaties, maar dan tussen alle leeftijden.

In de beschrijving van die Atheense zeden heeft Hupperts het zo onophoudelijk over penetratie, anaal, intercruraal (tussen de dijen), neuken, lullen en wat dies meer zij, en dat met zo'n uitgestreken smoolwerk dat de lezer er wel eens moe van wordt - hoe intelligent, goed onderzocht en informatief zijn boek ook is. We hebben hier te maken met een heus *sexuawissenschaftlichen Kommentar* - al te ernstig, maar wel uiterst vernieuwend en scherpzinnig.

Plato, aldus Hupperts, wilde in het *Symposium* juist de onverantwoordelijkheid en promiscuïteit van de Atheners aan de kaak stellen en daar als alternatief een verantwoorde herenliefde, laten we zeggen een homohuwelijk, tegenover stellen. Daar zit wat in. Plato voert in het *Symposium* een aantal sprekers op die duidelijk langs deze lijnen denken. Maar doordat Hupperts zijn stelling in alle hoeken en gaten van de tekst probeert terug te vinden, gaat er iets mis.

Hij concentreert zich te veel op een belangrijk subplot, dat overigens heel precies en scherpzinnig geanalyseerd wordt en een belangrijke bijdrage tot de kritische traditie vormt. Want de kern van het *Symposium* is niet een theorie over homoseksualiteit, maar het contrast tussen schijn en werkelijkheid, russen pret en ernst, tralala-ik-ben-verliefd en pijn, het vliedende moment van bevrediging en de onverwoestbare tand des tijds.

Zoals gezegd laat Plato mensen dingen zeggen. Hij kiest nergens voor een bepaalde oplossing. Dat moeten wij zelf maar doen. Wat Hupperts nu doet, is de polyfonie van het *Symposium* te zeer ondergeschikt maken aan de hoofdthese van het homohuwelijk, dat wil dus zeggen aan een eenduidige stellingname van de auteur Plato die hij veronderstelt achter de tekst. Dit verleidt hem er zelfs toe Plato kritiek op Socrates toe te richten: deze zou nog te veel aan seks hebben gedacht en voor een fatsoenlijk filosoof te veel gehecht zijn geweest aan lichamelijkeheid. Misschien dachten respectabele mannen als Pausanias of Eryximachus inderdaad zo over Socrates. Maar fatsoen is niet min als seks waar het om draait in deze tekst. Socrates blijft onverstoort, voor de schone Alcibiades als ook voor de schone Agathon. Nergens blijkt dat hij een slaaf is van zijn geslachtsdeel. Wel dat hij ooit een belangrijke 'les' over de liefde heeft geleerd van een priesteres, Diotima. Maar misschien heeft hij die priesteres ook wel verzonnen, om niet al te eigenwijs te hoeven beweren dat hij het allemaal zelf heeft bedacht. Socrates is niet alleen een superieur ironicus. Hij is ook een superieur tacticus.

In het *Symposium* heerst, als honingrand om de beker van complexiteit, een bevrijdende ironie. Sterker nog: het is een komisch meesterwerk. Dat laat zich raden. Symposia zijn liederlijke aangelegenheden. En dit keer is er ook nog een aantal merkwuurde gasten. Socrates is een vreemde kerel, die makkelijk op de lachspieren kan werken en dat ook bewust deed, en zijn diepe ernst bedekte met spot en ironie (zoals zijn schone innerlijk werd bedekt door die krankzinnige saterkop). Ook Aristophanes, een andere hoofdspreker, was een hilarische man, en doet zijn naam hier eer aan. En dan is er de dronken Alcibiades, die met wijnvat in de hand een

Van verheven Griekse principes kwam in Athene even weinig terecht als van romantiek op de Wallen

dronkemansbelijdenis doet en bij de lezer dat wonderbaarlijke gevoel in de maag oproept dat zo eigen is aan een geslaagde komedie.

Maar het was toch juist een serieuze avond, denkt de lezer? Inderdaad is het contrast tussen een serieuze discussie tussen serieuze heren bij een gelegenheid die normaal gesproken liederlijk verloopt, fundamenteel in het *Symposium*. Maar de serieuze heren worden ook, al of niet door hun eigen woorden, voor gek gezet. Zo is daar de arts Eryximachus. Zijn plechtstatige vertoog over Eros als harmonie wordt begeleid door gegorgel, genies, gehik en geproest van Aristophanes, die eigenlijk aan de beurt was om te spreken, maar niet kan omdat hij de hik heeft. Zo wordt het moeilijk om niet ook om Eryximachus te lachen, nog afgezien van zijn pedante speech. Hupperts lacht te weinig om het *Symposium*. Hij is, in zijn poging de antieke pederastie te verburgerlijken, een tikje te fatsoenlijk.

Er bestaat een traditie die zegt dat Socrates nooit lachte. Ik geloof daar niets van. Christus, Socrates' historische erfgenaam, deed dat inderdaad niet, maar Socrates geniet met volle teugen in het *Symposium*, en wij genieten mee. En toch zit er opnieuw onder de scherts een bittere ernst. Ook onder de komedie. Bijvoorbeeld die van Aristophanes, met zijn onvergetelijke mythe van de men-

sen die als bollen zijn geschapen, maar wegens insubordinatie door Zeus in tweeën zijn gesneden en sindsdien wanhopig hun wederhelft zoeken. Omdat de gescheiden mensen, als ze die andere helft eenmaal gevonden hadden, elkaar niet meer los wilden laten en dus omkwamen van de honger, vond Zeus seks uit, als tijdelijk bevrediging die hen in staat stelde weer aan het werk te gaan.

Zo is het ook met ons gesteld. Aristophanes laat Hepaestus, de smid der goden, uiteindelijk bij twee minnaars komen en vragen: wat willen jullie nou eigenlijk? Zal ik jullie samensmeden? 'Ja!' roepen de jongens. Maar iedereen weet dat verlangen naar eenwording ook verlies van identiteit betekent, want opgaan in een nieuwe identiteit. En niemand wil zichzelf verliezen.

Aristophanes laat zo zien hoe belachelijk, gek en lelijk menselijke liefde eigenlijk is: *the beast with two backs*, zoals Shakespeare's Iago het noemt. Maar in dat gekke gespartel zit wel degelijk een goddelijke hunkering. Onder de buitenkant schuilt de transcendentie, die nooit volledig realiseerbaar is. Ziedaar het drama.

Maar het diepste en onpeilbaarste in het *Symposium* is toch de ode aan het verlangen die Socrates uitspreekt: het verlangen als drijvende kracht in het verkeer tussen de mens en het goddelijke. Dit is de een van de invloedrijkste en meest geciteerde passages uit de filosofische traditie: hij ontbreekt dus ook niet bij Gottlieb, en evenmin in de fraaie recente bloemlezing van antieke filosofische teksten door Piet Gerbrandy, *De mens is een dier dat kan denken* (Contact 2001). Verliefdheid is verlangen. En verlangen gaat uit naar wat je niet hebt. Essentieel is dat de verliefde nooit kan krijgen wat hij wil, omdat wat hij wil begrensd wordt door de tijd, die een beperking stelt aan alle menselijke affecties. Daarom moet de ware minnaar zich, opstijgend op de ladder der liefde, steeds verder onthouden van het lichamelijke, tijdelijke en vergankelijke, en zich richten op het abstracte, eeuwige en onsterfelijke. Zo kan hij zijn menselijke beperkingen ontstijgen, en dat kan eigenlijk alleen de filosoof. Vandaar de Platoonse liefde, die dus helemaal niet meer gericht is op mensen, maar op abstracties. Ziedaar de fameuze *scala amoris*, de 'ladder der liefde', of misschien beter: het doordringen in de kern van de liefde, met aflegging van het uiterlijk. Waar de komische Aristophanes de lelijkheid van de liefde benadrukte, ziet Socrates de schoonheid. Waar de komedieschrijver *au fond* een pessimist bleek, blijkt Socrates een optimist. Wanneer de dronken Alcibiades zich laat verleiden ook een lofrede af te steken, niet op Eros maar op Socrates, blijkt Socrates de incarnatie van Eros te zijn, altijd zoekend, altijd listen bedenkend, lelijk van buiten, mooi van binnen, want een ziel (mooi, abstract, idee) in een lichaam (lelijk, concreet, afspiegeling).

Dit is een ontroerend moment, want de lezer hoort dat de mooie Alcibiades smoorverliefd is geweest op de lelijke Socrates. Die menselijkheid en tijdelijkheid van Alcibiades' verliefdheid op deze merkwuurde, zo intiem geschetste en gekende man, worden zo helder voor ogen gebracht dat de lezer ervan doordrongen raakt hoe belangrijk de keuze tussen het instabiele gemoed en de onverstoortbaarheid van de ziel in feite is. Hoe graag Alcibiades ook wil, als hem de keuze duidelijk wordt, kan hij niet kiezen voor dat laatste, en dus voor Socrates, en daarom vlucht hij voor hem weg.

Ook Plato, zo zegt mijn water me, was ooit verliefd op Socrates. Ook Plato, die volgens de traditie bepaald geen mooie man was, liep een blauwtje, maar bleef wel van hem houden, en is gaan schrijven. Zo blijkt ook hier weer dat het *Symposium* (ook Hupperts constateert dit terecht) tevens een politieke dialoog is. Socrates heeft volgens Plato de jeugd, hier belichaamd in Alcibiades, niet 'bedorven', zoals de aanklacht luidde die tot zijn veroordeling en executie leidde. De onverantwoordelijke Alcibiades had een keus. Hij zag het merg in het Socratische been, maar wilde het niet openbreken. Maar misschien moet je daar ook wel een hond voor zijn.

Nog eens vijf jaar cel voor Dutroux

BERGEN — Het hof van beroep in Bergen heeft Marc Dutroux gisteren tot vijf jaar cel veroordeeld. Dutroux kreeg vier jaar voor brandstichting en het oplichten van de verzekering. Hij kreeg ook een jaar cel voor diefstal, diefstal met verzwarende omstandigheden en verduistering. De misdrijven dateren van begin jaren '90. De kinderbeul pleitte onschuldig en riep procedurefouten in, maar dat haalde niets uit. De advocaat-generaal haalde de gedetailleerde getuigenissen aan van de personen die schade hadden opgelopen, met name de eigenaars van de wagens, het gereedschap, het sanitair materiaal en andere door Dutroux gestolen goederen. Sinds hij in 1996 werd aangehouden is dit de twee veroordeling voor delicten die niets met de kinderontvoeringen te maken hebben. Eerder kreeg hij al drie jaar cel voor het geweld dat hij pleegde tijdens zijn ontsnapping, in 1998.

(IM)

Mohammed A. nog vast voor aangifte verdwenen meisje

door Johan van den Dongen
TEL 23/6 ASSEN, zaterdag
De vorige week gearresteerde moordenaar Mohammed A. blijft minimaal dertig dagen vastzitten wegens aanranding en verkrachting van een minderjarig meisje, dat na haar aangifte tegen A. is verdwenen. De raadkamer van de rechtbank in Assen heeft dat gisteren bepaald.

Mohammed A. (34) werd vorige week wegens de zedendelicten gearresteerd, drie dagen nadat zijn slachtoffer Zieme Ainoel (15) plotseling uit haar ouderlijk huis verdween. Het meisje had eind vorige maand aangifte tegen A. gedaan. In haar verklaring meldde ze dat A. haar had verboden om naar de politie te stappen. Deed ze dat wel, dan zou ze het niet overleven.

Mohammed A. werd in 1996 tot negen jaar gevangenis veroordeeld wegens de moord op zijn ex-vriendin Cristina Conte in Amsterdam en het laten verdwijnen van het lijk.

Of A. ook achter de mysterieuze verdwijning van dit meisje zit, is onduidelijk. Politie en familie spreken elkaar tegen. „Ik weet niet waar ze is, maar zedenrechercheurs van ons wel. Die zeggen dat het goed met haar gaat”, aldus een woordvoerder van de politie in Assen. „De politie zegt tegen ons juist dat ze niet weten waar Zieme is. Ze hebben beloofd ons onmiddellijk in te lichten wanneer ze is getraceerd”, zeggen het zusje en de vader van Zieme radeloos.

De gekleurde Dutroux-bril van de BBC

„Zes jaar na de arrestatie van Dutroux is het weer rustig in België. Onbehaaglijk rustig.” Dat soort journalistieke stemmingmakerij zette zondagavond de toon in de BBC-reportage over Dutroux in Panorama op Canvas.

De Britse journalisten liepen bijna een uur lang met vuile voeten door het Dutroux-dossier. De BBC maakt kwaliteitsreportages, was ons altijd gezegd. Maar na zondagavond durven we daar toch aan twijfelen. Terwijl de meeste Belgische media er al jaren alles aan doen om het dossier weer tot zijn ware proporties te herleiden, blies de BBC zelfs de meest doodgelopen sporen weer leven in. Want wie was de centrale getuige van de BBC? Regina Louf. In België nog altijd beter gekend onder de naam X1.

Het Belgische gerecht heeft de getuigenissen van Louf lange tijd bijzonder ernstig genomen, maar na lang onderzoek afgedaan als fabels. Dat is niet gebeurd omdat er zo nodig grote netwerken van hooggeplaatste perversen moesten worden beschermd. Maar omdat er gewoon geen bewijzen te vinden waren die haar horrorverhalen over kindermoorden ondersteunden.

De BBC-reporters draaiden zonder gêne de klok terug en lieten Regina Louf nog maar eens ongestoord al haar oude verhalen op tafel gooien. Om ze te kaderen, doken in de reportage ook politiemensen op. Die waren goed geselecteerd. Allemaal maakten ze deel uit van het *believers*-kamp. Van onderzoekers of magistraten die Louf tegenspraken, was er voor lang geen spoor. Stel u voor dat de Britse kijker zou beginnen twijfelen aan de getuigenis van Louf. Dan zou de reportage plots veel minder leuk zijn.

Ook de rest van het Dutroux-onderzoek bekeken de BBC-reporters door dezelfde gekleurde bril. Onderzoeksrechter Jacques Langlois: een onervaren prutser. Onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte: een doortastende heilige. De onderzoekers die X1 niet volgden: manipulerend, bruten. Zij die haar wel volgden: mannen die niet tot op het bot 'mochten' gaan. En ga zo maar door.

Waarom Canvas uitgerekend deze eenzijdige Britse reportage op de kijkers moest loslaten is ons een raadsel. Het bloed van de VRT-journalisten die de zaak-Dutroux volgen, moet gekookt hebben. Zelfs Panorama-presentator William Van Laeken vond het af en toe blijkbaar te ver gaan. Aan de suggestieve slotzin van de reportage dat „in België ook nu nog jaarlijks 2.000 minderjarigen verdwijnen” voegde hij zelf de nuancering toe dat het vooral om weglopers en ontvoeringen door eigen ouders gaat.

Canvas toonde ons de reportage voor wat ze waard was. Niet veel dus. (SDB)

tenkantoor overweegt stap-pen tegen de gevangenis waar het ongeval gebeurde.

Vrachtwagenchauffeur S. uit Assen werd veroordeeld voor de moord op Jessica Laven, de dertienjarige Duitse scholier Marco Weisser en de tienjarige Salim Thattil uit het Duitse Neustadt an der Weinstrasse.

■ DRIE MOORDEN D'IN/1
Vrachtwagenchauffeur Michel S. uit Assen werd in 1992 voor een drievoelige moord veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf en tbs. Hij bracht Jessica Laven (11) uit blokker om het leven en de Duitse jonges Salim Thattil (9) en Marco Weisser (13). S. had zijn slachtoffers seksueel misbruikt en daarna gewurgd. Kort voor zijn dood kwam de man nogmaals in opspraak toen bleek dat hij in de cel tonnen aan WAO-geld had geïncasseerd.

• Michel S.

Dood kindermoordenaar 'eigen schuld'

Van onze T-EL correspondent 21/6
SCHEVENINGEN, vrijdag
De dood van meervoudig kindermoordenaar Michel S., die tijdens zijn detentie in brand raakte door gemorste terpentijn, is zijn eigen schuld geweest.
Dat stelt de politie naar aanleiding van de dramatische dood van de gehate moordenaar, die een straf uitzat van 20 jaar en tbs vanwege de moord op drie kinderen.

De 59-jarige S. liep op 18 september vorig jaar ernstige brandwonden op in de gevangenis van Scheveningen. Hij zou een flegmatine hebben omgegooid in de werkplaats tijdens arbeidstherapie. Daar door raakte hij in paniek en

stootte hij een tbs-buis stuk. Hierdoor zou kortsluiting zijn ontstaan, waardoor zijn kleren vlam hebben gevat. Getuigen meldden dat hij in een muur van tijd in lichterlaaie stond.

S. raakte voor ruim 60 procent van zijn lichaam verbrand, ondanks pogingen van medegedetineerden en personeel hem nog te blussen. Hij overleed een week later in het brandwondentekenhuis in Beverwijk. Justitie heeft altijd

gesteld dat zijn dood een noodlottig ongeluk is geweest. Uit het procesverbaal over het ongeluk stelt de politie dat de dood van de kindermoordenaar geen misdrijf was. Evenmin was sprake van verwijtbaar gedrag van anderen.

De advocaat van S., mr. Hans Anker, stelt echter dat het rapport van de Arbeidsinspectie naar de verbrandingsdood „vele vragen onbeantwoord” laat. „Zo blijft onduidelijk wat de ontstekingsbron is geweest van het in brand raken van de gemorste terpentijn op zijn kleding.” Anker be-
zus van Michel S. Het advoca-

Nog veel vragen over dood van kindermoordenaar Michel S.

Brussel
Eigen berichtgeving
Cathy Galle

DM 29/5

'Advocaat overweegt eis tot schadevergoeding'

Door Sjoerd Jansen

DM 29/5

GRONINGEN ■ Het onderzoek naar de dood van meervoudig kindermoordenaar Michel S. laat te veel vragen open. Dat stelt de Leeuwarder advocaat Hans Anker, die de raadsman van S. was en de belangen behartigt van diens in België woonachtige zus. De tot twintig jaar en tbs veroordeelde crimineel overleed vorig jaar nadat hij in de Scheveningse gevangenis in brand was gevlogen.

De onderzoeksrapporten van de politie en justitie geven geen antwoord op de vraag hoe het precies heeft kunnen gebeuren, luidt de kritiek van Anker. Zo blijft onduidelijk hoe S. in september 2001 tijdens zijn arbeidstherapie vlam kon vatten, zodat hij vervolgens in een mum van tijd in lichterlaaie stond. Daarbij raakte ruim 60 procent van zijn lichaam verbrand. De man overleed een week later in het brandwondencentrum in Beverwijk.

Volgens de onderzoeken was de dood van de 59-jarige kindermoordenaar geen misdrijf. Ook is er volgens de arbeidsinspectie geen sprake van verwijtbaar gedrag van de personeelsleden van de gevangenis. Voor advocaat Anker is de zaak echter nog niet opgehelderd. "Onduidelijk is ook of alle veiligheidsvoorschriften in acht zijn genomen. S. zat in een zwaarbewaakte gevangenis en was in de werkplaats bezig met terpentijn. Moest iemand daar dan geen toezicht op houden? Daarover moet de arbeidsinspectie nadere informatie geven."

Volgens de politie moet S. tijdens zijn arbeidstherapie een fles terpentijn hebben omgegooid. Daarna raakte hij in paniek en stootte een tl-buis stuk. Dat zou kortsluiting hebben veroorzaakt, waardoor de met terpentijn besprenkelde kleren van de oud-Assenaar vlam vatten. Medegedetineerden en gevangenispersoneel trachtten nog S. te blussen, maar dat lukte pas nadat de man al voor een groot deel was verbrand.

Mr. Anker is ook benieuwd hoe de tl-buis precies stuk kon gaan. "Hing die tl-buis slechts aan een simpel draadje vast? Op die vragen moeten antwoorden komen." De advocaat hoopt zo zaken te vinden die niet in orde waren en daarmee aanknopingspunten voor een eis tot schadevergoeding ten behoeve van de zus van S. "Maar eenvoudig zal dat niet zijn. Het betreft immers niet de persoon zelf, maar een familielid die een vergoeding zou moeten krijgen."

De volledige onderzoeksrapporten worden door het ministerie van justitie niet vrijgegeven. Er staan, stelt een woordvoerder, te veel namen van betrokkenen in.

ALLES WELBESCHOUWD

Marcel Van Nieuwenborgh

DM 29/5

Op het WK-voetbal is ons land hoog geprezen voor het ethisch hoogstaand peil van zijn spel. Een opsteker voor België, dat zondagavond in een BBC-reportage (uitgezonden op Canvas) nog werd gebrandmerkt omdat het niet bij machte is zijn misdaadproblemen op te lossen.

Als de BBC het omgekeerde had proberen te bewijzen, zou dat pas een verrassing zijn geweest. Wie een beetje vertrouwd is met de imagovorming van België in het buitenland, weet dat zo'n stelling perfect beantwoordt aan een decennialang gekoesterd vooroordeel. Het is een lange ketting van evenementen die ons land in Britse ogen tot een gruwel hebben gemaakt: de Congopolitiek van Leopold II, de vaandelvlucht van Leopold III, het Heizeldrama en de Dutroux-affaire zijn slechts enkele staties in de calvarie van onze reputatie. En we zouden zelfs tot Shakespeare terug kunnen gaan, die België het laagste landje vond dat op de kaart lag, zó laag dat het in zijn ogen bijna niet meer zichtbaar was.

Voorals sinds ons land de administratie van de Europese Unie huisvest, is Brussel voor de Britten niet meer of niet minder dan een scheldwoord geworden. En uit die regio zou de Britse kijker dan iets verheffends moeten verwachten?

Het is met de BBC zoals met buitenlandse kwaliteitskranten. Ze worden hooggeprezen, tot je er op een dag iets in leest over je eigen land of uit je eigen buurt. Dan ineens besef je dat de verslaggever, ook als hij „ter plaatse werd gezonden”, alles door een vertekende lens bekijkt. Het format van zo'n televisiereportage alleen al eist dat het behandelde item een behoorlijk dramatische draai krijgt. Je weet op voorhand dat een buitenlandse journalistieke enquête zoals die van de BBC over *The Belgian X-files* niet op een anticlimax kan uitlopen.

Kan iemand als Olenka Frenkiel met haar reputatie tot de vaststelling komen dat de schuldigen achter de tralies zitten, dat de familie van de slachtoffers het onmenselijke leed heeft verwerkt en dat er een eind is gekomen aan een (peperdure) collectieve hysterie? Dat de graafmachines in België gedurende maanden tevergeefs hebben gegraven? Dat het koninkrijk aan het daveren sloeg zodra een zeneres alweer een visioen had ontvangen, een of ander bajeskant een bewaker iets had voorgezongen of de wichelroede van een pendelaar begon te beven?

„Er verdwijnen jaarlijks in België nog altijd tweeduizend minderjarigen”, was het besluit van de BBC. Een televisieploeg uit Londen, waar seriemoordenaars onder het beton van spookhuizen tientallen slachtoffers begraven en waar moorden op tv-figuren onopgelost blijven, kan bezwaarlijk naar huis komen met de mededeling dat het in België behaaglijk rustig is geworden. Olenka riskeert in dat geval zelfs haar onkosten niet eens terugbetaald te krijgen.

Justitie is vandaag in ons land met andere dingen bezig. Mag een opvoeder zich mengen in een gevecht als een jonge crimineel een bewaakster aan het aflossen is om de sleutel van het hek te bemachtigen? Zou zulks het geloof van de jeugdige misdadiger in de samenleving

niet voorgoed ondermijnen? Er zijn verschillende denkscholen. De Franstalige pedagogie meent dat een opvoeder, als zich zoiets voordoet, het best fluitend een andere kant uitkijkt.

En dan is er nog de magistratuur die in de afgelopen weken plots aan het zingen sloeg. De ene rechter na de andere spreekt zijn ultieme biecht. Het is alleen nog wachten op de memoires van een paar onderzoekers. Maar ze zullen zich aardig moeten reppen, want ik wed dat voor de gedenkschriften van de slecht befaamde heer Dutroux de uitgevercontracten al klaar liggen. Al ze al niet getekend zijn.

De misdaadliteratuur is vandaag vooral op het plankje van de non-fictie te vinden. Dat brengt brood op de plank van uitgeverij die een paar jaar geleden nog dreigden met kelders vol letterie op de fles te gaan.

Op TV1 was vorige week de nog altijd jeugdige auteur Mario Danneels te gast, die werd ondervraagd over een boek dat hij nog moet schrijven. Hij enquêteert momenteel vrij grondig over de mannelijke prostitutie in de drie gemeen-

Onfatsoen in het platsoen

schappen. Over het onfatsoen in de Brusselse, Vlaamse en Waalse plantsoenen. Op de vraag van de laatste *Show-master* of aan de bestseller die op het getouw staat, ook alweer een daverende primeur vastzit, kon de jeugdige schrijver slechts de beloftevolle woorden spreken: „Er wordt aan gewerkt. We kunnen nauwelijks wachten.”

En om nog eens op BBC terug te komen. De Britse openbare omroep besefte blijkbaar zelf dat hij de jongste jaren zwaar de weg van de tabloids is opgegaan. Vorig week werd medegedeeld dat de zender, zich het volgende seizoen weer in de historische kostuumstukken zal storten (*De Standaard* 25 juni). De BBC wil het aandeel van zijn artistieke documentaires met liefst veertig procent verhogen. Misschien komt er weleens een aflevering over het artistieke België. Om ons te melden dat een aantal van de „verdwenen Belgische kinderen” gewoon even was ondergedoken om een onthuilend boek te schrijven.

DM 29/5

Rituele moorden komen in West-Europa wellicht twee keer zoveel voor als aanvankelijk gedacht. Dat was de voornaamste conclusie van een conferentie over het thema in het hoofdkwartier van Europol afgelopen maandag. In ons land speelt de moord op het Antwerpse zigeunerjongetje Puia de speurders nog steeds parten. 'Concrete aanwijzingen dat het om een ritueel moord gaat, zijn er nog steeds niet', stelt Luc Ceulemans van de GDA Antwerpen, afdeling moordzaken. 'Maar het spoor verlaten, kunnen we evenmin.'

Europol wil meer aandacht voor rituele moorden

Over rituele moorden is nog steeds weinig geweten. Bedoeling van de Europol-conferentie was dan ook in de eerste plaats informatie uitwisselen. "Het is natuurlijk verkeerd om bij elke moord waarbij het slachtoffer ernstig verminkt wordt teruggevonden te gaan stellen dat het om een rituele moord gaat", meent de Antwerpse speurder Luc Ceulemans, die maandag de meeting bijwoonde. "Maar er zijn wel bepaalde elementen die in die richting wijzen. Zoals het feit dat bij een slachtoffer de penis en het scrotum zijn weggesneden bijvoorbeeld."

Dat was ook het geval bij het zigeunerjongetje Puia, dat op 20 juli 1999 in het Antwerpse Lobroekdok werd gevonden. Toch werd in de zaak-Puia aanvankelijk niet gedacht aan een rituele moord. Tot eind vorig jaar vanuit Londen de vraag kwam voor overleg. Ceulemans: "Scotland Yard had in de Theems een kinderromp gevonden, die ze Adam zijn gaan noemen. Het ging om een jongetje van vijf of zes jaar, vermoedelijk afkomstig uit West-Afrika. Armen, benen en hoofd waren afgehaakt en de romp droeg enkel een oranje-meisjesshort. Even verder stroomopwaarts vond de politie ook een wit laken met daarin zeven halfopgebrande kaarsen. Op

Speurders hebben geen aanwijzingen dat Antwerps zineugertje ritueel is vermoord, maar de mogelijkheid spookt door hun hoofd

zowel het laken als de kaarsen stonden Afrikaanse namen geschreven."

De Britse speurders zochten voor hun onderzoek hulp bij Afrikaanse experts in rituele moorden. Die wezen op muti of obeh, praktijken waarbij heksendokters lichaamsdelen van zo jong mogelijke kinderen verwerken tot medicijnen die volgens hun geloof de innemers ervan speciale krachten moeten geven. Een stelling die ondertussen ook werd bevestigd door enkele gespecialiseerde wetsdokter, na het uitvoeren van een nieuwe autopsie op Adam.

De vergadering bij Europol werd bijeengeroepen door de Britten, nadat gebleken was dat ook in andere landen zwaar verminkte kindertjes werden aangetroffen. Op de conferentie bleek dat ook in Frankrijk, Duitsland, Nederland, Griekenland en Italië de politiediensten met mysterieuze kindermoorden zitten die maar niet opgelost raken. Twee keer zoveel dossiers overigens dan aanvankelijk gedacht. Bij alle lijkes zijn een of meerdere ledematen en de geslachtsdelen weggesneden. Of het in al die gevallen om rituele moorden gaat, is niet meteen duidelijk. Feit is wel dat de politiedelegaties maandag zelf geschrokken zijn over de omvang van het probleem.

Luc Ceulemans zelf blijft liever voorzichtig. Hij ziet ook weinig gelijkenissen tussen de Britse zaak-Adam en de Belgische zaak-Puia. "Het grootste probleem in Groot-Brittannië is dat Adam nog steeds niet is geïdentificeerd. Het gaat vermoedelijk om een Afrikaans jongetje dat naar Londen is gehaald om er ritueel gedood te worden door een heksendokter op vraag van een rijke besteller. Zo gaat het meestal bij rituele moorden. In België wisten we van in het begin om wie het ging, een zigeunerjongetje dat met zijn familie officieel in Antwerpen woonde en voornamelijk op straat leefde. Dat is nogal ongevoel bij rituele moorden."

Een ander specifiek punt aan de Adam-zaak is volgens Ceulemans het feit dat de romp teruggevonden is in een oranje meisjesshort in de Theems. "Een bizar feit waaraan de speurders eerst geen aandacht besteed hadden. Tot een Afrikaanse expert hen uitlegde dat bij obeh-rituelen volgens dat geloof de godin van het water wordt aanbeden, een godin die ook nog eens een voorliefde heeft voor de kleur oranje. Toen pas kreeg de short een aparte betekenis." Hoewel geen van die kenmerken aanwe-

Ontwerp-regeerakkoord CDA, VVD en LPF uitgelekt

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 26 JUNI. Criminele drugsverslaafden moeten gedwongen afkicken, het verplichte Studiehuis wordt afgeschaft en kleuters van vier jaar moeten een rest afleggen voordat ze naar school gaan.

Dat zijn enkele concrete afspraken uit het concept-regeerakkoord dat informateur Donner heeft voorgelegd aan de onderhandelaars van CDA, VVD en LPF. De tekst lekte gisteren uit naar het *Radio-1-journaal*. Donner gaat het akkoord deze week herschrijven na overleg met de onderhandelaars.

In een overzicht staat een aantal aanvullingen op de afspraken die tot dusverre naar buiten kwamen. Zo hebben CDA, VVD en LPF op het gebied van onderwijs afspraken gemaakt over afschaffing van het verplichte karakter van het Studiehuis, over de basisvorming en de klassenverkleining. Er komen geen nieuwe onderwijsvormingen en scholen krijgen zoveel mogelijk ruimte om hun eigen beleid te ontwikkelen. De verplichte begintoets voor vierjarige

kinderen, in aanvulling op de eindtoets van het Cito, is bedoeld om de kwaliteit van de school te meten en om taalachterstanden op te sporen. In het eerste paarse kabinet riep een plan hiervoor van staatssecretaris Netelenbos (Onderwijs) veel verzet op.

Op het terrein van de veiligheid komen er naast een identificatieplicht meer bevoegdheden voor politie en justitie om DNA-technieken te gebruiken, meer camera-toezicht en meer mogelijkheden voor de koppeling van bestanden.

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 14 JUNI. De onderhandelaars van CDA, LPF en VVD willen de bevoegdheden van politie en justitie verruimen en een nationale recherche formeren. Ook willen zij Schiphol gedeeltelijk naar de beurs brengen.

Hierover hebben zij gisteren op hoofdlijnen overeenstemming bereikt. De onderhandelaars willen politie en justitie de bevoegdheid geven mensen zonder concrete verdenking te fouilleren of auto's te doorzoeken. Met name de controles op wapenbezit worden geïntensiveerd. „Het belang van de samenleving is groter dan de privacy van de dader”, karakteriseerde Balkenende de nieuwe koers.

Het bedrag dat wordt uitgetrokken voor politie en justitie is nog onbekend. Zeker is dat er de ko-

mende kabinetsperiode enkele duizenden agenten bij komen. Daarnaast zullen stadswachten, die een gesubsidieerde baan hebben, kunnen doorgroeien naar een reguliere baan als politietoezicht, met meer bevoegdheden.

Om te kunnen vaststellen of politie en justitie hun werk goed doen, zullen 'keiharde' doelstellingen worden geformuleerd. De oplossingspercentages van misdrijven moeten omhoog, vinden CDA, LPF en VVD. De verantwoor-

delijke ministers en korpsbeheerders zullen hierop worden afgerekend. Als ze de doelstellingen keer op keer niet halen, moeten ze vrezen voor hun baan.

De beoogde coalitiepartners zijn het verder definitief eens over de oprichting van een landelijke recherche, een soort FBI. De samenwerking van de zes huidige regionale teams zal ressembleren onder het Korps Landelijke Politiediensten en centraal worden aangestuurd.

Op het terrein van de infrastructuur spraken de onderhandelaars af dat de overheid de komende kabinetsperiode waarschijnlijk een minderheid van haar aandelen in Schiphol naar de markt brengt. Een onderzoek moet uitwijzen welke voorwaarden aan deze gedeeltelijke privatisering worden verbonden. Met dit onderhandelingsresultaat gaan CDA, LPF en VVD in feite akkoord met een voorstel dat PvdA-minister Netelenbos (Verkeer) eind vorig jaar deed. De 'halve' beursgang is een compromis tussen de VVD, die alle aandelen in het vliegveld van de hand wil doen, en het CDA en LPF, die eigenlijk tegen privatisering zijn.

De gasboringen onder de Waddenzee, een ander moeilijk onderwerp, moeten later voor de derde keer in deze informatieronde ter sprake komen.

Op het terrein van openbaar vervoer spraken de partijen af meer geld te steken in versnelde onderhoud van verouderde rails. Dit moet helpen de vertragingen van de NS terug te dringen. Daarnaast moeten er in de Randstad meer, snellere treinen gaan rijden. Het LPF-plan om de bouw van de Betuweroute stil te leggen, is door de andere partijen van tafel geveegd.

LPF wil meer gebruik dna

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG, woensdag Na het CDA en de VVD wil ook LPF de mogelijkheid verruimen om dna te gebruiken bij opsporing van criminelen.

Als het aan deze Kamermeerderheid ligt wordt ook dna-materiaal in een databank gestopt van veroordeelden die een delict hebben gepleegd waar minder dan vier jaar cel op staat.

Minister Korthals (Justitie) wil dat de grens bij 4 jaar blijft liggen.

Voor CDA, VVD en LPF gaat dit niet ver genoeg. Om vooral criminelen die keer op keer de fout in gaan op te sporen is een goed gevulde dna-databank nodig, vinden zij.

VS: nieuw ministerie oprichten

Door onze correspondent

WASHINGTON, 7 JUNI. President Bush wil de binnenlandse beveiliging van de Verenigde Staten bundelen in een nieuw ministerie. Hij geeft daarmee toe aan het Congres, dat al maanden vraagt om krachtiger beleid tegen terrorisme.

Het ligt in de lijn der verwachting dat de directeur Homeland Security, Tom Ridge, de eerste minister voor Staatsveiligheid wordt. De huidige functie van Ridge werd na de aanvallen van 11 september in het leven geroepen. Het Congres klaagt sindsdien dat hij als puur adviseur van de president geen greep heeft op de bureaucratie.

noch op zijn collega's van Justitie en Defensie.

Onder het nieuwe ministerie vallen grote ambtelijke afdelingen als de douane- en immigratiediensten, de secret service, de kustwacht en alle rampendiensten. De grote vraag is voorlopig hoe de nieuwe minister verantwoordelijk kan zijn voor de binnenlandse veiligheid als hij slechts 'klant' wordt van de veiligheidsdiensten FBI en CIA, zoals Ridge de verhouding omschreef.

Bush lichtte zijn beleidswijziging gisteravond toe in een korte tv-toespraak. De inhoud van zijn mededelingen begon al uit te lekken in de loop van de dag, terwijl de Senaatscommissie voor justitie urenlang de directeur van de FBI, Robert Mueller, en de klokkenluider uit Minnesota van de dienst, agente Coleen Rowley, hoorde.

Een nieuwe minister, die in het kabinet zal zitten, zal ook voor het Congres moeten verschijnen. Bush gaf Ridge tot nu toe geen toestemming verslag uit te brengen voor commissies uit de Senaat en het Huis van Afgevaardigden. De stroom onthullingen over ongebruikte kennis bij de veiligheidsdiensten vóór 11 september over verdachte figuren met Al-Qaeda-banden dwong de president een ingrijpend gebaar te maken en het Congres vergaand gelijk te geven.

Formeel moet het Congres de instelling van een nieuw ministerie goedkeuren, maar gezien de voorgeschiedenis wordt daar geen tegenstand van belang verwacht. Het nieuwe ministerie zal, zelfs zonder FBI en CIA, 169.000 ambtenaren omvatten en een begroting van 37,4 miljard dollar hebben. Minister Rumsfeld (Defensie) heeft gematigd positief gereageerd op de aankondiging. Minister van Justitie Ashcroft, die enkele diensten verliest, reageerde niet direct.

zijn zijn in de zaak-Puia, blijft de mogelijkheid van rituele moord bij de Antwerpse speurders toch door het hoofd spoken. „Om te weten of een onopgeloste moord een rituele moord is, moet je eerst informatie hebben over dat fenomeen. Op de conferentie maandag werden dan ook experts aan het woord gelaten, voornamelijk uit Zuid-Afrika, waar die praktijken vrij frequent voorkomen. Aan de hand van dia's werden ons de vormen getoond. Je hebt muti en obeh, maar ook praktijken als uchum en ashanatie die bij plaatselijke stammen in West-Afrika voorkomen. En dan heb je nog een hele rist voodoo en satanische moorden.”

Maar het grote probleem van de Antwerpse speurders is dat het lijkje van Puia ondertussen is gecremeerd. „Er is destijds wel een autopsie uitgevoerd, maar toen wisten we nog niet wat we nu weten. Maar een tweede autopsie is dus onmogelijk.”

Volgens Ceulemans waren alle speurders het er maandag over eens dat een rituele moord bijna onmogelijk op te lossen is. „Vooral doordat het lijkje zo zwaar verminkt is. Onze wetsdokteren zijn ook niet getraind om op zaken te letten die belangrijk kunnen zijn voor het oplossen van een dergelijke zaak. Je moet dus al bijna de moordenaar op heterdaad kunnen betrappen. En dat gebeurt zelden tot nooit.”

Er bestaat een enorme verantwoordelijkheid tot een krachtige handhaving van de internationale normen voor de mensenrechten, in het besef dat ook die het doelwit van terroristen zijn. De aanslagen van 11 september waren vooral gericht tegen burgers. Ze waren meedogenloos beraamd en de uitvoering was zo getimed dat het aantal slachtoffers maximaal zou zijn.

Op grond van hun schaal en systematische karakter zijn ze binnen de bestaande internationale jurisprudentie als misdaden tegen de menselijkheid aan te merken. Er rust een plicht op alle landen om degenen die zulke misdaden beraamen en steunen, op te sporen en te bestraffen.

De inwerkingtreding van het statuut van het Internationale Strafhof, het eerste werktuig om de elementen van een misdaad tegen de menselijkheid te codificeren, bevestigt een individuele verantwoordelijkheid voor zulke misdaden, gesteund door staten dan wel bedreven door groeperingen. De algemene ratificatie van dat statuut is voor de wereldgemeenschap een belangrijk doel. We moeten zorgen dat we de middelen hebben om misdaden als die van 11 september in de toekomst te voorkomen.

Onmisbaar in de strijd tegen mogelijke terroristische daden is een vastberaden internationale samenwerking. De VN-Veiligheds-

Offer mensenrechten niet op in strijd tegen terreur

Mary Robinson

Kabinet gooit privacyregels te grabbel

Bankgegevens, maar ook de administratie van sportclub of vakbond worden een open boek voor de overheid. Dat staat in een plan dat door het demissionaire kabinet op de valreep is goedgekeurd. Een trendbreuk die te ver gaat, vindt F. Kuitenbrouwer.

Het aantal klachten over optreden van de Amsterdamse politie is het afgelopen jaar gestegen. Gevraagd naar een verklaring voor deze toename zei de voorzitter van de klachtencommissie dat dit zou kunnen liggen aan meer blauw op straat. Dat geeft meer kans op wrijvingen.

Dit belooft wat voor de plannen van de nieuwe regeringscoalitie van CDA, LPF en VVD. Deze wil meer agenten, die ook nog eens meer bevoegdheden moeten hebben. Met name een algemene legitimatieplicht voor de burger. Dat brengt een zeker risico voor discriminatoire controles mee, zoals jaren geleden diplomatiek werd geëvraagd in een rapport van het ministerie van Justitie.

Dit is echter nog niets vergeleken met een potje dat reeds op het vuur staat: een algemene inlichtingenplicht van banken, internetproviders en dergelijke over hun klanten aan politie en justitie. Inclusief de plicht op bevel van de overheid dingen uit te zoeken zo-

Voorstel voor vergaren gegevens gaat veel te ver

als wie allemaal naar u een e-mail hebben gestuurd, hoe vaak u een bepaald type product hebt gekocht, van wie u pakketjes hebt ontvangen. Ondanks zijn demissionaire status is het tweede kabinet-Kok op 1 mei zonder noemenswaardig voorbehoud akkoord gegaan met de vergaande voorstellen van de commissie-Mevis inzake gegevensvergaring ten behoeve van de strafvordering.

Het gaat niet alleen om de toegang van opsporingsdiensten tot persoonlijke details die berusten bij banken, verzekeraars of internetproviders. Ieder lid van een sport- of hobbyclub, of iemand die deelneemt aan een georganiseerde culturele activiteit is zijn privacy kwijt. Deze personen kunnen immers weten dat hun gegevens in verband met hun activiteiten verwerkt kunnen worden, aldus minister Korthals (Justitie) namens het kabinet.

Maar het willekeurige lid van een geitenfokvereniging of zangclub geeft die gegevens toch af in goed vertrouwen - net zoals de modale bankklant. Daar beslist de overheid voortaan over, is de boodschap van het kabinetsvoorstel. Dit ontslaat elke houder van persoonsgegevens categorisch van een speciale relatie met de betrokkene - of dat nu een politiemaker van een verzekering is. Of het lid van een vakbond - wanneer dat de politie of justitie goed uitkomt.

Moeten die nieuwe informatiebevoegdheden dan niet tenminste worden beperkt tot verdachte personen in de zin van de wet? Dat is niet de bedoeling van het kabinet. De 'vishengel' waarmee de opsporingsdiensten van oudsher zijn uitgerust wordt vervangen door een 'sleepnet', zoals Lex van Alme-

lo, auteur van het recent verschenen boekje *Ik heb toch niets te verbergen*, het uitdrukt. In een elektronisch sleepnet blijven ook allerlei ondermaatse visjes hangen - vaak zonder dat ze dat zelf ooit te weten komen. Toch kunnen ze onvermoed nog heel wat last krijgen met hun elektronisch signalement. Al was het alleen omdat de betrouwbaarheid van de politieregisters het nodige te wensen overlaat, zoals het College bescherming persoonsgegevens heeft aangetekend.

Het enige wat minister Korthals wil toezeggen is dat ten aanzien van niet-verdachte personen „grotere terughoudendheid geboden is”. Maar een wettelijke waarborg wil hij daarvoor niet geven. De terughoudendheid moet blijken uit het proces-verbaal dat de politie van zijn informatie-activiteiten opmaakt. Dat is een ongelooftwaardige geruststelling. In strafzaken met zware verdachten is de wettelijke verslagleggingsplicht van de opsporingsambtenaren regelmatig een ondergeschoven kindje gebleken. Laat staan als het om de gewone man gaat.

De voorgestelde bevoegdheden zijn „ruim”, erkent Korthals. „Gelet op het belang van de opsporing van ernstige misdrijven” acht het kabinet dit toch noodzakelijk. In het vervolg blijkt echter dat het helemaal alleen om ernstige delicten gaat. Verdenking van een gewoon misdrijf is al voldoende om de snuffelmachine in werking te stellen. En er zijn heel wat meer gewone dan ernstige misdrijven die kunnen dienen als stok die de hond moet slaan.

De vraag rijst hoe een demissionair kabinet het kan maken om dergelijke vergaande voorstellen voor zijn rekening te nemen. Ze zijn inmiddels controversieel verklaard, zodat afhandeling moet wachten op het nieuwe kabinet. Het demissionaire kabinet had er echter helemaal van moeten afblijven, want de algemene inlichtingenplicht vormt niet minder dan een complete trendbreuk in de strafrechtelijke bevoegdheden.

De inlichtingenplicht „fietsdwaars door het bestaande wetboek”, waarschuwde de hoogleraar strafrecht Knigge in het tijdschrift voor strafrecht *Delikt en Delinkwent* van maart - dus ruim voor publicatie van het kabinetsstandpunt. Deze strafrechtsgeleerde is, nota bene op verzoek van minister Korthals, betrokken bij een grootscheepse hercodificatie van ons Wetboek van Strafvordering.

Het antwoord van Korthals is een zwaktebod. Hij ontkent dat sprake is van een trendbreuk. Zijn enige argument houdt verband met het ingewikkelde onderscheid tussen de juridische begrippen 'inlichtingen', 'gegevens' en 'gegevensdragers' dat nu juist de grondslag vormt voor de waarschuwing van Knigge. Diens Nijmeegse collega Buruma is in dezelfde aflevering van *Delikt en Delinkwent* ook al niet gerust op „het gemak waarmee de bevoegdheid wordt voorgesteld tot het vorderen van hele gegevensbestanden van niet op voorhand bepaalde personen en van het gemak waarmee geheim opvragen van gegevens wordt mogelijk gemaakt”.

De werkelijke reden van het zwaktebod van Korthals is wel te verklaren: de elfde september. De vreselijke aanslagen in de VS hebben ook ons land als onderdeel van de westerse wereld geconfronteerd met de opdracht het grote kwaad van het terrorisme te bestrijden. Maar deze strijd wordt niet gediend door verstopperij te spelen met de grondrechten die wij juist tegen dit kwaad verdedigen.

F. Kuitenbrouwer is redacteur van NRC Handelsblad.

raad heeft belangrijke stappen in deze richting gezet. In resolutie 1373 van 28 september hebben landen een nieuwe internationale wettelijke verplichting opgelegd

gekregen om samen te werken tegen het terrorisme, waarbij het taalgebruik is ontleend aan bestaande internationale conventies. Ondanks de pogingen om de re-

actie op het terrorisme in het kader van de misdaden te plaatsen die vallen onder het nationale en internationale recht, is er sinds 11 september een alternatief taalgebruik ontstaan. Dat taalgebruik – dat in veel grotere mate de reactie op elk niveau heeft bepaald – sprak van een 'oorlog tegen het terrorisme'. Als zodanig is daardoor in vele delen van de wereld de klemtoon net even anders komen te liggen. Orde en veiligheid zijn voorop komen te staan. De wereld heeft in het verleden geleerd dat een nadruk op nationale orde en veiligheid vaak gepaard is gegaan met een beknorting van de democratie en de mensenrechten. Daardoor is een schaduw geworpen.

Deze schaduw is te zien in de officiële reacties, die nu en dan de beginselen van de mensenrechten ondergeschikt lijken te maken aan ander, 'robuuster' optreden in de oorlog tegen het terrorisme. De neiging bestaat om de gevestigde beginselen van de internationale mensenrechten en het volkenrecht met voeten te treden of in elk geval terzijde te schuiven.

Er bestaat verwarring over de Geneefse conventies van 1949, en wat daar wel en niet onder valt. De gedachte is geopperd dat de terroristen van 11 september en hun nasleep in het conflict in Afghanistan hebben aangetoond dat die conventies verouderd zijn.

Het is van wezenlijk belang dat het optreden van landen in hun strijd tegen het terrorisme zich beweegt binnen de normen van de internationale mensenrechten.

Onze grote zorg is nu dat volwassen democratieën die hun grenzen laten vervagen of het slechte voorbeeld geven, door ondemocratische regimes worden aangegrepen als vrijbrief voor een repressieve politiek, in de veilige overtuiging dat uitwassen zullen worden veronachtzaamd. Daardoor wordt het moeilijker om de naleving van basisnormen af te dwingen en machtsmisbruik uit te sluiten. Een extra zorg is dat de toestand van na 11 september in Europa een vestingmentaliteit in de hand werkt. De controle wordt verscherpt en de discussie en het taalgebruik inzake asielzoekers en migranten wordt grover. Gevoegd bij de herleving van het antisemitisme en de opkomst van de islamofobie vormt dit een uitdaging die door de Europese leiders en burgers gezamenlijk onder ogen moet worden gezien.

In het licht van de toegenomen veiligheidsspanningen dient de mensenrechtenbeweging op dit moment pal te staan voor het behoud van de normen van de internationale mensenrechten en het volkenrecht. Maar er is ook een agenda voor de lange termijn, te weten de inrichting van een wereld waarin mensen werkelijk veilig zijn. Het is belangrijk dat er beter wordt onderkend welk verband er bestaat tussen ontwikkeling, mensenrechten en democratie, en de onvermijdelijke verbinding daarvan met de veiligheid.

Tegenover de zeer reële veiligheidsangsten van de New-Yorkers en anderen in de ontwikkelde wereld staat de andersoortige maar even nijpende onveiligheid van mensen in de ontwikkelingslanden.

We hebben inmiddels een dieper besef dat geen land zich kan afzonderen van of zich kan onttrekken aan de gevolgen van de mondiale problemen van lokale armoede en conflicten. In wezen moet de tragedie van 11 september aanzetten tot actie op al deze fronten.

Armoede en onrecht op de wereld kunnen niet meer zomaar worden gezien als iets wat een moreel beroep op ons allemaal doet – ze moeten nu worden beschouwd als beslissende slagvelden voor de veiligheid van iedereen. Wil de strijd tegen het terrorisme een grotere menselijke veiligheid kunnen waarborgen, dan moet het ook een oorlog zijn tegen achterstelling, discriminatie en wanhoop.

Mary Robinson is Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN.

Burgers bespied

NRC 10/6

Europol wil dat internetproviders en telecombedrijven alle activiteiten van hun klanten opslaan en bewaren voor opsporingsdoelinden. De plannen van de Europese politiedienst lekten kort na de stemming in het Europees Parlement over een soortgelijk, maar minder vergaand, voorstel uit.

Tijdens een besloten bijeenkomst over gegevensopslag in april heeft Europol een wenselijk opgesteld. Het document is uitgelekt via de Italiaanse Euro-parlementariër Marco Cappato van de Radicale Partij.

Europol wil precies weten wat internetgebruikers en bellers doen. Internetaanbieders moeten bijvoorbeeld opslaan wanneer een gebruiker ingelogd is, wat zijn IP-adres tijdens een internetessie was, hoeveel informatie hij heeft verzonden en ontvangen, wat zijn creditcard- of bankrekeningnummer is. Ook de login-naam en het wachtwoord moeten providers opslaan.

Europol wil ook weten wanneer, met wie, en hoe lang internetgebruikers e-mails. Providers moeten de login-naam en het e-mailadres van de gebruiker bewaren, de e-mailadressen van degenen aan wie de gebruiker mail stuurt op het IP-adres. Als het technisch mogelijk is, wil Europol dat providers ook registreren van wie e-mail is ontvangen.

Ook welke websites gebruikers bezoeken, moeten internetaanbieders bijhouden. Europol wil precies weten wie wanneer welke websites bezoekt.

Europol wil ook gedetailleerde informatie over chatten (IRC) en Usenet (nieuwsgroepen).

Telecombedrijven moeten opslaan welke nummers vanaf een bepaald nummer worden gebeld, ook als er niet wordt opgenomen of de gebelde in gesprek was. Van alle gesprekken wil Europol weten wie de beller was. Maar ook geboortedatum van de beller en wanneer welk soort abonnement is afgesloten.

De plannen van Europol ondergraven de rechtsstaat en hollen de privacy van burgers volledig uit. Wachtwoorden gelden tot nu toe als privé-informatie. Een verdachte hoeft zijn wachtwoord of geheime encryptiesleutel niet aan de politie af te geven. Verdachten mogen in beschaaft landen namelijk niet worden gedwongen om mee te werken aan hun eigen veroordeling. Dat is een van de basisprincipes van de rechtsstaat. Wie belastende informatie bewaart op zijn harde schijf of in zijn elektronische agenda heeft de politie niet te helpen om bij deze gegevens te komen. Europol wil de rechten van de verdachte buitenspel zetten door wachtwoorden op te vragen bij providers.

In rechtsstaten is het bovendien goed gebruik dat een burger pas in de gaten wordt gehouden als hij wordt verdacht van een strafbaar feit. De Europol-plannen criminaliseren alle inwoners van de Europese Unie. Het lijkt alsof communicatie op zichzelf een verdachte bezigheid is.

De plannen van Europol staan niet op zichzelf. Ook de Neder-

landse overheid heeft de afgelopen jaren gezegd behoefte te hebben aan meer gegevens over burgers en een gemakkelijker toegang tot gegevensverzamelingen voor politie- en opsporingsdiensten.

De commissie-Mevis, genoemd naar de hoogleraar Strafrecht P.A.M. Mevis van de Erasmus Universiteit, heeft vorig jaar op verzoek van het ministerie van Justitie onderzocht hoe bedrijven (o.a. banken, verzekeraars en internetdienstenaanbieders) verplicht kunnen worden gegevens over klanten te verzamelen en deze data af te staan aan politie en justitie. Mevis wil dat bedrijven een aantal extra verplichtingen krijgen om gegevens op te slaan en af te staan aan politie en justitie. Politie en justitie kunnen, als de voorstellen van de commissie-Mevis worden aangenomen, gemakkelijker bij opgeslagen en toekomstige gegevens. Veel waarborgen die nu persoonlijke gegevens beschermen vallen dan weg.

Als de gegevens eenmaal zijn opgeslagen, zullen ze zeker gebruikt en misbruikt worden. Mevis verwacht veel van datamining, het analyseren van opgeslagen gegevens. Datamining kan volgens het rapport van de commissie-Mevis worden gebruikt om typische eigenschappen van burgers te ontdekken. Die informatie kan worden gebruikt om het gedrag van burgers te voorspellen. Hoe ziet bijvoorbeeld het communicatiegedrag van daders eruit ten opzichte van de niet-criminele burger? Kan zo een voorspelling worden gedaan over de vraag of iemand zich met criminele praktijken bezighoudt?

Mevis stelt expliciet dat ook de gegevens van niet-verdachte burgers gebruikt moeten worden om bijvoorbeeld woninginbraken op te lossen. „Voor het gebruik van datamining zijn zeer veel gegevens nodig. De gegevens in de politieregisters zijn daarvoor niet in alle gevallen toereikend. () Bij datamining bestaat echter in bepaalde gevallen behoefte aan het vergelijken van grote hoeveelheden gegevens van verdachte en niet-verdachte personen juist om tot significante verschillen tussen beide groepen te komen. Dit veronderstelt de mogelijkheid om in het kader van een strafvorderlijk onderzoek ook gegevens van niet-verdachte burgers te kunnen verwerken.” Het kabinet was enthousiast over de plannen. Juristen en privacyorganisaties hadden veel kritiek.

Het College Bescherming Persoonsgegevens (voorheen de Registratiekamer) is bang dat bedrijven en instellingen gedwongen worden als de „verlengde arm van justitie of politie” te fungeren. De privacy van „grote groepen oververdachte burgers” zal geschonden worden, vreest het College.

Websites: servizi.radicalparty.org/europol/europol.pdf; www.europol.eu.int; www.justitie.nl/pers/persberichten/archief/2001/gegevens.pdf

MARIE-JOSÉ KLAVER
[klaver@nrc.nl]

Slachtoffers van misdrijven zijn lange tijd te kort gedaan. De politie diende zich bezig te houden met het opsporen van daders en het Openbaar Ministerie (OM) is belast met de vervolging van verdachten. Het OM doet dat namens de samenleving en al dan niet uit naam van het slachtoffer. Maar in de rechtzaal had het slachtoffer geen stem. De laatste jaren komt hier mondjesmaat verandering in. Rechterlijke uitspraken in de ontuchtzaak rond verdachte G. van D. uit Zuidwolde zijn hier goede voorbeelden van.

D'VH 6-6
(ZIE OOK P.13)

Door Rob Zijlstra

Proef slachtofferhulp positief

dit het alternatief. Een speciale officier van justitie is in Maastricht aangesteld om te bepalen of slachtofferverhalen wel of niet aan het dossier worden toegevoegd. Het openbaar ministerie stelt de rechtbank vervolgens voor om de verhalen ter zitting integraal voor te lezen. De rechtbank mag uiteindelijk zelf beslissen of dat ook daadwerkelijk gebeurt.

Als logische, toekomstige stap noemt Sniekers de invoering van „herstelrecht”, waarbij er onder begeleiding en op vrijwillige basis aan gewerkt wordt om de relaties tussen slachtoffers en daders te normaliseren. (ANP)

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Stadler Tjirk van Wijk bij. De nabestaanden houden de Staat medeverantwoordelijk voor de dood van Tjirk. De moord werd gepleegd door een TBS'er die op dubieuze gronden op vrije voeten kwam. Nabestaanden eisen dat de Staat schuld erkent en zijn in de nog lopende procedure allesbehalve kansloos.

Succeszen
Drie slachtoffers van de man, onder wie de jongen die zijn gezicht weet afgebeeld op Van D's lichaam, worden bijgestaan door de Groningse advocaat mr. Liesbeth Poortman De Boer van Wijnberg Advocaten. Zij boekte eerdere opmerkelijke successen voor slachtoffers. Zo staat zij de familie van de vermoorde

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

Succeszen
De opmerkelijke uitspraak dat Van D. op straffe van 200 euro per dag binnen een half jaar ook de tatoeage op zijn borst moet laten weghalen, gaat nog een flinke stap verder. Ook hier heeft de rechter het belang van het slachtoffer hoger aangeslagen dan de gevolgen die een dergelijke medische ingreep hebben voor verdachte Van D.

‘Opmaat totalitaire staat’

Blair: uitstel

omstreden

afluisterwet

Door onze correspondent

LONDEN, 18 JUNI. De Britse regering heeft de invoering van een omstreden afluisterwet gisteravond onverwachts voor onbepaalde tijd uitgesteld, na toenemende kritiek over potentiële privacy-schendingen.

Een Lagerhuiscommissie zou vanochtend stemmen over een wetsvoorstel dat ministeries, instellingen en lokale besturen toestemming geeft zonder rechterlijke machtiging bij burgers gegevens na te trekken over hun telefoongebruik, post, e-mailverkeer en websitesbezoek. Volgens de regering-Blair moet bestaande wetgeving worden verscherpt om terrorisme beter te kunnen bestrijden.

Maar in het parlement, dat niet plenair over de wet zou mogen debatteren, ontstond steeds meer kritiek; de wet zou neerkomen op een snooper charter ('vrijbrief' om rond te neuzen). Onder Labour-parlementarissen in het Lagerhuis dreigde een opstand. De liberale en conservatieve leden van het Hogerhuis zeiden de wet in zijn huidige vorm te willen blokkeren. Volgens burgerrechtengroepen betekent de wet „het opheffen van de democratie om de democratie te beschermen”, en is het de opmaat naar een totalitaire staat volgens Orwelliaans model.

Bob Ainsworth, de betrokken staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, ontkende dat de wet burgerrijheden schendt, maar hij zei op de website van het OM Groningen wordt de vraag gesteld of het als slachtoffer zin heeft een verzoek tot schadevergoeding in te dienen. Het OM geeft als antwoord dat dit alleen zin heeft als bewezen

Mary Robinson is Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN.

Slachtoffer

Twee jaar geleden opperde Poortman De Boer het idee dat slachtoffers van geweld en zedenmisdrijven aanspraak moeten kunnen maken op gratis rechtsbijstand. Verdachten (daders) hebben dit recht al. Om de belangen van slachtoffers goed te kunnen behartigen is deskundige bijstand een absolute voorwaarde om niet te verzuipen in een juridische zee, aldus Poortman De Boer.

Haar idee werd door de Tweede Kamer omarmd. Eind vorig jaar maakte justitieminister Korthals een voorzichtig begin met de uitvoering van het plan van de Groningse advocate.

De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden gaf de politie al extra armslag. Er komt meer: bijna de helft van de bevolking wil een DNA-databank.

nrc 1/6

F. Kuitenbrouwer

Vijf jaar geleden waren bijzondere opsporingsmethoden van politie en justitie goed voor het zogenoemde IRT-schandaal dat leidde tot een parlementaire enquête. Nu hebben ze een eigen wet, de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (Wet BOB), die op 1 februari 2000 in werking trad. Menige speurder hikte daar aanvankelijk tegenaan. Zou een wettelijke regeling de handen van de politie niet onnodig binden? Op een studiedag over observatie in Zutphen aan de vooravond van de Wet BOB maakte hoogleraar Jan Naeyé korte metten met deze klacht. „U krijgt enorme bevoegdheden”, hield hij de verzamelde politiemensen voor. De nieuwe wet zette volgens deze deskundige de deur juist wijd open: „Sterker nog, er is niet eens een deur.”

Naast observatie voorziet de nieuwe wet in undercoveroperaties (inclusief pseudokoop en infiltratie), zogenoemde inkijkoperaties in huizen, het onderzoek van telecommunicatie en het aftappen van toetsenbord of muis van computers. Voor het onderzoek naar georganiseerde misdaad zijn enkele speciale bevoegdheden gereserveerd, zoals burgerinfiltratie en het zogenoemde verkenkend onderzoek.

De controle op het gebruik van de opsporingsmethoden is verschoven van de rechter-commissaris (onderzoeksrchter) naar de officier van justitie. In speciale gevallen, zoals ontheffing op het verbod van het 'doorlaten' van wapens of drugs, moet hij wel toestemming hebben van de minister van Justitie. Daar staat tegenover dat sommige snuffelmethoden buiten de Wet BOB vallen. Deze wet heeft namelijk alleen betrekking op 'stelselmatige' politiepraktijken. Niet-stelselmatige observatie is dus zonder meer toegestaan. Ook het doorzoeken van vuilniszakken heeft geen specifieke wettelijke grondslag nodig omdat het slechts een geringe inbreuk op de privacy heet.

Hoe ver dat gaat blijkt uit een recente uitspraak van de Hoge Raad over een vaste politiecamera die vijf maanden lang op (een deel van) de openbare weg voor de deur van de verdachte werd gezet. Dat was wel stelselmatig doch zo'n geringe inbreuk op de privacy dat er volgens de Hoge Raad geen sprake was van onrechtmatig verkregen bewijs.

De uitdijende politiebevoegdheden passen in een algemene trend, die in 1999 werd gesignaleerd door de Leidse hoogleraar strafrecht A.C. 't Hart. Vergaande regelingen zijn zeer voorzichtig geïntroduceerd, strikt beperkt tot een kleine groep zeer ernstige zaken, en hebben zich vervolgens als een olievlek uitgebreid tot een veel voorkomende praktijk. Enkele voorbeelden:

- De anonieme getuige was bedoeld voor bedreigde getuigen die ernstige risico's liepen. Nu wordt hij door de politie gehanteerd bij allerhande minder zware delicten tot aan doordringen na een aanrijding met uitsluitend blikshade toe.

Verdachte bereid tatoeage te laten verwijderen

Door Rob Zijlstra

BVH 6/6

GRONINGEN ■ De van seksueel misbruik verdachte G. van D. uit Zuidwolde is bereid de tatoeage op zijn borst te laten verwijderen. Geld om de medische ingreep te laten uitvoeren heeft hij echter niet. Van D.'s raadsman mr. O. Volkerts zegt het redelijk te vinden dat de Staat opdraait voor de kosten.

De tatoeage toont onder meer het gezicht van een jongen uit de stad Groningen die door Van D. twee jaar lang is misbruikt. De Groninger rechtbank besloot deze week dat de tatoeage binnen een half jaar moet worden verwijderd op straffe van 200 euro

per dag. Het slachtoffer had hier om verzocht.

Volkerts zegt zich te kunnen vinden in de uitspraak die juridisch gezien opmerkelijk is. "Ik denk dat het voor iedereen beter is dat mijn cliënt gehoor geeft aan de uitspraak. Maar van een kale kip kun je niets plukken en ik geloof niet dat het ziekenfonds

zal bijspringen. Er zal dus iets geregeld moeten worden." Eerder al werd Van D. veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen van 45.000 euro aan drie van de in totaal vijf slachtoffers.

Mocht Van D. geen gehoor geven aan de uitspraak, dan bestaat in principe de mogelijkheid de tatoeage onder

dwang te laten verwijderen, zegt mr. L. Poortman De Boer. Zij staat drie slachtoffers van Van D. bij. "Het betekent wel dat bij een behandeling onder dwang de rechter er opnieuw aan te pas moet komen."

Poortman De Boer gaat er vanuit dat het zover niet zal komen.

INFORMATIEPLICHT

NRC 1-1
Als kroon op de politiebevoegdheden is een algemene informatieplicht van burgers en bedrijven voorgesteld door de Commissie Mevis. Het is haar voorstel om elektronische databanken en internet. Nu is de politie nog afhankelijk van de medewerking van banken of internetproviders. De commissie wil dat deze verplicht worden gegevens en zelfs hele bestanden af te slaan. Ze moeten ook het gedrag van hun klanten bijhouden als de justitie dat wil.

Dit is een radicale trendbreuk met de uitgangspunten van de strafvoering. Deze gaat er juist vanuit dat burgers of bedrijven geen algemene informatieplicht tegenover de overheid hebben. Het voorstel gaat zelfs een van de hoepelingen die in opdracht van het kabinet bezig zijn met een algehele herziening van het Wetboek van strafvoering te ver. Toch heeft het kabinet zich vorige week achter dit controversiële voorstel geschaard.

Het ziet er op dit moment naar uit dat grondrechten als veiligheid en rechtvaardigheid zwaarder beginnen te wegen dan privacy en integriteit van het lichaam. Terwijl met name omtrent het afnemen en opslaan van DNA-materiaal ten behoeve van de criminaliteit de laatste jaren veel te doen was. «Je hebt altijd iemand nodig die zegt: ho, ho, gaan we niet veel te ver?» — door Joeri Boom en Geesje van Haren

hals van Justitie tot tweemaal toe, zij het aarzelend, besloten de barrières voor het afnemen en opslaan van DNA-materiaal voor opsporingsonderzoek te verlagen. Aanvankelijk mocht slechts materiaal worden opgeslagen van personen die werden verdacht van misdrijven waar acht jaar gevangenis of langer op stond. Die grens is inmiddels verlaagd tot vier jaar. In februari nam het parlement bovendien een wet aan die het vanaf 2004 mogelijk maakt DNA op te slaan van eenieder die zich schuldig heeft gemaakt aan gewelds- of zedenmisdrijven. De DNA-samples worden bewaard door het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), het voormalige Gerechtelijk Laboratorium, in Rijswijk.

Jan Holvast, van Holvast & Partner, een privacyadvies- en onderzoeksbureau: «We weten nog lang niet genoeg van DNA om het vast te leggen in een databank. Zolang je niet weet wat je in handen hebt, moet je daar niet aan beginnen. Als DNA werkelijk alleen zou kunnen worden gebruikt voor de identificatie van personen, zou het geen probleem zijn. Maar aan de hand van DNA kun je historische kenmerken en voorspelbaarheid van ziektes analyseren. Een databank is nooit waterdicht.»

Een woordvoerder van het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam: «Als de politie kwaad zou willen, kan dat. Het hangt af van de biologische sporen die worden opgeslagen. In principe maakt men alleen gebruik van 'junk-DNA', maar afhankelijk van het materiaal dat men in handen heeft, zijn er ook veel uitgebreidere en omslachtige tests te doen die iets zeggen over bijvoorbeeld de aanleg voor ziektes van de persoon in kwestie.»

Het NFI slaat niet alleen het uit junk-DNA verkregen profiel op, maar ook celmateriaal (haren, bloed, wangslijm, sperma en huidcellen). In juli 1999 bleek dat het NFI sommige DNA-profielen te lang bewaarde; van wie niet langer onder verdenking staat, moet het erfelijke materiaal worden vernietigd. Hetzelfde gold voor het celmateriaal. Twee jaar later trok het NFI zelf aan de bel toen bleek dat de hand werd gelicht met de regels. Inmiddels heeft justitie de regels en het toezicht verscherpt en de toegang tot de databank beperkt tot «slechts enkele daartoe geautoriseerde personen».

Onduidelijk is van hoeveel personen nu precies biologisch materiaal en DNA-profielen in de databank zijn opgeslagen. In juli 1999 werd de omvang van de databank door het NFI geschat op tweeduizend profielen. In februari

maakte minister Korthals bekend dat er nu genetisch materiaal van 1.336 personen is opgeslagen, en dat die hoeveelheid over vijf jaar zal zijn uitgebreid tot veertigduizend. In andere publicaties wordt echter gerept van «bijna vierhonderd profielen». Volgens een woordvoerder aan het NFI is de getalsmatige verwarring te wijten aan het verschil tussen kernhoudend DNA en zogenaamd mtDNA, verkregen uit de mitochondriën. MtDNA is veel minder betrouwbaar dan kernhoudend DNA. Het mag daarom nooit als sluitend bewijsstuk worden gebruikt. Toch werd dat geprobeerd in de Puttense moordzaak. Op grond van een profiel verkregen uit mtDNA probeerde het Openbaar Ministerie een van de verdachten die al zeven jaar in de cel zat langer vast te houden. Hij bleek onschuldig.

Uit een enquête van het Nipo in februari 2001 bleek dat meer dan negentig procent van de ondervraagden bereid was DNA af te staan voor politieonderzoek, en 43 procent geen problemen had met het opslaan van het DNA van de hele Nederlandse bevolking in een blijvende databank. Naar verluidt was minister Korthals erbluft door deze uitslag.

Machiel Zwanenburg, hoogleraar onderzoeksmethoden en wetenschapsfilosofie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam: «De efficiëntie wint het zo zoetjesaan van de privacy. De samenleving is zeer individualistisch geworden. Het is «ik» tegenover «de anderen». Men heeft niet door dat men ook de eigen bescherming opgeeft, en niet slechts die van de ander. Het gebruik van DNA-profielen past mooi in het verstoorde veiligheidsgevoel. Er worden toch criminelen door gepakt? Dat is wat de deskundigen ons vertellen. En die geloven we. We nemen zelfs hun terminologie over.»

Volgens Zwanenburg heeft het goedkoper worden van DNA-analyses bij een frequentere toepassing, gecombineerd met het in de media breed uitgemeten DNA-onderzoek in schokkende delicten als de Puttense moordzaak, en de verkrachttingsmoorden op jonge meisjes als Sybille Janssens en Marianne Vaatstra, ertoe geleid dat de weerstand tegen DNA-onderzoek sterk is afgenomen. Ongeacht het feit dat het afnemen en analyseren van erfelijk materiaal, en zeker het opslaan ervan, een inbreuk kan vormen op de persoonlijke levenssfeer.

In september 2000 ontstond commotie toen bleek dat sinds 1994 bloedmonsters uit de hiel-

Aftappers in het nauw

door René Zwaap

De Nederlandse politie en inlichtingendiensten zijn wereldrecordhouder in het aftappen van telefoonlijnen. Maar de methode raakt in opspraak nu is bewezen dat deze techniek openstaat voor misbruik en manipulatie. Een justitiële crisis met dramatische politieke repercussies is in aantocht.

De zaak-Baybasin, het proces tegen de Turks-Koerdische drugshandelaar Huseyin Baybasin dat zich al vier jaar voortsleept voor diverse Nederlandse gerechtshoven, is uitgegroeid tot een bom onder het Nederlandse rechtstelsel. Afgelopen week verzochten de advocaten van Baybasin, mr. P. Bakker Schut en zijn kantoorgenote mr. A. van der Plas, de president van het hof van Den Bosch over te gaan tot wraking van de gehele strafkamer inzake Baybasin, omdat volgens hen is bewezen dat het Openbaar Ministerie gebruik heeft gemaakt van gemanipuleerde opnames van afgeluisterde telefoongesprekken en het hof daar geen consequenties aan verbindt. Gesteund door verklaringen van onder anderen een oud-medewerker van de Militaire Inlichtingendienst (MID) stellen Bakker Schut en Van der Plas dat de opnames op grond waarvan Baybasin onlangs tot twintig jaar gevangenisstraf (het Nederlandse equivalent van levenslang) werd veroordeeld, aantoonbaar aan elkaar zijn geknipt en geplakt.

Oud-MID'er J.W.M. van de Ven, een autoriteit op het gebied van af luister technieken, deed op verzoek van de verdediging een steekproef naar de echtheidsgraad van de opnames en stuitte hierbij naar eigen zeggen inderdaad op aantoonbare manipulatie. Voor de aanklagers is dat een dramatisch gegeven, want de zaak-Baybasin is het eerste proces in de geschiedenis van justitie in Nederland dat in zijn geheel steunt op afgeluisterde telefoongesprekken. De aanklacht tegen de Koerd, die altijd heeft volgehouden dat hij slachtoffer is van een politiek proces vanwege zijn openlijke sympathieën voor de Koerdische onafhankelijke

verd op grond van het feit dat hij daar zijn leven niet zeker zou zijn. «Voor zijn eigen veiligheid» is Baybasin opgesloten in de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) in Vught, waar hij getuige zijn boek in strenge isolatie zit, per dag een half uur wordt gelucht en nauwelijks bezoek mag ontvangen.

Als het verzoek tot wraking van de rechtbank wordt gehonoreerd, heeft dat zoals gezegd dramatische repercussies voor de Nederlandse rechtspraak. In het geval dat de president van het hof straks erkent dat de telefoontaps inzake Baybasin zijn gemanipuleerd, is er sprake van een noodtoestand. Er is namelijk geen land ter wereld waar justitie en politie zoveel gebruik maken van af luister technieken. Volgens specialist Van de

Ven worden er in Nederland per jaar vijftien-duizend mobiele telefoons afgetapt en vele duizenden reguliere telefoonlijnen. Daarnaast verwacht hij dat het aftappen van internetverkeer een hoge vlucht zal nemen. Het Korps Landelijke Politiediensten verwacht in 2004 300.000 aanvragen om computers af te tappen om naam, adres en woonplaats van de gebruiker te achterhalen (de zogeheten *naw*-aanvragen). Daarmee is Nederland wereldrecordhouder aftappen geworden, aldus Van de Ven. Ter vergelijking: in Nieuw-Zeeland worden per jaar driehonderd aanvragen om lijnen af te tappen gehonoreerd. Het is, aldus Van de Ven, kennelijk cultureel bepaald. «Kennelijk zijn wij erg nieuwsgierig en houden we graag zo veel mogelijk mensen in de gaten, terwijl men in andere landen wat meer respect heeft voor de privacy en dus veel restrictiever is.»

Van de Ven, die onlangs de Militaire Inlichtingendienst verliet en sindsdien onafhankelijk adviseur is, waarschuwt samen met andere experts al enige jaren geleden voor de oncontroleerbare wildgroei van het af luister en in Nederland. «Afluisteren begon als een aanvullend opsporingsmiddel, maar ondertussen is het uitgegroeid tot een belangrijke bewijstechniek. De zaak-Baybasin is de eerste zaak waar de bewijslast honderd procent leunt op taps. Maar ook in de grote drugsprocessen als tegen de Hakkelaar en Charles Z. speelden taps een grote rol. Als de rechtbank straks erkent dat er sprake is van gemanipuleerde gesprekken voorspel ik een record aan verzoeken tot heropening van rechtszaken. Dat leidt dan onvermijdelijk tot een grote justitiële crisis.»

De grote vraag is vooralsnog: hoe zouden de opnames inzake Baybasin kunnen zijn gemanipuleerd? En vooral: door wie? Hoe betrouwbaar is de af luister techniek eigenlijk? Om die vragen te beantwoorden, komt men onvermijdelijk uit bij de leverancier van de tapcentrales. En dat is wat Nederland betreft het Israëlisch-Amerikaanse bedrijf Comverse, dat inmiddels vijftien tapcentrales heeft geleverd aan de Nederlandse politie en van wier geavanceerde apparatuur ook de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de Militaire Inlichtingendienst gebruik maken. Het beursgenoteerde Comverse is voortgekomen uit de inlichtingendiensten van het Israëlische leger. Een van de grootaandeelhouders zou Ariel Sharon

Ongedateerde foto van de Koerdische zakenman Huseyin Baybasin

lijkeidsbeweging PKK, werd geadstrueerd met maar liefst zesduizend afgeluisterde telefoongesprekken, waaruit glashard zou moeten blijken dat de verdachte leiding gaf aan een omvangrijk crimineel kartel, gespecialiseerd in drugshandel, afpersing en liquidaties.

Deze banden waren de afgelopen vier jaar het onderwerp van slepende polemieën tussen de advocaten van Baybasin en het Openbaar Ministerie. Zo meenden de aanklagers in een Engelstalig gesprek van Baybasin de uitspraak «to make him cold» te horen, waarin zij een bevel tot liquidatie vermoedden, terwijl Baybasin volgens zijn verdediging alleen het verzoek «to make him call» had gebezigd. De laatste versie wordt overigens bevestigd door af luister specialist Van de Ven, die de betreffende opname analyseerde. Ook de vertalingen van de vele in het Koerdisch gevoerde gesprekken van Baybasin waren al het onderwerp van venijnige discussies voor de rechtbank. Een van de tolken zou volgens de verdediging een agent van de Turkse politie zijn

belangrijke politici als oud-premier Ciller en de Turkse heroïenemaffia. De Koerdische zakenman geeft toe dat hij in de jaren zeventig en tachtig veel geld heeft verdiend als smokkelaar van aanvankelijk sigaretten en later drugs. Zo raakte hij naar eigen zeggen vertrouwd met het milieu van corrupte politie en politiechefs in Turkije, die hem broederlijk behandelden zolang hij een deel van de recette aan hen doneerde. Pas toen hij de kennis die hij aldus had opgedaan aan de grote klok ging hangen en zich nadrukkelijk solidariseerde met de Koerdische onafhankelijkheidsbeweging (Baybasin financierde onder meer het Koerdische parlement in ballingschap in Den Haag, waarvan hij ook onderdeel uitmaakte) werd hij voor die elite, aldus nog steeds Baybasin, een belangrijk doelwit.

Baybasins advocaten spreken dan ook over een «politiek proces», waarbij de Nederlandse justitie zich voor het karretje heeft laten spannen van extreem rechtse krachten in Turkije. In een eerder stadium wisten zij te voorkomen dat Baybasin aan Turkije zou worden uitgele-

geweest, die al jaren jacht maakt op Baybasin.

Na de arrestatie van PKK-leider Öcalan geldt de uiterst vermogende Baybasin als staatsvijand nummer één in Turkije. In het eerder dit jaar verschenen boek *Trial by Silence: At War With the State*, dat Baybasin in samenwerking met de inmiddels overleden Koerdische auteur Mahmut Baksi schreef, verkondigt Baybasin dat hij het slachtoffer is van extreem rechtse krachten in Turkije, die hem niet hebben vergeven dat hij in de internationale pers onthullingen heeft gedaan over de banden tussen

belangrijke politici als oud-premier Ciller en de Turkse heroïenemaffia. De Koerdische zakenman geeft toe dat hij in de jaren zeventig en tachtig veel geld heeft verdiend als smokkelaar van aanvankelijk sigaretten en later drugs. Zo raakte hij naar eigen zeggen vertrouwd met het milieu van corrupte politie en politiechefs in Turkije, die hem broederlijk behandelden zolang hij een deel van de recette aan hen doneerde. Pas toen hij de kennis die hij aldus had opgedaan aan de grote klok ging hangen en zich nadrukkelijk solidariseerde met de Koerdische onafhankelijkheidsbeweging (Baybasin financierde onder meer het Koerdische parlement in ballingschap in Den Haag, waarvan hij ook onderdeel uitmaakte) werd hij voor die elite, aldus nog steeds Baybasin, een belangrijk doelwit.

Baybasins advocaten spreken dan ook over een «politiek proces», waarbij de Nederlandse justitie zich voor het karretje heeft laten spannen van extreem rechtse krachten in Turkije. In een eerder stadium wisten zij te voorkomen dat Baybasin aan Turkije zou worden uitgele-

Inlichtingendienst verliet en sindsdien onafhankelijk adviseur is, waarschuwt samen met andere experts al enige jaren geleden voor de oncontroleerbare wildgroei van het af luister en in Nederland. «Afluisteren begon als een aanvullend opsporingsmiddel, maar ondertussen is het uitgegroeid tot een belangrijke bewijstechniek. De zaak-Baybasin is de eerste zaak waar de bewijslast honderd procent leunt op taps. Maar ook in de grote drugsprocessen als tegen de Hakkelaar en Charles Z. speelden taps een grote rol. Als de rechtbank straks erkent dat er sprake is van gemanipuleerde gesprekken voorspel ik een record aan verzoeken tot heropening van rechtszaken. Dat leidt dan onvermijdelijk tot een grote justitiële crisis.»

De grote vraag is vooralsnog: hoe zouden de opnames inzake Baybasin kunnen zijn gemanipuleerd? En vooral: door wie? Hoe betrouwbaar is de af luister techniek eigenlijk? Om die vragen te beantwoorden, komt men onvermijdelijk uit bij de leverancier van de tapcentrales. En dat is wat Nederland betreft het Israëlisch-Amerikaanse bedrijf Comverse, dat inmiddels vijftien tapcentrales heeft geleverd aan de Nederlandse politie en van wier geavanceerde apparatuur ook de Binnenlandse Veiligheidsdienst en de Militaire Inlichtingendienst gebruik maken. Het beursgenoteerde Comverse is voortgekomen uit de inlichtingendiensten van het Israëlische leger. Een van de grootaandeelhouders zou Ariel Sharon

VERVOLG GA 15-6
prik van zo'n 1,4 miljoen Nederlandse kinderen werden bewaard. Op de monsters werd volgens een betrokkene «grootschalig medisch onderzoek verricht». Besloten werd dat ouders die daar bezwaar tegen hadden de monsters konden laten vernietigen. Twee maanden later werd bekend dat de medische, genetische en stamboomgegevens van de hele 170.000 zielen tellende IJslandse bevolking waren bijeengebracht in een databank die vervolgens werd verkocht aan een commercieel biotechnologisch bedrijf.

Inmiddels is Groot-Brittannië in rep en roer nu blijkt hoe makkelijk het is om onrechtmatig verkregen biologisch materiaal (uit de haren van een tandenborstel, op een sigarettenpeuk of een koffiekopje) via het internet te laten analyseren, en bijvoorbeeld te gebruiken (veel meer is nog niet mogelijk) om vaderschap aan te tonen. Een officiële adviescommissie van de regering heeft voorgesteld dergelijke praktijken te verheffen tot *criminal offense*. In Engeland bevat de officiële DNA-database al meer dan een miljoen profielen. Volgens David King van Human Genetic Alert slaat de politie van elke wetsovertreder genetisch materiaal op. King: «Er is een gen geïsoleerd dat aangeeft dat iemand rood haar heeft. De politie voert dusdanige analyses uit dat het mogelijk is om in een lijst te zoeken naar DNA-profielen van mensen met rood haar die in de databank zitten. Er wordt biomateriaal ingevroren. Men zoekt naar specifieke ziektes in het materiaal van zware misdadigers, zodat ze kunnen worden opgespoord aan de hand van dokterslijsten.»

Ook in Amerika en Canada wordt erfelijk materiaal van grote groepen verdachten langdurig opgeslagen. In Canada trok de vrouwenbeweging ten strijde tegen het inzetten van DNA-profielen bij het oplossen van verkrachtingszaken — iets waar het DNA-gebruik juist om wordt geroemd. Volgens de Canadese organisatie *Rape Relief and Woman's Shelter* leidt dat er juist toe dat rechtszaken moeilijker zijn op te lossen. Daders zullen de daad niet meer ontkennen, maar het erop gooien dat de vrouw instemde met seks.

Machiël Zwanenburg wordt vooralsnog niet zenuwachtig van deze ontwikkelingen. Hooguit is hij «mild verontrust». Zwanenburg: «Het is natuurlijk geen goede ontwikkeling. Maar er zal ook een reactie komen. Ongetwijfeld maken wij ons om deze dingen over een jaar of tien minder druk dan nu. Toen de eerste auto in het verkeer verscheen, liep daar nog iemand met een rode vlag voor. Zo bang waren de mensen voor dat ding. Nu vallen er ik weet niet hoeveel verkeersslachtoffers. Ook dat was een proces van gewenning.»

Volgens Anne van der Meiden, communicatieprofessor in ruste, is het een gangbaar etnisch principe dat misdaadbestrijding boven privacy gaat. «Anders verwordt privacy tot een onaantastbare mythe waarmee iedereen aan de loop kan gaan. Ook misdadigers.» Ook in het recente verleden waren er reeds tekenen van een verdwijnende privacygevoeligheid. Toen in 1908 de Koppeliingswet een feit werd — bedoeld om het aantal illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen uit te dunnen — en allerlei geautomatiseerde bestanden met elkaar werden vergeleken om hen van voorzieningen uit te sluiten, was er aanvankelijk veel verzet. De toepassing van de wet is alleen maar verbreed, en niemand protesteert meer. Zwanenburg: «Er zijn tegenwoordig mensen die hun medisch paspoort op het internet zetten. Beveiligd met een wachtwoord, dat wel. Dat doen ze voor het geval hun in een ver buitenland iets overkomt. Dan kan men zijn wachtwoord aan een specialist geven, die de medische gegevens vervolgens van het internet haait. U heeft geen keus, redeneert u: u wilt adequaat medisch behandeld worden. De volgende stap kan zijn dat iemand een hypotheek wil afsluiten voor een droomhuis. Maar daarvoor moet wel duidelijk worden dat hij lang genoeg zal leven om de boel te kunnen abeta-

zijn. In de Verenigde Staten kwam Comverse vorig jaar in opspraak toen bekend werd dat de FBI een onderzoek had ingesteld naar mogelijke spionagepraktijken. De Nederlandse vestiging van het miljardenbedrijf werd als reactie daarop omgedoopt tot Verint. Directeur van Verint is Michel Manche, tot voor kort systeemmanager van het aftapdepartement van de BVD.

Ook in Amerika maken de opsporingsautoriteiten gretig gebruik van de geavanceerde aftapcentrales van Comverse. In de nasleep van de reeks aanslagen van 11 september 2001, als gevolg waarvan het inlichtingenwezen in de VS aan een nadere kritische blik werd onderworpen, kwam het State Department in Washington met kritische vragen ten aanzien van de betrouwbaarheid van de af luistersystemen. Het probleem van die centrales is namelijk dat niemand behalve de experts van Comverse zelf weet hoe deze apparaten precies werken. De Comverse-systemen kennen een soort digitale «black box», waar ook de gebruikers geen toegang toe hebben. Vorig jaar eiste het State Department inzicht in deze «source codes», maar Comverse weigerde deze te overleggen.

Ook in Nederland hebben de Comverse-klienten geen toegang tot het brein van hun eigen aftapcentrales. Zij zijn verplicht te werken met software aangeleverd door hetzelfde Comverse, een vorm van gedwongen winkelen. Men heeft dus ook geen controle over hoe de taps tot stand komen, noch wat er met de opgenomen gesprekken gebeurt. Theoretisch is het heel goed mogelijk dat de taps, eenmaal opgeslagen op de harde schijf van de Comverse-systemen, door andere partijen dan de Nederlandse justitie kunnen worden «gefilterd» en aangepast, precies wat volgens de advocaten van Baybasin is gebeurd. Ook is het de vraag wat er verder met de opnames geschiedt. Zo moet justitie in Nederland opgenomen gesprekken tussent verdachten en advocaten verplicht vernietigen. Maar wie

garandeert dat dat ook gebeurt in het ondoordringbare geheugen van de door Comverse geleverde centrales? Gegeven de militaire achtergrond van het Comverse-bedrijf bestaat de vrees dat de taps kunnen worden gebruikt voor andere doeleinden dan opsporing door

daartoe bevoegde partijen. De verdediging van Baybasin wijst dan ook op de gebleken samenwerking tussen de Turkse geheime dienst en haar Israëlische pendanten bij de arrestatie van PKK-leider Öcalan. Via Comverse zou de Turkse inlichtingendienst dan ook toegang kunnen hebben gehad tot de in Nederland afgetapte gesprekken.

In een eerder stadium ontkende het Landelijk Parket Openbaar Ministerie nog dat er iets niet zou kloppen met de Comverse-systemen. Officier T.H.W. Stein kwam op 4 april met het officiële ambtsbericht dat «in de Nederlandse situatie geen aanleiding is gevonden om geen gebruik meer te maken van genoemde apparatuur of om reeds thans wijzigingen in de gevoigde procedures aan te brengen».

Specialist Van de Ven meent echter dat het de hoogste tijd is voor een radicale ommekeer binnen «Nederland aftapland». Hij pleit voor «certificering» van het af luisterproces, waardoor het tot controleerbare stappen wordt teruggebracht. Daartoe zou Comverse-Verint ook over de brug moeten komen met de source codes van haar centrales. Zo niet, zo voorspelt Van de Ven, dan staat Nederland aan de vooravond van een justitiële crisis die onvermijdelijk politieke repercussies zal hebben. Van de Ven: «Het moment is ideaal. Er is een nieuw kabinet in aantocht dat de materie in één klap goed kan regelen. Het demissionaire kabinet kan dan de schuld op zich nemen voor de gegroeide wantoestanden. Het zal een forse financiële investering vergen, maar die zal vermoedelijk veel minder bedragen dan het aantal schadeclaims waarmee de staat zou kunnen worden overspoeld als men vasthoudt aan de huidige situatie.»

Als er ergens duizend bloemen bloeien, dan is het in het Nederlandse verenigingsleven. Sociaal voelende burgers slaan de handen ineen terwille van het nut van het algemeen. Mensen met marginale hobby's treffen gelijkgestemden in een ons-kent-ons-sfeer. Geen activiteit of overtuiging zo excentriek, of er is wel een club met statuten voor opgericht. Een top-100.

HP/DE tijds 7/6

Met medewerking van Lotte Boot, Daphne Broers, Ed Croonenberg, Boudewijn Geels, Ricci Scheldwacht, Evert Schreur, Jan Smit, Marieke van Roosmalen

2

Vereniging Martijn

Teuring. In hoogtijdagen hadden ze wel zeshonderd leden. Maar sinds dat gedoe met Dutroux is dat aantal bedroevend geslonken. De voorzitter van Martijn, de enige legale vereniging voor pedofielen in de hele wereld, spreekt liever van een tijdelijke 'regressie'. En 280 aangesloten pedofielen is toch een heel behoorlijk aantal?

Ze weten elkaar te vinden sinds de nadagen van de jaren zestig, toen de angst om ervoor uit te komen oploste in het vrijheidsdenken van de seksuele revolutie. «Een pedofiel is geen unicum of paria, maar een gewoon mens in een (voor hem) vreemde omgeving.» Andere mensen moesten dat ook maar eens inzien: het is geen vies, oud, kinderlokkend mannetje dat zijn handen niet kan thuishouden. Wat de eigenschappen en drijfveren van een doorsnee pedofiel wel zijn, probeert de vereniging Martijn (vernoemd naar het vriendje van de onbekende oprichter) sinds 1982 uit te dragen.

Pedofielen kicken over het algemeen op jonge meisjes en jongetjes die nog niet in de pubertijd zitten. Seks hebben ze nog niet ontdekt en daarin ziet de pedofiel zijn volwassen taak. Martijn wil met een website, boekjes en voorlichtingsbijeenkomsten uitleggen waarom. Reacties van buitenstaanders zijn zonder uitzondering negatief. Martijn is eigenlijk altijd de lul, vooral in de media.

Martijn heeft enkel vijanden. Bijeenkomsten worden belegd op geheime plaatsen: de leden (vrijwel allemaal mannen) leven in anonimiteit. De openbare bibliotheken, voorheen stabiele afnemers van het Martijnmagazine OK, zijn afgehaakt. De pedofiel wordt niet begrepen. «Hallo, ik heet Richard (14) en m'n vriend Leet Patrick (37). We houden van elkaar, we vertrouwen elkaar en we zijn deze zomer samen op vakantie geweest. En we slapen dan ook gewoon samen en soms vrijen we samen omdat Patrick en ik het lekker vinden want het is trouwens ons eigen leven en niet dat van de minister.» (Uit: brief aan de minister van justitie, OK magazine nr. 30, 1991.) | DB

www.martijn.org

27 NVSH

Telde eind jaren zestig, op het hoogtepunt van de seksuele revolutie, liefst tweehonderdduizend leden. Nu zijn dat er nog zestienhonderd. Voornaamste doel: overleven. Lukt aardig dankzij eigentijdse activiteiten als luierseks (Crèche Bébé), SM- en KOR-avondjes (staat voor Kinderen-Ouderen-Relaties: klinkt beter dan pedofilie). En - niet te vergeten - de eigen internetsite (www.condoom.nl), waar onder andere opblaaspoppen (Desiré, slank meisjesfiguur van een jaar of twintig met dik, donkerblond haar, of Kevin, een eeuwig trouwe speelkameraad!) kunnen worden besteld.

hello.to/nvsh

Mensen kunnen ziekelijk bang zijn voor spin-
nen, maar niet voor homo's, las Ellen de Bruin.
Homofobie is geen echte fobie. NRC 29/6

Haiders uitstraling helpt homo's niets

Van onze buitenlandredactie VK 27/6 AMSTERDAM

Oostenrijk heeft een wat ongemakkelijke verhouding met homoseksualiteit. Waar in landen als Duitsland en Nederland, ook onder politici, niet meer geheimzinnig wordt gedaan over homoseksualiteit, is het in Oostenrijk een 'fluister-onderwerp'. Maar gefluisterd wordt er wel op grote schaal; zo gonst het van de geruchten dat Jörg Haider, de in het buitenland omstreden rechts-populistische politicus, 'jeweetwel' is.

Niemand die het aandurft dit met naam en toenaam te verklaren, want 'dan krijg ik problemen'. Journalisten zeggen - anoniem - aanwijzingen te hebben, maar publiceren niet. Haider, getrouwd en vader van twee dochters, zou een relatie hebben met een acteur uit de detectiveserie 'Commissaris Rex'. Bij roddel alleen blijft het niet. Politicologen en psychologen maken studies van Haiders homo-erotische uitstraling. Binnen de Europese Unie stelt Oostenrijk de strengste

voorwaarden aan homoseksuele relaties. Volwassenen mogen geen homoseksuele relatie hebben met iemand onder de 18 jaar. Spanje is het soepelst met een leeftijdsgrens van 12 jaar.

De Oostenrijkse homowet staat nu ter discussie. Begin deze week stelde het Constitutionele Hof in Wenen dat de wet strijdig is met het gelijkheidsbeginsel, dat relaties tussen mensen van 14 jaar en ouder wettelijk toestaat.

De Oostenrijkse homowet is geen dode letter. De afgelopen jaren zijn er vijftig mannen aangeklaagd omdat zij een homoseksuele relatie hadden met een minderjarige. In twintig gevallen kwam het tot een veroordeling tot een paar maanden gevangenisstraf. In de jaren tachtig kwam nog 90 procent van de veroordeelden in de gevangenis, nu rond de 70 procent.

In de regering gaan nu stemmen op de homowet aan te passen en tegelijk een nieuwe wettelijke regeling te maken voor kindermisbruik, om gevallen van ongewenste homoseksuele relaties te kunnen bestraffen.

Minderjarige slachtoffers krijgen meer rechten NRC 28/6

BRUSSEL De senaatscommissie voor justitie heeft het wetsvoorstel van Martine Taelman (VLD) over de jeugdbescherming unaniem goedgekeurd. Een minderjarige die slachtoffer wordt van een misdrijf kunnen zich daardoor zelf burgerlijke partij stellen in een strafprocedure wanneer zijn wettelijke vertegenwoordigers zijn belangen niet verdedigen of wanneer de belangen tussen hem en zijn vertegenwoordigers tegenstrijdig zijn. De minderjarige zal in zo'n gevallen een gespecialiseerde advocaat krijgen toegewezen. Minderjarigen kunnen nu in bepaalde gevallen ook zelf een procedure opstarten. Zo kunnen ze voortaan voor de rechter een verbod afdwingen op het publiceren van een afbeelding van de minderjarige zonder diens toestemming.

En hij vond geen direct verband tussen homofobie en religieuze overtuigingen. Wel ontdekte Wilnagal conservatieve ideeën over kinson dat mensen die gevoelig seks op na. Volgens de onderzoekers is homofobie al met al beter duidelijk hebben wie de baas is te omschrijven als een sociaal- en wie de ondergeschikte, homo-maatschappelijk denkbeeld dan seksualiteit vaak iets verwerpe- als een psychopathologisch ver- lijks vinden.

Voorzover gelovigen homofoob zijn, zou dat dus eerder samen- denkbeeld dat streng-gelovigen hangen met hun instemming met vaak aanhangen. Maar dat heeft de hiërarchische structuur binnen collega-psycholoog Wayne Wil- hun kerk dan met hun religieuze kinson van de Northern Illinois overtuiging. Vrijere en blijere re- University dan weer onderzocht, ligieuze organisaties zouden, vol- gens deze theorie, minder homo- fobe leden moeten aantrekken.

Onlangs maakte de Evangelische Omroep bekend voortaan 'niet meer te willen zwijgen' over homoseksualiteit. Misschien kun- nen we dat ook opvatten als teken van organisationele vernieuwing?

Bigamist Green weer voor rechter NRC

NEPHI, 25 JUNI. De omstreden Amerikaanse bigamist Tom Green is gisteren veroordeeld voor verkrachting van het meisje dat hij op dertienjarige leeftijd heeft getrouwd. Hoewel het delict meer dan zestien jaar geleden heeft plaatsgehad, zijn de feiten volgens de federale rechter van de staat Utah onomstotelijk bewezen. De 54-jarige Green is een mormoon en vader van 30 kinderen en werd vorig jaar al veroordeeld tot 5 jaar gevangenisstraf wegens meervoudige bigamie (hij is getrouwd met vijf vrouwen) en het onthouden van financiële steun aan zijn kinderen. (Reuters)

Tribunaal: verkrachtingen oorlogsmisdaad NRC

Door een onzer redacteurs DEN HAAG, 13 JUNI. Het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag heeft gisteren in hoger beroep de veroordelingen bevestigd van drie Bosnische Serviërs voor hun betrokkenheid bij massale verkrachtingen in Foča, tijdens de Bosnische oorlog. De drie waren vorig jaar veroordeeld tot straffen van 12, 20 en 28 jaar. Het was voor het eerst dat een internationaal gerechtshof seksuele slavernij aanmerkte als oorlogsmisdaad. De advocaten van de drie waren in hoger beroep gegaan omdat er volgens hen geen direct verband was aangetoond tussen de ten laste gelegde misdaden en het gewapend conflict in Bosnië. Maar volgens de vijf rechters is tijdens het proces voldoende aangetoond dat de mannen de misdaden pleegden in het kader van of onder het mom van oorlogvoering.

'Mogelijk miljoenen mensen verhandeld'

AFP, AP WASHINGTON VK 6/6

Wereldwijd zijn jaarlijks tussen de zeventienduizend en vier miljoen mensen het slachtoffer van mensenhandel. Dat schrijft het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken in een gisteren gepresenteerd rapport over mensenhandel. In de VS bevinden zich ongeveer vijftigduizend 'verhandelde' personen.

De meeste slachtoffers, zei minister Colin Powell, zijn vrouwen en kinderen. Onder bedreigingen worden ze vaak gedwongen tot prostitutie of moeizame arbeid verrichten. Een moderne vorm van slavernij, aldus het rapport. Van de 89 bestudeerde landen doen negentien, vooral aan de Perzische Golf gelegen landen niet genoeg om de mensenhandel te stoppen, menen de VS.

(Van een verslaggever) PARESK AMSTERDAM - Mannen die de SOS Telefonische Hulpdienst inschakelen, doen dat meestal met vragen over seksualiteit. Voor vrouwen komt dit onderwerp pas op de negende plek van de onderwerpen toptien. Vrouwen stellen veel vaker vragen over relatieproblemen; dan kan het ook gaan om problemen met familie of bureu. Dit blijkt uit een registratie van 216.175 gesprekken die in 2001 met de hulpdienst werden gevoerd.

OPHEF

EL DORADO *MRL 1-6*

De Amerikaanse journalist Patrick Tierney heeft de antropologie 'een goede dienst bewezen' met zijn boek *Darkness in El Dorado*, omdat hij het debat over de ethiek van antropologisch onderzoek heeft aangejaagd. Dit is de voorlopige conclusie van een onderzoekscommissie van de Amerikaanse vereniging van antropologen die Tierney's vele beschuldigingen nagaat aan het adres van Amerikaanse en andere antropologen in het Amazone-gebied. Het boek moet volgens de commissie zeker serieus worden genomen, ook al vertoont het 'ernstige gebreken' en blijft van sommige van Tierney's beschuldigingen niets over. De Amerikaanse antropologische wereld schudde vorig jaar op zijn grondvesten na de publicatie van *Darkness in El Dorado*, een vlammeende aanklacht tegen de verwoestingen die wetenschappers zouden hebben aangericht onder de Yanomami-indianen in het regenwoud van Venezuela en Brazilië. De Amerikaanse antropoloog Napoleon Chagnon, die de Yanomami beroemd maakte, zou met roekeloos en zelfzuchtig gedrag ziektes onder hen hebben verspreid en geweld hebben aangewakkerd. Zijn typering van de indianen als 'het woeste volk' is volgens Tierney schadelijk en berust bovendien op tendentieuze onderzoek. Tierney's spectaculairste beschuldiging dat Chagnon en de geneticus James Neel in 1968 een mazelen-epidemie onder de Yanomami zouden hebben veroorzaakt (volgens de drukproeven van zijn boek) of verergerd (volgens het gepubliceerde boek) is al veelvuldig weersproken en houdt ook volgens de onderzoekscommissie geen stand. Neel, die in Tierney's boek wordt neergezet als een crypto-nazi, blijkt juist zeer begaan te zijn geweest met de Yanomami. Van de door Tierney gesuggereerde eugenetische motieven bij zijn inentingprogramma was geen sprake. Ook zijn gebruik van een volgens Tierney verouderd middel, Edmonston B, was toelaat-

baar en gebeurde te goeder trouw. Tierney's verwijt dat Neel en Chagnon duizenden bloedmonsters van de indianen namen zonder behoorlijke toestemming houdt evenmin stand. Ze handelden conform de algemene richtlijnen die destijds golden. Chagnon wordt wel terecht verweten dat hij gebruik maakte van kinderen om aan informatie te komen en die soms 'omkochte' met geschenken. Terecht is ook het verwijt dat Chagnon zich bemoeide met lokale strubbelingen onder de indianen en ooit een groep krijgers in zijn boot vervoerde voor een aanval op een ander dorp. De commissie onderstreept

dat Chagnon dit kennelijk ook zelf be-treurede. Raak zijn volgens de commissie Tierney's beschuldigingen van seksueel wangedrag door de Franse antropoloog Jacques Lizot, die betaalde voor homo-seksuele contacten met jongens. Ook Tierney's kritiek op de Nova-documentaire 'Warriors of the Amazon', waaraan Lizot meewerkte, wordt door de commissie beaamd. De documentaire is in scène gezet, manipulatief en bevestigt stereotypen over de Yanomami als woestelingen die permanent in oorlog zijn met elkaar. Tierney's analyse hiervan is 'helder en onthullend'. Het eind-rapport van de El Dorado taakgroep wordt deze zomer verwacht. (Sjoerd de Jong)

Leraar natuurkunde
PIERRE
DIEDEREN (45) uit
Sas van Gent weigert
te geloven dat *VK*
Marokkaanse *1/6*
jongens niet deugen.
'Ze worden verkeerd
benaderd. Dat wel.
Marokkaanse
jongens zijn rauw en
keihard voor zichzelf,
soms bij het enge af.

tekst
gij's zandbergen

'Afgelopen najaar was ik op bezoek bij mijn zuster in Amsterdam en ging ik met de kinderen naar het zwembad. Toen we daar wilden vertrekken, stond er bij de kassa een Marokkaanse jongen die zijn jas kwijt was. Hij had hem niet in een kluisje gedaan, maar iemand had hem gevonden en afgegeven bij de balie. Daar lag hij op de grond en de jongen wilde hem terug hebben. Wat zou je jezelf druk maken? Die jas geef je toch gewoon? Maar zo eenvoudig lag dat niet. Je kon zien dat die caissière bang was voor die jongen, maar dat ze haar gezag niet wilde verliezen. Dus gaf ze die jas niet voetstoots. Die jongen zag dat die vrouw angstig was. Dat gaf hem een gevoel van macht, en omdat er wat vrienden omheen stonden, wilde

hij die macht ook tonen. De caissière was vijand geworden en in dat spel met de vijand ging hij zijn jas terugkrijgen. De situatie gaf precies aan waarom het gaat bij veel problemen met Marokkaanse pubers. Die jongens worden kort voor de kar gehouden en denken nog meer dan Nederlandse pubers in termen van wij en zij. Het hebben van een gezamenlijke vijand maakt vrienden saamhorig en als Marokkanen eenmaal een vijand hebben, gaan ze die ook koesteren. Vijand en respect zijn in hun leefwereld twee sleutelwoorden.

Als ze met vijanden worden geconfronteerd, krijgen ze van die ondoordringelijke, staalharde gezichten. In feite ben je dan al te laat, want wat die caissière niet beseft, en waarschijnlijk ook niet wist, is dat de gelegenheid een uitgelezen kans was geweest om vrienden te worden. Zij had op een eerder moment moeten zeggen: "Ik vertrouw je. Hier is je jas en de volgende keer dat je hier komt, laat je hem even zien." Dan was zij een van hen geworden. Nu werd zij in plaats daarvan een vijand. Dat kun je haar niet kwalijk nemen, want het is ook moeilijk. Dat vergt een andere benadering dan Nederlanders gewend zijn. De meeste Nederlandse pubers kiezen bij een gezagsconflict eieren voor hun geld. Een Marokkaanse jongen niet. Die verhardt en zegt: "Wat moet je nou? Kom dan, kom dan!" Ze kunnen vaak ook niet meer terug, omdat ze niet willen afgaan voor hun vrienden.

Hoe het is afgelopen weet ik niet. Ik was er met mijn kinderen. Dan ben je niet in de positie om je erin te gaan mengen, afgezien van de vraag of mensen daar wel prijs op stellen. Bovendien moest ik nog naar Sas van Gent, waar ik leraar natuur- en schei-

kunde ben.

In Zeeuws-Vlaanderen zie je geen, of voor hebt. "Ik wil dat jij een acht voor na-bijna geen allochtone kinderen, maar ik ge-tuurkunde haalt en de rest interesseert me loof dat ik er best een mening over mag niet. Daarom ben jij hier, want een mavo-di-hebben, want ik heb in Rotterdam jarenlang ploma is belangrijk voor jou." lesgegeven op een 100 procent zwarte mavo. Dat is het ook. Zo'n jongen wil een acht. Ik was er graag gebleven, maar door privé- Hij wil dat zijn vader trots op hem is. Dat omstandigheden ben ik in Zeeland verzeild moet je dan ook tegen hem zeggen. "Ga geraakt, waar ik nu een alleenstaande vader maar naar huis en zeg tegen je vader dat ik ben met vier kinderen tussen de 6 en de 12 zeg dat hij trots op je moet zijn." Wij besef-jaar. Wonen is hier goedkoop en voor de fen te weinig hoe belangrijk dat voor zo'n kinderen is het beter als ze in een be-jongens is. Net als iedereen hebben ook Ma-schermdede omgeving opgroeien, zeker zolang rookkaanse jongens succeservaringen nodig. Waarom dacht u dat allochtonen zich zo snel op hun pik getrapt voelen en in de ver-dediging gaan? Dat komt doordat ze zo vaak in een hoek worden gezet en geen succeser- varingen kennen. Daardoor gaan ze hun vij- anden koesteren. En het zijn er zo veel dat om de leerlingen ergens van te overtuigen. ze de hele dag op hun qui-vive zijn. Pubers zoeken grenzen en het liefst gaan ze eroverheen. Het is de kunst van volwassenen Je moet het bovendien niet altijd beter hen niet over die grens te laten gaan, zonder willen weten. Je mag best grapjes maken hen in het harnas te jagen. Hier doen ze wat over Allah, want zij weten ook niet precies wat er van Allah wel of niet mag. Als je her- gaan ze ondergronds in verzet. Het lijkt ge- makkelijker, maar het is ook lafhartiger. rie in de klas wilt hebben, moet je vragen of je van Allah mag roken of dat je in de vas- tentijd speeksel moet doorslikken of uitspu- wen. Dan krijg je de heftigste discussies. Dat vinden ze heerlijk. Maar wat je moet nalaten is hen niet serieus nemen. Bijvoorbeeld door de vastenmaand belache- lijk te maken. Ramadan heeft op een ingewikkelde manier te maken met de stand van de maan. Dan moet je niet de eigenwijze aardrijkskundeleraar uithangen en met een ja- maar-dat-klopt-niet-verhaal komen.

Dat wil niet zeggen dat ik soms geen heimwee heb naar de Randstad. Ik mocht in een hoek worden gezet en geen succeser- het wel, die mondigheid en dat uitdagende. varingen kennen. Daardoor gaan ze hun vij- Je moest ook altijd met argumenten komen anden koesteren. En het zijn er zo veel dat om de leerlingen ergens van te overtuigen. ze de hele dag op hun qui-vive zijn. Pubers zoeken grenzen en het liefst gaan ze

eroverheen. Het is de kunst van volwassenen hen niet over die grens te laten gaan, zonder Je moet het bovendien niet altijd beter hen in het harnas te jagen. Hier doen ze wat willen weten. Je mag best grapjes maken hen in het harnas te jagen. Hier doen ze wat over Allah, want zij weten ook niet precies wat er van Allah wel of niet mag. Als je her- gaan ze ondergronds in verzet. Het lijkt ge- makkelijker, maar het is ook lafhartiger. rie in de klas wilt hebben, moet je vragen of je van Allah mag roken of dat je in de vas- tentijd speeksel moet doorslikken of uitspu- wen. Dan krijg je de heftigste discussies. Dat vinden ze heerlijk. Maar wat je moet nalaten is hen niet serieus nemen. Bijvoorbeeld door de vastenmaand belache- lijk te maken. Ramadan heeft op een ingewikkelde manier te maken met de stand van de maan. Dan moet je niet de eigenwijze

Ik kon het, geloof ik, wel goed met die al-lochtone gasten vinden. Ik ging met hen naar voetbaltoernooien en ik deed elk jaar in Rotterdam mee aan het opteuren van de stad door de bewoners, het zo-genaamde Opzomer-pro- ject, waar we drie keer een prijs hebben gewonnen. Dat sloeg aan. Waarom? Omdat ik verant- woordelijkheid en vertrouwen gaf. Van de prijs, 2000 gulden, zijn we drie keer naar Eurodisney geweest. Dat hadden ze zelf uit- gezocht. Dat is hier anders. Hier willen de leerlingen dat ik voor hen beslis.

Je kon het ook goed merken in het practi- cumlokaal. Daar liggen altijd wel een paar magneten. Ik weet zeker dat er al die jaren in Rotterdam niet een verdwonen is. Dat durf ik hier niet te zeggen. De verklaring is, denk ik, dat ik in Rotterdam inspeelde op hun leefwereld. Marokkaanse jongens zijn rauw en keihard voor zichzelf, soms bij het enge af. Maar je mag ook hard tegen hen zijn. Je kunt gerust tegen zo'n jongen zeg- gen: "Noem jij dat werken? Dat is geen wer- ken. Je lijkt wel een wijf."

Dat kun je bij een Nederlandse jongen niet maken. Dan discrimineer of beledig je en heb je de volgende ochtend de ouders van de jongen of van een beledigd meisje op de stoep. Tegen een Marokkaanse jongen kun je dat wel zeggen. Mits met een glim- lach, want hij weet dat je het goed met hem

niet maken. Dan discrimineer of beledig je en heb je de volgende ochtend de ouders van de jongen of van een beledigd meisje op de stoep. Tegen een Marokkaanse jongen kun je dat wel zeggen. Mits met een glim- lach, want hij weet dat je het goed met hem

eroverheen. Het is de kunst van volwassenen hen niet over die grens te laten gaan, zonder Je moet het bovendien niet altijd beter hen in het harnas te jagen. Hier doen ze wat willen weten. Je mag best grapjes maken hen in het harnas te jagen. Hier doen ze wat over Allah, want zij weten ook niet precies wat er van Allah wel of niet mag. Als je her- gaan ze ondergronds in verzet. Het lijkt ge- makkelijker, maar het is ook lafhartiger. rie in de klas wilt hebben, moet je vragen of je van Allah mag roken of dat je in de vas- tentijd speeksel moet doorslikken of uitspu- wen. Dan krijg je de heftigste discussies. Dat vinden ze heerlijk. Maar wat je moet nalaten is hen niet serieus nemen. Bijvoorbeeld door de vastenmaand belache- lijk te maken. Ramadan heeft op een ingewikkelde manier te maken met de stand van de maan. Dan moet je niet de eigenwijze

aardrijkskundeleraar uithangen en met een ja- maar-dat-klopt-niet-verhaal komen.

Natuurlijk zijn er ook jongens verkeerd terechtgekomen. Gasten die op school steeds meer leraren als hun vijand gingen beschou- wen en op het laatst helemaal niet meer kwamen opdagen. Meestal hadden ze dan aan het drugsgeld geroken en waren ze in het scooterwereldje terechtgekomen. Maar, geloof me, daar waren ze niet trots op. Die stoerheid speelden ze alleen.

Dit klinkt vast wel erg jaren zeventig. Dat moet dan maar: ik ben een typisch product van die tijd. Want wie had er ooit gedacht dat een ingenieur in de melkveehouderij via ontwikkelingswerk in Nigeria, boerderijen in Giethoorn en Voerendaal, een afkickkli- niek in Eindhoven, een landbouwschool in Leidschendam en een zwarte mavo in Rotterdam - zonder carrière te maken - te- recht zou komen in Sas van Gent als leraar schei- en natuurkunde?

Vijftig tot tachtig doden per jaar. Jaarlijks zo'n vijftig-duizend tot tachtigduizend slachtof- fers. Bijna 23.000 telefoontjes bij meldpunten in 2001, een verdub- beling sinds 1997. Een groot maatschappelijk probleem zou je denken, zo niet een nationaal schandaal. Gaat het om een grie- zelige ziekte, gewelddadige bero- vingen op straat of onveilige ar- beidsomstandigheden? Het gaat over kindermishandeling. Een probleem waar voorlopig maar weinig mensen in Nederland zich echt druk over maken. Alleen in de meest extreme gevallen wor- den de abstracte cijfers even tot de verbeelding sprekende werkelijkheid. Maar in hoeveel stukjes Rowena Rikken precies is gesneden, kon ik niet achterha- len. Tellen afgesneden lippen voor een of twee, en om hoeveel uitgetrokken tanden ging het pre- cies? Cijfers schieten tekort om verbijstering te meten.

Sinds vorige week voert de 81- jarige Andries van Dantzig, waar- schijnlijk Nederlands meest gero- nommeerde psychiater, campagne onder de kersverse Tweede-Ka- merleden om kindermishandele- ling op de politieke agenda te krij- gen. De stichting Raak, Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermis- handeling, waar Van Dantzig voorzitter van is, pleit voor een opvoedingsondersteuning voor alle Nederlandse gezinnen. Alle instellingen die met ouders en

kinderen te maken hebben, zoals het consultatiebureau, dagverblij- ven, kinderscherming, scholen of sportclubs, moeten hierbij gaan samenwerken en aan belangstel- lende ouders hulp bieden.

Het is een mooi plan, maar wat is precies de waarde ervan wan- neer het slaan van je eigen kinde- ren gewoon wettelijk is toege- staan? Twee maanden geleden wees staatssecretaris Kalsbeek (Justitie) nog een voorstel af van Kamerlid Arib om het 'opvoed- kundig slaan' van kinderen bin- nen het gezin te verbieden. Ter- wijl veel andere Europese landen, met Zweden als voorloper, zo'n verbod hebben ingevoerd, heerst er juist in Nederland, dat al eeu-

wet op mishandeling, zo luidt een veelgehoorde stelling. Die leidt echter tot onverkwikkelijke dis- cussies over welke vormen van slaan, hoe vaak, hoe hard, op wel- ke leeftijd van het kind, waar en wanneer, wel acceptabel zijn. Wel met de vlakke hand op de billen, niet met een vuist in het gezicht. Wel bij een peuter, niet bij een ze- venjarige. En als iemand nu héél hard slaat met de vlakke hand? De definitie van mishandeling laat ruimte voor een groot grijs ge- bied. Beter, en consequenter zou het zijn om alle gebruik van fy- siek geweld te verbieden.

Veel mensen menen dat een tik op zijn tijd een effectief pedago- gisch middel is, de enige manier

Rinne in de bijlage Wetenschap & Onderwijs hoe bij borderline pa- tiënten die in hun jeugd langdu- rig mishandeld zijn, een perma- nente verandering in de hersenen aantoonbaar is, die leidt tot een verhoogde gevoeligheid voor stress en depressies.

Wellicht zullen er nu mensen zijn die zeggen dat ik twee dingen door elkaar haal, namelijk zware structurele mishandeling en een pedagogische tik op zijn tijd. Maar niet alleen is aangetoond dat het eerste vrijwel altijd een es- calatie is van het tweede, ook is de term 'pedagogische tik' mislei- dend. Slaan is afreageren, uit on- macht, frustratie of woede. Er is niets pedagogisch aan de pedago- gische tik, zo stelde ook de VU- hoogleraar preventie en hulpver- lening kindermishandeling Her- man Baartman in *Trouw*. En Gert van Harten, directeur van het Advies- en Meldpunt Kindermishan- deling Gelderland, schrijft in het- zelfde medium dat slaan 'op korte termijn ongeveer even (on)effecti- ef is als andere manieren om kinderen te disciplineren, maar op de langere termijn leidt tot schade'.

Als we een verbod op het slaan van kinderen zouden opnemen in het burgerlijk wetboek zal dat niet leiden tot de criminalisering van goedbedoelende ouders die zo nu en dan een zachte tik uitdelen. Wel zal er een belangrijke morele en symbolische betekenis van uit- gaan, die wellicht op den duur

een preventieve werking zal krij- gen, zoals in Zweden is gebeurd.

De geringe Nederlandse aan- dacht voor kindermishandeling binnen het gezin is omgekeerd evenredig aan de grote, veront- waardigde belangstelling waar- mee kindermoorden gepleegd door buitenstaanders worden ge- volgd. Dat is ook elders een be- kend fenomeen: in dezelfde week dat de achtjarige Sarah Payne ver- mist werd in Groot-Brittannië, vermoorde een Britse vader zijn dochtertje en zoonje. Het voorval haalde nauwelijks de pers, terwijl Payne wekenlang voorpagina- nieuws bleef. Het is makkelijk om het kwaad als boeman te zien, als de vreemdeling die in de bosjes op de loer ligt. Moeilijker, misschien wel onverteerbaar, is het om te ac- cepteren dat ook vrienden, echt- genoten, familie of jijzelf tot zul- ke daden in staat zijn.

Als burens, kennissen, leerkrach- ten of vreemde mannen die zich in de bosjes schuilhouden jouw kinderen niet mogen slaan, waar- om mag een ouder dat dan wel? Blijkbaar beschouwen veel Neder- landers hun kinderen nog altijd als hun eigendom, dat ze naar goeddunken kunnen behandelen. Zolang dat tot gevolg heeft dat er hier elke week een kind wordt doodgeslagen, is opvoeden niet louter een privé-kwestie, en kan een wettelijk verbod op slaan niet vroeg genoeg komen.

CORINE VLOET *MRL 1/6*

Weinig mensen in Nederland maken zich druk over mishandeling van kinderen

wenlang een cultus van het ge-koesterde kind en de kindertijd kent, een verbazingwekkend gro- te weerzin tegen een dergelijke wet.

In de discussie die even woedde rondom het voorstel tot een ver- bod kwamen steeds dezelfde, makkelijk te ontcrachten argu- menten terug. Er bestaat al een

om sommige kinderen tot rust te brengen. Zijzelf hebben er im- mers nooit last van gehad, zeggen ze. Een wat merkwaardig uit- gangspunt, als je bedenkt hoe goed de schadelijke fysieke en psychologische gevolgen van kin- dermishandeling gedocumen- teerd zijn. Afgelopen weekend nog beschreef psychiater Thomas